

Epistulae

ΒΑΣΙΛΕΙΩΙ 1.1 Ἐψευσάμην, ὁμολογῶ, τὴν ὑπόσχεσιν συνέσεσθαί σοι καὶ συμφιλοσοφήσειν καθομολογήσας ἐκ τῶν Ἀθηνῶν ἔτι καὶ τῆς ἐκεῖσε φιλίας καὶ συμφυΐας· οὐ γὰρ ἔχω τι τούτων εἰπεῖν οἰκειότερον. 1.2 Ἐψευσάμην δὲ οὐκ ἐκῶν, ἀλλὰ νόμου νόμον νικήσαντος, τοῦ θεραπεύειν κελεύοντος τοὺς γεννήτορας τὸν τῆς ἑταιρείας καὶ συνηθείας. 1.3 Οὐ μὴν παντάπασι ψεύσομαι, ἂν τοῦτο αὐτὸς καταδέξη· τὰ μὲν γὰρ ἡμεῖς σοι συνεσόμεθα, τὰ δὲ αὐτὸς ἡμῖν θέλησον, ἴν' ἢ τὰ πάντα κοινὰ καὶ τὸ τῆς φιλίας ὁμότιμον. Οὕτω γὰρ ὑπάρξει καὶ τὸ τούτους μὴ λυπεῖν καὶ τὸ σοῦ τυγχάνειν. **2.Τ ΤΩΙ ΑΥΤΩΙ** 2.1 Οὐ φέρω τὴν Τιβερινὴν ἐγκαλούμενος καὶ τοὺς ἐνταῦθα πηλοὺς καὶ χειμῶνας, ὧς λίαν ἄπηλε σὺ καὶ ἀκρόβαμον καὶ τὰς πλάκας κατακροαίνων, ἢ ὑπόπτερε σὺ καὶ μετάρσιε καὶ τῷ Ἀβάριδος οἷστῶ συμφερόμενε, ἵνα καὶ Καππαδόκης ὦν φεύγῃς τὰ Καππαδοκίας. 2.2 Ἡ ἀδικοῦμεν ὅτι ὑμεῖς μὲν ὠχριαῖτε καὶ στενὸν ἀναπνεῖτε καὶ μετρεῖσθε τὸν ἥλιον· ἡμεῖς δὲ λιπῶμεν καὶ κορεν νύμεθα καὶ οὐ περιγεγράμμεθα; Ἄλλ' οὐ ταῦτα ὑμῖν ἔστι. 2.3 Τρυφᾶτε δὲ καὶ πλουτεῖτε καὶ ἀγοράζετε· τοῦτο οὐκ ἐπαίνῳ. Ἡ τοίνυν παῦσαι τοὺς πηλοὺς ὄνειδίζων ἡμῖν (οὔτε γὰρ τὴν πόλιν σὺ δεδημιούργηκας, οὔτε τοὺς χειμῶνας ἡμεῖς)· ἢ καὶ ἡμεῖς σοι προσοίσομεν ἀντὶ τῶν πηλῶν τοὺς καπηλοὺς καὶ ὅσα αἱ πόλεις μοχθηρὰ φέρουσιν. **3.Τ ΕΥΑΓΓΡΙΩΙ** 3.1 Ἡσθην ἐπαινούμενος. Τὸ γὰρ τὸν υἱὸν ἡμῶν Εὐάγγριον εὐδοκίμειν, ἡμᾶς ἔστιν εὐδοκίμειν· τέκνων γὰρ ἀρετὴ δόξα πατέρων. 3.2 Ἡμεῖς δέ, εἰς λόγους μὲν, οὐδὲν ἢ μικρὸν ἴσως σύνισμεν ἡμῖν αὐτοῖς ὠφελήσασιν τὸν σὸν υἱόν, οὐδὲ γὰρ μέγα ἡμῖν τὸ τῶν λόγων· ἔν δὲ ἀντὶ πάντων αὐτῷ καὶ μέγιστον συνεισηνέγκαμεν, οὐκ ἀρνήσομαι, τὸν τοῦ Θεοῦ φόβον καὶ τὸ πείσαι τῶν παρόντων καταφρονεῖν. 3.3 Ἐκείνῳ μὲν οὖν τὰ κάλλιστα συνηζάμεθά τε καὶ συνευχόμεθα, ἴν' ἂς ἔλαβε παρ' ἡμῶν ἀρχὰς τελέως καρποφορήσῃ καὶ τινα τῆς σπουδῆς καρπὸν ἐνεγκώμεθα. 3.4 Τῇ δὲ σῆ τιμιότητι πᾶσα χάρις, ὅτι καὶ μεμνησθαι ἡμῶν ἀξιοῖς καὶ τοῖς ὑπομνήμασι τιμᾶν τῆς φιλίας· ἄπερ οὐ μικρὰ ὄντα μειζόνως ὑπεδεξάμεθα. **4.Τ ΒΑΣΙΛΕΙΩΙ** 4.1 Σὺ μὲν σκώπτε καὶ διάσυρε τὰ ἡμέτερα, εἴτε παίζων, εἴτε σπουδάζων, οὐδὲν τοῦτο πρᾶγμα· μεῖδία μόνον καὶ τῆς παιδείσεως ἐμφοροῦ καὶ τῆς φιλίας ἡμῶν ἀπόλαυε· πάντα χρηστὰ ἡμῖν τὰ παρὰ σοῦ, ὅποια ποτ' ἂν ἢ καὶ ὅπως ἂν ἔχη. 4.2 Καὶ γὰρ μοι καὶ τὰ ἐνταῦθα σκώπτειν δοκεῖς οὐκ ἵνα σκώψῃς, ἀλλ' ἵνα πρὸς ἑαυτὸν ἐλκύσῃς, εἴ τί γε ἐγὼ σου συνήμι, ὥσπερ οἱ τὰ ρεύματα φράσσοντες, ἴν' ἀλλαχοῦ μεθελκύσωσι. Τοιαῦτα ἡμῖν αἰεὶ τὰ σά. 4.3 Ἐγὼ δὲ σου τὸν Πόντον θαυμάσομαι καὶ τὴν ποντικὴν ξουφηρίαν καὶ τὴν φυγῆς ἀξίαν μονήν, τούς τε ὑπὲρ κεφαλῆς λόφους καὶ θῆρας, οἳ τὴν πίστιν ὑμῶν δοκιμά ζουσι, καὶ τὴν ὑποκειμένην ἔσχατιαν, εἴτ' οὖν μυωξίαν μετὰ τῶν σεμνῶν ὀνομάτων τοῦ φροντιστηρίου τε καὶ τοῦ μοναστηρίου καὶ τῆς σχολῆς, λόχμας τε ἀγρίων φυτῶν καὶ βαθυκρήμνων ὀρῶν στέφανον ὑφ' ὧν μὴ στεφανοῦσθε, ἀλλὰ συγκλείεσθε, 4.4 τόν τε μετρούμενον ἀέρα καὶ τὸν ποθούμενον ἥλιον, ὃν ὡς διὰ κάπνης ἀυγάζεσθε, ὧς ποντικοὶ Κιμμέριοι καὶ ἀνήλιοι καὶ οὐ τὴν ἑξάμηνον νύκτα μόνον κατακριθέντες, ὃ δὴ τινες λέγονται, ἀλλ' οὐδὲ ἓν μέρος τῆς ζωῆς ἄσκιον ἔχοντες, μίαν δὲ νύκτα μακρὰν τὸν ἅπαντα βίον καὶ ὄντως 20σκιὰν θανάτου²⁰, ἴν' εἴπω τὸ τῆς Γραφῆς. 4.5 Ἐπαίνῳ καὶ τὴν 20στενὴν καὶ τεθλιμμένην ὁδόν²⁰, –οὐκ οἶδα εἴτε εἰς βασιλείαν εἴτε εἰς Ἄιδου φέρουσαν, σοῦ δὲ ἔνεκεν εἰς βασιλείαν φερέτω, –καὶ τὴν ἐν μέσῳ, τί βούλει, πότερον Ἐδὲμ ὀνομάσω ψευδόμενος καὶ τὴν εἰς τέσσαρας ἀρχὰς μεριζομένην πηγὴν ἐξ ἧς ἢ οἰκουμένη ποτίζεται, ἢ τὴν ξηρὰν καὶ ἄνυδρον ἐρημίαν, ἣν τις ἡμερώσει Μωσῆς ῥάβδῳ πέτραν πηγάσας; 4.6 Ἔστι γὰρ ὅσον μὲν διαπέφευγε τὰς πέτρας, χαραδρῶν· ὅσον δὲ τὰς χαράδρας,

ἀκανθεών· ὅσον δὲ ὑπὲρ τὰς ἀκάνθας, κρημνός· καὶ ἡ ὑπὲρ τοῦτον ὁδὸς ἐπίκρημνός τε καὶ ἀμφιτάλαντος τῶν ὀδευόντων τὸν νοῦν συνάγουσα καὶ γυμνάζουσα πρὸς ἀσφάλειαν. 4.7 Ποταμὸς δὲ κάτω ῥοχθεῖ, οὗτος ὁ Ἀμφιπολίτης σοὶ Στρυμῶν καὶ ἡσύχιος· καὶ οὐκ ἰχθυοφόρος μᾶλλον ἢ λιθοφόρος, οὐδὲ εἰς λιμνὴν ἀναχεόμενος, ἀλλ' εἰς βάθη κατασυρόμενος, ὧ λίαν ὑψήγορε σὺ καὶ ποιητὰ καινῶν ὀνομάτων. 4.8 Ἔστι γὰρ μέγας καὶ φοβερὸς καὶ ὑπερηχῶν τῶν ἄνω τὰς ψαλμωδίας. Οὐδὲν πρὸς τοῦτον οἱ Καταράκται καὶ οἱ Κατάδουποι· τοσοῦτον ὑμῶν καταβοᾶ νυκτὸς καὶ ἡμέρας. 4.9 Τραχὺς μὲν ὢν, ἄπορος δέ· καὶ θολερὸς μὲν, ἄποτος δέ· οὗ τοῦτο μόνον φιλάνθρωπον ὅτι μὴ παρασυρεῖ τὴν μονὴν ὑμῶν, ὅταν αὐτὸν αἰ χαράδραι καὶ οἱ χειμῶνες ἐκμαίνωσιν. 4.10 Ἄ μὲν οὖν ἡμεῖς ταῖς τῶν Μακάρων νήσοις ταύταις εἴτ' οὖν τῶν μακαρίων ὑμῶν, ταῦτά ἐστι. 4.11 Σὺ δέ μοι θαύμαζε τοὺς μνηοειδεῖς ἀγκῶνας τὰ βάσιμα τῆς ὑπωρείας ὑμῶν ἀπαγχονίζοντας μᾶλλον ἢ ἀποτειχίζοντας, καὶ τὸν κορυφῆς ὑπερτέλλοντα τένοντα, ὃς Ταντάλειον ὑμῖν ποιεῖ τὴν ζωὴν, τὰς τε διαρρεούσας αὔρας καὶ τῆς γῆς ἀναπνοάς, αἱ λιποθυμοῦντας ὑμᾶς ἀναψύχουσι, 4.12 τοὺς τε ὠδικοὺς ὄρνιθας, ἄδοντας μὲν, ἀλλὰ τὸν λιμόν, καὶ ὑπεριπταμένους μὲν, ἀλλὰ τὴν ἐρημίαν. Ἐπι δημεῖ δὲ οὐδεὶς ὅτι μὴ κατὰ θήραν, λέγεις· πρόσθε, καὶ ὥστε νεκροὺς ὑμᾶς ἐπισκέπτεσθαι. 4.13 Ταῦτα μακρότερα μὲν ἴσως ἢ κατ' ἐπιστολήν, ἐλάττω δὲ κωμωδίας. Σὺ δὲ εἰ μὲν οἴσεις μετρίως τὴν παιδιάν, ὀρθῶς ποιήσεις· εἰ δὲ μή, καὶ πλείω προσθήσομεν. **5.Τ ΤΩΙ ΑΥΤΩΙ** 5.1 Ἐπειδὴ φέρεις μετρίως τὴν παιδιάν, καὶ τὰ ἐξῆς προσθήσομεν. Ἐξ Ὀμήρου δὲ τὸ προοίμιον· Ἄλλ' ἄγε δὴ μετὰβηθι καὶ τὸν ἔσο κόσμον ἄεισον, τὴν ἄστεγον σκέπην καὶ ἄθυρον, τὴν ἄπυρον ἐστίαν καὶ ἄκαπνον, τοὺς πυρὶ ξηρανομένους τοίχους, ἵνα μὴ ταῖς τοῦ πηλοῦ ράνισι βαλλώμεθα, Ταντάλειοί τινες καὶ κατάκριτοι, διψῶντες ἐν ὕδασι, – 5.2 τὴν ἐλεεινὴν ἐκείνην καὶ ἄτροφον πανδαισίαν ἐφ' ἣν ἀπὸ Καππαδοκίας ἐκλήθημεν, οὐχ ὡς Λωτοφάγων πενίαν ἀλλ' ὡς Ἀλκινόου τράπεζαν, ἡμεῖς οἱ νέοι ναυαγοί τε καὶ τλήμονες. 5.3 Μέμνημαι γὰρ τῶν ἄρτων ἐκείνων καὶ τῶν ζυμῶν (οὕτω γὰρ ὠνομάζοντο), ἀλλὰ καὶ μεμνήσομαι καὶ τῶν περιολισθαιόντων τοῖς βλωμοῖς ὀδόντων, εἴτα ἐνισχο μένων καὶ ἀνελκομένων ὥσπερ ἐκ τέλματος. 5.4 Αὐτὸς ταῦτα τραγωδήσεις ὑψηλότερον, ἐκ τῶν οἰκείων παθῶν ἔχων τὸ μεγαλόφωνον· ὢν εἰ μὴ ταχέως ἡμᾶς ἡ μεγάλη καὶ πτωχοτρόφος ὄντως ἐρρύσατο, τὴν σὴν λέγω μητέρα, ὥσπερ λιμὴν ἐν καιρῷ φανεῖσα χειμαζομένοις, πάλαι ἂν ἦμεν νεκροί, πίστεως ποντικῆς οὐκ ἐπαινούμενοι μᾶλλον ἢ ἐλεούμενοι. 5.5 Πῶς παρέλθω τοὺς ἀκήπους κήπους ἐκείνους καὶ ἀλαχάνους, καὶ τὴν Αὐγείου κόπρον ἐκ τῆς οἰκίας ἐκκαθαίρομένην, ἣ τούτους ἀνεπληρώσαμεν, ἠνίκα τὴν γεωφόρον ἄμαξαν εἴλκομεν, ἐγὼ τε ὁ βοτρυῶν καὶ ὁ λαμυρὸς σὺ, τοῖς αὐχέσι τούτοις καὶ ταῖς χερσὶ ταύταις, αἱ τῶν πόνων ἔτι τὰ ἴχνη φέρουσιν, – ὧ γῆ καὶ ἥλιε καὶ ἀῆρ καὶ ἀρετή, τραγωδήσω γὰρ τι μικρόν, – οὐχ ἵνα τὸν Ἑλλησποντον ζεύξωμεν, ἀλλ' ἵνα τὸν κρημνὸν ὀμαλίσωμεν. 5.6 Τούτοις εἰ μὲν οὐδὲν ἀχθεσθήση λεγομένοις, πάντως οὐδ' ἡμεῖς· εἰ δὲ ἀχθεσθήση, πόσον γενομένοις ἡμεῖς· καὶ τὰ πλείω παρήσομεν, αἰδοῖ τῶν ἄλλων, ὧν πολλῶν ἀπελαύομεν. **6.Τ ΤΩΙ ΑΥΤΩΙ** 6.1 Ἄ μὲν πρότερον ἐπεστέλλομεν περὶ τῆς ποντικῆς 6.1 διατριβῆς παιζόντων ἦν, οὐ σπουδαζόντων· ἄ δὲ νῦν γράφω, καὶ λίαν σπουδαζόντων. 6.2 20Τίς ἂν με θείη κατὰ μῆνα ἡμερῶν τῶν ἔμπροσθεν ἐκείνων 20, ἐν αἷς συνετρύφων σοὶ τῷ κακοπαθεῖν; ἐπειδὴ τὸ ἐκούσιον λυπηρὸν τοῦ ἀκουσίου τερπνοῦ τιμιώτερον. 6.3 Τίς δώσει τὰς ψαλμωδίας ἐκείνας καὶ τὰς ἀγρυπνίας καὶ τὰς δι' εὐχῆς πρὸς Θεὸν ἐκδημίας καὶ τὴν οἶονεῖ ἄυλον ζωὴν καὶ ἀσώματον; Τίς ἀδελφῶν συμφυῖαν καὶ συμψυχίαν τῶν ὑπὸ σοῦ θεουμένων καὶ ὑψουμένων; 6.4 Τίς ἄμιλλαν ἀρετῆς καὶ παράθηξιν, ἦν ὄροις γραπτοῖς καὶ κανόσιν ἠσφαλισάμεθα; Τίς θείων λογίων φιλοπονίαν καὶ τὸ ἐν αὐτοῖς φῶς εὐρισκόμενον σὺν ὀδηγίᾳ τοῦ

Πνεύματος; 6.5 Ἦ, ἵνα τὰ μικρότερα λέγω καὶ εὐτελέστερα, τίς ἐφημερίας καὶ αὐτουργίας; τίς ξυληγίας καὶ λατομίας; τίς δὲ φυτοκομίας καὶ ὀχετηγίας; τίς δὲ τὴν πλάτανον τὴν χρυσοῦν καὶ τῆς Ξέρξου τιμιωτέραν, ὅφ' ἢ μὴ βασιλεὺς ἐκαθέζετο τεθρυμμένος, ἀλλὰ μοναστῆς τετρυχωμένος, 6.6 ἦν ἐγὼ ἐφύτευσα, Ἀπολλῶς ἐπότισεν, ἡ σὴ τιμιότης, ἀλλ' ὁ Θεὸς ἠύξησεν εἰς τιμὴν ἡμετέραν, ἵνα ὑπόμνημα σῶζεται παρ' ὑμῖν τῆς ἡμετέρας φιλοπονίας, ὡσπερ ἐν τῇ κιβωτῷ λέγεται καὶ πιστεύεται ἡ ῥάβδος Ἀαρὼν ἢ βλαστήσασα. 6.7 Ταῦτα εὕξασθαι μὲν ῥάστον, λαβεῖν δὲ οὐ ῥάδιον. Ἀλλὰ μοι καὶ πάρεσο καὶ σύμπνει καὶ συνεργάζου τὴν ἀρετὴν, καὶ ἦν ποτε συνελέξαμεν ὠφέλειαν συντήρει διὰ τῶν προσευχῶν, ἵνα μὴ κατὰ μικρὸν ὡσπερ σκιά λυθῶμεν, κλινούσης ἡμέρας. 6.8 Ὡς ἔγωγέ σε πνέω μᾶλλον ἢ τὸν ἀέρα· καὶ τοῦτο ζῶ μόνον, ὃ μετὰ σοῦ γίνομαι, ἢ παρῶν, ἢ ἀπῶν τοῖς ἰνδάλαμασι. **7.Τ ΚΑΙΣΑΡΙΩΙ** 7.1 Ἰκανῶς ἠρυθριάσαμεν ἐπὶ σοί· τὸ γὰρ ὅτι καὶ ἐλυπήθημεν, τί χρὴ γράφειν τῷ γε πάντων μάλιστα πεπεισμένῳ; 7.2 Ἴνα γὰρ μὴ τὰ ἡμέτερα λέγωμεν, μηδὲ ὄσης ἀθυμίας ἐνέπλησεν ἡμᾶς ἢ περὶ σὲ φήμη, δὸς δὲ εἰπεῖν καὶ δέους, ἐβουλόμην, εἴ πως οἷόν τε ἦν, παρεῖναί σε τοῖς τῶν ἄλλων λόγοις, οἰκείων τε ὁμοίως καὶ ξένων, τῶν ὀπωσοῦν γνωρίμων ἡμῖν, ἀλλ' οὖν Χριστιανῶν, οὓς περὶ σοῦ τε καὶ ἡμῶν λέγουσιν, οὐχ ὁ μὲν, ὁ δ' οὐ, ἀλλὰ πάντες ἐξῆς ὁμοίως, ἐπειδὴ καὶ προθυμότερον ἐν τοῖς ἀλλοτρίοις ἢ τοῖς οἰκείοις φιλοσοφοῦσιν ἄνθρωποι. 7.3 Ὡσπερ γὰρ ἄλλη τις μελέτη γέγονεν αὐτοῖς ταῦτα τὰ ῥήματα. Νῦν μὲν υἱὸν ἐπισκόπου στρατεύεσθαι, νῦν δὲ ὀρέγεσθαι τῆς ἐξωθεν δυναστείας καὶ δόξης, νῦν δὲ ἠττάσθαι χρημάτων (ὁπότε κοινὸν ἀνήπται πῦρ καὶ τὸν περὶ ψυχῆς δρόμον τρέχουσιν ἄνθρωποι)· ἀλλ' οὐχὶ μίαν ἠγεῖσθαι καὶ δόξαν καὶ ἀσφάλειαν καὶ εὐπορίαν τὸ γενναίως ἴστασθαι πρὸς τὸν καιρὸν καὶ ὅτι πορρωτάτω ποιεῖν ἑαυτὸν παντὸς ἄγους τε καὶ μιάσματος. 7.4 Πῶς δ' ἂν ἄλλον νουθετήσειεν ὁ ἐπίσκοπος μὴ παρασυρῆναι τῷ καιρῷ μηδὲ τοῖς εἰδώλοις συναναφύρεσθαι; Πῶς δ' ἂν τοῖς ἄλλο τι πλημμελοῦσιν ἐπιτιμήσειεν, αὐτὸς ἐφ' ἐστίας παρρησίαν οὐκ ἔχων; 7.5 Ταῦτα καθ' ἐκάστην ἀκούοντες ἡμᾶς τὴν ἡμέραν καὶ ἔτι πλείω τούτων καὶ χαλεπώτερα, τῶν μὲν διὰ φιλιάν λεγόντων ἴσως, τῶν δὲ καὶ διὰ δυσμένειαν ἐπιτιθεμένων, πῶς οἶε διακεῖσθαι καὶ τίνας ἔχειν ψυχὰς ἀνθρώπους τῷ Θεῷ προθεμένους δουλεύειν καὶ πρὸς τὰς μελλούσας ὁρᾶν ἐλπίδας μόνον ἀγαθὸν κρίνοντας; 7.6 Τὸν μὲν οὖν κύριον τὸν πατέρα ἡμῶν πάνυ δυσφοροῦντα πρὸς τὴν ἀκοὴν καὶ πρὸς τὸν βίον αὐτὸν ἀπαγορεύοντα, ὀπωσοῦν αὐτὸς παραμυθοῦμαι καὶ ψυχαγωγῶ τὴν σὴν ἐγγυώμενος γνώμην καὶ πείθων ὅτι οὐχ ὑπομενεῖς ἔτι πλείον λυπεῖν ἡμᾶς. 7.7 Τὴν δὲ κυρίαν τὴν μητέρα, εἰ πύθοιτό τι τῶν κατὰ σὲ (μέχρι γὰρ τοῦ νῦν τέως ἀπεκρυψάμεθα πολλαῖς ἐπινοίαις), οἷου καὶ παντελῶς ἀπαραμύθητον ἔξειν τὸ πάθος, ὡς γυναῖκά τε οὔσαν μικρόψυχον καὶ ἄλλως διὰ τὸ λίαν εὐλαβὲς περὶ τὰ τοιαῦτα μετριάζειν οὐ δυναμένην. 7.8 Εἰ μὲν οὖν τινα καὶ σεαυτοῦ καὶ ἡμῶν ποιῆ λόγον, βούλευσαί τι βέλτιον καὶ ἀσφαλέστερον. Πάντως γὰρ καὶ τὰ ἐνταῦθα πρὸς ἐλευθέριον διαγωγὴν αὐτάρκη, τῷ γε μὴ λίαν ἀπλήστῳ μηδ' ἀμέτρῳ περὶ τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ πλείονος ἀλλὰ καὶ τοῦ καταστάσεώς σε τυχεῖν οὐχ ὀρῶ τίνα καιρὸν ἀναμενοῦμεν, τὸν νῦν ἔασαντες. 7.9 Εἰ δὲ τῆς αὐτῆς ἔχη γνώμης καὶ μικρὰ πάντα σοὶ πρὸς τὴν ἰδίαν ὁρμὴν, ἄλλο μὲν εἰπεῖν οὐδὲν βούλομαι δυσχερές· τοσοῦτον δὲ προλέγω καὶ διαμαρτύρομαι, ὅτι δυοῖν ἀνάγκη θάτερον, ἢ γνήσιον μένοντα Χριστιανὸν τὴν ἀτιμοτάτην αὐτοῦ τετάχθαι καὶ πράττειν ἀναξίως καὶ σεαυτοῦ καὶ τῶν ἐλπίδων· 7.10 ἢ τῆς τιμῆς ἐφιέμενον περὶ τὰ καιριώτερα βλάπτεσθαι, τοῦ καπνοῦ γε μετέχοντα, εἰ καὶ μὴ τοῦ πυρός. **8.Τ ΒΑΣΙΛΕΙΩΙ** 8.1 Ἐπαινῶ σου τῆς ἐπιστολῆς τὸ προοίμιον. Τί δὲ τῶν σῶν οὐκ ἐπαινετόν; Καὶ σὺ ἐάλως ὡσπερ καὶ ἡμεῖς γεγραφότες, ἐπειδὴ γε εἰς τὸν πρεσβυτέρου βαθμὸν ἐβιάσθημεν. 8.2 Καίτοι γε οὐ τοῦτο ἡμῖν ἐσπουδάζετο· ἀλλήλοις γὰρ ἐσμεν,

εἴπερ ἄλλοι τινές, ἀξιόπιστοι μάρ τυρες τοῦ τὴν πεζὴν στέργειν φιλοσοφίαν καὶ κάτω μένουσαν. 8.3 Ἄλλα τοῦτο μὴ γενέσθαι μὲν ἴσως ἄμεινον ἦν· ἢ οὐκ οἶδ' ὅ τι καὶ φῶ, ἕως ἂν ἀγνοῶ τὴν οἰκονομίαν τοῦ Πνεύματος. 8.4 Ἐπεὶ δὲ ἐγένετο, φέρειν ἀνάγκη, ὡς γοῦν ἐμοὶ καταφαίνεται, καὶ μάλιστα διὰ τὸν καιρὸν πολλὰς ἡμῖν αἰρετικῶν ἐπεισάγοντα γλώσσας καὶ μὴ καταισχύειν μήτε τὸν ἡμέτερον βίον μήτε τὰς τῶν πεπιστευκότων ἐλπίδας. **9.Τ ΑΜΦΙΛΟΧΙΩΙ** 9.1 20Χρυσέας20 ὑπόστησον 20εὐτειχεῖ20 θαλάμῳ 20κίονας20, κατὰ Πίνδαρον, καὶ ἀπὸ δεξιᾶς ἡμῖν γνωρίσθητι τῆς ἀρχῆς ἐν τῇ παρουσίᾳ φροντίδι, ὡς ἂν καὶ 20θεητὸν20 πῆξαις 20μέγαρον20, εὐδόκιμος ἐν αὐτῇ φανείς. 9.2 Γνωρίσεις δὲ πῶς; Θεὸν καὶ τὰ θεῖα τιμῶν· οὐ τί σοι μείζον καὶ ὑψηλότερον; Τιμήσεις δὲ πῶς καὶ τίσιν; Ἐνὶ τούτῳ, τῷ κήδεσθαι τῶν παρισταμένων Θεῶ καὶ λειτουργούντων τοῦ βήματος. 9.3 Τούτων εἷς ἐστὶ καὶ ὁ συνδιάκονος ἡμῶν Εὐθάλιος, ὃν, οὐκ οἶδ' ὅπως, εἰς μείζω τάξιν μεταχωρήσαντα διαγράψαι ἐπιχειροῦσι χρυσὸν οἱ τῆς ἡγεμονικῆς τάξεως. 9.4 Τοῦτο μὴ ἀνεκτὸν φανήτω σοι· καὶ χεῖρα ὄρεξον τῷ τε διακόνῳ καὶ τῷ κλήρῳ παντί, καὶ πρὸ τῶν ἄλλων ἡμῖν, ὧν σοι μέλει· ἢ δεινότερα ἂν πάθοι μόνος ἀνθρώπων, μὴ τυγχάνων τῆς τῶν καιρῶν φιλανθρωπίας καὶ τῆς δεδομένης τοῖς ἱερατικοῖς παρὰ τῶν βασιλέων τιμῆς, ἀλλ' ὑβριζόμενος καὶ ζημιούμενος ἴσως διὰ τὴν ἡμετέραν εὐτέλειαν. 9.5 Ὅ σοι καλῶς ἔχει μὴ συγχωρεῖν, κἂν μὴ καλῶς ἄλλοι βούλωνται. **10.Τ ΚΑΝΔΙΔΙΑΝΩΙ** 10.1 Ποῦ νῦν οἱ σοφισταί; Τί σιωπῶσιν οἱ περὶ τὴν ποίησιν; Τίνας λόγους ἀμείνους ἐπιζητοῦσιν ἢ τίνα λαμπροτέραν ὑπόθεσιν; Νῦν ἔδει πᾶσαν μὲν ἐπὶ σοὶ κινηθῆναι γλώσσαν μουσικὴν τε καὶ ἑναρμόνιον, πᾶσαν δ' ὑψηλὸν τι καὶ διαπρύσιον ἠχῆσαι ῥητορικὴν, οὐ ταῦτη μόνον ὅτι χρέος ἀπάντων χρεῶν δικαιοσύνην ἄρχοντα δεξιὸν ἀνυμνεῖσθαι τοῖς λόγοις, ἀλλ' ὅτι καὶ τὸν ἐν ἀμφοτέροις ἄκρον ἀμφοτέροις κοσμεῖν οἰκειότατον. 10.2 Καὶ εἰ μὴ πρὸ καιροῦ τοὺς λόγους ἀνέπαυσα (νῦν γὰρ δὴ νῦν τοῦτο αἰσθάνομαι), καὶ ἐβουλεύσάμην, ἔφη τις, ταχύτερα ἢ σοφώτερα, τὸ μὴ πανηγυρίζειν μηδὲ φοιτᾶν εἰς μέσους φιλοσοφίας, ὡς τάχα ἂν καὶ τὰς τυρρηνικὰς ὑπερεφώνησα σάλπιγγας (ἐρῶ γὰρ μηδὲν τὸν τραχὺν τοῦ Μώμου λίθον εὐλαβηθεῖς, κατὰ Πίνδαρον), εἰ μὴ τῆς σιωπῆς ἄωριαν κατεψηφισάμην. 10.3 Νυνὶ δὲ ὁ πέπονθα ἐπὶ σοί, ὁποῖόν τι τοῦμὸν χρῆμα, τάχα ἂν γνοίης ἀπ' εἰκόνοσιν τινός· κόπτω μὲν οἶον τοῦδαφος τοῖς ποσὶ, κατὰ τοὺς θερμοτάτους τῶν ἵππων, καὶ διεσθίω τὰ χαλινὰ καὶ τὸ οὐς διανίστημι, πνέω τε θυμὸν ἐκ μυκτῆρων καὶ βλέπω δριμύ καὶ ἀφρῶ βάλλομαι, μένω δ' ὅμως εἴσω κιγκλίδος, οὐκ ἐφιέντος μοι τοῦ νόμου τὸν δρόμον. 10.4 Τί οὖν; Ἐπειδὴ ταῦτα δοκεῖ, τί δράσομεν; Ἡ παντάπασιν καταβαλοῦμεν τοὺς λόγους καὶ σιωπῆ τὰ σὰ θαυμασόμεθα, παρέντες ἑτέροις τὴν εὐφημίαν; Οὐ μὲν οὖν. Ἄλλ' ἄλλοι μὲν τᾶλλα τῶν σῶν εὐφημούντων, ὅ τι ἂν ἕκαστος βούληται τε καὶ δύνηται. 10.5 Πάντως δὲ πολλοῖς ἀρκέσεις λόγοις καὶ πανηγύρεσιν, ἔαν μέρος ἕκαστος τῶν σῶν ἀπολαβῶν εὐφημῆ· οἱ μὲν, τὴν διοίκησιν τῶν κοινῶν καὶ τὸ ἐν τούτοις εὐσύνετόν τε ὁμοῦ καὶ φιλόπονον (τίς γὰρ ἢ εὐρετῆς τοῦ δέοντος ποριμώτερος ἢ ἐπιτελέσαι τὸ εὐρεθὲν ἐνεργέστερος;). 10.6 οἱ δὲ τῆς δίκης τὰ τάλαντα καὶ ὡς ὑπὸ λαμπρῷ τῷ φωτὶ διακρίνεις τὰς ἔριδας, ὑψηλὸς ὑψηλῶς ἐμπομπέων τῇ θέμιδι. 10.7 Τὸ δὲ σοὶ ξίφος φοβερὸν μὲν, ὡς πληξὸν· ὡς δὲ οὐ πλησσον, ἀνάθημα. Κρατεῖς γὰρ οὐ τῷ κολάζειν ἀμαρτάνοντας, ἀλλὰ τῷ σπουδάζειν ὅπως οὐδὲ τὴν ἀρχὴν ἀμαρτήσονται καὶ τῷ πάντας ἠττᾶσθαι τῆς σῆς διανοίας πλέον ἢ τῆς τῶν ἄλλων δυναστείας, ὧν ἢ θρασύτης τὸ ἔννομον. 10.8 Ἄλλοι θαυμάζετ' ὡσαν τοῦ λόγου τὸ κράτος· εἰ δὲ βούλει, λόγου πᾶν εἶδος, ὅσον τε εἰς κρίσιν ἵκει τῶν λεγομένων καὶ ὅσον εἰς τὴν τοῦ λέγειν δύναμιν. Ὁ γὰρ αὐτὸς κρίνειν τε ἰκανὸς λόγον καὶ εἰπεῖν δυνατώτερος· ὡς τὸ μὲν αὐτὸ καὶ τὴν χρυσοῦν εἰκάζεσθαι ψῆφον ἢ τὴν Ὀμηρικὴν στάθμην ἐκείνην, ὑφ' ἣ κρίνεσθαι συμβαίνει τὴν τῶν Εὐμηλείων ἵππων ἰσότητα, τὸ δὲ ὑπὲρ τὰς χειμερίου

εἶναι νιφάδας, –ἀγωνοθετοῦντά τε ὁμοίως νῦν καὶ ἀγωνιζόμενον πρό τερον. 10.9 Ἄλλοι τὸ στερρὸν ἐπαινείτωσαν τῷ πράῳ συγκεκριμένον καὶ τὸ ἐν τῷ μελιχίῳ μὴ συμπεπτωκός, οἷα τὰ τῶν λεόντων σκιρτήματα. Ἄλλοι τὸν εὐρυσθενῆ χρυσὸν καὶ τιμήντα, μετὰ τῶν σεμνῶν ὀνομάτων ἀτίμασ θέντα καὶ προτροπάδην εἴξαντα δίκη τῆ σῆ· πράγμα μόνον δὴ πάντων καὶ ἀκοῆς καὶ πίστεως ὑψηλότερον. 10.10 Ποιητικὸς δέ τις ἀνήρ καὶ τὴν τέχνην ἄφετος καὶ αὐτόνομος καὶ μέλος ἀγροικὸν προσαδέτω σοι, γηπόνων χορὸν στησάμενος, καὶ ἀμησάμενος στάχυν ὠραῖον πλεκέτω στέφανον ὅτι ἥδιστον, ἡμερίδας τε περὶ κεφαλῆς ἐγειρέτω κισσῷ διαπλόκους καὶ βότρυσι. 10.11 Γεωργίας ταῦτα θαλύσια, διὰ σοῦ πάλιν ἀνθρώποις ἐπανελθούσης· πέτραι τε γάλα ναόντων καὶ μέλι κρῆναι, καὶ φυτὸν ἅπαν ἅμα ἡρέμοις κομάτω καρποῖς, σύντροφόν τε ὁμοίως καὶ ὄρειον, οἷα τὰ τῶν ποιητῶν πλάσματα, ὅταν τινὶ ποιῶσι χαριζομένην τὴν γῆν. 10.12 Ταῦτα μὲν, ὅπερ ἔφην, λεγόντων τε καὶ πλαττόντων ἕτεροι· 20τὸ γὰρ οἰκεῖον 20 ἅπαν οὐ 20πιέζει 20 μόνον, ὡς τῆ λύρα δοκεῖ, ἀλλὰ καὶ εὐφραίνειν μάλιστα πέφυκεν. Ἐγὼ δὲ ὁ διαφερόντως τῶν σῶν ἄγαμαί τε καὶ ἀσπάζομαι, τοῦτο ἐρῶ· ὅτι τῆς τοῦ καιροῦ δυσκολίας κρείττονα σεαυτὸν παρέχεις. 10.13 Ἕλληγ μὲν ὦν τὴν θρησκείαν καὶ τῷ παρόντι κράτει τὰ τοῦ κράτους ὑπηρετούμενος· ὑπηρετούμενος δέ, οὐχ ὅσα οἱ τοῦ καιροῦ κόλακες, ἀλλ' ὅσα οἱ τοῦ καλοῦ φίλοι καὶ μεγαλόφρονες· καὶ τῶν μὲν τὴν θεραπείαν ἀφοσιούμενος, τηρῶν δὲ τῆ πατρίδι τὴν εὐνοίαν καὶ ἀθάνατον ἐν θνητῷ πράγματι τὴν δόξαν καρπούμενος. 10.14 Κάκεῖνο δέ σου τῶν ἐπαινετῶν, ὅτι καὶ φιλία τι νέμεις αἰδοῦς ἐν τοσοῦτῳ τῆς ἀρχῆς ὄγκω· καὶ σχολὴν ἄγεις ἀπὸ τοσοῦτων ὦν πράττεις, μὴ μεμνησθαι μόνον, ἀλλὰ καὶ τιμᾶν διὰ γραμμάτων τοὺς φίλους καὶ τὸν πόθον ὁμολογεῖν καὶ πρὸς ἑαυτὸν ἔλκειν ἀπόντας. 10.15 Ἄνθ' ὦν ἐπεύχομαί σοι, τῶν μὲν εἰς εὐδοξίαν μεῖζον οὐδὲν (κἂν γὰρ προσθήκη ἢ ἀρχὴ λάβῃ, τὴν γε ἀρετὴν λαβεῖν οὐκ ἔνεστιν), ἐν δὲ ἀντὶ πάντων καὶ μέγιστον, γενέσθαι μεθ' ἡμῶν ποτε καὶ Θεοῦ, καὶ τῆς διωκομένων εἶναι μερίδος, μὴ τῶν διωκόντων· ἐπειδὴ τὸ μὲν καιροῦ φορᾶ παρασύρεται, τὸ δὲ ἀθάνατον ἔχει τὴν σωτηρίαν.

11.τ ΓΡΗΓΟΡΙΩ 11.1 Ἔχω τι δεξιὸν ἐν τῇ φύσει (μεγαλαυχῆσομαι γὰρ ἐν τῶν πολλῶν καὶ αὐτός)· ὁμοίως ἑμαυτῷ τε δυσχεραίνω βουλευομένῳ κακῶς καὶ τοῖς φίλοις. 11.2 Ἐπειδὴ τοίνυν φίλοι πάντες ἀλλήλων καὶ συγγενεῖς οἱ κατὰ Θεὸν ζῶντες καὶ τῷ αὐτῷ Εὐαγγελίῳ στοιχοῦντες, τί οὐκ ἀκούση παρ' ἡμῶν μετὰ παρρησίας ἃ πάντες ὑποτονθορύζουσιν; 11.3 Οὐκ ἐπαινοῦσί σοι τὴν ἄδοξον εὐδοξίαν, ἴν' εἶπω τι καγὼ καθ' ὑμᾶς, καὶ τὴν κατὰ μικρὸν ἐπὶ τὰ χεῖρω ῥοπήν, καὶ τὴν 20κακίστην δαιμονίων 20, ἧ φησιν Εὐριπίδης, 20φιλοτιμίαν 20. 11.4 Τί γὰρ παθῶν, ὦ σοφώτατε, ἢ τί σεαυτοῦ καταγνοῦς, τὰς μὲν ἱεράς καὶ ποτίμους βίβλους ἀπέρριψας, ἃς ὑπανεγίνωσκές ποτε τῷ λαῷ (μὴ γὰρ αἰσχυρῆς ἀκούων) ἢ ὑπὲρ καπνοῦ τέθεικας, ὡς τὰ πηδάλια χειμῶνος ὄρα καὶ σκαπάνας, τὰς δ' ἄλμυράς καὶ ἀπότους μετεχειρίσω, καὶ ῥήτωρ ἀκούειν μᾶλλον ἢ χριστιανὸς ἠθέλησας; 11.5 Ἡμεῖς δὲ τοῦτο μᾶλλον ἢπερ ἐκεῖνο, καὶ πᾶσα τῷ Θεῷ χάρις. Μὴ σύ γ', ὦ ἄριστε, μὴ ἐπὶ πολὺ τοῦτο πάθῃς, ἀλλ' ἔκνηψον ὀψὲ γοῦν, καὶ πρὸς ἑαυτὸν ἐπᾶνελθε, καὶ ἀπολόγησαι μὲν πιστοῖς, ἀπολόγησαι δὲ Θεῷ καὶ θυσιαστηρίοις καὶ μυστηρίοις, ἀφ' ὧν ἐμάκρυνας. 11.6 Καὶ μὴ μοι τὰ κομψὰ ταῦτα καὶ ῥητορικὰ ῥήματα· «Τί δαί; Οὐκ ἐχριστιανίζον ῥητορεύων, οὐδὲ ἡμῖν πιστὸς ἐν τοῖς μεираκίσκοις στρεφόμενος;» καὶ ἴσως ἐπιμαρτυρῆ Θεόν. –Οὐδαμῶς, ὦ θαυμάσιε, οὐκ οὐκ ὅσον εἰκός, εἰ καὶ μέρος τι δοίημεν. 11.7 Ποῦ δὲ τὸ πλήσσειν ἄλλους ἐξ ὧν νῦν πράττεις, φυσικῶς πρὸς τὸ κακὸν ὄντας ἐτοιμοτέρους, καὶ τὰ χεῖρω διδόναι περὶ σοῦ καὶ ὑπονοεῖν καὶ λέγειν; Ἔστω ψεῦδος· ἀλλὰ τίς ἢ ἀνάγκη; Οὐ γὰρ ἑαυτῷ μόνον ζῆ τις, ἀλλὰ καὶ τῷ πλησίον·

οὐδ' ἄρκει τὸ πείθειν ἑαυτόν, εἰ μὴ καὶ τοὺς ἄλλους. 11.8 Ἡ καὶ πυκτεύων σύ γ' ἐν τῷ κοινῷ, ἢ καὶ παιόμενος ἐπὶ κόρρης καὶ παίων ἐν τοῖς θεάτροις, ἢ καὶ τὰ αἰσχροῦ λυγιζόμενος καὶ καμπτόμενος εἶπες ἂν ὡς κατὰ ψυχὴν ἐσωφρόνεις; Οὐ σωφρονοῦντος ὁ λογισμὸς· κοῦφον τὸ ταῦτα δέχεσθαι. 11.9 «Εἰ μὲν οὖν μεταβάλοιο, ἀλλὰ νῦν χαρήσομαι»-τῶν Πυθαγορικῶν ἔφη τις φιλοσόφων, ἑταῖρον ἐκπεπτωκότα θρηνῶν, -«εἰ δὲ μή, -ἐκεῖνος μὲν ἔγραψε, -τέθηγκάς μοι»· ἐγὼ δὲ τοῦτο μὲν οὐκ ἐρῶ σὴν χάριν ἔτι· 20 φίλος γὰρ ἐχθρὸς ἐγένετ', ἀλλ' ὅμως φίλος, ἢ τραγωδία φησίν. 11.10 Ἀνιάσομαι δέ, τοῦτο γὰρ εἰπεῖν μέτριον, εἰ μήτ' αὐτὸς συνορᾶς τὸ δέον, ὃ τῆς πρώτης ἐστὶ τῶν ἐπαινετῶν μερίδος, μήτ' ἄλλω 20 εἰπόντι 20 κατακολουθήσεις, ὃ τῆς δευτέρας. 11.11 Τοσαῦτα τὰ τῆς παραινέσεως. Καί μοι σύγγνωθι διὰ φιλίαν ἀλγοῦντι, καὶ ὁμοίως ὑπὲρ τε σοῦ καὶ παντὸς τοῦ ἱερατικοῦ τάγματος φλεγόμενῳ, προσθήσω δ' ὅτι καὶ πάντων Χριστιανῶν. 11.12 Εἰ δὲ δεῖ καὶ συνεύξασθαί σοι ἢ ὑπερεύξασθαι, Θεὸς βοηθήσαι σου τῇ ἀσθενείᾳ, ὃ καὶ τεθνηκότας ζωοποιῶν. **12.Τ ΝΙΚΟΒΟΥΛΩΙ** 12.1 Σκώπτεις τὴν Ἀλυπιανὴν ἡμῖν, ὡς μικρὰν καὶ τῆς σῆς μεγαλειότητος ἀναξίαν, ὧ γιγαντιαίῃ σὺ καὶ ἀμύθητε καὶ πελώριε τό τ' εἶδος καὶ τὴν ἀλκὴν. 12.2 Νῦν γὰρ ἔγνωμεν ὅτι ψυχὴ μετρεῖται καὶ ἀρετὴ ταλαντεύεται καὶ τιμιώτεροι τῶν μαργάρων αἱ πέτραι καὶ κόρακες ἀηδόνων αἰδεσιμώτεροι. 12.3 Σὺ μὲν οὖν ἀπόλαυε τοῦ μεγέθους καὶ τῶν πηγῶν καὶ μηδὲν λείπου τῶν Ἀλωάδων ἐκεῖνων. Ἴππον γὰρ ἄγεις καὶ τινάσσεις αἰχμὴν καὶ θῆρες σοι μέλουσι. 12.4 Τῆ δ' οὐδὲν ἔργον, οὐδὲ πολλῆς τῆς ἰσχύος κερκίδα φέρειν καὶ ἠλακάτην μεταχειρίζεσθαι καὶ ἰστῶ προσκαθεζεσθαι· 20 τὸ γὰρ γέρας ἐστὶ γυναικῶν 20. 12.5 Εἰ δὲ καὶ τοῦτο προσθείης, ὅτι τῆ γῆ προσπέφυκε δι' εὐχὴν καὶ Θεῷ σύνεστιν αἰεὶ τοῖς μεγάλοις τοῦ νοῦ κινήμασι, τί σοι ἐνταῦθα τὸ ὕψος ἢ τὰ μέτρα τοῦ σώματος; 12.6 Ἴδὲ καίριον σιωπὴν, φθεγγομένης ἄκουσον, τὸ ἀκαλ λώπιστον κατανόησον, τὸ ὡς γυναιξὶν ἀνδρικόν, τὴν οἰκωφελίαν, τὴν φιλανδρίαν· καὶ τότε φήσεις τὸ τοῦ Λάκωνος· «Ὅντως οὐ μετρεῖται ψυχὴ καὶ δεῖ τὸν ἐκτὸς ἐόντα πρὸς τὸν ἐντὸς βλέπειν ἄνθρωπον». 12.7 Ἄν οὕτω ταῦτα σκοπῆς, παύση τοῦ παίζειν καὶ καταπαίζειν αὐτῆς ὡς μικρᾶς, καὶ σαυτοῦ μακαρίσεις τὴν συζυγίαν. **13.Τ ΑΜΦΙΛΟΧΙΩΙ** 13.1 Ἐπαινῶ τὸ Θεόγνιδος, ὃς τὴν μέχρι πόντων καὶ τοῦ ἠδέος φιλίαν οὐκ ἐπαινῶν, ἐπαινεῖ τὴν ἐπὶ τῶν πραγμάτων τῶν τί γράφων; Πολλοὶ πὰρ κρητῆρι φίλοι γίνονται ἑταῖροι, ἐν δὲ σπουδαίῳ πρήγματι, παυρότεροι. 13.2 Ἡμεῖς τοίνυν κρατήρων μὲν ἀλλήλοις οὐ κεκοινωνήκαμεν, οὐδὲ γὰρ πολλὰ συγγεγόναμεν ἀλλήλοις (καίτοι χρῆν παντὸς μάλλον, καὶ δι' ἡμᾶς αὐτούς, καὶ διὰ τὴν ἐκ πατέρων φιλίαν), τὴν ἐπὶ τῶν ἔργων δ' ἀπαιτοῦμεν εὐνοίαν. 13.3 Ἐγγὺς ἀγών, καὶ ἀγώνων ὁ μέγιστος· ὁ γὰρ υἱὸς ἡμῶν Νικόβουλος ἐν ταραχαῖς ἀδοκίμοις, παρ' ὧν ἦκιστ' ἂν ὤρηθη τις ἔχων πράγματα. 13.4 Διὰ τοῦτ' ἀξιοῦμέν σε παρεῖναι καὶ βοηθεῖν ἡμῖν ὡς τάχιστα, καὶ συνδικάσοντα καὶ συνηγορήσοντα, εἰ εὖροις ἀδικουμένους· εἰ δ' οὖν, μὴ προληφθῆναι τῷ ἐναντίῳ μέρει κέρδους μικροῦ τὴν ἐλευθερίαν ἀποδόμενον, ἦν αἰεὶ σοι μαρτυρηθεῖσαν παρὰ πάντων γινώσκομεν. **14.Τ ΚΑΙΣΑΡΙΩΙ** 14.1 Εὐεργέτησόν τι καὶ σεαυτὸν καὶ ἡμᾶς, οἷον οὐ πολλάκις εὐεργετήσεις, ὅτι μηδὲ πολλάκις παραπίπτουσιν εὐεργεσίας τοιαύτης καιροί. 14.2 Τῶν κυρίων μου τῶν ἀνεπιπύων πρόσθηθι προστασίαν δικαιοτάτην, καμνόντων ἱκανῶς ἐπὶ κτήματι, ὅπερ ὠνήσαντο μὲν ὡς καὶ πρὸς ἀναχώρησιν ἐπιτήδειον καὶ τινα τοῦ βίου παρέχειν αὐτοῖς ἀποτροφὴν δυνάμενον· 14.3 ἐπεὶ δ' ὠνήσαντο, πλείοσι περιπεπτώκασι δυσχερεῖαις, τὰ μὲν τῶν πεπρακόντων ἀγνωμόνων πειρώμενοι, τὰ δ' ὑπὸ τῶν γειτονούντων περικοπτόμενοι καὶ πορθούμενοι, ὥστε κέρδος εἶναι αὐτοῖς, τὸ τίμημα ὃ δεδώκασι κομισαμένοις, μεθ' ὧν προσαναλώκασιν, ὄντων οὐκ ὀλίγων, ἀπηλλαγθῆναι τῆς κτήσεως. 14.4 Εἰ μὲν οὖν σοι φίλον εἰς σεαυτὸν περιεστῆσαι τὴν πραγματείαν, ὅπως ἂν κάλλιστα καὶ ἀσφαλέστατα ἔχη σοι τὸ

συνάλλαγμα διασκεψαμένω, τοῦτο δὴ καὶ αὐτοῖς καὶ ἡμῖν ἴδιον. 14.5 Εἰ δὲ μή, τό γε δεύτερον, τῇ περιεργίᾳ καὶ ἀγνωμοσύνη τοῦ ἀνδρὸς ἀντίθετος σεαυτόν, ἵνα μὴ πάντως ἔν γε τι διὰ τὴν ἀπραγμοσύνην αὐτῶν ἔχη πλέον, ἢ κατέχοντας ἀδικῶν, ἢ ζημιῶν ἀπαλλὰτ τομένους. 14.6 Ἐγὼ μὲν οὖν καὶ ἠρυθρίασα περὶ τούτων ἐπιστέλλων. Ἐπειδὴ γ' ὁμοίως αὐτοῖς ὀφειλόμεθα, καὶ διὰ τὸ γένος, καὶ διὰ τὴν τοῦ βίου προαίρεσιν (τίνος γὰρ ἂν τις κήδοιτο μᾶλλον ἢ τῶν τοιούτων; ἐπὶ τῷ δ' ἂν αἰσχύνοιτο πλέον ἢ τὰ τοιαῦτα εὐεργετεῖν οὐ προθυμούμενος;), σὺ δ' ἢ διὰ σεαυτόν, ἢ δι' ἡμᾶς, ἢ διὰ τοὺς ἄνδρας αὐτούς, ἢ διὰ πάντα ταῦτα ὁμοῦ, ἀλλὰ πάντως γ' αὐτοὺς εὐεργέτησον. **15.Τ ΛΟΛΛΙΑΝΩΙ** 15.1 Εὖ γ' ὅτι ἐπανήκεις ἡμῖν, διὰ μακροῦ μὲν, ἀλλ' ὅμως (καὶ ὁ τούτου κρεῖττον), ὅτι κατὰ νοῦν πράττων, καὶ τῶν ἐπὶ σοὶ φροντίδων ἡμᾶς ἠλευθέρωσας. 15.2 Πάντα γὰρ κοινὰ ποιούμεθα πρὸς σέ, καὶ λύπας καὶ εὐφροσύνας· τοιοῦτον γὰρ ἡ φιλία. 15.3 Ἐπεὶ δ' ἐπανήκεις, 20μετάδος φίλοισι σοῖσι τῆς εὐπραξίας²⁰, φησὶν ὁ εἰπών· 15.4 μεταδώσεις δέ, εἰ τοὺς κυρίους μου τοὺς ἀνεψιούς Ἑλλάδιον καὶ Εὐλάλιον, καὶ τᾶλλα οἰκείους ὄραῖν προθυμοῖο (οἰκείους δὲ λέγω, εἰ μὴ ἄλλους ἡμᾶς πρὸς ἑαυτὸν νομίζεις, οὐ γὰρ οἶδ' ὅ τι μεῖζον ἂν εἴποιμι), καὶ μὴ ἐτέρων δεηθῆναι προστατῶν ἀνάσχοιο. 15.5 Ἀλλὰ πάντα σεαυτὸν παράσχοις, φίλον χρηστόν, γείτονα δεξιόν, παραστάτην γενναῖον, ἵνα μὴ καθ' ἕκαστον λέγω, τὸν εὐγενῆ Λολλιανόν, τὸν ἐπὶ καλοκάγαθία γνώριμον. 15.6 Ὑπισχοῦμαι δέ, εἰ ἐπὶ πλεῖον αὐτοῖς ὁμιλήσῃς καὶ τῆς φιλοσοφίας αὐτῶν τὸ ὕψος κατίδοις, ὅτι πρὸς ἄλλους ὑπὲρ αὐτῶν πρεσβεύσεις. Τοσοῦτον θαρρῶ τῷ σῶ τρόπῳ, καὶ οὕτω πολλὰς ἐλπίδας ἔχω μὴ διαμαρτήσεσθαί σου περὶ ὧν αὐτὸς ἐπρέσβευσα. **16.Τ ΕΥΣΕΒΙΩΙ ΚΑΙΣΑΡΕΙΑΣ** 16.1 Ἐπειδὴ πρὸς ἄνδρα ποιῶμαι τοὺς λόγους, οὐτ' ἀγαπῶντα τὸ ψεῦδος καὶ τὸ ἐν ἐτέρῳ φωρᾶσαι πάντων ὀξύτατον, κἂν ὅτι μάλιστα σοφοῖς πλέκηται καὶ ποικίλοις τοῖς λαβυρίνθοις· πρὸς δέ, οὐδ' αὐτῷ μοι φίλον τὸ τεχνικόν (εἰρήσεται γὰρ κἂν ἢ φορτικώτερον), πεφυκότι τ' οὕτω καὶ τυπομένῳ παρὰ τοῦ λόγου, διὰ τοῦτο γράφω τὰ παριστάμενα. 16.2 Καί μου δέξαι τὴν παρρησίαν· ἢ ἀδικήσεις γε τῆς ἀληθείας, τὰ τῆς ἐλευθερίας ἀποστερῶν καὶ ἀναγκάζων ἐν ἑμαυτῷ κατέχειν τὴν ὠδῖνα τῆς λύπης, ὥσπερ τι νόσημα ὑπουλον καὶ κακόηθες. 16.3 Ἐγὼ χαίρω μὲν ὑπὸ σοῦ τιμώμενος (εἴπερ ἀνθρωπὸς εἰμι, τοῦ προειρηκότος ὁ λόγος), καὶ καλούμενος ἐπὶ τε συνόδους καὶ συλλόγους πνευματικούς. 16.4 Οὐ φέρω δὲ τὴν γεγεννημένην ὕβριν τῷ τιμιωτάτῳ ἀδελφῷ Βασιλείῳ καὶ γινομένην ἔτι παρὰ τῆς σῆς εὐλαβείας, ὃν καὶ βίου καὶ λόγου κοινωνὸν καὶ τῆς ὑψηλοτάτης φιλοσοφίας εἰλόμην τ' ἀπ' ἀρχῆς καὶ νῦν ἔχω· καὶ οὐδὲν ἑμαυτῷ μέφομαι τῆς ἐπ' αὐτῷ κρίσεως. 16.5 Οὕτω γὰρ εἰπεῖν μετριώτερον, ἵνα μὴ ἑμαυτὸν ἐπαινεῖν δόξω, τὰ ἐκείνου θαυμάζων. 16.6 Σὺ δέ μοι δοκεῖς ποιεῖν παραπλήσιον, τὸν μὲν ἀτιμάζων, τιμῶν δ' ἡμᾶς, ὥσπερ ἂν εἴ τις ἐνὸς ἀνδρὸς τῇ μὲν τῶν χειρῶν καταψήχοι τὴν κεφαλὴν, τῇ δὲ παῖοι τὴν παρεῖαν· ἢ καὶ θεμελίους ὑποσπῶν οἰκίας, διαζωγραφοίη τοὺς τοίχους καὶ καλλῶ πίτσι τὰ ἔξωθεν. 16.7 Εἴ τι οὖν ἐμοὶ πείθοιο, τοῦτο ποιήσεις (πεισθῆναι δ' ἀξιῶ· καὶ γὰρ δίκαιον)· εἰ ἐκείνον θεραπεύσεις τὰ εἰκότα, καὶ παρ' ἐκείνου θεραπευθήσῃ. Τὸ δὲ καθ' ἡμᾶς ἔψεται ὥσπερ τοῖς σώμασιν αἰσκιαί, μικροὺς τ' ὄντας καὶ πρὸς εἰρήνην ἐτοιμοτέρους. 16.8 Οὐδὲ γὰρ οὕτως ἀθλίως πράττομεν ὥστε τᾶλλα μὲν ἐθέλειν φιλοσοφεῖν καὶ τῆς κρεῖττονος εἶναι μερίδος, ὑπερορᾶν δὲ πράγματος ὃ τοῦ καθ' ἡμᾶς λόγου κεφάλαιόν ἐστι, τῆς ἀγάπης· ἄλλως τε καὶ πρὸς ἄνδρα ἱερέα τε καὶ τοσοῦτον, ὃν καὶ βίῳ καὶ λόγῳ καὶ πολιτεία πάντων ἄριστον, ὧν ἴσμεν, γινώσκομεν. Οὐ γὰρ ἐπισκοπήσει τὸ λυπεῖσθαι τῇ ἀληθείᾳ. **17.Τ ΤΩΙ ΑΥΤΩΙ** 17.1 Οὐχ ὑβριστικῶς ἐπέστειλα μᾶλλον, ὅπερ ἐμέμψω τῆς ἐπιστολῆς, ἢ πνευματικῶς τε καὶ φιλοσόφως, καὶ ὡς εἰκὸς ἦν, εἰ μὴ καὶ τοῦτο λυπεῖ τὸν λογιώτατον Γρηγόριον. 17.2 Καὶ γὰρ εἰ τῷ βαθμῷ κρατεῖς, ἀλλὰ δώσεις τι καὶ ἡμῖν ἐλευθερίας καὶ παρρησίας

δικαίας. Καὶ διὰ τοῦτο ἔσο ἡμῖν χρηστότερος. 17.3 Πλὴν εἰ κρίνεις τὴν ἐπιστολὴν ὡς οἰκέτου καὶ οὐδ' ἀντιβλέπειν ὀφείλοντος, οὕτω δὴ καὶ πληγὰς ληψόμεθα καὶ οὐδὲ δακρύσομεν· ἢ καὶ τοῦτο ἐγκληθῆσόμεθα; Ὁ πάντας μᾶλλον ἢ τὴν σὴν εὐλάβειαν παθεῖν ἄξιον. Ἔστι γὰρ ἀνδρὸς μεγαλόφρονος φίλων ἀποδέχεσθαι μᾶλλον ἔλευθερίαν ἢ ἐχθρῶν κολακείαν. **18.Τ ΤΩΙ ΑΥΤΩΙ** 18.1 Εἶχον μὲν οὐδ' ἄλλως πρὸς τὴν σὴν εὐλάβειαν μικροψύχως, μὴ τοῦτό μου καταγνῶς· ἀλλὰ μικρὸν ἔλευθεριάσας τε καὶ θαρρήσας, ὅσον τὸ λυποῦν ἐπιψύξαι καὶ θεραπεῦσαι, αὐτίκα ἠττήθην καὶ ὑπεκλίθην καὶ τῷ κανόνι φέρων ἑμαυτὸν ὑπέθηκα. 18.2 Τί δ' οὐκ ἔμελλον σέ τε γινώσκων καὶ νόμους πνεύματος; Νῦν δὲ καὶ εἰ λίαν μικροψύχως εἶχον καὶ ἀγεννῶς, ἀλλ' ὅ γε καιρὸς οὐκ ἔῃ τοῦτο πάσχειν καὶ οἱ καταδραμόντες θῆρες τῇ ἐκκλησίᾳ, τό τε σὸν γενναῖον καὶ ἀνδρικόν, οὕτω καθαρῶς καὶ γνησίως προπολεμοῦντος τῆς ἐκκλησίας. 18.3 Ἦξομεν οὖν, εἰ δοκεῖ, καὶ ταῖς εὐχαῖς ὑμῖν συλλαμβανόμενοι καὶ συναγωνιούμενοι καὶ ὑπηρετησόμενοι καὶ ὡς ἀθλητὴν ἄριστον κελυσταὶ παῖδες ταῖς ὑποφωνήσεσιν ὑπαλεῖ ψοντες. **19.Τ ΒΑΣΙΛΕΙΩΙ** 19.1 Καιρὸς εὐβουλίας καὶ καρτερίας καὶ τοῦ μηδένα φανῆναι ἡμῶν ἀνδρικότερον μηδὲ τοὺς πολλοὺς ἰδρῶτας καὶ πόνους ἐν ὀλίγῳ καταλυθῆναι. Γράφω δὲ διὰ τί ταῦτα καὶ πόθεν; 19.2 Ὁ θεοφιλέστατος ἐπίσκοπος ἡμῶν Εὐσέβιος (οὕτω γὰρ λοιπὸν περὶ αὐτοῦ δεῖ καὶ φρονεῖν καὶ γράφειν) λίαν πρὸς ἡμᾶς ἔχει συμβατικῶς τε καὶ φιλικῶς, καί, ὡς περ σίδηρος πυρί, τῷ χρόνῳ μαλάσσεται. 19.3 Καὶ οἶμαι καὶ γράμμα ἤξειν πρὸς σέ παρακλήσεώς τε καὶ κλήσεως, ὡς ἐμοί τε παρεδήλωσε καὶ πολλοὶ πείθουσιν ἡμᾶς τῶν τὰ ἐκείνου σαφῶς εἰδόντων. 19.4 Ὅν προλάβωμεν, ἢ παρόντες, ἢ ἐπιστεῖλαντες, μᾶλλον δὲ προεπιστεῖλαντες, εἶτα παρόντες, ἵνα μὴ αἰσχυρθῶμεν ὕστερον ἠττηθέντες, ἐξὸν νικῆσαι τῷ καλῶς ἠττηθῆναι καὶ φιλοσόφως, ὃ παρὰ τῶν πολλῶν ἀπαιτούμεθα. 19.5 Ἦκε οὖν ἐμοὶ πεισθεῖς καὶ διὰ τοῦτο καὶ διὰ τὸν καιρὸν· ἐπειδὴ σύστασις αἰρετικῶν κατατρέχει τὴν ἐκκλησίαν, τῶν μὲν ἤδη παρόντων καὶ ταρασσόντων, τῶν δέ, ὡς λόγος, παρεσομένων. 19.6 Καὶ δέος παρασυρῆναι τὸν λόγον τῆς ἀληθείας, εἰ μὴ τάχιστα κινηθεῖ τὸ πνεῦμα Βεσελεήλ, τοῦ σοφοῦ τῶν τοιούτων ἀρχιτέκτονος λόγων τε καὶ δογμάτων. 19.7 Εἰ δὲ δοκεῖ παρεῖναι καὶ αὐτὸν ἐμὲ συνδιάζοντα καὶ συνο δεύσοντα, οὐδὲ τοῦτο φευξόμεθα. **20.Τ ΚΑΙΣΑΡΙΩΙ** 20.1 Οὐδ' οἱ φόβοι τοῖς εὐφρονοῦσιν ἄχρηστοι· ὡς δ' ἐγωγέ φημι, καὶ λίαν καλοὶ καὶ σωτήριοι. Εἰ γὰρ καὶ γίνεσθαι αὐτοὺς ἀπευχόμεθα, γινομένοις γε παιδευόμεθα. 20.2 Κάμουσα γὰρ ψυχὴ ἐγγίζει Θεῶ, φησί που θαυμασιῶτα λέγων ὁ Πέτρος, καὶ παντὶ διαφυγόντι κίνδυνον πλείων οἰκείωσις πρὸς τὸν περισώσαντα. 20.3 Μὴ οὖν, ὅτι μετεσχίκαμεν τοῦ κακοῦ, δυσχεράνωμεν· ἀλλ' ὅτι διαπεφεύγαμεν, εὐχαριστήσωμεν. 20.4 Μὴδ' ἄλλοι φανῶ μεν τῷ Θεῶ παρὰ τὸν καιρὸν τῶν κινδύνων, καὶ ἄλλοι μετὰ τοὺς κινδύνους· ἀλλὰ βουλευθῶμεν εἴτ' ἐνδημοῦντες, εἴτ' ἐκδημοῦντες, εἴτ' ἰδιωτεύοντες, εἴτε τὰ κοινὰ πράττοντες (δεῖ γὰρ οὕτω λέγειν καὶ μὴ λιπεῖν), τῷ σώσαντι κατακολουθεῖν καὶ γίνεσθαι τῆς ἐκείνου μοίρας, μικρὰ τῶν μικρῶν καὶ χαμαὶ ἐρχομένων φροντίσαντες. 20.5 Καὶ δῶμέν τι διήγημα τοῖς εἰς ὕστερον, μέγα μὲν εἰς δόξαν ἡμῖν, μέγα δ' εἰς ὠφέλειαν ψυχῆς· τὸ δ' αὐτὸ καὶ παιδεύμα τοῖς πολλοῖς χρησιμώτατον, ὅτι κρεῖττον ἀσφαλείας κίνδυνος, καὶ συμφορὰ εὐημερίας αἰρετωτέρα· εἴ γε πρὸ μὲν τῶν φόβων ἦμεν τοῦ κόσμου, μετὰ δὲ τοὺς φόβους τοῦ Θεοῦ γεγενήμεθα. 20.6 Ἴσως σοι φορτικοὶ δοκοῦμεν πολλάκις σοὶ περὶ τῶν αὐτῶν ἐπιστέλλοντες, καὶ οὐ παραίνεσιν, ἀλλ' ἐπίδειξιν νομίζεις τοὺς λόγους. 20.7 Διὸ τούτων μὲν ἄλις· ἡμᾶς δ' ἴσθι προθυμουμένους καὶ εὐχομένους μάλιστα μὲν γενέσθαι μέχρι σοῦ, συνησησομένους τῇ σωτηρίᾳ σου καὶ περὶ τούτων τελεώτερον διαλεξομένους· 20.8 εἰ δ' οὖν, ἀλλ' ἐνταῦθ' ἀσεβεῖς ὡς τάχιστα, συνεορτάσαι τὰ χαριστήρια.

21.Τ ΣΩΦΡΟΝΙΩΙ 21.1 Ὁ χρυσὸς ἄλλοτε μὲν ἄλλως μεταποιεῖται καὶ σχηματίζεται, εἰς πολλοὺς κόσμους τυπούμενος καὶ πρὸς πολλὰ ὑπὸ τῆς τέχνης ἀγόμενος· μένει δ' ὅπερ ἐστὶ, χρυσός, καὶ οὐχ ἡ ὕλη μεταβολήν, ἀλλὰ τὸ σχῆμα λαμβάνει. 21.2 Οὕτω καὶ τὴν σὴν καλοκάγαθίαν ἠγούμενοι τὴν αὐτὴν μένουν τοῖς φίλοις, κἂν αἰεὶ προΐης ἐπὶ τὰ ἔμπροσθεν, ταύτην ἐθαρρήσαμεν τὴν πρεσβείαν προσαγαγεῖν, οὐ μᾶλλον τὴν ἀξίαν εὐλαβηθέντες ἢ τῷ τρόπῳ πιστεύσαντες. 21.3 Τῷ αἰδεσιμωτάτῳ υἱῷ ἡμῶν Νικοβούλῳ τὰ πάντα ἔχοντι πρὸς ἡμᾶς ἐπιτηδεῖως καὶ διὰ συγγένειαν καὶ διὰ τὴν οἰκειότητα καί, τὸ τούτων μείζον, διὰ τὸν τρόπον, γενοῦ δεξιός. 21.4 Ἐν τίσι, καὶ πόσον; Ἐν οἷς αὐτὸς σοῦ δεηθήσεται, καὶ ὅσον τῇ σῇ μεγαλονοίᾳ πρέπειν ὑπολαμβάνεις. 21.5 Ἀντιδώσομεν δὲ καὶ ἡμεῖς ὧν ἔχομεν τὸ κάλλιστον. Ἐχομεν δὲ τοὺς λόγους καὶ τὸ κήρυκες εἶναι τῆς σῆς ἀρετῆς, εἰ καὶ μὴ τῆς ἀξίας ἐγγύς, ἀλλὰ γε κατὰ τὴν ἡμετέραν δύναμιν. **22.Τ ΤΩΙ ΑΥΤΩΙ** 22.1 Ἔδει, καθάπερ τὸν χρυσὸν καὶ τοὺς λίθους τῇ ὄψει γνωρίζομεν, οὕτω καὶ τοὺς καλοὺς καὶ μὴ τῶν ἀνδρῶν αὐτόθεν διαγινώσκεισθαι, καὶ μὴ μακροτέρας δεῖσθαι δοκιμασίας. 22.2 Οὐ γὰρ ἂν πολλῶν ἐδέησεν ἡμῖν λόγων ὑπὲρ τοῦ τιμιωτάτου υἱοῦ Ἀμφιλοχίου πρεσβεύουσι πρὸς τὴν σὴν μεγαλόνοιαν. 22.3 Θᾶττον ἂν ἤλπισα ἔν τι τῶν ἀπίστων καὶ παραδόξων, ἢ τοῦτον ἀγεννὲς τι πράξειν ἐπὶ χρήμασιν, ἢ διανοήσεσθαι τοσοῦτον αὐτῷ τὸ παρὰ πάντων συγκεχωρηκὸς ἐπὶ καλοκάγαθίᾳ καὶ τὸ πρεσβυτέραν τῆς ἡλικίας ἔχειν φρόνησιν. 22.4 Ἀλλὰ τί χρὴ παθεῖν; Οὐδὲν διαφεύγει τὸν φθόνον, ὅποτε καὶ τούτου τις μῶμος ἤψατο, ἀνδρὸς δι' ἀπλότητα μᾶλλον ἢ τρόπου κακίαν περιπέσοντος ἐγκλήμασιν. 22.5 Ἀλλὰ σοὶ μὴ ἀνεκτὸν φανήτω περιιδεῖν αὐτὸν ταῖς συκοφανταῖς παρασυρόμενον. Μὴ, δέομαί σου τῆς ἱερᾶς καὶ μεγάλης ψυχῆς, –ἀλλὰ καὶ τὴν πατρίδα τίμησον, καὶ τῇ ἀρετῇ βοήθησον, καὶ ἡμᾶς αἰδέσθητι τοὺς παρὰ σοῦ καὶ διὰ σοῦ δοξασθέντας, καὶ ἀντὶ πάντων γενοῦ τῷ ἀνδρί, τῷ δύνασθαι τὸ θέλειν προσθεῖς, ἐπειδὴ πάντα τῆς σῆς ἀρετῆς οἶδα ἠττώμενα. **23.Τ ΚΑΙΣΑΡΙΩΙ** 23.1 Εἰ μεγάλα ἐστὶν ἃ αἰτοῦμεν, μηδὲν θαυμάσης, ἐπεὶ καὶ παρὰ μεγάλου, καὶ συμμετρεῖσθαι δεῖ τῷ αἵτου μένῳ τὴν αἴτησιν. 23.2 Ὅμοίως γὰρ ἄτοπον παρὰ μικροῦ μεγάλα ζητεῖν, καὶ παρὰ μεγάλου μικρά· τὸ μὲν γὰρ ἄκαιρον, τὸ δὲ μικρόλογον. 23.3 Αὐτὸς σοὶ προσάγω διὰ τῆς ἑαυτοῦ χειρὸς τὸν τιμιώτατον υἱὸν ἡμῶν Ἀμφιλόχιον, ἄνδρα τοσοῦτον ἐπὶ καλοκάγαθίᾳ γνώριμον καὶ παρὰ τὸ εἰκὸς τῆς ἡλικίας, ὥστ' αὐτὸς ἂν ἠγάπησα ὁ γέρων καὶ ἱερεὺς καὶ ὑμέτερος φίλος οὕτως ὑπολαμβάνεσθαι. 23.4 Εἰ δὲ φιλίας ἀνδρὸς ἠττηθεῖς τὴν διαβολὴν οὐχ ὑπεῖ δετο, τί θαύμαστον; Τῷ γὰρ μὴ πονηρὸς εἶναι οὐδ' ὑπεῖδετο τὴν πονηρίαν, λόγου μᾶλλον διόρθωσιν ἢ τρόπου προσήκειν αὐτῷ νομίσας. 23.5 Οὕτω συμπονεῖν ἐδέξατο. Τί τοῦτο δεινὸν τοῖς εὐγνώμοσι; Μὴ τοίνυν ἀνάσχη πλέον ἔχειν ἀρετῆς κακίαν, μηδὲ τὴν ἡμετέραν πολιὰν ἀτιμάσης· ἀλλὰ καὶ τὴν μαρτυρίαν αἰδέσθητι καὶ τὸ φιλάνθρωπον ὑπόθεσι ταῖς παρ' ἡμῶν εὐλογίαις, ὧν ἴσως τις παρὰ Θεῷ λόγος, ᾧ παρεστήκαμεν. **24.Τ ΘΕΜΙΣΤΙΩΙ** 24.1 Λόγοι τὸ κινδυνευόμενον· καὶ σὸς ὁ καιρός, εἴπερ βασιλεὺς σὺ τῶν λόγων. Καὶ πρὸς γε, σοὶ φίλος πατρόθεν ὁ ἐμὸς Ἀμφιλόχιος· προσθήσω δ' ὅτι καὶ τοιοῦτος, οἷος μήτε γένος πατέρων αἰσχύνουν, μήτε τὴν ἡμετέραν φιλίαν, εἰ μὴ φαῦλος ἐγὼ τῶν τοιούτων κριτής. 24.2 Καὶ τὸ μέγιστον, ἀνδρὶ μάλιστα κατὰ σὲ φιλοσόφῳ, ὅτι μηδὲν ἀδικῶν ἔχει πράγματα. Ὁ τῷ μὲν ἐστὶ κουφότατον, ἡμῖν δ' αὖ βαρύτερον, εἰ περιορῶντες φαινοίμεθα. 24.3 Ἐγὼ μὲν οὖν ὁ μόνον δύναμαι, τοῦτο ποιῶ· δύναμαι δὲ πρεσβεύειν πρὸς τοὺς εὖ ποιεῖν δυναμένους· οὐ γὰρ ἄλλο γ' οὐδὲν ἐμοὶ δυνατὸν οὕτως ἔχοντι ὥσπερ νῦν ἔχω. 24.4 Σὺ δὲ τὸν τοῦ σοῦ Πλάτωνος βεβαίωσον λόγον, μὴ πρότερον παύσασθαι κακῶν τὰς πόλεις εἰπόντος, πρὶν ἂν συνέλθῃ φιλοσοφία τὸ δύνασθαι. 24.5 Ἰκανὸς γὰρ εἶ

ἀμφοτέρα. Δὸς χεῖρα τῷ δεομένῳ καὶ παραινέσας τὰ εἰκότα καὶ βοηθήσας. 24.6 Ὡς οὐκ ἔστιν ὅ τι φιλοσοφήσῃς ἄμεινον ἢ νῦν τῷ δικαίῳ συναγωνισάμενος, πρὸς τῷ καὶ ἡμᾶς εὖ ποιεῖν τοὺς σοὺς ἐπαινέτας, εἰ δὲ δίδως εἰπεῖν, καὶ φίλους. **25.Τ ΑΜΦΙΛΟΧΙΩΙ** 25.1 Ἄρτους μὲν οὐκ ἠτήσαμεν παρὰ σοῦ, ὅτι μηδ' ὕδωρ παρὰ τῶν Ὀστρακίνην οἰκούντων. Λάχανα δ' εἰ αἰτοῦμεν παρ' ἀνδρὸς Ὀζιζαλέως, ὧν ἀφθονία μὲν παρ' ὑμῖν, παρὰ δ' ἡμῖν πολλή σπάνις, θαυμαστὸν οὐδὲν οὐδ' ἔξω τῆς συνηθείας. 25.2 Καταξίωσον οὖν λάχανα ἡμῖν ἀποστεῖλαι πλεῖστα καὶ κάλλιστα, ἢ ὅσα γε δυνατὸν (ἐπεὶ καὶ τὰ μικρὰ μεγάλα τοῖς πένησιν), ἐπειδὴ μάλιστα καὶ τὸν μέγαν Βασίλειον δεξιούμεθα· οὗ μὴ βουληθῆς, ὥσπερ ἐπειράθης κεκορεσμένου φιλοσοφοῦντος, οὕτω πειραθῆναι πεινῶντος καὶ δυσχεραίνοντος. **26.Τ ΤΩΙ ΑΥΤΩΙ** 26.1 Ὡς μικρολόγως ἡμῖν ἤκει τὰ λάχανα παρ' ὑμῶν· καὶ τί γὰρ ἄλλο ἢ χρυσολάχανα; Καίτοι γ' ὁ πᾶς πλοῦτος ὑμῖν κῆποι καὶ ποταμοὶ καὶ ἄλση καὶ παράδεισοι, καὶ λαχανηφόρος ὑμῖν ἡ χώρα, ὡς χρυσοφόρος ἄλλοις, καὶ λειμώνια φύλλα νέμεσθε. 26.2 Ὁ δὲ σῖτος ὑμῖν, ἡ μυθικὴ μακαρία· καὶ ὁ ἄρτος, ὃ δὴ λέγεται, 20ἄρτος ἀγγέλων²⁰, οὕτως ἄσπαστός τε καὶ ἄπιστος. 26.3 Ἦ τοίνυν μεταδίδοτε τούτων ἡμῖν ἀφθονώτερον, ἢ ἄλλο μὲν οὐδὲν ἀπειλήσομεν· τὸν δὲ σῖτον ἐφέξομεν, καὶ εἰσόμεθα εἰ ὄντως δρόσω μόνη τρέφονται τέττιγες. **27.Τ ΤΩΙ ΑΥΤΩΙ** 27.1 Παίξεις. Ἐγὼ δ' οἶδα τὸν κίνδυνον Ὀζιζαλέως πεινῶντος, ὅταν μάλιστα γεωργήσητε. 27.2 Ὡν ἔν τοῦτο μόνον ἐπαινετόν, ὅτι κἂν λιμῷ φθαρῶσιν, ἀλλ' εὐωδοῦσι καὶ λαμπρᾶς τυγχάνουσι τῆς ταφῆς. Πῶς; πολλοῖς βάλλονται καὶ ποικίλοις τοῖς ἄνθεσιν. **28.Τ ΤΩΙ ΑΥΤΩΙ** 28.1 Τὰς ὀρείους μὲν, ὁμόρους δὲ τῇ Παμφυλίᾳ πόλεις ἐπισκεψάμενοι, Γλαῦκον ἐκεῖ θαλάττιον ἐν τοῖς ὄρεσιν ἠλιεύσαμεν, οὐ λίνου δικτύοις τοῦ βυθοῦ τὸν ἰχθὺν ἐξελεύσαντες, ἀλλ' ἀγάπη φίλων τὸ θήραμα σαγηνεύσαντες. 28.2 Ἀπαξ δὲ τὸν Γλαῦκον πεζεύειν μαθόντα, γραμματηφόρον προσαπεστάλκαμεν πρὸς τὴν ὑμετέραν ἀγαθότητα, ὃν φιλοφρόνως ξενισάτω καὶ τῷ παρὰ ταῖς Γραφαῖς εὐδοκιμοῦντι ξενισμῷ μετὰ λαχάνων καταξιώσάτω. **29.Τ ΣΩΦΡΟΝΙΩΙ** 29.1 Ὅρας οἶα τὰ ἡμέτερα καὶ ὅπως κύκλος τις τῶν ἀνθρωπίνων περιτρέχει πραγμάτων· νῦν μὲν τῶν, νῦν δὲ τῶν ἀνθούντων καὶ ἀπανθούντων, καὶ οὔτε τοῦ εὖ πράττειν ἐστῶτος ἡμῖν, οὔτε τοῦ δυστυχεῖν, ὃ δὴ λέγουσιν, ἀλλὰ τάχιστα μετακινουμένου καὶ μεταπίπτοντος, ὡς αὔραις εἶναι μᾶλλον πιστεύειν καὶ γράμμασι καθ' ὕδατος ἢ ἀνθρώπων εὐετηρία. 29.2 Τίνος ἔνεκεν; ἔμοι δοκεῖν, ἵνα τὸ ἐν τούτοις ἄστατον καὶ ἀνώμαλον θεωροῦντες, μᾶλλον τι προστρέχωμεν τῷ Θεῷ καὶ τῷ μέλλοντι, καὶ τινα ποιώμεθα καὶ ἡμῶν αὐτῶν ἐπιμέλειαν, βραχέα τῶν σκιῶν καὶ τῶν ὄνειράτων φροντίζοντες. 29.3 Ἀλλὰ πόθεν ἡμῖν ὁ λόγος; Οὐ γὰρ εἰκὴ ταῦτα φιλοσοφῶ, οὐδὲ διακενῆς καλλωπίζομαι. 29.4 Ἦν ποτε τῶν οὐκ ἀφανῶν καὶ ὁ σοὸς Καισάριος, εἰ δὲ μὴ ὡς ἀδελφὸς ἀπατώμαι, καὶ τῶν λίαν ἐπιφανῶν, γνώριμος μὲν ἐπὶ παιδεύσει, καλοκάγαθία δ' ὑπὲρ τοὺς πολλοὺς, λαμπρὸς δὲ φίλων περιουσία, ὧν πρῶτον ἐν πρώτοις σέ τε καὶ τὴν σὴν εὐγένειαν ὑπάρχειν αὐτῷ αὐτός τ' ἐφρόνει καὶ ἡμᾶς ἔπειθε. 29.5 Τὰ μὲν δὴ παλαιὰ ταῦτα, καὶ τὰ πλείω παρὰ σεαυτοῦ προσθήσεις τιμῶν αὐτὸν ἐπιτάφια, καὶ ὃ φύσει πάντες ἔχομεν ἀνθρώποι μᾶλλον τι τῷ ἀπελθόντι χαριζόμενος. 29.6 Τὰ δὲ νῦν, –καὶ ὅπως μοι μὴ παραδράμῃς ἀδακρυτὴ τὸν λόγον ἢ δακρύσαις γ' εἰς καλὸν καὶ χρήσιμον, –ὃ μὲν κεῖται νεκρὸς, ἄφιλος, ἔρημος, ἐλεούμενος, σμύρνης ὀλίγης ἠξιωμένος (εἶ γε καὶ τοῦτο), καὶ μικρῶν ἐνδυμάτων τῶν τελευταίων (πολύ γ' ὅτι τούτων). 29.7 Ἐπιπεπτώκασι δ' οἱ ἐχθροί, ὡς γε πυνθάνομαι, καὶ ἄλλος ἄλλοθεν τὰ ἐκείνου κατὰ πολλὴν ἐξουσίαν οἱ μὲν διαρπάζουσιν, οἱ δὲ μέλλουσιν. Ὡς τῆς ἀναλγησίας, ὡς τῆς ὠμότητος· καὶ ὁ κωλύσων οὐδεὶς, ἀλλ' ὃ γε φιλανθρωπότατος τοῦτο χαρίζεται μόνον, ἀνακαλεῖται τοὺς νόμους· καὶ εἰ δεῖ συντόμως εἰπεῖν, δρᾶμα γεγόναμεν, οἱ ποτε νομισθέντες εὐδαίμονες. 29.8 Ταῦτα μὴ ἀνεκτὰ φανήτω σοι·

ἀλλὰ καὶ συνάλγησον καὶ συναγανάκτησον καὶ δὸς χάριν νεκρῷ Καισαρίῳ. Ναὶ πρὸς τῆς φιλίας αὐτῆς, ναὶ πρὸς τῶν σῶν φιλάτων καὶ τῶν ἐλπίδων, ἄς ποιήσον σεαυτῷ δεξιὰς πιστὸς τῷ ἀπελθόντι φανεὶς καὶ γνήσιος· ἵνα καὶ τοῖς ζῶσι τοῦτο χάριση καὶ ποιήσης αὐτοὺς εὐέλπιδας. 29.9 Οἶεὶ περὶ χρημάτων ἡμᾶς ἀλγεῖν; Τὸ τῆς αἰσχύνης ἡμῖν ἀφορητὸν τερον, εἰ δόξειε μόνος τῶν πάντων Καισάριος μὴ ἐσχηκέναι φίλους, ὁ δὴ καὶ πολλοὺς ἔχειν οἴομενος. 29.10 Ἡ μὲν οὖν πρεσβεία τοιαύτη καὶ παρὰ τοιούτων, ἐπειδὴ σοὶ καὶ τὸ καθ' ἡμᾶς ἴσως οὐ πάρεργον. Ἄ δὲ βοηθήσεις καὶ δι' ὧν καὶ ὅπως, τά τε πράγματα ὑποθήσεται καὶ ἡ σὴ διασκέψεται σύνεσις. **30.Τ ΦΙΛΑΓΡΙΩΙ** 30.1 Καισάριον οὐκ ἔχω. Ἐρῶ γάρ, καὶ εἰ μὴ φιλόσοφον τὸ πάθος· στέργω τὰ Καισαρίου, καὶ ὅ τί ποτ' ἂν ἴδω Καισαρίου γνώρισμα περιπτύσσομαι καὶ ἀσπάζομαι, καὶ οἶονεὶ αὐτὸν ὄραν δοκῶ καὶ συνεῖναι καὶ διαλέγεσθαι. 30.2 Οἶον ἔπαθον καὶ νῦν ἐπὶ τοῖς σοῖς γράμμασιν. Ὅμοῦ τε γὰρ ἀνέγων τὸ πρόγραμμα τῆς ἐπιστολῆς, τὸ γλυκὺ μοι πρᾶγμα καὶ ὄνομα, τὸν Φιλάγριον, καὶ πάντα μ' ἀθρόως ὑπεισήληθε τά ποτε τερπνά, αἱ πόλεις, αἱ διατριβαί, ἡ τράπεζα, ἡ πενία, τὰ τῆς 20ῆρατεινῆς ὀμηλικῆς 20, ὁ φησὶν Ὅμηρος, ἡ παίγνια, ἡ σπουδάσματα, οἱ τῶν λόγων ἰδρῶτες, οἱ κοινοὶ παιδευταί, τὸ τῶν ἐλπίδων ὕψος, πάντα ὅσα ἂν εἴποι τις τῶν τηνικαῦτα καλῶν, οἷς ἐγὼ χαίρω διαφερόντως καὶ μεμνημένος. 30.3 Ἴν' οὖν ἔτι μᾶλλον ὀμιλῶμεν τούτοις καὶ διὰ σοῦ, κίνει τὴν γραφίδα καὶ χαρίζου τὸ ἐπιστέλλειν. Πάντως οὐδὲ τοῦθ' ἡμῖν μικρόν, εἰ καὶ τὸ μέγιστον ἤρπασεν ἡμῶν ὁ φθόνος, τὴν συνουσίαν, λυπηρῶς διαθεῖς τὰ ἡμέτερα.

31.Τ ΤΩΙ ΑΥΤΩΙ 31.1 Ἄ μὲν ἐστὶ σοὶ λυπηρά, πάντως καὶ ἡμῖν. Κοινὰ γὰρ πάντα ποιούμεθα τὰ τῶν φίλων, εὖ τε καὶ ὡς ἐτέρως ἔχοντα, ὅσπερ δὴ καὶ φιλίας ὄρος ἐστὶ. 31.2 Καίτοι καὶ περὶ τούτων εἴ τι δεῖ φιλοσοφῆσαι καὶ τὰ εἰκότα διαλεχθῆναί σοι (ὡσπερ οὖν δεῖ καὶ ὁ τῆς φιλίας ὑποτίθεται νόμος), οὐ βούλομαί σε, οὐδέ γε καλῶς ἔχειν ὑπολαμβάνω, Φιλάγριον ὄντα καὶ τὰ θεῖα διαφερόντως πεπαιδευμένον, ταῦτόν πάσχειν τοῖς πολλοῖς, οὐδὲ συγκαταπίπτειν τῷ σώματι, οὐδ' ὡς ἀνήκεστον τὴν κακοπάθειαν ὀδύρεσθαι, 31.3 ἀλλ' ἐμφιλοσοφεῖν τῷ πάθει, καὶ τὴν διάνοιαν νῦν δὴ καὶ μάλιστα ἐκκαθαίρεσθαι, καὶ κρείττω φαίνεσθαι τῶν δεσμῶν, καὶ ἡγεῖσθαι τὴν νόσον παιδαγωγίαν πρὸς τὸ συμφέρον, τοῦτο δ' ἐστὶ, περιφρονεῖν τὸ σῶμα καὶ τὰ σωματικά καὶ πᾶν τὸ ῥέον καὶ ταραχῶδες καὶ ἀπολύμενον, ὅλον τῆς ἀνω γενέσθαι μοίρας, 31.4 καὶ ζῆν ἀντὶ τοῦ παρόντος τῷ μέλλοντι, 20θανάτου μελέτην 20 –τοῦτο ὁ φησὶ Πλάτων– τὸν τῆδε βίον ποιούμενον καὶ λύοντα τὴν ψυχὴν τοῦ εἶτε 20σώματος 20, εἶτε 20σήματος 20, κατ' ἐκεῖνον εἰπεῖν, ὅση δύναμις. 31.5 Ἄν ταῦτα φιλοσοφῆς, ὦ ἄριστε, καὶ οὕτως ἔχης, αὐτὸς τ' ὀνήση τὰ μέγιστα καὶ ἡμᾶς ἐπὶ σοὶ ῥάους ποιήσεις καὶ πολλοὺς διδάξεις ἐμφιλοσοφεῖν τοῖς πάθεσι. 31.6 Καὶ πρὸς γε, οὐ μικρόν κερδανεῖς–εἴ τί σοι καὶ τούτου μέλει–τὸ παρὰ πάντων θαυμάζεσθαι. 31.7 Τῶν δὲ πυκτιῶν ὧν ἤτησας, τὸ μὲν εὖρον καὶ ἔπεμψά σοι προθύμως, τὸ Δημοσθενικὸν λέγω· τὸ δ' ἐζημιώθην· οὐκ ἔχω οἴου σὺ χρήσεις, τὴν Ἰλιάδα. 31.8 Μὴ γάρ μοι διαπιστήσης, ὅτι μόνον τούτων ἀπολαύειν νομίζω καὶ μόνα κεκτηῖσθαι καλῶς, ὧν ἂν αὐτὸς μετάσχῃς καὶ οἷς ἂν ὡς σεαυτοῦ χρήσαιο. **32.Τ ΤΩΙ ΑΥΤΩΙ** 32.1 Εὖ γ' ὅτι φιλοσοφεῖς ἐν τοῖς πάθεσι καὶ γίνῃ πολλοῖς ὑπόδειγμα τῆς ἐν τοῖς ἀλγεινοῖς καρτερίας· καὶ ὡσπερ ἐπὶ παντὶ βελτίστῳ κατεχρῶ τῷ σώματι, ἡνίκα ὑγιεινῶς εἶχες, οὕτω καὶ νῦν τούτῳ χρῆ καλῶς, ἐπειδὴ γ' ἀσθενῶς ἔχεις καὶ ἀργεῖς οὐκ ἀργῶς, ἴν' οὕτως εἴπω. 32.2 Φιλοσοφεῖς γάρ, καὶ ὅ φασι Διογένην εἰρηκέναι ποτὲ πυρέττοντα καὶ διακαρτεροῦντα, τοῦτο καὶ αὐτὸς παρέχεις ὄραν, ψυχῆς πάλην καὶ σώματος. 32.3 Τοῦτο ἔπρεπε τῷ ἐμῷ Φιλαγρίῳ, μὴ μαλακίζεσθαι μηδὲ κάμπτεσθαι πρὸς τὰ πάθη, ἀλλὰ περιφρονεῖν τὸν πηλὸν καὶ τὸ μὲν σῶμα ἔαν

πάσχειν τὰ ἑαυτοῦ, πάντως ἢ νῦν ἢ ὕστερον λυθησόμενον νόμῳ φύσεως (οἰχίησεται γὰρ ἢ νόσῳ κάμνον ἢ χρόνῳ)· αὐτὴν δ' ὑποῦ τὴν ψυχὴν ἔχειν καὶ μετὰ Θεοῦ τετάχθαι τοῖς λογισμοῖς κάκεῖνο εἰδέναι, ὅτι τῶν ἀτόπων ἐστὶν ἡμᾶς ἔξω μὲν κινδύνων φιλοσοφεῖν, ἐν δὲ ταῖς χρεῖαις ἀφιλοσόφους φαίνεσθαι καὶ διαψεύδεσθαι τὴν ὑπόσχεσιν. 32.4 Πάντ' ἐπῆλθες δηλαδὴ τῇ διανοίᾳ, ὅσ' ἡμέτερα, ὅσ' ἀλλότρια, ὡς ἀνὴρ πεπαιδευμένος ἐν ἀμφοτέροις καὶ παιδευτὴς ἄλλων, καὶ ἐκ πάντων σεαυτῷ συνελέξω τὸ τῆς ἀνθρωπίας φάρμακον. 32.5 Ἵνα δέ σοι κἀγὼ συμφιλοσοφήσω μικρόν, εἰ τοῦτο κελεύεις, οὐκ ἐπαινώ τοῦ Ἀριστοτέλους τὸ μικρολόγον, ὃς τὴν εὐδαιμονίαν ἡμῖν ὀριζόμενος, μεχρὶ μὲν τινος προῆλθεν ὀρθῶς, ψυχῆς ἐνέργειαν κατ' ἀρετὴν εἶναι ταύτην ἀποφηνάμενος καὶ προσθεὶς ἐν βίῳ τελείῳ–καὶ τοῦτο μάλα σοφῶς–διὰ τὸ τρεπτὸν ἡμῶν καὶ εὐμετάπτωτον τῆς φύσεως· 32.6 ἐκεῖνο δ' οὐκ ἔτι μεγαλοπρεπῶς, ἀλλὰ καὶ λίαν ταπεινῶς, ὅτι καὶ τὴν ἔξωθεν εὐετηρίαν προστίθησιν, ὡς, εἰ τύχοι πένης τις ὢν, ἢ νοσώδης, ἢ δυσγενής, ἢ φυγόπατρις, παρὰ τοῦτο αὐτῷ τῆς εὐδαιμονίας κωλυομένης. 32.7 Ἐπαινώ δὲ τῶν ἀπὸ τῆς Στοᾶς τὸ νεανικόν τε καὶ μεγαλόνουν, οἳ μηδὲν κωλύειν φασὶ πρὸς εὐδαιμονίαν τὰ ἔξωθεν, ἀλλ' εἶναι τὸν σπουδαῖον μακάριον, κἂν ὁ Φαλάριδος ταῦρος ἔχη καιόμενον. 32.8 Καὶ διὰ τοῦτο θαυμάζω μὲν τοὺς παρ' ἡμῖν ὑπὲρ τοῦ καλοῦ κινδυνεύσαντας ἢ συμφορὰν διενεγκόντας νεανικῶς· θαυμάζω δὲ καὶ τῶν ἔξωθεν τοὺς τούτοις παραπλησίους, οἷον τὸν Ἀναξάρχον ἐκεῖνον, τὸν Ἐπίκτητον, τὸν Σωκράτην, ἵνα μὴ λέγω πολλούς. 32.9 Ἵν ὁ μὲν ἐν ὄλμῳ κοπτομένων αὐτοῦ τῶν χειρῶν, οὕτω τοῦ τυράννου κελεύοντος, πτίσσειν τὸν Ἀναξάρχου θύλακον διεκελεύετο τοῖς βασιανισταῖς. Τί τοῦτο λέγων; τὸ μοχθηρὸν ἡμῶν σαρκίον, ὡς Ἀναξάρχου γ' οὐ πτισσομένου, τῆς φιλοσόφου ψυχῆς· ὅπερ ἡμῖν ὁ ἐκτὸς καὶ ὁ ἐντὸς ἄνθρωπος ὀνομάζεται. 32.10 Ὁ δὲ τὸ σκέλος κατατεινόμενος καὶ στρεβλούμενος ἐφιλοσόφει ὡσπερ ἐν ἀλλοτρίῳ τῷ σώματι, καὶ θάττον κατεαγῆναι τὸ σκέλος ἢ ἐπαισθάνεσθαι τῆς βίας ἔδοξε. 32.11 Σωκράτης δὲ τὸν θάνατον ὑπ' Ἀθηναίων κατακριθεὶς καὶ οἰκῶν, ὡς οἶσθα, τὸ δεσμοτήριον, τέως μὲν ὡς ὑπὲρ ἄλλου δεσμοτηρίου τοῦ σώματος διελέγετο τοῖς μαθηταῖς καὶ φυγεῖν ἔξδὸν ἀπηξίωσεν· ἐπειδὴ δὲ προσηνέχθη τὸ κώνειον, δέχεται μαλ' ἡδέως, ὡσπερ οὐκ ἐπὶ θανάτῳ δεχόμενος, ἀλλὰ φιλοτησίας προπινόμενος. 32.12 Προσέθηκα δ' ἂν τούτοις καὶ Ἰώβ τὸν ἡμέτερον, εἰ μὴ σ' ἦδειν πόρρω τῶν ἐκείνου παθῶν καὶ ὄντα σὺν Θεῷ καὶ ἐσόμενος. 32.13 Ταῦτά μοι δοκεῖς κατεπάδειν σεαυτοῦ, ὧ θεῖα καὶ ἱερὰ κεφαλή, καὶ οὕτω σεαυτὸν ἰατροῦν, αὐτὸς τ' ἂν ῥᾶων γενέσθαι καὶ ἡμᾶς εὐφρανεῖν τοὺς σοὺς ἐπαινέτας καὶ ἐραστάς, 32.14 οὐδὲν ὑπὸ τῆς νόσου καμπτόμενος, οὐδ', ὃ φησὶν ὁ θεῖος Δαυΐδ, ὑπὸ τῆς εἰρήνης τῶν ἀμαρτωλῶν καὶ τῆς κατὰ τὸν βίον εὐροίας αὐτῶν ἐγκοπτόμενος, ἀλλὰ καὶ καθαιρόμενος, εἰ θέμις ἐπὶ σοῦ τοῦτο εἰπεῖν, καὶ ὕλην ἀρετῆς ποιούμενος τὴν ἀσθένειαν. **33.Τ ΤΩΙ ΑΥΤΩΙ**

33.1 Λαμβάνονται σοὺ τινες (αἰσθάνομαι γάρ), ὡς φιλοκαλοῦντος τὸ μόνον σου κτήμα καὶ φιλεργοῦντος ἐν τοιαύτῃ καταστάσει τοῦ σώματος. Καὶ θαυμαστὸν οὐδέν· ἐπειδὴ καὶ ῥᾶων ἐν τοῖς ἀλλοτρίοις ἢ τοῖς οἰκείοις φιλοσοφεῖν. 33.2 Ἐγὼ δ' εἰ μὲν ἑώρων σε πέρα τοῦ μέτρου τοῦτο ποιοῦντα, ἢ πλεονεκτικῶς ἢ βιαίως τῇ φιλοσοφίᾳ προσκείμενον, κἂν ἐμεμψάμην (εἰρήσεται γὰρ τάληθές), μηδὲν τὴν φιλίαν ἢ τὴν παιδείουσιν αἰδεσθεῖς. 33.3 Εἰ δὲ φιλεργεῖς μὲν, οὐκ ἔξω δὲ τοῦ μέτρου, χρῆ δ' εἰς δέον οἷς φιλεργεῖς, πρόσεστι δὲ καὶ τὸ πάθος ἐνασχολοῦν τε ταῖς φροντίσι καὶ πείθον ὡς ὑπὲρ τὸ σῶμά σοι τὰ τοῦ σώματος, οὐκ ἔχω πῶς μὴ τοῖς μεμφομένοις μέμψωμαι, σὲ τῆς αἰτίας ἐλευθερῶν. 33.4 Καὶ πρὸς γε τοῦτ' ἑμαυτὸν πείθω, ὅτι μήτε λογίσασθαι περὶ πραγμάτων σοῦ τις ἀμείνων, ὧ γε καὶ πρὸς τὰ ἑαυτῶν ἅπαντες χρῶνται διδασκάλῳ καὶ παραινέτῃ ὁμοίως ἴδια καὶ δημοσίᾳ, μήτε ψυχῆς φροντίσαι φιλοσοφώτερος. 33.5 Εἰ δὲ καὶ τῷ σώματι τὴν ὑγίαν φυλάσσειν ἢ ἐπανάγειν μονῆς

ιατρικῆς, τίς οὕτω τολμηρὸς καὶ ἀπαίδευτος ὥστε σοι περὶ τούτων νομοθετεῖν; 33.6 Τοὺς μὲν οὖν πολλοὺς ἔα χαίρειν καὶ εἶναι κολιοὺς πτῆσιν ἀετῶν δοκιμάζοντας· αὐτὸς δὲ σεαυτῷ χρῶ συμβούλῳ καὶ τῷ Θεῷ περὶ τε τοῦ πάθους καὶ τῶν ὅσα περὶ τὸ πάθος, καὶ οὐχ ἁμαρτήσεις τοῦ δέοντος. **34.Τ ΤΩΙ ΑΥΤΩΙ** 34.1 Μέμνημαι τῆς σῆς συνουσίας, ἣν ἀλλήλοις συνεγενόμεθα πρώην ἐν Ματάζη τῇ ἐμῇ (ἐμὰ γὰρ καλῶ καὶ ὑπολαμβάνω τὰ σά), καὶ τῆς φιλοσοφίας ἣν τηνικαῦτα ἐφιλοσόφησας, ἥς φρίττω καὶ νῦν μεμνημένος ἔτι. 34.2 Ἐγὼ μὲν ἐξηγούμην σοι τὸν οὐβ' ψαλμὸν (σὺ γὰρ ἐκέλευες καὶ ἀντιλέγειν οὐκ ἦν), ἐν ᾧ Δαυὶδ ἰλιγγιᾶ καὶ ἀσχάλλει πρὸς τοὺς κακοὺς εὐθνηοῦντας· εἶτα πέμπων τοὺς λογιμοὺς εἰς τὰ ἐκεῖσε δικαιοτήρια καὶ τὴν ἀποκειμένην τοῖς βίοις ἀντίδοσιν, οὕτω τῆς ταραχῆς ἴσταται καὶ τὸ λυποῦν θεραπεύεται. 34.3 Καί, ὡς οἶόν τ' ἦν, εἶλκον τὴν ἐξήγησιν πρὸς τὸ πάθος, ἐκ τῶν ἡμετέρων, ἐκ τῶν ἔξωθεν ταῦτα φιλοσοφῶν, ὡς ἀνδρὶ πεπαιδευμένῳ καὶ τοσοῦτῳ διαλεγόμενος, καὶ ἅμα τοῦ Πνεύματος οὕτω φέροντος καὶ τοῦ ἀλγεῖν παραθήγοντος, οὐδὲν γὰρ τοῦ πάσχειν εὐρετικώτερον. 34.4 Ἔτρεχέ πως ὁ λόγος. Σὺ δὲ μεταξὺ τοῦ λόγου διαναστάς, ὡσπερ ἐξ ὑσπληγος, καὶ τὰς χεῖρας εἰς τὸν οὐρανὸν ἀνατείνας, πρὸς τε ἀνατολὰς οἶον βλέπων (οὐ γὰρ τὸ βλέπειν εἶχες)· «Εὐχαριστῶ σοι, Πάτερ, ἐβόας, ᾧ ποιητὰ τῶν σῶν ἀνθρώπων καὶ παιδευτὰ, ὅτι καὶ ἄκοντας ἡμᾶς εὖ ποιεῖς καὶ τῷ ἐκτὸς καθαίρεις τὸν ἐντὸς ἄνθρωπον καὶ διὰ τῶν ἐναντίων διεξάγεις ἡμᾶς πρὸς τὸ μακάριον τέλος, οἷς αὐτὸς ἐπίστασαι λόγοις.» 34.5 Καὶ τί ἂν λέγοιμι πάντα, οἷς προεφιλοσόφεις ἡμῶν καὶ συνεφιλοσόφεις, ὡσπερ τῇ νόσω χαίρων; καὶ εἶχες μαθητὴν τὸν διδάσκαλον. 34.6 Ἀλλὰ πρὸς τί τούτων ἐμνήσθην; ἐκεῖνο διὰ σοῦ πᾶσι βοῶν καὶ κηρύσσων, ὅτι θρηνητέοι μᾶλλον ἡμῖν οἱ κακοὶ τῆς ἔνδον νόσου ἢ περ ἐκείνοις ἡμεῖς τῆς ἐκτὸς, ἂν οὕτως ἔχωμεν, καὶ ὅτι κρείττων εὐημερίας ἀχαλινώτου νόσος φιλόσοφος. **35.Τ ΤΩΙ ΑΥΤΩΙ** 35.1 Πρότερον μὲν αὐτὸς ἔγραφόν σοι τοὺς παρακλητικοὺς εἰς τὸ πάθος· προενεπεπτώκεις γάρ. Νῦν δέ μοι δοκεῖς αὐτὸς ἂν ἡμᾶς παρακαλέσαι, μικροῦ τὰ ἴσα κακοπαθοῦντας. 35.2 Ἔδει γὰρ ἡμᾶς φίλους ὄντας μηδὲ ταῦτα χωρίζεσθαι· μᾶλλον δ' ἤδη παρακέκληκας, οἷς καρτερεῖς τὸ καρτερεῖν εἰσηγούμενος. **36.Τ ΤΩΙ ΑΥΤΩΙ** 36.1 Ἀλγῶ τῇ νόσω καὶ χαίρω· οὐχ ὅτι ἀλγῶ, ἀλλ' ὅτι τοῦ καρτερεῖν τοῖς ἄλλοις εἰμὶ διδάσκαλος. 36.2 Ἐπειδὴ γὰρ τὸ μὴ πάσχειν οὐκ ἔχω, τοῦτό γε τῷ πάσχειν παρα κερδαίνω, τὸ φέρειν καὶ τὸ εὐχαριστεῖν ὡσπερ ἐν τοῖς εὐθύμοις, οὕτω δὴ κἂν τοῖς ἀλγεινοῖς, ἐπειδὴ πείθομαι μηδὲν ἄλογον εἶναι παρὰ τῷ λόγῳ τῶν ἡμετέρων, κἂν ἡμῖν οὕτω φαίνηται. **37.Τ ΣΩΦΡΟΝΙΩΙ** 37.1 Μητέρα τιμᾶν, τῶν ὀσίων. Μήτηρ δὲ ἄλλη μὲν ἄλλου· κοινὴ δὲ πάντων, πατρίς. Ταύτην ἐτίμησας μὲν πάσῃ σου τῇ τοῦ βίου λαμπρότητι· τιμήσεις δὲ καὶ νῦν αἰδεσθεῖς ἡμᾶς ὑπὲρ ὧν πρεσβεύομεν. 37.2 Ἡ πρεσβεία δὲ τίς; Τὸν λογιώτατον τῶν καθ' ἑαυτὸν, Εὐδόξιον τὸν ῥήτορα πάντως γινώσκεις. Τούτου παῖς, ἴν' εἴπω συντόμως, ἄλλος Εὐδόξιος καὶ βίῳ καὶ λόγῳ νῦν σοι πρόσσεισι δι' ἡμῶν. 37.3 Ἴν' οὖν ὀνομαστότερον σεαυτὸν καταστήσης, γενοῦ τῷ ἀνδρὶ δεξιὸς ἐν οἷς ἂν δέηται τῆς σῆς προστασίας. 37.4 Αἰσχρὸν γάρ, κοινὸν ὄντα σε τῆς πατρίδος προστάτην καὶ πολλοὺς εὖ πεποηκότα, προσθήσω δ' ὅτι καὶ ποιήσοντα, μὴ πρὸ πάντων τιμῆσαι τὸν ἄριστον ἐν λόγοις, οὐς, εἰ μή τι ἄλλο, κατὰ τοῦτο αἰδεῖσθαι δίκαιον, ὅτι τῶν σῶν καλῶν εἰσιν ἐπαινέται. **38.Τ ΘΕΜΙΣΤΙΩΙ** 38.1 Σπαρτιάτας ἡ λόγῃ γνωρίζει, ὧμος τοὺς Πελοπίδας, λόγοι τὸν μέγαν Θεμιστίον. Κἂν γὰρ ἐν πᾶσι πάντων κρατῆς, τοῦτο τῶν σῶν οἶδα τὸ ἐπισημότατον. 38.2 Τοῦτο καὶ ἀπ' ἀρχῆς ἡμᾶς συνῆψεν ἀλλήλοις, –εἰ δὴ τι τὸ καθ' ἡμᾶς ἐν λόγοις, –καὶ θαρρεῖν νῦν ἀνέπεισεν. 38.3 Εἰ δὲ μάθοις τὸν ἄνδρα ὑπὲρ οὗ πρεσβεύομεν, τάχα καὶ ἀποδέξῃ τοῦ θάρσους ἡμᾶς· Εὐδοξίου τοῦ πάνυ παῖδά σοι τοῦτον προσάγω, τὸν ἀξιολογώτατον υἱὸν ἡμῶν Εὐδόξιον βίῳ μὲν καὶ λόγῳ οἶον αὐτὸς εὐρήσεις 20τὸν λίθον ποτὶ τὰν σπάρταν ἄγων20, ὡς ἡ παροιμία (τίς δέ σου

στάθμη δικαιότερα;)' ἡμῖν δ' εἰς τὰ μάλιστα φίλον, οὐχ ἦττον διὰ τὴν ἀρετὴν ἢ τὴν πατρικὴν φιλίαν. 38.4 Ὡς οὖν ἡμᾶς εὖ ποιήσωσιν ὅ τι ἂν τὸν ἄνδρα εὐεργετήσης καὶ λόγους τιμήσωσιν τοὺς σοὺς, ἀγαγεῖν αὐτὸν εἰς τὰ ἔμπροσθεν θέλησον. Δεῖται δ' ἀπὸ λόγων γνωρισθῆναι καὶ βίον ἑαυτῷ πορίσασθαι τὸν ἐκ λόγων. Ὅντινα δὲ τοῦτον καὶ πῶς, αὐτὸς παραστήσει, δοκιμάσει δ' ἡ σὴ λογίότης καὶ σύνεσις. **39.Τ ΣΩΦΡΟΝΙΩΙ** 39.1 Πάντα τοῖς φίλοις βούλομαι δεξιὰ. Φίλους δ' ὅταν εἴπω, τοὺς καλοὺς λέγω καὶ ἀγαθοὺς καὶ κατ' ἀρετὴν ἡμῖν συναπτομένους, ἐπειδὴ τι καὶ αὐτοὶ ταύτης μεταποιούμεθα. 39.2 Ταῦτά τοι καὶ νῦν ζητήσας τί μέγιστον ἂν χαρισαίμην τῷ αἰδεσιμωτάτῳ ἀδελφῷ ἡμῶν Ἀμαζονίῳ (καὶ γὰρ ἦσθην τῷ ἀνδρὶ διαφερόντως ἐκ τῆς ἔναγχός μοι γεγεννημένης πρὸς αὐτὸν συνουσίας), ἔν ἀντὶ πάντων αὐτῷ χαρίσασθαι δεῖν ᾤήθην, τὴν σὴν φιλίαν καὶ προστάσιαν. 39.3 Ὁ μὲν γὰρ πολλὴν ἐν βραχεῖ τὴν παιδείου ἐπεδείξατο, τὴν τε σπουδασθεῖσαν ἡμῖν ποτε, ὅτε μικρὸν διεβλέπομεν, καὶ τὴν νῦν ἀντ' ἐκείνης σπουδαζομένην, ὅτε πρὸς τὸ τῆς ἀρετῆς ὕψος ἐβλέψαμεν. 39.4 Ἡμεῖς δ' εἰ μὲν τι καὶ κατ' ἀρετὴν ἐφάνημεν ὄντες αὐτῷ, αὐτὸς ἂν εἰδείη· τὸ δ' οὖν κάλλιστον ὧν ἔχομεν ἀντεπιδεικνύμεθα, τῷ φίλῳ τοὺς φίλους· ὧν σε πρῶτον καὶ γνήσιον εἶναι τιθέμενοι, τοιοῦτον αὐτῷ φανῆναι βουλόμεθα, οἷον ἢ τε κοινὴ πατρὶς ἀπαιτεῖ καὶ ὁ ἡμέτερος βούλεται πόθος καὶ λόγος, ἀντὶ πάντων αὐτῷ τὴν σὴν κηδεμονίαν ὑποσχομένων. **40.Τ ΒΑΣΙΛΕΙΩΙ** 40.1 Μὴ θαυμάσης, ἐάν τι παράδοξον λέγειν δόξω καὶ μὴ πρότερόν τισιν εἰρημένον. Ἐμοὶ δοκεῖς σὺ δόξαν μὲν ἔχειν ἀνδρὸς βεβηκότος καὶ ἀσφαλοῦς καὶ στεροῦ τὴν διάνοιαν, πολλὰ δὲ βουλευέσθαι καὶ πράττειν ἀπλούστερον ἢ ἀσφαλέστερον. 40.2 Τὸ γὰρ κακίας ἐλεύθερον, καὶ ὑφορᾶσθαι κακίαν ἀργότερον· οἷόν τι καὶ τὸ νῦν παρόν. Ἐκάλεσας ἡμᾶς ἐπὶ τὴν μητρόπολιν, περὶ ἐπισκόπου βουλῆς προκειμένης· καὶ τὸ πλάσμα, ὡς εὐπρεπὲς τε καὶ πιθανόν· ἀρρωστεῖν ἔδοξας καὶ ἀναπνεῖν τὰ τελευταῖα καὶ ποθεῖν ἰδεῖν τε ἡμᾶς καὶ τὰ ἐξόδια φθέγγασθαι, –οὐκ οἶδα ἵνα τί γένηται καὶ τί παρόντες τῷ πράγματι συντελέσωμεν. 40.3 Ἐγὼ δὲ ὥρμησα μὲν, τῷ πράγματι περιελάττης· τί γὰρ ἐμοὶ τῆς σῆς ζωῆς ὑψηλότερον ἢ καὶ τῆς ἐκδημίας ἀνιαρότερον; καὶ δακρύων ἀφήκα πηγὰς καὶ ἀνώμωξα καὶ ἠσθόμην ἑμαυτοῦ νῦν πρῶτον ἀφιλοσόφως διακειμένου· καὶ τί γὰρ οὐ τῶν ἐπιταφίων ἐπλήρωσα; 40.4 Ἐπεὶ δ' ἠσθόμην ἐπισκόπους συντρέχειν ἐπὶ τὴν πόλιν, ἀνεκόπην μὲν τῆς ὁρμῆς, ἐθαύμασα δὲ πρῶτον μὲν εἰ μὴ συνειδὲς τὸ εὐσχημον μὴδὲ τὰς τῶν πολλῶν ἐφυλάττω γλώσσας, αἱ τάχιστα τοῖς ἀκεραιότεροις ἐπήρεά ζουσι· δεύτερον δέ, εἰ μὴ ταῦτά σοί τε καὶ ἡμῖν πρέπειν ὑπολαμβάνεις, οἷς καὶ λόγος καὶ βίος καὶ τὰ πάντα κοινά, οὕτως ἐκ Θεοῦ τὰ πρῶτα συναρμοσθεῖσι· τρίτον (ἔστω γὰρ καὶ τοῦτο εἰπεῖν), εἰ τῶν εὐλαβεστέρων ἐνόμισας εἶναι τὰς τοιαύτας προβολὰς, ἀλλὰ μὴ τῶν δυνατωτέρων καὶ τοῖς πλήθεσιν οἰκειοτέρων. 40.5 Ἐγὼ μὲν οὖν διὰ ταῦτα πρῦμναν ἐκρουσάμην καὶ ἀναδύομαι. Σοὶ δὲ εἰ δοκεῖ καὶ αὐτῷ, τοῦτο δεδόχθω φυγεῖν τοὺς ἐν μέσῳ θορύβους καὶ τὰς πονηρὰς ὑπονοίας. Τὴν δὲ σὴν εὐλά βειαντηνικαῦτα ὄψομαι ἡνίκ' ἂν τὰ τε πράγματα καταστή καὶ καιρὸς ἦ, καὶ ὄνειδίσω γε πλείονα καὶ βαρύτερα.

41.Τ ΤΗΙ ΕΚΚΛΗΣΙΑΙ ΚΑΙΣΑΡΕΩΝ 41.1 Εἰμὶ μὲν ποιμὴν ὀλίγος καὶ μικροῦ ποιμνίου προσηκῶς καὶ πολλοστός ἐν ὑπηρεταῖς τοῦ Πνεύματος. Ἡ χάρις δ' οὐ στενὴ οὐδὲ τόποις περιγραπτός. 41.2 Διὰ τοῦτο δεδόσθω καὶ τοῖς μικροῖς παρηγορία, ἄλλως τε καὶ περὶ κοινῶν καὶ τηλικούτων ὄντος τοῦ λόγου, καὶ μετὰ τοσαύτης βουλευομένοις τῆς πολιᾶς, ἢ τυχὸν ἔχει τι καὶ τῶν πολλῶν συνετώτερον. 41.3 Οὐ περὶ μικρῶν οὐδὲ τῶν τυχόντων βουλευέσθε, ἀλλ' ὧν ἢ εὖ ἢ κακῶς ἐχόντων ἀνάγκη καὶ τὸ κοινὸν ἢ οὕτως ἢ ἐκείνως ἔχειν. Περὶ γὰρ Ἐκκλησίας ὑμῖν ὁ λόγος, ὑπὲρ ἧς Χριστὸς ἔπαθεν, καὶ τοῦ ταύτην Θεῷ παραστήσοντος καὶ προσάξοντος. 41.4

20 Λύχνος 20 μὲν 20 τοῦ σώματός ἐστιν ὁ ὀφθαλμός 20, ὡς ἠκούσαμεν, οὐ μόνον οὗτος ὁ σωματικῶς ὄρων καὶ ὀρώμενος, ἀλλὰ καὶ ὁ πνευματικῶς θεωρῶν καὶ θεωρούμενος· λύχνος δὲ τῆς Ἐκκλησίας ἐπίσκοπος, ὃ δῆλον ὑμῖν κἂν αὐτοὶ μὴ γράφωμεν. 41.5 Ἀνάγκη τοίνυν, ὡσπερ ἐκείνου καθαρῶς μὲν ἔχοντος ὀρθῶς ἄγεσθαι καὶ τὸ σῶμα, μὴ καθαροῦ δὲ τυγχάνοντος, οὐκ ὀρθῶς· οὕτω καὶ τῷ προστάτῃ τὴν Ἐκκλησίαν, ὁποτέρως ἂν ἔχη, πάντως ἢ συνδιακινδυνεύειν ἢ συνδιασώζεσθαι. 41.6 Πάσης μὲν οὖν Ἐκκλησίας φροντιστέον, ὡς Χριστοῦ σώματος, μάλιστα δὲ τῆς ὑμετέρας, ἢ μήτηρ σχεδὸν πασῶν τῶν Ἐκκλησιῶν ἦν τ' ἀπ' ἀρχῆς καὶ νῦν ἐστὶ καὶ νομίζεται, καὶ πρὸς ἣν τὸ κοινὸν βλέπει, ὡς κέντρῳ κύκλος περιγραφόμενος, οὐ μόνον διὰ τὴν ὀρθοδοξίαν ἄνωθεν πᾶσι κεκηρυγμένην, ἀλλὰ καὶ τὴν ἐκ Θεοῦ δεδομένην αὐτῇ προδήλως χάριν τῆς ὁμονοίας. 41.7 Ἐπειδὴ τοίνυν κεκλήκατε μὲν καὶ ἡμᾶς εἰς τὴν περὶ τούτου διάσκεψιν, ποιῶντες ὀρθῶς καὶ κανονικῶς, κρατούμεθα δὲ γῆρα καὶ ἀρρωστία, εἰ μὲν καὶ αὐτοὶ παρείημεν, τοῦ Πνεύματος ἐπιρρώσαντος (οὐδὲν γὰρ ἄπιστον τοῖς πιστοῖς), τοῦτο τῷ παντὶ βέλτιον καὶ ἡμῖν ἥδιον, ἵνα καὶ ὑμῖν τι συνεισε νέγκωμεν καὶ αὐτοὶ τῆς εὐλογίας μετάσχωμεν· εἰ δὲ τὰ τῆς ἀσθενείας νικῶν, ὅσα γ' ἀποῦσι δυνατὸν συνεισφέρομεν· 41.8 Πείθομαι μὲν καὶ ἄλλους εἶναι παρ' ὑμῖν τῆς προστάσιος ἀξίους, καὶ ὡς ἐκ πόλεως τοσαύτης καὶ οὕτω καὶ ὑπὸ τοιούτων ἡγμένης ἄνωθεν· ἐνὸς δ' οὐδένα δύναμαι προτιμῆσαι τῶν παρ' ὑμῖν τιμίων τοῦ θεοφιλεστάτου υἱοῦ ἡμῶν Βασιλείου τοῦ πρεσβυτέρου (λέγω δ' ὡς ὑπὸ Θεῶ μάρτυρι), ἀνδρὸς καὶ βίῳ καὶ λόγῳ κεκαθαρμένου καὶ μόνου τῶν πάντων, ἢ ὅτι μάλιστα, κατ' ἀμφοτέρα δυναμένου στήναι πρὸς τὸν νῦν καιρὸν καὶ τὴν κατέχουσιν τῶν αἰρετικῶν γλωσσαλίαν. 41.9 Ταῦτα καὶ ἱερατικοῖς γράφω καὶ μοναστικοῖς καὶ τοῖς ἐκ τοῦ ἀξιωματικοῦ καὶ βουλευτικοῦ τάγματος καὶ τοῦ δήμου παντός. Εἰ μὲν οὖν τοῦτο συνδόξειε καὶ ἡ ψῆφος ἡμῶν κρατοίη, οὕτως ὀρθῶς τε καὶ ὑγιῶς ἔχουσα, ὡς μετὰ Θεοῦ ψηφιζομένη, καὶ πάρειμι πνευματικῶς καὶ παρέσομαι, μᾶλλον δ' ἐπιβέβληκα τὴν χεῖρα ἤδη καὶ θαρρῶ τῷ Πνεύματι. Εἰ δ' ἄλλο τι καὶ μὴ τοῦτο συνδόξειε καὶ κατὰ φατρίας καὶ συγγενείας τὰ τοιαῦτα κρίνοιτο καὶ ἡ ὀχλώδης χεὶρ πάλιν παρασύροι τὸ ἀκριβές, πράττοιτε καθ' ὑμᾶς τὸ ἀρέσκον, ἡμεῖς δὲ συσταλησόμεθα. **42. Τ ΕΥΣΕΒΙΩΙ ΣΑΜΟΣΑΤΩΝ** 42.1 20 Τίς δώσει μοι πτέρυγας ὥσει περιστερᾶς; 20 ἢ πῶς ἀνακαινισθῆ μου τὸ γῆρας, ὥστε με δυνηθῆναι διαβῆναι πρὸς τὴν ὑμετέραν ἀγάπην καὶ τὸν τε πόθον, ὃν ἔχω ἐφ' ὑμῖν, ἀναπαῦσαι καὶ τὰ λυπηρὰ τῆς ψυχῆς διηγῆσασθαι καὶ δι' ὑμῶν εὐρέσθαι τινὰ παραμυθίαν τῶν θλίψεων; 42.2 Ἐπὶ γὰρ τῇ κοιμήσει τοῦ μακαρίου Εὐσεβίου τοῦ ἐπισκόπου φόβος ἡμᾶς κατέλαβεν οὐ μικρὸς μήποτε οἱ ποτε ἐφεδρεύοντες τῇ Ἐκκλησίᾳ τῆς μητροπόλεως ἡμῶν καὶ βουλόμενοι αὐτὴν αἰρετικῶν ζιζανίων πληρῶσαι, καιροῦ νῦν λαβόμενοι, τὴν πολλῶν καμάτῳ κατασπαρείσαν ἐν ταῖς ψυχαῖς τῶν ἀνθρώπων εὐσέβειαν ταῖς παρ' ἑαυτῶν διδασκαλίαις ἐκριζώσωσι καὶ ταύτης τὴν ἐνότητα κατατέμωσιν, ὅπερ καὶ ἐπὶ πολλῶν Ἐκκλησιῶν πεποιήκασιν. 42.3 Ἐπειδὴ δὲ καὶ γράμματα πρὸς ἡμᾶς ἀφίκετο τοῦ κλήρου, παρακαλοῦντα μὴ παροφθῆναι ἐν καιρῷ τοιούτῳ, περιβλεψάμενος ἐν κύκλῳ ἐμνήσθην τῆς ὑμετέρας ἀγάπης καὶ τῆς ὀρθῆς πίστεως καὶ τοῦ ζήλου ὃν ἔχετε αἰεὶ ὑπὲρ τῶν Ἐκκλησιῶν τοῦ Θεοῦ· 42.4 καὶ τούτου ἔνεκεν ἀπέστειλα τὸν ἀγαπητὸν Εὐστάθιον τὸν συνδιάκονον παρακαλέσαι ὑμῶν τὴν σεμνοπρέπειαν καὶ δυσωπήσαι πᾶσι τοῖς ὑπὲρ τῶν Ἐκκλησιῶν καμάτοις καὶ τὸν παρόντα ἐπιθεῖναι κάμου τε τὸ γῆρας τῇ συντυχίᾳ ἀναπαῦσαι καὶ τῇ ὀρθῇ Ἐκκλησίᾳ τὴν περιβόητον εὐσέβειαν διορθώσασθαι, δόντας αὐτῇ μεθ' ἡμῶν (εἰ ἄρα καταξιοθεῖημεν συναντιλαβέσθαι ὑμῖν τοῦ ἀγαθοῦ ἔργου) ποιμένα κατὰ τὸ βούλημα τοῦ Κυρίου, δυνάμενον διευθῆναι τὸν λαὸν αὐτοῦ. 42.5 Ἔχομεν γὰρ πρὸ ὀφθαλμῶν ἄνδρα, ὃν οὐδ' αὐτοὶ ἀγνοεῖτε· οὗ εἰ καταξιοθεῖημεν ἐπιτυχεῖν, οἶδα ὅτι μεγάλην παρησίαν πρὸς τὸν Θεὸν κτησόμεθα

καὶ τῷ ἐπικαλεσαμένῳ ἡμᾶς λαῶ μεγίστην εὐεργεσίαν καταθησόμεθα. Ἀλλὰ παρακαλῶ καὶ πάλιν καὶ πολλάκις πάντα ὄκνον ὑπερθεμένους ἀπαντῆσαι καὶ προλαβεῖν τὰ ἐκ τοῦ χειμῶνος δυσχερῆ. **43.Τ ΤΟΙΣ ΕΠΙΣΚΟΠΟΙΣ** 43.1 Ὡς ἡδεῖς ὑμεῖς καὶ φιλόανθρωποι καὶ περιττοὶ τὴν ἀγάπην· κεκλήκατε ἡμᾶς ἐπὶ τὴν μητρόπολιν, ὡς οἶμαι, περὶ ἐπισκόπου τι βουλευσόμενοι, –τοῦτο γὰρ ὑμῶν αἰσθάνομαι, οἷ γε μήθ' ὅτι παρεῖναι δεῖ, μήτ' ἐφ' ᾧ, μήθ' ὅτε προαγορεύσαντες, ἀθρώως ἡμῖν ὅτι ἐξώρμησθε δεδηλώκατε, 43.2 ὡς ἂν τινες οὐ τιμᾶν ἐγνωκότες ἢ κοινωνοὺς ἔχειν ἐσπουδακότες, ἀλλὰ τὸ παρεῖναι ἀποσπυδάζοντες, ἵνα μηδ' ἄκουσιν ἡμῖν περιπέσητε. Τὸ μὲν οὖν ὑμέτερον τοιοῦτον, καὶ οἴσομεν ὑβριζόμενοι· τὸ δ' ἡμέτερον, ὅπως ἔχει, παραστήσομεν. 43.3 Ἄλλοι μὲν ἄλλους δηλαδὴ προβαλοῦνται, κατὰ τοὺς ἑαυτῶν ἕκαστος τρόπους ἢ πόρους, ὅπερ ἐν τοῖς τοιοῦτοις φιλεῖ συμβαί νειν. Ἡμεῖς δ' οὐδένα προτιμῆσαι δυνάμεθα, οὐδὲ γὰρ ὄσιον, τοῦ τιμιωτάτου υἱοῦ ἡμῶν Βασιλείου τοῦ πρεσβυτέρου. 43.4 Τίνα γάρ, ὧν ἴσμεν, εὐρίσκομεν ἢ βίῳ δοκιμώτερον, ἢ λόγῳ δυνατώτερον, καὶ πανταχόθεν εἰς ἀρετῆς κάλλος ἐξησκημένον; Εἰ δὲ ἀσθένεια πρόφασις, –οὐ γὰρ ἀθλητὴν προβαλεῖσθε, ἀλλὰ διδάσκαλον, καὶ ἅμα που τὸ δυνατόν τοῦ τοῦ ἀσθενεῖς, ἄνπερ ὧσι τοιοῦτοι, ῥώννυντος καὶ ὑπερείδοντος. 43.5 Ἄν ταύτην δέχησθε τὴν ψῆφον, καὶ παρεσόμεθα καὶ συλληψόμεθα ἢ πνευματικῶς, ἢ καὶ σωματικῶς. Εἰ δ' ἐπὶ ῥητοῖς ἢ ὁδὸς καὶ κρατεῖν μέλλοιεν αἱ συστάσεις παρὰ τὸ δίκαιον, χαίρομεν παρεωραμένοι. Ὑμέτερον ἔστω τὸ ἔργον, ἡμῶν δ' ὑπερεῦχεσθε. **44.Τ ΕΥΣΕΒΙΩΙ ΣΑΜΟΣΑΤΩΝ** 44.1 Πόθεν ἄρξομαι τῶν σῶν ἐγκωμίων; καὶ τί προσειπὼν σε κυρίως ἂν ὀνομάσαιμι; 20στύλον καὶ ἐδραῖωμα²⁰ τῆς Ἐκκλησίας, ἢ 20φωστήρα ἐν κόσμῳ²⁰, τὰ αὐτὰ τῷ Ἀποστόλῳ φθειγγόμενος, ἢ 20στέφανον καυχήσεως²⁰ τῷ σωζομένῳ μέρει Χριστιανῶν, ἢ 20θεοῦ δῶρον²⁰, ἢ πατρίδος ἔρεισμα, ἢ κανόνα πίστεως ἢ πρεσβευτὴν ἀληθείας, ἢ ὁμοῦ πάντα καὶ πλείω τούτων; 44.2 Καὶ τὴν ὑπερβολὴν τῶν ἐπαίνων τοῖς ὀρωμένοις πιστώσομαι. Τίς οὕτως ὑετὸς ὠριμος ἤλθε διψώσῃ γῆ; Ποῖον ἐκ πέτρας ὕδωρ τοῖς ἐν ἐρήμῳ πλημμυροῦν; Τίνα τοιοῦτον 20ἄρτον ἀγγέλων ἔφαγεν ἄνθρωπος²⁰; 44.3 Τίσιν Ἰησοῦς, ὁ Κύριος ὁ κοινός, τοῖς ἑαυτοῦ μαθηταῖς οὕτως ἐν καιρῷ βαπτιζομένοις ἐπέστη, ἵνα καὶ τὸ πέλαγος ἡμερώσῃ καὶ τοὺς κινδυνεύοντας περισώσῃται, οἷος σὺ κάμνουσιν ἡμῖν καὶ ἀνιωμένοι καὶ οἷον ἤδη ναυαγοῦσιν ἐφάνης; Τί δεῖ τὰ τῶν ἄλλων λέγειν, ὅσης εὐθυμίας καὶ ἡδονῆς ψυχᾶς ὀρθοδόξων ἐνέπλησας, καὶ ὅσων ἀπόγνωσιν ἔλυσας; 44.4 Ἄλλ' ἢ μήτηρ ἡμῶν Ἐκκλησία, τὴν Καισαρέων λέγω, νῦν ὄντως 20ἀποδύεται τὰ ἐνδύματα τῆς χηρεύσεως²⁰ ἐπὶ τῇ σῇ θεᾷ καὶ στολὴν εὐφροσύνης ἀναλαμβάνει καὶ λαμπρυνθήσεται μᾶλλον, ἐπειδὴν ποιμένος τύχη ἑαυτῆς τε καὶ τῶν προειληφόντων καὶ τῶν ὑμετέρων χειρῶν ἀξίου. 44.5 Τὰ γὰρ ἡμέτερα καὶ αὐτὸς ὄραξ οἷα καὶ ὅσον ἔθαυμα τούργησεν ὁ σὸς ζῆλος καὶ ἰδρῶς καὶ ἡ κατὰ θεὸν παρρησία· γῆρας ἀνακαινίζεται καὶ ἀρρωστία νικάται καὶ πηδῶσιν οἱ ἐπὶ κλίνης καὶ 20ἀσθενοῦντες περιζωννύονται δύναιμι²⁰. Τούτοις εἰκάζω καὶ τὰ ἡμέτερα κατὰ νοῦν ἐκβήσεσθαι. 44.6 Τὸν μὲν οὖν πατέρα ἔχεις καὶ ἀνθ' ἑαυτοῦ καὶ ἀνθ' ἡμῶν, τέλος παντὶ τῷ βίῳ καὶ τῇ σεμνῇ πολιᾷ καλὸν ἐπιθήσοντα, τὸν νῦν ὑπὲρ τῆς Ἐκκλησίας ἀγῶνα. Καὶ δεξόμεθα τοῦτον, εὐ οἶδα, εὐχαῖς ὑμετέραις ἐρρωμενέστερόν τε καὶ νεανικώτερον, αἷς δεῖ πάντα πιστεύειν θαρροῦντα· εἰ δὲ κἂν τῇ φροντίδι καταλύσειεν, οὐ ζημία τοιαύτης καὶ ἐπὶ τοιοῦτοις τυχεῖν τελευτῆς. 44.7 Ἐμοὶ δέ, παρακαλῶ, συγγνώμην ἔχετε, εἰ, μικρὸν ταῖς τῶν πονηρῶν γλώσσαις ὑποχωρήσας, μικρὸν ὕστερον ὑμῖν καὶ προσδράμοιμι καὶ περιπτυξαίμην καὶ ὅσα παρεῖται νῦν δι' ἑμαυτοῦ προσθεῖν τῆς εὐφημίας. **45.Τ ΒΑΣΙΛΕΙΩΙ** 45.1 Ἐπειδὴ σε θεθέντα ἐπὶ τὸν ὑψηλὸν θρόνον ἔγνω καὶ τὸ Πνεῦμα ἐνίκησε, τὸν λύχνον ἐπὶ τῆς λυχνίας δημοσιεῦσαν, οὐδὲ τὸ πρὶν ἀμυδρῶς λάμποντα, ἥσθην μὲν, ὁμολογῶ. Τί δ' οὐκ ἔμελλον, τὸ κοινὸν τῆς Ἐκκλησίας ὀρῶν

κακῶς ἔχον καὶ τοιαύτης χρῆζον χειραγωγίας; 45.2 Προσέδραμον δ' οὐκ εὐθύς, οὐδὲ προσδραμοῦμαι· μηδέ γε τοῦτο αὐτὸς ἀπαιτήσης. Πρῶτον μὲν, ἵνα σοι τὸ σεμνὸν φυλάξω καὶ μὴ συναγαγεῖν δόξης τοὺς σπουδαστὰς ὑπὸ τινος ἀπειροκαλίας τε καὶ θερμότητος, ὡς ἂν φαῖεν οἱ διαβάλλοντες. 45.3 Δεύτερον δέ, ἵν' ἐμαυτῷ πραγματεύσωμαι τὸ σταθερὸν τε καὶ ἀνεπίφθονον. Πότ' οὖν ἤξεις, τυχὸν ἔρείς, καὶ μέχρι τίνος ἀναδύσει; Ἔως ἂν ὁ τε Θεὸς κελεύσῃ καὶ παρέλθωσιν αἱ σκιαὶ τῶν νῦν ἐπιτιθεμένων καὶ βασκαινόντων. 45.4 Οὐ γὰρ ἐπὶ πλεῖον ἀνθέξουσιν οἱ λεπροί, σαφῶς οἶδα, τῷ Δαυΐδ τὴν Ἱερουσαλήμ ἀπο κλείοντες. **46.Τ ΤΩΙ ΑΥΤΩΙ** 46.1 Πῶς ἐπιφυλλίς ἡμῖν τὰ σά, ὧ θεία καὶ ἱερά κεφαλή; ποῖον σε ἔπος φύγεν ἕρκος ὀδόντων; ἢ πῶς τοῦτο εἶπεῖν ἐθάρησας, ἵνα τι καὶ αὐτὸς θαρρήσω μικρόν; Πῶς ἢ διάνοια ὠρμησεν ἢ μέλαν ἔγραψεν ἢ χάρτης ἐδέξατο; 46.2 Ὡ λόγοι καὶ Ἀθῆναι καὶ ἀρεταὶ καὶ λόγων ἰδρῶτες· μικροῦ γάρ με καὶ τραγωδὸν οἷς γράφεις ποιεῖς. Πότερον ἡμᾶς ἀγνοεῖς ἢ σεαυτόν, ὁ τῆς οἰκουμένης ὀφθαλμός, ἢ μεγάλη φωνὴ καὶ σάλπιγξ, τὸ τῶν λόγων βασιλείον; 46.3 Μικρὰ Γρηγορίῳ τὰ σά; Τί ἂν οὖν τίς ἄλλο θαυμάσειε τῶν ἐπὶ γῆς, εἰ μὴ σὲ Γρηγόριος; 46.4 Ἐν μὲν ἕαρ ἐν ὥραις, εἷς δ' ἥλιος ἐν ἀστράσιν, εἷς δὲ περιέχων ἅπαντα οὐρανός, μία δὲ φωνὴ κατὰ πάντων ἢ σὴ, εἴπερ τι ἐγὼ τὰ τοιαῦτα ἱκανὸς κρίνειν μηδ' ἀπατᾶ με τὸ φίλτρον, ὅπερ οὐκ οἶομαι. 46.5 Εἰ μὲν ὅτι μὴ πρὸς ἀξίαν θαυμάζομεν, τοῦτο ἐγκαλεῖς, ἐγκάλει καὶ πᾶσιν ἀνθρώποις· οὐδὲ γὰρ ἄλλος τις ἀξίως ἐθαύμασεν ἢ θαυμάσεται, ὅτι μὴ καὶ σὺ καὶ ἡ σὴ μεγαλοφωνία, εἴπερ οἶόν τ' ἦν ἑαυτὸν ἐπαινεῖν καὶ τοῦτο εἶχεν ἡμῖν ὁ τῶν λόγων νόμος. 46.6 Εἰ δὲ τὸ καταφρονεῖν ἐγκαλούμεθα, τί μὴ μανίαν πρότερον; Ἄλλ' ὅτι φιλοσοφοῦμεν, ἀγανακτεῖς; Δὸς εἶπεῖν, τοῦτο μόνον καὶ τῶν λόγων τῶν σῶν ὑψηλότερον. **47.Τ ΤΩΙ ΑΥΤΩΙ** 47.1 Πυνθάνομαί σε ταρασσεσθαι παρὰ τῆς νέας καινοτομίας καὶ πράγματα ἔχειν ἀπὸ τινος σοφιστικῆς τῶν κρατούντων καὶ συνήθους περιεργίας· καὶ θαυμαστὸν οὐδέν. Οὐ γὰρ ἠγνόουν τὸν φθόνον καὶ ὅτι πολλοὶ τῶν περὶ σὲ τὰ ἑαυτῶν διὰ σοῦ θεραπεύοντες καὶ τὸν σπινθῆρα τῆς μικροψυχίας ἀνάπτοντες. 47.2 Ἐκεῖνο μὲν οὖν οὐ δέδοικα, μὴ τι πάθης ἀφιλόσοφον ἐν τοῖς λυπηροῖς καὶ σεαυτοῦ καὶ ἡμῶν ἀνάξιον. Ἄλλ' ἠγοῦμαι νῦν δὴ καὶ μάλιστα γνωρισθήσεσθαι τὸν ἐμὸν Βασιλείον, καὶ ἦν ἐν παντὶ τῷ χρόνῳ συνελέξω φιλοσοφίαν, διαδειχθήσεσθαι, καὶ ὑπερσχῆσειν τὰς ἐπηρείας, ὥσπερ ὑψηλῷ κύματι, καὶ μενεῖν ἄσειστον, ἄλλων τινασσομένων. 47.3 Εἰ δὲ δοκεῖ, καὶ αὐτὸς παρέσομαι, τυχὸν μὲν καὶ γνώμης τινὸς κοινῶν νωνήσων (εἴπερ ὕδατος δεῖται θάλασσα καὶ σὺ τοῦ συμβουλευέοντος)· πάντως δέ, ὠφεληθησόμενος καὶ φιλοσοφῆσων τὸ συνυβρίζεσθαι. **48.Τ ΤΩΙ ΑΥΤΩΙ** 48.1 Οὐ παύσει βλασφημιῶν ἡμᾶς ὡς ἀπαιδεύτους καὶ σκαιοὺς καὶ ἀφίλους καὶ οὐδὲ ζῆν ἀξίους, ὅτι συνιέναι τετολμήκαμεν ἢ πεπόνθαμεν; Οὐ γὰρ ἄλλο γε οὐδὲν ἀδικοῦμεν, αὐτὸς ἂν εἴποις, οὐδέ τι σύνισμεν ἡμῖν αὐτοῖς ἢ μικρόν ἢ μεῖζον περὶ σὲ κακοῖς γεγονόσι, μηδὲ συγγοίημεν· πλὴν τοῦτο μόνον ἔγνωμεν ἠπατημένοι, ὅψι μὲν ἄγαν, ἔγνωμεν δέ. 48.2 Καὶ τὸν θρόνον αἰτιώμεθα, ὡς ὑψηλότερόν σε ἡμῶν ἀθρώως ποιήσαντα. Καὶ κάμνομεν τὰ σά ἐγκαλούμενοι καὶ ἀπολογούμενοι πρὸς τοὺς σαφῶς εἰδότας καὶ τὰ πρῶτα ἡμῶν καὶ τὰ νῦν· τοῦτο γὰρ ὧν πάσχομεν τὸ γελοιότατον ἢ ἐλεεινότατον, τοὺς αὐτοὺς καὶ ἀδικεῖσθαι καὶ ἐγκαλεῖσθαι, ὅπερ νῦν ἡμῖν συμβέβηκεν. 48.3 Ἐγκαλοῦσι δ' ἄλλοι μὲν ἄλλο τι καὶ ὅ τι ἂν ἕκαστος βούληται, κατὰ τὸν ἑαυτοῦ τρόπον ἢ τὸ μέτρον τῆς ὑπὲρ ἡμῶν ὀργῆς· οἱ φιλανθρωπότετοι δέ, ὑπεροψίαν καὶ περιφρόνησιν καὶ τὸ παρερρίφθαι ἡμᾶς μετὰ τὴν χρείαν, ὥσπερ τῶν σκευῶν τὰ ἀτιμότερα καὶ τοῦ μηδενὸς ἄξια ἢ τῶν ἐρεισμάτων ταῦτα ὑπὲρ ὧν αἱ ἀψίδες, ἃ μετὰ τὴν πῆξιν ὑφαιρεῖται καὶ διαπτύεται. 48.4 Τούτους μὲν οὖν χαίρειν ἐάσωμεν καὶ λέγειν ὅ τι ἂν λέγωσιν· οὐδεὶς ἐφέξει γλώσσης αὐτονομίαν. Καὶ σὺ μοι τὸν μισθὸν κατάβαλε τὰς μακαρίας καὶ κενὰς ἐλπίδας, ἃς κατὰ τῶν βλασφημούντων ἐξεῦρες, ὡς

διὰ τιμὴν ὑβρίζων τοὺς κούφους ἡμᾶς καὶ προχείρους πρὸς τὰ τοιαῦτα. 48.5 Ἐγὼ δὲ τὸ ἐμὸν ὡς ἔχει δηλώσω, καὶ μοι μηδὲν ὀργισθῆς. Ἐρῶ γὰρ ἅ καὶ παρ' αὐτὰ τοῦ πάθους ἀπεφθεγξάμην, οὐ τοσοῦτον ἢ τῷ θυμῷ ζέσας ἢ τῷ γεγονότι καταπλαγεῖς, ὥστε κλαπῆναι τοὺς λογισμοὺς καὶ ἀγνοεῖν ἅπερ ἔλεγον. 48.6 «Οὔτε ὄπλα κτήσομαι, οὔτε τὰ τακτικά μαθήσομαι, ἅ μὴ πρότερον ἔμαθον, ἡνίκα καιρὸς εἶναι μᾶλλον ἐδόκει, πάντων ὀπλιζομένων καὶ μαινομένων (οἴσθα τὰ τῶν ἀσθενῶν ἀρρωστήματα), οὔτε τὸν ἀρήιον Ἄνθιμον ὑποστήσομαι, καίπερ ἄωρον ὄντα πολεμιστὴν, ψιλὸς τ' ὢν καὶ ἀπόλεμος καὶ πρὸς τὰ τραύματα ἐπιτηδειότερος. 48.7 Ἄλλ' ἐκείνῳ μὲν αὐτὸς πολέμει, εἰ τοῦτό σοι φίλον (καὶ γὰρ τοὺς ἀσθενεῖς πολλάκις αἱ χρεῖαι ποιοῦσι πολεμιστάς), ἢ ζήτηί τοὺς πολεμήσοντας, ὅταν σου τῶν ἡμιόνων λαμβάνηται, τὰ στενὰ τηρῶν καὶ ὡσπερ ὁ Ἀμαλῆκ ἐκεῖνος εἴργων τὸν Ἰσραήλ. Ἡμῖν δ' ἀντὶ πάντων δοῦναι τὴν ἡσυχίαν. 48.8 Τί γὰρ δεῖ μάχεσθαι περὶ γαλαθηνῶν καὶ ὀρνίθων, καὶ τοῦτο ἀλλοτρίων, ὡς δὴ περὶ ψυχῶν καὶ κανόνων; Τί δὲ τῶν λαμπρῶν Σασίμων ἀποστερεῖν τὴν μητρόπολιν, ἢ γυμνοῦν καὶ ἀνακαλύπτειν τὸ τῆς γνώμης ἀπόρρητον, συγκρῦπτειν δέον;» 48.9 Ἀλλὰ σὺ μὲν ἀνδρίζου καὶ κραταιοῦ καὶ πάντα ἔλκε πρὸς τὴν σεαυτοῦ δόξαν, ὡσπερ οἱ ποταμοὶ τοὺς χειμάρρους, μήτε φιλίαν μήτε συνήθειαν τοῦ καλοῦ προτιμῶν καὶ τῆς εὐσεβείας μήτε τοῦ ποῖός τις εἶναι δόξεις ἐκ τοῦ ταῦτα ποιεῖν φροντίζων, ἀλλ' ἐνὸς ὢν τοῦ πνεύματος. 48.10 Ἡμεῖς δὲ τοῦτο μόνον κερδανοῦμεν τῆς σῆς φιλίας, τὸ μὴ πιστεύειν φίλοις μήτε τοῦ Θεοῦ ποιεῖσθαι τι προτιμότερον. **49.Τ ΤΩΙ ΑΥΤΩΙ** 49.1 Ἐγκαλεῖς ἡμῖν ἀργίαν καὶ ῥαθυμίαν, ὅτι μὴ τὰ σὰ Σάσιμα κατελήφαμεν μηδ' ἐπισκοπικῶς κινούμεθα μηδ', ὡσπερ κυσὶ βρῶμα ῥιφὲν ἐν μέσῳ, κατ' ἀλλήλων ὑμᾶς ὀπλίζομεν· ἐμοὶ δὲ μεγίστη πρᾶξις ἐστὶν ἡ ἀπραξία. 49.2 Καὶ ἴν' εἰδῆς τι τῶν ἐμῶν καλῶν, τοσοῦτον τῇ ἀπραγμοσύνη φιλοτιμοῦμαι, ὥστ' οἴεσθαι καὶ νόμος εἶναι πᾶσι τῆς περὶ τοῦτο μεγαλοψυχίας. 49.3 Καὶ ὡς εἰ πάντες ἡμᾶς ἐμιμοῦντο, οὐδὲν ἂν ἦν πρᾶγμα ταῖς Ἐκκλησίαις οὐδ' ἂν ἡ πίστις παρεσύρετο, τῶν ἰδίων ἐκάστῳ φιλονεικίων ὄπλον τυγχάνουσα. **50.Τ ΤΩΙ ΑΥΤΩΙ** 50.1 Ὡς θερμὸν ἐξάλλη καὶ πωλικὸν ἐν τοῖς γράμμασι· καὶ θαυμαστὸν οὐδὲν ἄρτι σε δόξης γευόμενον ἡμῖν ἐπιδείκνυσθαι βούλεσθαι ἦντινα δόξαν εὐρίσκεις, ἴν' οὕτω σεαυτὸν μᾶλλον σεμνοποιῆς, ὡσπερ τῶν γραφῶν οἱ τὰς ὥρας γράφοντες. 50.2 Ἐμοὶ δὲ τὸ μὲν πάντα ἐκδιηγῆσθαι, τὰ τῶν ἐπισκόπων καὶ τὰ τῆς ἐπιστολῆς, ἐφ' ἣ σὺ δυσχεραίνεις, ὅθεν τ' ἠρξάμεθα καὶ ὅπη προέβημεν καὶ εἰς ὃ κατελήξαμεν, μακρότερον ἢ κατ' ἐπιστολὴν εἶναι φαίνεται καὶ οὐκ ἀπολογίας μᾶλλον ἔργον ἢ ἱστορίας. 50.3 Ὡς δὲ συντόμως δηλώσαι, ἦκεν ὁ γενναιότατος Ἄνθιμος μετὰ τινῶν ἐπισκόπων, εἴτε ὡς τὸν πατέρα ἐπισκεψόμενος τὸν ἐμὸν (καὶ τοῦτο γὰρ ἔδοξεν), εἴτε σπουδάζων ἅπερ ἐσπούδασε. 50.4 Πολλὴν δὲ καὶ περὶ πολλῶν πείραν καθείς, τῶν παροικίων, Σασίμων, Λιμνῶν, τῆς ἡμετέρας χειροτονίας, χαρισάμενος, αἰτήσας, ἀπειλήσας, δικαιολογησάμενος, ψέξας, ἐγκωμιάσας, κύκλους ἑαυτῷ περιγράψας, ὡς δέον πρὸς αὐτὸν μόνον ὄραν ἡμᾶς καὶ τὴν νέαν μητρόπολιν, μείζονα οὖσαν. 50.5 «Τί περιγράφεις εἴσω τὴν ἡμετέραν πόλιν, ἡμῶν ποιουμένων καὶ τὴν Ἐκκλησίαν, ὡς ὄντως Ἐκκλησιῶν μητέρα καὶ ἄνωθεν;» Τέλος, ἀπῆλθεν ἄπρακτος, πολλὰ περιπνεύσας, καὶ βασιλισμὸν ἡμῖν, ὡς φιλιππισμὸν, ἐγκαλέσας. 50.6 Μὴ τοῦτο ἀδικεῖν σοι δοκοῦμεν; Οὐκ οἶμαι. Σκόπει δὲ καὶ τὸ τῆς ἐπιστολῆς, ὅπως ἔσχε παρὰ τῶν ὑβριστῶν ἡμῶν. Κλήσιν συνοδικὴν ἐτύπωσαν πρὸς ἡμᾶς· ἐμοῦ δ' ἀντιλέγοντος καὶ ὑβριν φάσκοντος, ἀλλὰ τό γε δεύτερον ἠξίου δι' ἐμοῦ παρακληθῆναι ὑμᾶς περὶ τούτων βουλευσομένους. 50.7 Τοῦτο ὑπέστην, ἵνα μὴ τὸ πρότερον γένηται, τὸ πᾶν ἐφ' ὑμῖν ποιούμενος, εἰ βούλεσθε συναγαγεῖν αὐτούς, καὶ ὅπου, καὶ πηνίκα· ὅπερ τιμῶντος ἦν, οὐχ ὑβρίζοντος. Ἐπειδὴ δ' οὐδὲ τοῦτο ἀδικοῦμεν, εἰπέ τὸ λειπόμενον. Εἰ δὲ δεῖ παρ' ἐμοῦ τοῦτο μαθεῖν ὑμᾶς, αὐτὴν ὑμῖν ἀναγνώσομαι τὴν Ἀνθίμου

ἐπιστολήν, ἣν, ὅτε κατέσχε Λίμνας, ἡμῶν ἀπαγορευόντων καὶ ἀπειλούντων, ἐπέσταλκε πρὸς ἡμᾶς, ὑβρίζων καὶ ὀνειδίζων καὶ ὡσπερ ἐπινικίον τινα καθ' ἡμῶν ἄδων ὡς ἠττημένων. 50.8 Καίτοι τίνα ἔχει λόγον, ἐκείνῳ μὲν προσκρούειν δι' ὑμᾶς, ὑμῖν δ' ἀπαρέσκειν, ὡς ἐκείνῳ χαριζομένους; Ταῦτα δὲ ἔδει πρότερον μαθεῖν, ὡς θαυμάσιε, καὶ μὴ τότε ὑβρίζειν, εἰ μὴ τι ἄλλο, ὡς πρεσβυτέρους. 50.9 Εἰ δὲ λίαν ἐπιδεικτικῶς ἔχεις καὶ φιλοτίμως, καὶ ἐξ ὑπερδεξίων ἡμῖν διαλέγη, ὡς μητροπολίτης μικροπολίταις, ἢ καὶ ἀπόλισιν, ἔστι καὶ ἡμῖν ὄφρὺς ἣν ἀνθέξομεν. Ῥᾶστον γὰρ τοῦτο παντί, καὶ ἴσως εὐλογώτερον.

51.Τ ΝΙΚΟΒΟΥΛΩΙ 51.1 Τῶν γραφόντων ἐπιστολὰς (ἐπειδὴ καὶ τοῦτο αἰτεῖς), οἱ μὲν μακρότερα γράφουσιν ἢ περὶ εἰκός, οἱ δὲ καὶ λίαν ἐνδεέστερα· καὶ ἀμφοτέρωθεν τοῦ μετρίου διαμαρτάνουσιν, ὡσπερ τῶν σκοπῶν οἱ τοξεύοντες, ἂν τε εἴσω πέμπωσιν, ἂν τε ὑπερέμπωσι· τὸ γὰρ ἀποτυγχάνειν ἴσον, κἂν ἀπὸ τῶν ἐναντίων γίνηται. 51.2 Ἔστι δὲ μέτρον τῶν ἐπιστολῶν, ἢ χρεῖα· καὶ οὔτε μακρότερα γραπτέον, οὔ μὴ πολλὰ τὰ πράγματα, οὔτε μικρολογητέον, ἔνθα πολλά. 51.3 Τί γάρ; ἢ τῆ περσικῆ σχολίῳ μετρεῖσθαι δεῖ τὴν σοφίαν, ἢ παιδικοῖς πῆχεσι, καὶ οὕτως ἀτελεῖ γράφειν ὡς μὴδὲ γράφειν, ἀλλὰ μιμεῖσθαι τῶν σκιῶν τὰς μεσημβρινὰς ἢ τῶν γραμμῶν τὰς κατὰ πρόσωπον ἀπαντῶσας, ὧν συνιζάνει τὰ μήκη καὶ παραφαίνεται μᾶλλον ἢ φαίνεται τῶν ἄκρων τισὶ γνωριζόμενα, καὶ ἔστιν, ὡς ἂν εἴποιμι καιρίως, εἰκασμάτων εἰκασματα; Δέον, ἀμφοτέρων φεύγοντα τὴν ἀμετρίαν, τοῦ μετρίου κατατυγχάνειν. 51.4 Περί μὲν δὴ τῆς συντομίας ταῦτα γινώσκω· περὶ δὲ σαφηνείας ἐκεῖνο γνώριμον, ὅτι χρὴ φεύγοντα τὸ λογοειδές, ὅσον ἐνδέχεται, μᾶλλον εἰς τὸ λαλικὸν ἀποκλίνειν· καί, ἴν' εἴπω συντόμως, αὕτη τῶν ἐπιστολῶν ἀρίστη καὶ κάλλιστα ἔχουσα, ἢ ἂν καὶ τὸν ἰδιώτην πείθῃ καὶ τὸν πεπαιδευμένον, τὸν μὲν, ὡς κατὰ τοὺς πολλοὺς οὔσα, τὸν δέ, ὡς ὑπὲρ τοὺς πολλοὺς, καὶ ἢ αὐτόθεν γνώριμος· ὁμοίως γὰρ ἄκαιρον καὶ γριφὸν νοεῖσθαι καὶ ἐπιστολήν ἐρμηνεύεσθαι. 51.5 Τρίτον ἐστὶ τῶν ἐπιστολῶν, ἢ χάρις. Ταύτην δὲ φυλάξομεν, εἰ μήτε παντάπασι ξηρὰ καὶ ἀχάριστα γράφοιμεν καὶ ἀκαλλώπιστα, ἀκόσμητα καὶ ἀκόρητα, ὃ δὴ λέγεται, οἷον δὴ γνωμῶν καὶ παροιμιῶν καὶ ἀποφθεγμάτων ἐκτός, ἔτι δὲ σκωμμάτων καὶ αἰνιγμάτων, οἷς ὁ λόγος καταγλυκαίνεται· μήτε λίαν τούτοις φαινοίμεθα καταχρώμενοι· τὸ μὲν γὰρ ἀγροῖκον, τὸ δ' ἀπληστον. 51.6 Καὶ τοσαῦτα τούτοις χρηστέον, ὅσα καὶ ταῖς πορφύραις ἐν τοῖς ὑφάσμασι. Τροπὰς δὲ παραδεξόμεθα μὲν, ὀλίγας δέ, καὶ ταύτας οὐκ ἀναισχύντους. Ἀντίθετα δὲ καὶ πάρισα καὶ ἰσόκωλα τοῖς σοφισταῖς ἀπορρίψομεν· εἰ δέ που καὶ παραλάβοιμεν, ὡς καταπαίζοντες μᾶλλον τοῦτο ποιήσομεν ἢ σπουδάζοντες. 51.7 Πέρασ τοῦ λόγου, ὅπερ τῶν κομψῶν τινος ἦκουσα περὶ τοῦ ἀετοῦ λέγοντος, ἠνίκα ἐκρίνοντο περὶ βασιλείας οἱ ὄρνιθες καὶ ἄλλος ἄλλως ἦκον ἑαυτοὺς κοσμήσαντες, ὅτι ἐκείνου κάλλιστον ἦν τὸ μὴ οἶεσθαι καλὸν εἶναι. Τοῦτο κἂν ταῖς ἐπιστολαῖς μάλιστα τηρητέον τὸ ἀκαλλῶπιστον καὶ ὅτι ἐγγυτάτω τοῦ κατὰ φύσιν. 51.8 Τοσαῦτά σοι περὶ ἐπιστολῶν, ὡς δι' ἐπιστολῆς παρ' ἡμῶν· καὶ ταῦτ' ἴσως οὐ πρὸς ἡμῶν, οἷς τὰ μείζω σπουδάζεται· τᾶλλα δ' αὐτὸς τε φιλοπονήσεις, εὐμαθῆς ὢν, καὶ οἱ περὶ ταῦτα κομψοὶ διδάξουσιν. **52.Τ ΤΩΙ ΑΥΤΩΙ** 52.1 Ἐν μετοπώρῳ τὰ ἄνθη παρὰ τοῦ λειμῶνος αἰτεῖς καὶ γεγηρακότα ὀπλίζεις τὸν Νέστορα, ἐμέ τι νῦν ἀπαιτῶν δεξιὸν εἰς λόγους, ὃς πάλαι καὶ λόγου παντὸς καὶ βίου τὸ τερπνὸν καταλέλυκα. 52.2 Ὅμως δέ, (οὐ γὰρ Εὐρύσθειόν τινα τοῦτον ἄθλον ἐπιτάττεις ἡμῖν, οὐδὲ Ἡράκλειον, ἀλλὰ καὶ μάλα ἡμερον καὶ ἡμέτερον, τῶν ἐμῶν ἐπιστολῶν σοι συναγαγεῖν ὅσας οἶόν τε)· 20τῆ νῦν τοῦτον ἱμάντα 20 ταῖς σαῖς 20 ἐγκατάθου 20 βίβλοις, οὐκ ἐρωτικόν, ἀλλὰ λογικόν, οὐδ' ἐπιδεικτικὸν μᾶλλον ἢ χρήσιμον καὶ τῆς ἡμετέρας αὐλῆς. 52.3 Ἄλλου μὲν γὰρ ἄλλο τι γνῶρισμα, ἢ μικρὸν ἢ

μείζον· τῶν δ' ἡμετέρων λόγων τὸ παιδευτικὸν ἔν τε γνώμασι καὶ δόγμασιν, ὅπη παρείκοι. Καὶ καθάπερ εὐγενεῖ τόκῳ, τοῖς λόγοις ὁ πατήρ ἀεὶ συνεμφαίνεται· οὐχ ἦττον ἢ τοῖς σωματικοῖς ὡς τὰ πολλὰ χαρακτηῖσιν οἱ φύσαντες. Τὸ μὲν οὖν ἡμέτερον τοιοῦτον. 52.4 Σὺ δ' ἡμῖν ἀντιδοίης αὐτό τε τὸ γράφειν καὶ τὴν ἐξ ὧν γράφομεν ὠφέλειαν. Τούτου γὰρ ἀμείνω μισθὸν οὐτ' αἰτεῖν οὐτ' ἀπαιτεῖν ἔχομεν ἢ τοῖς αἰτοῦσι λυσιτελέστερον ἢ τῷ παρέχοντι πρεπωδέστερον. **53.Τ ΤΩΙ ΑΥΤΩΙ** 53.1 Ἀεὶ προτιμήσας ἑαυτοῦ τὸν μέγαν Βασίλειον, εἰ κάκείνω τούναντίον ἐδόκει, καὶ νῦν προτιμῶ οὐχ ἦττον διὰ τὴν ἀλήθειαν ἢ τὴν φιλίαν. Διὰ τοῦτο προθεῖς τὰς ἐκείνου ἐπιστολάς, τὰς ἐμὰς ὑποτίθημι. 53.2 Καὶ γὰρ ἐπιθυμῶ πανταχοῦ συνεζυῆσθαι ἡμᾶς ἀλλήλοις, καὶ ἅμα τύπον παρέχων τοῖς ἄλλοις τοῦ μετρίου καὶ τῆς ὑφέσεως. **54.Τ ΤΩΙ ΑΥΤΩΙ** 54.1 Τὸ λακωνίζειν οὐ τοῦτό ἐστιν, ὅπερ οἶει, ὀλίγας συλλαβὰς γράφειν, ἀλλὰ περὶ πλείστων ὀλίγας. Οὕτως ἐγὼ καὶ βραχυλογώτατον Ὀμηρον λέγω καὶ πολὺν τὸν Ἀντίμαχον. Πῶς; τοῖς πράγμασι κρίνων τὸ μῆκος, ἀλλ' οὐ τοῖς γράμμασι. **55.Τ ΤΩΙ ΑΥΤΩΙ** 55.1 Φεύγεις διώκοντας ἴσως νόμοις ἐρωτικοῖς, ἵνα σεαυτὸν ποιῆς τιμιώτερον. Ἦκε οὖν καὶ νῦν τὴν τοῦ μακροῦ χρόνου ζημίαν ἀναπλήρωσον ἡμῖν. Καὶ εἴ τί σε τῶν αὐτόθι κατέχοι, πάλιν ἀφήσεις ἡμᾶς, ὡς ἂν σεμνότερος ἢς πάλιν ποθούμε νος. **56.Τ ΘΕΚΛΗΙ** 56.1 Τὴν σμικρὰν σου προσθήκην τοῦ γράμματος, ὡς μεγάλην ἐπιστολήν ἐδεξάμην. Ἐμοὶ γὰρ ὑμεῖς καὶ ὑμῶν ἐγὼ, τοῦ Πνεύματος οὕτως ἡμᾶς ἀρμόσαντος. 56.2 Τοῦτο εἰδότες, καὶ εὐχεσθέ τε ὑπὲρ ἡμῶν καὶ περὶ πάντων θαρρεῖτε, ὡς οὐδένας γνησιωτέρους ἡμῶν εὐρήσοντες οὐδὲ μᾶλλον τὰ ὑμέτερα κοινουμένους, εἰ καὶ μήπω μήτε συνήθεια πολλὴ μήτε πείρα τοῦτο ἐδίδαξε. 56.3 Περὶ δὲ τῶν λυπηρῶν τί χρή γράφειν, ἢ ὅτι βούλομαι τῆς ἄκρας φιλοσοφίας καιρὸν τοῦτον νομίσαντας ἐγκαρτερεῖν τοῖς πάθεσι καὶ οὕτως ἀγωνίζεσθαι πρὸς τοὺς λυποῦντας, ἐπειδὴ γε ἄλλως οὔτε δυνατὸν οὔτε ὄσιον; **57.Τ ΤΗΙ ΑΥΤΗΙ** 57.1 Τὸ παριπεῦσαν ἔτος κρυμὸς γέγονε τῇ πατρίδι βαρὺς καὶ τὰς βλεφαρίδας τῶν ἀμπέλων τὰς ἤδη πρὸς ὠδίνας λυομένας ἀνέκοψεν· αἱ δὲ ἀπομείνασαι στεῖραι ἀύχμηρὰς καὶ ἀβρόχους τὰς φιάλας ἐξεργάσαντο. 57.2 Τί δὴ ποτ' οὖν σοι τὴν τῶν φυτῶν ἀκαρπίαν ἐκτραγῶ δῆσαι προήχθημεν; Ἴνα γένη ἡμῖν, κατὰ τὸν Σολομῶντα, καὶ αὐτὴ 20 ἄμπελος κυπρίζουσα²⁰ καὶ κατάκαρπος κληματίς, οὐ βότρυν ἐξανθήσασα, ἀλλὰ τῶν βοτρυῶν ἐκθλίψασα τοῖς διψῶσι τὴν δρόσον. 57.3 Τίνες δὲ εἰσιν οἱ διψῶντες; οἱ τὸν περίβολον τῆς συνόδου τειχίζοντες. Τούτους ὀρεινῶ μεθύσματι ποτίζειν οὐκ ἔχων ἐγὼ, ἐπὶ τὴν πολυστάφυλόν σου κεχώρηκα δεξιάν, ἵν' ἡμῖν ἐκ ποταμίας τοὺς σοὺς κελεύσης ἐπιρρεῦσαι κρούνοισι. 57.4 Τοῦτο γὰρ τάχος ποιήσασα πολλῶν μὲν στόματα ξηρὰ θεραπεύσεις, εὐφρανεῖς δὲ πρῶτον ὡς ἔνι μάλιστα καὶ τὸν Ἀττικιστὴν ἐπαίτην ἐμέ. **58.Τ ΒΑΣΙΛΕΙΩΙ** 58.1 Ἐγὼ σε καὶ βίου καθηγητὴν καὶ δογμάτων διδάσκων καλὸν καὶ πᾶν ὅ τι ἂν εἴποι τις τῶν καλῶν ἐθέμην τε ἀπ' ἀρχῆς καὶ νῦν τίθεμαι· καὶ εἴ τις ἄλλος ἐπαινέτης τῶν σῶν, ἢ μετ' ἐμοῦ πάντως ἢ μετ' ἐμέ· τοσοῦτον ἠττημαί σου τῆς εὐλαβείας καὶ οὕτω καθαρῶς εἰμι σός. Καὶ θαυμαστόν οὐδέν· οὐ γὰρ πλείων ἢ συνουσία, πλείων καὶ ἢ πείρα· οὐ δὲ ἢ πείρα δαψιλεστέρα, καὶ ἢ μαρτυρία τελεωτέρα. 58.2 Καὶ εἴ τι ἄλλο μοι τοῦ ζῆν ὄφελος, ἢ σὴν φιλία καὶ συνουσία. Ἐχω μὲν οὕτω περὶ τούτων, καὶ ἔχοιμι· ἃ δὲ νῦν γράφω, γράφω μὲν οὐχ ἐκόν, γράφω δὲ ὄμως. Καί μοι μηδὲν ἀχθεσθῆς· ἢ λίαν αὐτὸς ἀχθεσθήσομαι, εἰ μὴ κατ' εὐνοίαν ταῦτα λέγειν τε καὶ γράφειν πρὸς σὲ πιστευσίμην. 58.3 Πολλοὶ κατεγνώκασιν ἡμῶν ὡς περὶ τὴν πίστιν οὐκ ἰσχυρῶν, ὅσοι κοινοποιοῦσι τὰ ἡμέτερα καλῶς ποιοῦντες. Καὶ οἱ μὲν ἀσέβειαν ἐγκαλοῦσι φανερώς, οἱ δὲ δειλίαν· ἀσέβειαν μὲν, οἱ μηδὲ ὑγιῶς ἔχουν πιστεύοντες, δειλίαν δέ, οἱ τὴν ὑποστολήν αἰτιώμενοι. Καὶ τὰ μὲν τῶν ἄλλων τί χρή καὶ λέγειν; Ὁ δ' οὖν νεωστὶ συνέβη, τοῦτό σοι διηγήσομαι. 58.4 Συμποσίον ἦν καὶ τοῦ συμποσίου μετεῖχον οὐκ ὀλίγοι τῶν

ἐπιφανῶν καὶ ἡμῖν φίλων, ἐν δὲ τούτοις καὶ ἀνὴρ τις τῶν εὐλαβείας ὄνομα καὶ σχῆμα περικειμένων. Οὕτω πότος ἦν, καὶ λόγος ἦν περὶ ἡμῶν, ὅπερ ἐν τοῖς συμποσίοις φιλεῖ συμβαίνειν ἀντ' ἄλλου τινὸς ἐπεισοδίου προτιθεμένων· πάντων δὲ τὰ σὰ θαυμαζόντων καὶ προσ τιθέντων ἡμᾶς ὡς τὰ ἴσα φιλοσοφούντας καὶ τὴν φιλίαν λεγόντων καὶ τὰς Ἀθήνας καὶ τὴν ἐν πᾶσι σύμπνοιάν τε καὶ ὁμόνοιαν, δεινὸν τὸ πρᾶγμα ποιεῖται ὁ δῆθεν φιλόσοφος, 58.5 «Καὶ τί τοῦτο, φησίν, ὦ οὔτοι;» μάλα τι νεανικὸν ἐκβοήσας, «Ὡς λίαν ὑμεῖς ψευδεῖς τε καὶ κόλακες· τᾶλλα μὲν ἐπαινείσθωσαν οἱ ἄνδρες, εἰ δοκεῖ, οὐδὲ αὐτὸς ἀντιλέγω. Τὸ μέγιστον δὲ οὐ δίδωμι, τὴν ὀρθοδοξίαν μάτην μὲν ἐπαινεῖται Βασίλειος, μάτην δὲ Γρηγόριος, ὁ μὲν προδιδούς τὴν πίστιν οἷς διαλέγεται, ὁ δὲ συμπροδιδούς οἷς ἀνέχεται.» 58.6 –«Πόθεν τοῦτο, ἔφη, ὦ μάταιε σὺ καὶ νέε Δαθάν καὶ Ἀβειρῶν τὴν ἀπό νοίαν; Πόθεν ἡμῖν ἦκεις δογματιστής; Πῶς σεαυτὸν ποιεῖς τηλικούτων κριτήν;» 58.7 –«Ἐκ τῆς κατ' Εὐψύχιον, ἔφη, συνόδου νῦν ἦκω τὸν μάρτυρα»–καὶ γὰρ εἶχεν οὕτως–«κάκεισε ἦκουσα τοῦ μεγάλου Βασιλείου θεολογούντος τὰ μὲν περὶ Πατρὸς καὶ Υἱοῦ ἄριστά τε καὶ τελεώτατα καὶ ὡς οὐκ ἄν τις ραδίως ἄλλος, τὸ Πνεῦμα δὲ παρασύροντος», καὶ προσετίθει τινὰ εἰκασίαν ὡς περ τῶν ποταμῶν οἱ τὰς πέτρας μὲν παρατρέχοντες, τὴν δὲ ψάμμον κοιλαίνοντες. 58.8 «Ἡ τί δή ποτε, ὦ θαυμάσιε, σὺ μὲν–ἔφη πρὸς ἐμὲ βλέπων–«ἦδη φανερώς οὕτω τὸ Πνεῦμα θεολογεῖς» (καὶ τινος ἀπεμνημόνευε τῶν ἐμῶν, ὡς ἐν συνόδῳ πολυανθρώπῳ θεολογήσαντος εἶτα ἐπειπόντος τῷ Πνεύματι τοῦτο δὴ τὸ περιβόητον τό· Μέχρι τίνος ὑπὸ τῷ μοδίῳ τὸν λύχνον κρῦσομεν;), «ὁ δὲ ὑποφαίνει μὲν ἀμυδρῶς καὶ οἶον σκιαγραφεῖ τὸν λόγον, οὐ παρρησιάζεται δὲ τὴν ἀλήθειαν πολιτικώτερον ἢ εὐσεβέστερον τὴν ἀκοὴν ἐπικλύζων καὶ τῇ δυνάμει τοῦ λόγου τὴν διπλόην περικαλύπτων.» 58.9 «Ὅτι ἐγὼ μὲν, ἔφη, ἐν παραβύστῳ κείμενος καὶ τοῖς πολλοῖς ἀγνοούμενος καὶ μηδὲ ἄ λέγοιμι μηδὲ ὅτι λέγοιμι σχεδὸν γινωσκόμενος, ἀκινδύνως φιλοσοφῶ· τοῦ δὲ πλείων ὁ λόγος, ὡς περιφανεστέρου καὶ παρ' ἑαυτοῦ καὶ παρὰ τῆς Ἐκκλησίας. 58.10 Καὶ δημοσίᾳ πᾶν τὸ λεγόμενον, πολὺς τε περὶ αὐτὸν ὁ πόλεμος, ζητούντων λαβέσθαι τῶν αἰρετικῶν γυμνῆς τῆς φωνῆς καὶ αὐτοῦ Βασιλείου, ἴν' ὁ μὲν ἐξωσθῆ τῆς Ἐκκλησίας, ὁ μόνος σχεδὸν ὑπολειπόμενος τῆς ἀληθείας σπινθῆρ καὶ ἡ ζωτικὴ δύναμις, τῶν κύκλῳ πάντων κατειλημμένων, ῥιζωθῆ δὲ τὸ κακὸν ἐν τῇ πόλει καὶ ὡς περ ἀπὸ τινος ὀρμητηρίου τῆς Ἐκκλησίας ταύτης πᾶσαν καταδράμη τὴν οἰκουμένην. 58.11 Βέλτιον οὖν οἰκονομηθῆναι τὴν ἀλήθειαν, μικρὸν εἰξάντων ἡμῶν ὡς περ νέφει τινὶ τῷ καιρῷ, ἢ καταλυθῆναι τῷ φανερῷ τοῦ κηρύγματος. Ἡμῖν μὲν γὰρ οὐδὲν βλάβος καὶ ἀπ' ἄλλων λέξεων τοῦτο συναγουσῶν Θεὸν τὸ Πνεῦμα γινώσκειν (οὐ γὰρ ἐν ἡχῷ μᾶλλον ἢ διανοίᾳ κείσθαι τὴν ἀλήθειαν)· τῇ Ἐκκλησίᾳ δὲ μεγάλην ζημίαν τὸ δι' ἐνὸς ἀνδρὸς διωχθῆναι τὸ ἀληθές». 58.12 Οὐκ ἐδέξαντο τὴν οἰκονομίαν ὡς ἔωλον καὶ παίζουσαν αὐτοὺς οἱ παρόντες· ἀλλὰ καὶ κατεβῶν ἡμῶν ὡς τὴν δειλίαν μᾶλλον ἢ τὸν λόγον οἰκονομούντων. Πολὺ γὰρ εἶναι βέλτιον τὸ ἡμέτερον φυλάττειν διὰ τῆς ἀληθείας ἢ τοῦτό γε ἀχρειοῦν καὶ μὴ προσλαμβάνειν τὸ ἀλλότριον διὰ τῆς δῆθεν οἰκονομίας. 58.13 Τὰ μὲν οὖν καθ' ἕκαστον, ὧν τε εἶπον, ὧν τε ἦκουσα, καὶ ὡς ἡγανάκτησα πρὸς τοὺς ἀντιτείνοντας πέρα τοῦ μετρίου σχεδὸν καὶ τῆς ἑαυτοῦ συνηθείας, μακρὸν ἂν εἴη νῦν ἐκδιηγείσθαι καὶ ἴσως οὐκ ἀναγκαῖον. 58.14 Τέλος δὲ τοῦ λόγου, τοὺς μὲν οὕτως ἀπεπεμψάμην. Σὺ δὲ δίδαξον ἡμᾶς, ὦ θεία καὶ ἱερὰ κεφαλή, μέχρι τίνος προΐτεον ἡμῖν τῆς τοῦ Πνεύματος θεολογίας καὶ τίσι χρηστέον φωναῖς καὶ μέχρι τίνος οἰκονομητέον, ἴν' ἔχωμεν ταῦτα πρὸς τοὺς ἀντιλέγοντας. 58.15 Ἐγὼ γὰρ εἰ δεοίμην νῦν τοῦτο μαθάνειν, ὁ πάντων μάλιστα σέ τε καὶ τὰ σὰ γινώσκων καὶ πολλάκις περὶ τούτων πληροφορίαν καὶ δεδωκῶς καὶ δεξάμενος, πάντων ἂν εἶην ἀμαθέστατός τε καὶ ἀθλιώτατος. 59.Τ ΤΩΙ ΑΥΤΩΙ 59.1 Τοῦτο ἦν ὅπερ

ἄλλος μὲν ἄν τις ὑπείδετο τῶν συνετωτέρων· ἐγὼ δὲ οὐκ ἔδεισα πρὸς σὲ γράφων, ὁ λῖαν ἀρχαῖος καὶ μάταιος. Ἐλύπησέ σε τὰ γράμματα, ὡς δὲ ἐγὼ φημι οὐκ ὀρθῶς οὐδὲ δικαίως, ἀλλὰ καὶ λῖαν περιττῶς. 59.2 Καὶ τὴν λύπην οὐχ ὠμολόγησας μὲν, οὐκ ἔκρυψας δέ, εἰ καὶ σοφῶς τοῦτο ἐποίησας, ὡσπερ τινὶ προσωπεῖω τῇ αἰδοῖ τὸ τῆς λύπης καλύπτων πρόσωπον. 59.3 Ἐγὼ δὲ εἰ μὲν δολερῶς καὶ κακοήθως τοῦτο ἐποίησα, οὐχ ὑπὸ τῆς σῆς λύπης μᾶλλον ἢ τῆς ἀληθείας βλαβήσομαι· εἰ δὲ ἀπλῶς καὶ μετὰ τῆς συνήθους εὐνοίας, τὰς ἐμὰς ἀμαρτίας, οὐ τὴν σὴν διάθεσιν αἰτιάσομαι. Πλὴν γε ὅτι διορθώσασθαι ταῦτα μᾶλλον εἶχε καλῶς ἢ πρὸς τοὺς συμβουλευόντας δυσχεραίνειν. 59.4 Τὸ μὲν οὖν σὸν καὶ αὐτὸς ὄψει, καὶ ἄλλοις συμβουλεύειν τὰ τοιαῦτα ἰκανὸς ὢν· ἐμὲ δὲ προθύμως ἔχεις, ἐὰν διδῶ Θεός, καὶ παρεσόμενον καὶ συναγωνιούμενον καὶ τὰ δυνατὰ συνεισοίσοντα. Τίς γὰρ ἀναδύσεται; Τίς δὲ οὐ θαρρήσει ὑπὸ σοὶ καὶ μετὰ σοῦ περὶ τῆς ἀληθείας λέγων καὶ ἀγωνιζόμενος; **60.Τ ΤΩΙ ΑΥΤΩΙ** 60.1 Τοῦ πληρωθῆναί σοι τὸ ἐπίταγμα, τὸ μὲν τί ἐστὶν ἐφ' ἡμῖν· τὸ δὲ γε καί, οἶμαι, τὸ πλεόν, ἐπὶ τῇ σῇ εὐλαβείᾳ. Ἐφ' ἡμῖν μὲν, τὸ τῆς ὀρμῆς καὶ τῆς προθυμίας· οὔτε γὰρ ἄλλοτε ποτε τὴν σὴν συντυχίαν ἐφύγομεν (τί μὲν οὖν;), ἀλλ' αἰεὶ τοσοῦτον ταύτην μεταδιώκομεν καὶ νῦν πλεόν ταύτην ποθοῦμεν. 60.2 Ἐπὶ δὲ τῇ σῇ ὁσιότητι τὸ διορθωθῆναι τὰ ἡμέτερα· προσεδρεύομεν γὰρ τῇ κυρία τῇ μητρὶ πολὺν ἤδη καμνούση χρόνον ἐξ ἀρρωστίας. Καὶ εἰ μὴ μέλλομεν ἀμφιβόλως αὐτὴν καταλείψειν, οὐ ζημιωθησόμεθα, εὐ ἴσθι, τὴν παρουσίαν. Μόνον ταῖς εὐχαῖς τῇ μὲν πρὸς ὑγείαν, ἡμῖν δὲ πρὸς τὴν ὁδὸν ἐπικού ρησον.

61.Τ ΑΕΡΙΩΙ ΚΑΙ ΑΛΥΠΙΩΙ 61.1 Ὡσπερ ἀπαρχὰς ἀλῶνός τε καὶ ληνοῦ καὶ τέκνων τοὺς ἀληθῶς φιλοτέκνους ἀνατιθέναι Θεῷ δίκαιόν τε καὶ ὄσιον, ὅτι παρ' αὐτοῦ καὶ ἡμεῖς αὐτοὶ καὶ τὰ ἡμέτερα, οὕτω καὶ νέας κληρονομίας, ἵνα τὸ μέρος προθύμως δοθὲν παράσχη τῷ πλείονι τὴν ἀσφάλειαν. 61.2 Μὴ τοίνυν ἀναμείνῃτε μετὰ πάντας ἡμῖν γενέσθαι χρηστοί, ἀλλὰ πρὸ πάντων Θεῷ δι' ὃν καὶ πᾶσι, καὶ τοὺς ἔξω ρίψαντες νόμους τοῖς ἡμετέροις δουλεύσατε, τοῦτο παρ' ὑμῶν αὐτῶν καρποφοροῦντες, τὴν προθυμίαν. 61.3 Τὰ μὲν γὰρ καταλειφθέντα παρ' ἄλλων, τὸ δὲ πρόθυμον παρ' ὑμῶν ἔξομεν, οἷς δυνατὸς ὁ Θεὸς ἀντιδοῦναι πολυπλάσια ὢν νῦν ἐπιδώσατε, οὐ μόνον ἐν τῷ προσκαίρῳ τούτῳ βίῳ καὶ ῥέοντι, ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ αἰωνίῳ καὶ μένοντι· πρὸς ὃν μόνον ὄραν ἀσφαλὲς καὶ εἰς ὃν πάσας τείνειν ἡμῶν τὰς ἐλπίδας. 61.4 Ὡς οὖν τοιοῦτου τευξόμενοι τοῦ Θεοῦ περὶ ὑμᾶς, οἷοί περ ἂν αὐτοὶ γένησθε τοῖς πτωχοῖς, μὴ μικροψύχως μηδὲ μικρολόγως, ἀλλὰ καὶ λῖαν φιλοτίμως τε καὶ προθύμως πληρώσατε τῇ κατοικομένη τὴν βούλησιν, ἣν παρεῖναί τε ὑμῖν νομίσαντες καὶ ὄραν τὰ γινόμενα, διὰ τῆς ἐπιδόσεως ἀναπαύσατε, ἵνα μὴ τὰ χρήματα μόνον ἔχητε παρ' αὐτῆς, ἀλλὰ καὶ στηρίζουσιν οἴκους τέκνων μητρὸς εὐλογίαν πορίσησθε, 61.5 τοῦτο ἐνθυμηθέντες ὅτι 20βελτίων μικρὰ μερὶς μετὰ δικαιοσύνης²⁰, κατὰ τὸ γεγραμμένον, ἢ 20πλατυτέρα μετὰ μικρολογίας²⁰ (ἵνα μὴ λέγω τι βλάσφημον) καὶ ὅτι πολλοὶ καὶ οἴκων ὄλων ἐκποιουμένων εἰς ἐκκλησίας ἠνέσχοντο, οἱ δὲ καὶ παρ' ἑαυτῶν πᾶσαν προήκαντο τὴν οὐσίαν καὶ τὴν καλλίστην ἐπραγματεύοντο πραγμᾶταιαν, γενέσθαι διὰ τὸν ἐκεῖ πλοῦτον πένητες. 61.6 Μὴ τοίνυν σπεῖρητε φειδομένως, ἵνα πλουσίως θερίσητε, ἀλλ' ἀγαθὸν κλῆρον καὶ ὑμῖν αὐτοῖς καὶ τοῖς φιλτάτοις ὑμῶν τοῦτον χαρίσασθε, μηδὲν ὑφελόντες τῶν γεγραμμένων, ἀλλὰ πάντα μεθ' ἡδονῆς καὶ φαιδρότητος ἐπιδόντες ἢ ἀποδόντες ὡς οἰκεῖα τοῦ Θεοῦ, ὡς τοῦτο μόνον κερδα νοῦντες ὅτι ἂν ὑπὲρ τῶν ψυχῶν ὑμῶν ἀναλώσητε. 61.7 Τί γὰρ δεῖ θησαυρίζειν λησταῖς καὶ κλέπταις καὶ καιρῶν μεταβολαῖς ἄλλοτε εἰς ἄλλους μετατιθέντων καὶ ῥίπι ζόντων τὴν ἄστατον εὐπορίαν, ἀλλὰ μὴ εἰς τὰς ἀσφαλεῖς ἀποθήκας ἀποτίθεσθαι καὶ τῶν ἐπιβουλεύοντων ἰσχυροτέρους; 61.8 Τὸ

μὲν οὖν εὐτελῶς περὶ ἄλλα καὶ ἄλλοις δείξατε (καὶ γὰρ εὐχομαι δυνατοὺς ὑμᾶς εἶναι μετὰ χρηστότητος), ἡμῖν δὲ ἀγωνίσασθε τὸν καλὸν ἀγῶνα, ὅστις νικήσει τὸν ἄλλον εὐλαβεία καὶ ταῖς ὀφειλομέναις εὐλογίαις ἐκ Θεοῦ τοῖς εὐγνώμοσι. 61.9 Πείσατε οὖν ἡμᾶς ὅτι γνησίως χριστιανίζετε, μᾶλλον δὲ ἀπὸ καλῆς ἀρξᾶς μενοὶ ἀρχῆς καὶ οὕτως εὐσεβοῦς καὶ δικαίας, ἐντεῦθεν καὶ περὶ τῶν ἄλλων ὁμονοήσατε, ὡς ἂν ὑμεῖς τε ἀλλήλοις καὶ ἡμεῖς ὑμῖν ἐπευφραίνωμεθα τὰ τε ἄλλα καὶ δεξιὸν ὑπόδειγμα γενομένοις πάσῃ τῇ Ἐκκλησίᾳ τῆς περὶ ταῦτα εὐγνωμοσύνης. **62.Τ ΑΜΦΙΛΟΧΙΩΙ** 62.1 Οὐ βάρβαρον τὸ ἐπίταγμα τῆς ἀμιμῆτου σου καλοκὰ γαθίας, ἀλλ' ἑλληνικόν, μᾶλλον δὲ χριστιανικόν. Ὁ δὲ Ἀρμένιος, ἐφ' ᾧ πάνυ φιλοτιμῆ, βάρβαρος ἀντικρυς καὶ πόρρωθεν τῆς ἡμετέρας φιλοτιμίας. **63.Τ ΑΜΦΙΛΟΧΙΩΙ** 63.1 Ἄλγεῖς; Ἐγὼ δὲ τρυφῶ δηλονότι. Δακρῦεις; Ἐγὼ δέ, ὡς ὄραξ, πανηγυρίζω καὶ τοῖς παροῦσι καλλῶ πίζομαι. Ἦ σὲ μὲν υἱὸς λυπεῖ δι' ἀρετὴν ἀρπαζόμενος καὶ τιμώμενος, καὶ δεινὸν εἰ μὴ παρέσται σοι καὶ γηρο κομήσει καὶ τὰ εἰκότα θεραπεύσει κατὰ τὸ σύνηθες; 63.2 Ἐμὲ δὲ οὐκ ἀνιᾶ πατὴρ τὴν τελευταίαν ἐκδημίαν ἀφ' ἡμῶν ἐκδημήσας, ἐξ ἧς οὐκέτι πρὸς ἡμᾶς ἀναλύσει οὐδὲ παρ' ἡμῶν ὀφθήσεται; Εἶτα ἡμεῖς μὲν οὐδὲν ἐγκα λοῦμεν οὐδὲ τὴν ὀφειλομένην ἀπαιτοῦμεν παραμυθίαν, εἰδότες ὅτι τὰ ἴδια κακὰ καιρὸν οὐ δίδωσι τοῖς ἀλλοτρίοις σχολάζειν· οὐδὲ γὰρ οὕτω τίς ἐστι φιλικὸς καὶ φιλόσοφος ὥστε ὑπεράνω τῶν παθῶν εἶναι καὶ παρακαλεῖν ἄλλον, αὐτὸς δεόμενος παρακλήσεως. 63.3 Σὺ δὲ τῇ πληγῇ πλη γὴν ἐπιβάλλεις αἰτιώμενος ἡμᾶς, ὡς πυνθάνομαι, καὶ νομίζων ἀμελεῖσθαι τὸν σὸν υἱόν, ἡμέτερον δὲ ἀδελφόν, ἢ προδεδόσθαι παρ' ἡμῶν, ὃ βαρύτερον, ἀλλὰ μὴ τῆς ζημίας ἡμᾶς ἐπαισθάνεσθαι ἢν ἐζημίωνται πάντες μὲν καὶ φίλοι καὶ συγγενεῖς, ἐγὼ δὲ καὶ πάντων μᾶλλον—ὁ καὶ τὰς ἐλπίδας τῆς ζωῆς ἐν ἐκείνῳ θέμενος καὶ μόνον μὲν ἔρεισμα, μόνον δὲ σύμβουλον ἀγαθόν, μόνον δὲ κοινωνὸν εὐσεβείας ὑπολαμβάνων. 63.4 Καὶ τίσι τοῦτο εἰκάζει; Εἰ μὲν τοῖς πρώτοις, ἐνθυμήθητι ὅτι καὶ διέβην μέχρις ὑμῶν ἐξεπίτηδες, τῇ φήμῃ τεταραγμένος, καὶ κοινωνῆσαι γνώμης ὑμῖν πρόθυμος ἐγενόμην, ἠνίκα καὶ καιρὸς ἦν ἔτι περὶ τούτων βουλευέσθαι· καὶ πάντα μᾶλλον ἢ ταύτης ἡμῖν ἐκοινωνήσατε, εἴτε ὑπὸ τῆς αὐτῆς ἀπορίας, εἴτ' οὐκ οἶδ' ὅ τι βουλευθέντες. 63.5 Εἰ δὲ τοῖς τελευταίοις, μάλιστα μὲν οὐκ εἶα τὸ πάθος πάλιν ὑμῖν ἐντυχεῖν καὶ ἢ τῷ πατρὶ χρεωστουμένη τιμὴ καὶ ὄσια, ἧς οὐδὲν ἐδυνάμην ποιήσασθαι προτιμότερον, καὶ ταῦτα ὑπογυίου τοῦ πάθους ὄντος, ἠνίκα οὐκ ἀσεβὲς ἦν μόνον ἀλλ' οὐδ' ὄλως εὐπρεπὲς ἔξω τοῦ καιροῦ φιλοσοφεῖν καὶ ὑπὲρ τὸ ἀνθρώπινον· ἔπειτα καὶ προκατελιῆφθαι ὑπὸ τῶν πραγμάτων ἐνομίσαμεν, πέρας ἤδη τῶν κατ' αὐτὸν ἐχόντων ὁποῖον ἐδόκει τῷ ἄγοντι τὰ ἡμέτερα. 63.6 Ταῦτα μὲν δὴ τοιαῦτα. Νῦν δὲ καὶ τὴν λύπην ἄνες ἡμῖν πάντων οὔσαν ἀλογωτάτην, ὡς ἐμαυτὸν πείθω· καὶ εἴ τί σοι πλέον δοκεῖ, παράστησον, ἵνα μὴ καὶ ἡμᾶς ἐν τῷ μέρει καὶ σεαυτὸν λυπῆς καὶ πρᾶγμα πάσῃς σφόδρα τῆς σῆς εὐγενείας ἀνάξιον ἀντ' ἄλλων ἡμᾶς αἰτιώμενος τοὺς οὐδὲν ἀδικοῦντας, ἀλλ' εἰ δεῖ τάληθὲς εἰπεῖν, τὰ ἴσα τυραννηθέντας ὑπὸ τῶν κοινῶν φίλων καὶ οὐς μόνους εὐεργέτας ἐνόμιζες. **64.Τ ΕΥΣΕΒΙΩΙ ΣΑΜΟΣΑΤΩΝ** 64.1 Ὅτε παρήει σου ἡ θεοσέβεια διὰ τῆς πατρίδος ἡμῶν, οὐδὲ τοῦ δωματίου προκύψαι οἶός τε ἡμῖν, ἐν ἐσχάτῃ ἀρρωστίᾳ διάγων. Ἐλύπει δὲ με οὐ τοσοῦτον ἢ νόσος τὸν περὶ τῶν ἐσχάτων φόβον ἐπάγουσα, ἀλλ' ὅτι τῆς ἱεραῆς σου καὶ ἀγαθῆς συντυχίας ἀπεστερούμην, 64.2 τοσαύτην ἔχων περὶ τὸ ἰδεῖν σου τὸ τίμιον πρόσωπον ἐπιθυμίαν, ὅσον εἰκὸς ἦν τὸν χρήζοντα μὲν θεραπείας τῶν ψυχικῶν τραυμάτων, ταύτην δὲ παρὰ τῆς σῆς τελειότητος ἔξιν ἐλπίζοντα. 64.3 Ἄλλ' εἰ καὶ τῶν ἀμαρτιῶν τῶν ἐμῶν γέγονεν ἔργον τὸ κατὰ τὸν καιρὸν ἐκεῖνον διαμαρτεῖν με τῆς σῆς συντυχίας, νῦν διὰ τῆς σῆς ἀγαθότητος ἔστι δυνατόν γενέσθαι μοί τινα τῶν λυπηρῶν ἐπανόρθωσιν. 64.4 Εἰ γὰρ καταξιώσειας κάμου μνήμην ποιεῖσθαι ἐν ταῖς εὐπροσδέκτοις σου προσευχαῖς πάσης ἔσται μοι τοῦτο τῆς

παρὰ τοῦ Θεοῦ εὐλογίας ἐφόδιον, καὶ ἐν ταύτῃ μου τῇ ζωῇ καὶ ἐν τῷ αἰῶνι τῷ μέλλοντι. 64.5 Τὸ γὰρ ἄνδρα τοσοῦτον, οὕτως ἐναθλοῦντα τῇ πίστει τοῦ Εὐαγγελίου καὶ τηλικούτους διωγμούς ὑπομείναντα καὶ τοσαύτην ἑαυτῷ παρρησίαν ἐπὶ τοῦ δικαιοδότη Θεοῦ ἐτοιμάζοντα διὰ τῆς τῶν θλίψεων ὑπομονῆς τοῦτον καὶ ἡμῶν καταξιῶν γενέσθαι προστάτην διὰ τῶν προ σευχῶν, πέπεισμαι ὅτι τοσαύτην ἔχει τὴν δύναμιν, ὅση ἂν ἦν μοι καὶ εἰ παρὰ τινος τῶν ἀγίων ἐγένετο μαρτύρων. Ὡστε παρακλήθητι ἀπαραλείπτως μεμνήσθαι τοῦ σοῦ Γρηγορίου ἐν οἷς εὐχομαι εἶναί σου τῆς μνήμης ἐπάξιος. **65.Τ ΤΩΙ ΑΥΤΩΙ** 65.1 Τὰ πάντα τίμιος ὢν ἡμῖν καὶ τῶν φίλων ἐν τοῖς γνησίοις, ὁ αἰδεσιμώτατος ἡμῶν Εὐπράξιος ὁ ἀδελφὸς τιμιώτερος ὥφθη καὶ γνησιώτερος ἐκ τῆς περὶ σὲ διαθέσεως, ὅς γε καὶ νῦν οὕτως ὥρμησε πρὸς τὴν σὴν θεοσέβειαν, ἴν' εἶπω τὸ τοῦ Δαυὶδ, ὡς ἔλαφος πολὺ δῖψος, τὸ οὐ φορητόν, ποτίμω καὶ καθαρᾷ τῇ πηγῇ καταψύχουσα. 65.2 Καὶ μακάριος ὁ σοὶ πλησιάζειν ἤξιωμένος, μακαριῶ τερος δὲ ὁ τοῖς ὑπὲρ Χριστοῦ παθήμασι καὶ τοῖς ὑπὲρ ἀληθείας ἰδρῶσι τοιαύτην ἐπιθεὶς κορωνίδα ἧς ὀλίγοι τῶν φοβουμένων τὸν Θεὸν τετυχήκασιν. 65.3 Οὐ γὰρ ἀβασάνιστον ἐπεδείξω τὴν ἀρετὴν, οὐδὲ ἐν εὐδίας καιρῷ μόνον ὄρθιος ἔπλευσας καὶ τὰς τῶν ἄλλων ψυχὰς ἐκυβέρησας, ἀλλ' ἐν ταῖς δυσχερείαις τῶν πειρασμῶν διεφάνης καὶ τῶν διωκόντων γέγονας ὑψηλότερος τῷ γενναίως μεταναστῆναι τῆς ἐνεγκούσης. 65.4 Καὶ ἄλλοι μὲν τὸ 65.4 πατρῶον ἔδαφος ἔχουσιν, ἡμεῖς δὲ τὴν ἄνω πόλιν· ἄλλοι τὸν ἡμέτερον ἴσως θρόνον, ἡμεῖς δὲ τὸν Χριστόν· ὡ τῆς πραγματείας, οἷων ὑπεριδόντες οἷα κεκομίσμεθα. 20Διήλθομεν διὰ πυρὸς καὶ ὕδατος²⁰, πιστεύω δὲ ὅτι καὶ ἐξελευσόμεθα ²⁰εἰς ἀναψυχὴν²⁰. 65.5 Οὐ γὰρ εἰς τέλος ἐγκαταλείψει ἡμᾶς ὁ Θεός, οὐδὲ περιόψεται τὸν ὀρθὸν λόγον δεδιωγμένον, ἀλλὰ ²⁰κατὰ τὸ πλῆθος τῶν ὀδυνῶν ἡμῶν²⁰ αἱ ²⁰παρακλήσεις²⁰ αὐτοῦ ²⁰εὐφρανοῦσιν²⁰ ἡμᾶς. Τοῦτο μὲν οὖν καὶ πιστεύομεν καὶ εὐχόμεθα. Σὺ δέ, παρακαλῶ, ὑπερέχου τῆς ταπεινώσεως ἡμῶν· 65.6 καὶ ὁσάκις ἂν ἐμπίπτῃ καιρός, καὶ εὐλογεῖν ἡμᾶς διὰ γραμμάτων μὴ κατόκνει καὶ εὐθυμοτέρους ποιεῖν τὰ κατὰ σαυτὸν δηλῶν, ὃ ποιῆσαι καὶ νῦν κατηξίωσας. **66.Τ ΤΩΙ ΑΥΤΩΙ** 66.1 Καὶ γράφων καὶ μεμνημένος εὐφραίνεις ἡμᾶς, καί, ὃ τούτου μεῖζον, εὐλογῶν ἐν τοῖς γράμμασιν. Ἡμεῖς δέ, εἰ ἤμεν ἄξιοι τῶν σῶν παθημάτων καὶ τῆς ὑπὲρ Χριστοῦ καὶ διὰ Χριστὸν ἀθλήσεως, κατηξιώθημεν ἂν καὶ μέχρι σοῦ γένομενοι περιπτύξασθαί σου τὴν θεοσέβειαν καὶ τύπον λαβεῖν τῆς ἐν τοῖς παθήμασι καρτερίας. 66.2 Ἐπειδὴ δὲ ἀνάξιοι τούτου τυγχάνομεν, πολλαῖς θλίψεσι καὶ ἀσχολίαις ἐνοχλούμενοι, ὃ δευτέρον ἐστὶ ποιούμεν· προσαγορεύομεν πρὸς τὴν τελειότητά σου καὶ ἀξιοῦμεν μὴ ἀποκάμνειν σε μεμνημένον ἡμῶν. 66.3 Οὐ γὰρ ὠφέλεια ἡμῖν μόνον τῶν σῶν καταξιῶσθαι γραμμάτων, ἀλλὰ καὶ καύχημα πρὸς τοὺς πολλοὺς καὶ καλλώπισμα ὅτι λόγος ἡμῶν ἐστὶ παρ' ἀνδρὶ τοσοῦτω τὴν ἀρετὴν καὶ τοσαύτην ἔχοντι πρὸς Θεὸν οἰκειότητα ὥστε καὶ ἄλλους οἰκειοῦν δύνασθαι καὶ λόγῳ καὶ ὑποδείγματι. **67.Τ ΙΟΥΛΙΑΝΩΙ** 67.1 Ἐμοὶ πρὸς σὲ φιλίας μὲν πολλὰ δίκαια, καὶ εἰ μὴ τι ἄλλο, οἱ λόγοι ὧν οὐδὲν τοῖς πολλοῖς αἰδεσιμώτερον οὐδὲ οἰκειότερον· ἀπεχθείας δὲ ὑπόθεσις οὐδεμία οὔτε ἐστὶ, μήτε γένοιτο. Ἄ γὰρ πρὸς τὸν ἀδελφὸν Νικόβουλον ἢ παρὰ Νικοβούλου λελύπησαι, οὐκ ἐμὰ μᾶλλον ἢ τὰ ἐν Ἰνδοῖς πραττόμενα· ὅσον ἐπὶ τὸ μὴ συναρέσκεσθαι μηδενὶ τῶν γεγενημένων. 67.2 Μὴ τοίνυν ἐμοὶ ταῦτα λογίση μηδὲ διὰ τοῦτο χεῖρόν τι βουλευσὴ περὶ σεαυτοῦ· ἀλλ' ἦν ὑπέσχου τοῖς πτωχοῖς φιλανθρωπίαν, ταύτην ἐπιτελῆ ποίησον. Καὶ μὲν τοι καὶ τοὺς περὶ ἐμὲ κληρικούς ὅσους παρητησάμην τῆς ἀπογραφῆς ἐλευθέρωσον, ἐκεῖνο ἐνθυμηθεὶς ὅτι λίαν τῶν ἀτόπων ἐστὶν ἄλλους μὲν καὶ οὐσίαν ὄλην καθιεροῦν τῷ Θεῷ, σὲ δὲ μηδὲ προῖκα βούλεσθαι εἶναι χρηστόν, καὶ ἄλλαις μὲν πόλεσι πάντας τοὺς περὶ τὸ βῆμα δοθῆναι, ἡμῖν δὲ μηδὲ τοὺς συνόντας καὶ θεραπεύοντας, καὶ ταῦτα παρ' ὑμῶν τῶν οἰκειοτάτων οὐς τυχόν οὐκ αἰσχνοῦμεν. 67.3 Ταῦτα ἐπισταλῆναί σοι

παρ' ἡμῶν καλῶς εἶχε. Συντυχεῖν δὲ οὐκ ἐξεγένετο, ἐπειδὴ με ἡ νόσος ἐξώρμησε πρὸς τὰ Τύανα θεραπείας τευξόμενον, ἕως καιρός· καὶ συγγίνωσκε. Ἀντὶ δὲ ἡμῶν ἔχεις Θεὸν παρόντα καὶ βοηθοῦντα τοῖς πένησι, τὸν πολὺ τῆς παρουσίας ἡμῶν αἰδεσιμώτερον. **68.Τ ΤΩΙ ΑΥΤΩΙ** 68.1 Ἐκάλεσας ἡμᾶς ἐπὶ τὴν μονήν, καλῶς γε ποιῶν, ὡς κοινωνοὺς τοῦ κατὰ τὴν ἐπανίσωσιν σκέμματος· καὶ γὰρ ἔστιν οὐ μικρᾶς τὸ πρᾶγμα φροντίδος. Ἐγὼ δέ, εἰ μὲν ὑγιαίνων ἐτύγχανον, σφόδρα ἂν ἀπήντησα προθύμως· καὶ ἤξω δέ, ὅταν οἶόν τε ἦ, Θεοῦ θέλοντος. Νῦν δὲ διὰ γραμμάτων πληρῶ τὰ τῆς παρουσίας. 68.2 Οἶδά σε καὶ γονέων ὄντα ἱερῶν καὶ τῷ θείῳ φόβῳ συνηυξημένον ἄνωθεν. Ἄ οὖν ἐπίστασαι συμφέρειν σοι καὶ πρὸς εὐδοξίαν καὶ πρὸς ἀσφάλειαν ψυχῆς, ταῦτα δηλονότι ποιήσεις κἂν αὐτοῖ μὴ γράφωμεν. 68.3 Εἰ δέ τι καὶ ἡμᾶς συνεισηενεγ κείν δεῖ, τοῦτο γνωρίζομεν ὅτι ἀντ' ἄλλης τινὸς πολιτείας ἦν εἰσφέρουσι τῷ Θεῷ χριστιαναὶ ψυχαί, τοῦτό σοι πρόκειται νῦν· καὶ μεγάλα σεαυτῷ θησαυρίσεις τοῦ κοινοῦ φροντίσας καὶ εἴ τι πρὸ τούτου διετέθη κακῶς καὶ τοῦτο ἐπανορθωσάμενος. 68.4 Ἐν δὲ καὶ μέγιστον εἰς ἀσφάλειαν (ὃ καὶ πρῶτόν σοι φυλακτέον), συνεργοὺς λαβεῖν οὐς καὶ συνέσει καὶ τρόπῳ διαφέρειν τῶν ἄλλων γινώσκεις. Τί γὰρ ὄφελος κυβερνήτην εἶναι χρηστόν, πονηροῖς χρώμενον ἐρέταις; **69.Τ ΤΩΙ ΑΥΤΩΙ** 69.1 Ἔχω τὴν ὑπόσχεσιν καὶ θαρρῶ τῷ τρόπῳ δι' ὃν ἔχω καὶ τὴν δωρεάν. Μάλιστα μὲν οὖν οἶδε τὸ μέτρον τῶν ἐπιδόσεων καὶ τῶν ἀντιδόσεων ὁ μέγας τῶν χρεῶν διαλύτης· εἰ δὲ καὶ ἐφ' ἡμῖν ἔστι τὰ τοιαῦτα συντίθεσθαι, παρ' ἡμῶν ἡ θυσία, παρὰ σοῦ τὸ φιλόανθρωπον. Μερισώμεθα τὴν ἀντίδοσιν. **70.Τ ΕΥΤΡΟΠΙΩΙ** 70.1 Τί τοῦτο; Εὐτρόπιος ὁ μέγας ἐν ἡμετέροις· καὶ ἡμεῖς ἀκούομεν, ἀλλ' οὐκ ἀπολαύομεν. Ὁ δὲ Τάνταλος ἐκεῖνος τί ποτ' ἄλλο ἢ τοῦτο ἦν, ἐν μέσαις πηγαῖς δίψει τηκόμενος; 70.2 Σὺ μὲν οὖν ποθεῖς τὴν συντυχίαν τὴν ἡμετέραν, ὡς γράφεις, καὶ καλῶς ποιεῖς· ἔδει γὰρ ὄντα σε ὅπερ εἶ μὴ περιφρονεῖν τοὺς φίλους, ἀλλὰ καὶ ὁδοῦ ἀπαρεργον εὖ ποιεῖν ἡμᾶς καὶ ταῦτα τιμᾶν μετὰ τὴν ἀρχὴν ἃ καὶ ἄρχων τιμᾶν ἠξίους. 70.3 Ἐμὲ δὲ πῶς οἶε διακεῖσθαι καὶ τίνα ἔχειν τὴν ψυχὴν, ποθοῦντα μὲν οὐχ ἦττον, εἰ μὴ καὶ μᾶλλον, ὡς τὸ εἰκὸς (τὸ γὰρ αἰδεσιμώτερον, ποθεινότερον), τῇ δὲ ἀρρωστίᾳ πεπεδημένον; 70.4 Σὺ δέ μοι γενοῦ τὸ Αἰγύπτιον φάρμακον, εἴτε λόγος τοῦτο ἦν, εἴτε τι ἕτερον, ᾧ φαρμακεύει τὰς ψυχὰς Ὅμηρος ἐν ταῖς λύπαις. 70.5 Γενήσῃ δὲ πῶς; Πρῶτον μὲν συγγινώσκων, ἕτοιμον γὰρ τὸ χρηστόν εἰς συγγνώμην· ἔπειτα παιδεύων ἡμᾶς ἐξ ὧν ἂν ἐπιστέλλῃς, ἐπεὶ καὶ ἄρχοντά σε τῆς ἀρετῆς μᾶλλον ἢ τῆς ἐξουσίας θαυμάζειν εἶχομεν.

71.Τ ΤΩΙ ΑΥΤΩΙ 71.1 Ἄλλος μὲν ἄλλο τι τῶν σῶν ἐπαινείτω, πάντως δὲ ἀρκέσεις γλώσσαις πολλαῖς μεριζόμενος· ἐγὼ δὲ ὁ μάλιστα θαυμάσας ἔχω, τοῦτο ἐρῶ. Τοσοῦτόν σοι καλο κάγαθίας καὶ λόγων περίεστιν ὥστε σοι καὶ τοῦτο μόνον φίλους ποιεῖν, τὸ νομισθῆναι τινὰς τοιούτους. 71.2 Ἐμὲ γοῦν πρὸς πᾶσιν οἷς γε τετίμηκας οὔσι τοιούτοις ἠνίκα τὸν ὑψηλότατον εἶχες θρόνον ἔχοντα τὸ ἐπίφθονον ἔτι, καὶ κατὰ τὴν Ἀσίαν περιτυχόν, εἴ τι μέμνησαι (μέμνησαι δὲ οἶδ' ὅτι τηλικούτος ὢν καὶ τὰ φιλικὰ, μετὰ τῆς ἐν πᾶσι τελειότητος), τά τε ἄλλα εἶδες ὡς ἥδιστα καὶ γράφειν διεκελεύσω, λόγους τιμῶν τοὺς σοὺς. 71.3 Οὐ μόνον δέ, ἀλλὰ καὶ γράψαι πρότερος ἠξίωσας, τοὺς ἀγαθοὺς τῶν γραφῶν μιμούμενος οἱ τῷ παραδεικνύναι τὰ πολλὰ τοὺς μαθητὰς ἐκπαιδεύουσι. 71.4 Τοῦτο οὖν νῦν τε πεποίηκας εὖ ποιῶν· καὶ τοῦ λοιποῦ χαρίζεσθαι μὴ κατόκνει, κἂν σε ὑψηλὸν αὐθις οἱ θρόνοι φέρωσιν (οἴσουσι γὰρ τὴν ἀρχὴν, οὐ τὴν ἀρετὴν· οὐδὲ γὰρ ἔχεις ὃ τι ὑψωθῆς κατὰ ταύτην, ἠκῶν πρὸς τὸ ἀκμαιότατον). 71.5 Ἀλλὰ καὶ τὰ κοινὰ πράττων τῶν φίλων μὴ ἀμέλει, κατὰ τοὺς Ὀμηρικοὺς νεανίας ἐν μέσῳ πολέμῳ τὰ φιλικὰ σπουδάζοντας, ἐπειδὴ καὶ τούτῳ ποικίλλει τὴν ποίησιν ὁ σοὺς Ὅμηρος. **72.Τ ΓΡΗΓΟΡΙΩΙ ΝΥΣΣΗΣ** 72.1 Μὴ

σφόδρα δάκνου τοῖς λυπηροῖς. Ἄν γὰρ ἦττον λυπώμεθα, ἦττόν ἐστι λυπηρά. Οὐδὲν δεινὸν εἰ ἀνεθάλφθη σαν οἱ αἰρετικοὶ καὶ τῷ ἕαρι θαρροῦσι τῶν φωλεῶν ἐξερπύσαντες, ὡς γράφεις. Μικρὰ συριοῦσιν, εὖ οἶδα, εἶτα καταδύσσονται, καὶ τῇ ἀληθείᾳ καὶ τῷ καιρῷ πολεμούμενοι, καὶ τόσῳ μᾶλλον ὅσῳ περ ἂν τῷ Θεῷ τὸ πᾶν ἐπιτρέπωμεν. **73.T ΤΩΙ ΑΥΤΩΙ** 73.1 Περί ὧν ἐπέσταλκας, οὕτως ἔχομεν· οὔτε ὑπερορώμενοι δυσχεραίνομεν, καὶ τιμώμενοι χαίρομεν. Τοῦ μὲν γὰρ ἡμεῖς ἄξιοι, τὸ δὲ τῆς ὑμετέρας φιλοτιμίας. Προσεύχου περὶ ἡμῶν. Τῇ βραχυλογίᾳ συγγίνωσκε· πάντως γάρ, εἰ καὶ μικρὰ ταῦτα, σιωπῆς γε μακρότερα. **74.T ΤΩΙ ΑΥΤΩΙ** Καὶ μένων συνεκδημῶ διὰ τῆς ἀγάπης ὑμῖν· πάντα γὰρ ὁ πόθος κοινοποιεῖ τὰ ἡμέτερα. Καὶ πολλὰς ἐλπίδας ἔχω, τῇ τοῦ Θεοῦ φιλανθρωπίᾳ θαρρῶν καὶ ταῖς ὑμετέραις εὐχαῖς, ὅτι πάντα κατὰ νοῦν ὑμῖν ἐκβήσεται καὶ ἡ καταγιγῆς εἰς αὔραν λυθήσεται καὶ τοῦτον ὑμῖν ὁ Θεὸς τῆς ὀρθοδοξίας δώσει μισθὸν τὸ τοὺς ἐπηρεάζοντας ὑπερσχεῖν. 74.2 Μάλιστα μὲν οὖν ἴδοιμεν ὑμᾶς ἐν τάχει καὶ ἀπολάβοιμεν ὡς εὐχόμεθα. Εἰ δὲ χρονίζετε, τῶν πραγμάτων οὕτω τυπούντων, γράμμασι γοῦν εὐφραίνειν ἡμᾶς μὴ ἀπαξιούτε δηλοῦσι τὰ ὑμέτερα καὶ προσεύχεσθαι τὰ συνήθη περὶ ἡμῶν. Ἐρρωμένους ὑμᾶς καὶ τοῖς πᾶσιν εὐθύμους ὁ ἀγαθὸς Θεὸς χαρίσαιο, τῆς Ἐκκλησίας τὸ κοινὸν ἔρεισμα. **75.T ΒΙΤΑΛΙΑΝΩΙ** 75.1 Οὐ συνεχῶς ὁμιλοῦμέν σοι. Τὸ δὲ αἴτιον, ὅτι πολλοὶ περὶ σέ, καὶ οἷς ἤκιστα χαίρομεν. Εἰ δ' ἀνακαθήραις σαυτὸν τῶν πολλῶν καὶ σύνοικον ἔχοις τὴν ἀρετὴν, ὄψει καὶ χωλῶν δρόμον, ὡς ἡ παροιμία. Τοῦτο γὰρ καὶ ὑπισχνούμεθα σὺν Θεῷ καὶ πράξομεν. **76.T ΓΡΗΓΟΡΙΩΙ ΝΥΣΣΗΣ** 76.1 Καὶ τοῦτο ἀπέκειτο τῇ μοχθηρᾷ μου ζωῇ, τὸ Βασιλεῖου θάνατον ἀκοῦσαι καὶ τῆς ἀγίας ἐκείνης ψυχῆς ἐκδημίαν, ἣν ἐξεδήμησεν ἀφ' ἡμῶν ἴν' ἐνδημήσῃ πρὸς Κύριον, πάντα τὸν βίον μελέτην τούτου πεποιημένος. 76.2 Ἄλλ' ἐγὼ μὲν μετὰ τῶν ἄλλων καὶ τοῦτο ἀφήρημαι διὰ τὸ καὶ νῦν ἔτι πονηρῶς ἔχειν τοῦ σώματος καὶ λίαν ἐπικινδύνως, τὸ καὶ περιπτύξασθαι τὴν ἀγίαν κόνιν καὶ σοι παρεῖναι τὰ εἰκότα φιλοσοφούντι καὶ τοὺς κοινούς ἡμῶν φίλους παραμυθίσασθαι. 76.3 Τὸ γὰρ τὴν τῆς Ἐκκλησίας ἰδεῖν ἐρημίαν, τοιαύτην ἀποκειραμένης δόξαν καὶ τοιοῦτον ἀποσεισαμένης στέφανον, οὔτε ὄψει θεατὸν οὔτε ἀκοῆ χωρητὸν τοῖς γε νοῦν ἔχουσι. 76.4 Σὺ δέ μοι δοκεῖς, πολλῶν ὄντων καὶ φίλων καὶ λόγων τῶν εἰς παράκλησιν, ὑπ' οὐδενὸς ἂν οὕτω παρακληθῆναι ὡς ὑπὸ σεαυτοῦ καὶ τῆς ἐκείνου μνήμης· οἱ καὶ τοῖς ἄλλοις πᾶσι γεγόνατε φιλοσοφίας ὑπόδειγμα καὶ οἶόν τις στάθμη πνευματικῆς τῆς τε ἐν τοῖς χρηστοῖς εὐταξίας καὶ τῆς ἐν τοῖς ἀνιαροῖς καρτερίας, ἐπειδὴ δύο ταῦτα οἶδε φιλοσοφία εὐπραξίαν τε διαθέσθαι μετρίως καὶ συμφορὰν εὐσχημόνως. 76.5 Ταῦτα παρ' ἡμῶν πρὸς τὴν σὴν τιμιότητα· ἐμὲ δὲ τίς παραμυθήσεται χρόνος ἢ λόγος, τὸν ταῦτα γράφοντα, πλὴν τῆς σῆς συνουσίας καὶ ὁμιλίας, ἣν ἀντὶ πάντων ἡμῖν ὁ μακάριος καταλέλοιπεν, ἴν' ἐν σοὶ τὰ ἐκείνου καθορῶντες ὥσπερ ἐν ἐσόπτρῳ καλῶ τε καὶ διαυγῆ, κάκεῖνον ἔχειν νομίζωμεν; **77.T ΘΕΟΔΩΡΩΙ** 77.1 Πυνθάνομαί σε βαρέως ἔχειν πρὸς τὰς γεγενημένας ἡμῖν παρὰ τῶν μοναστῶν καὶ τῶν πτωχῶν ὕβρεις. Καὶ θαυμαστὸν οὐδὲν, ἀπλήγη ἔτι σε τυγχάνοντα καὶ τῶν ἡμετέρων κακῶν ἀπείρατον, πρὸς τὰ τοιαῦτα δυσφόρως ἔχειν. 77.2 Ἡμεῖς δέ, ὡς καὶ κακῶν πλειόνων πεπειραμένοι καὶ τῆς ὕβρεως κοινωνήσαντες, εἰκότως ἂν ἀξιοπίστοι νομισθῆμεν παραινούντες τῇ σῇ εὐλαβείᾳ ἅπερ ἢ τε πολιὰ διδάσκει καὶ ὁ λόγος ὑποδείκνυσι. 77.3 Δεινὰ μὲν τὰ γεγενημένα καὶ πέρα δεινῶν, τίς ἀντερεῖ; – ὕβρισθῆναι θυσιαστήρια, συγχυθῆναι μυστήρια, μέσους ἡμᾶς ἐστάναι τῶν τελουμένων καὶ τῶν λιθαζόντων, καὶ φάρμακον ποιεῖσθαι κατὰ τῶν λιθασμῶν τὰς ἐντεύξεις, αἰδῶ παρθένων ἐπιλησθῆναι, μοναστῶν εὐκοσμίαν, πτωχῶν συμφορὰν, ζημιωθέντων ἐκ τῆς τραχύτητος καὶ τὸν ἔλεον. 77.4 Ἄλλ' ἴσως μακροθυμεῖν ἄμεινον καὶ πολλοῖς ἐξ ὧν πάσχομεν διδόναι μακροθυμίας ὑπόδειγμα· οὐ γὰρ οὕτως ὁ λόγος πείθει τοὺς

πολλούς ως ή πράξις, ή σιωπῶσα παραίνεσις. 77.5 Μέγα νομίζομεν εἶναι τὸ δίκας παρὰ τῶν ἡδίκηκόντων λαβεῖν· μέγα φημί (καὶ γὰρ καὶ τοῦτο χρήσιμον εἰς τὴν τῶν ἄλλων διόρθωσιν), ἀλλὰ πολλῶ τούτου μείζον καὶ θεϊκώτερον τὸ καρτερεῖν πάσχοντας. Ἐκεῖνο μὲν γὰρ τὴν κακίαν ἐπιστομίζει, τοῦτο δὲ χρηστοὺς εἶναι πείθει, ὃ τοῦ μὴ κακοῦς εἶναι πολὺ κρεῖττον ἔστι καὶ τελεώτερον. 77.6 Μεγάλην ἡμῖν νομίσωμεν προκεῖσθαι πραγματείαν φιλανθρωπίας καὶ συγχωρήσωμεν τὰ εἰς ἡμᾶς, ἵνα καὶ αὐτοὶ τύχωμεν συγχωρήσεως, καὶ προεισενέγκωμεν χρηστὸ τητα τῇ χρηστότητι. 77.7 Ζηλωτῆς ἤκουσε Φινεές, ὅτι τὴν Μαδιανίτιν τῷ πόρνῳ συνεξεκέντησε καὶ ἐξεῖλεν ὄνειδος ἐξ υἱῶν Ἰσραήλ· ἀλλ' ἐπηνέθη πλέον, ὅτι τοῦ λαοῦ προσήξατο πταίσαντος. Στῶμεν οὖν καὶ ἡμεῖς καὶ ἐξιλασώμεθα καὶ κοπασάτω ἡ θραῦσις, κατὰ τὸ γεγραμμένον, καὶ λογισθῆτω τοῦτο ἡμῖν εἰς δικαιοσύνην. 77.8 Ἐπηνέθη καὶ Μωϋσῆς, ὅτι τὸν Αἰγύπτιον ἀνείλε τῷ Ἰσραηλίτῃ περιαλγῆσας· ἀλλ' ἐθαυμάσθη πλέον, ὅτι Μαριάμ τὴν ἀδελφὴν διὰ τὸ γογγύσαι λεπτρωθεῖσαν διὰ τῆς εὐχῆς ἐθράπευσε. 77.9 Σκόπει καὶ τὰ ἐξῆς· ἀπειλοῦνται Νινευῖται καταστροφὴν, ἀλλὰ δάκρυσιν ἐξωνοῦνται τὴν ἀμαρτίαν. Μανασσῆς ἐν βασιλεῦσι παρανομώτατος, ἀλλ' ἐν τοῖς σωθεῖσι διὰ θρήνον περιφανέσ τατος. 77.10 20Τί σε διαθῶ, Ἐφραΐμ20, παρὰ τοῦ Θεοῦ λέγεται. Ὅσης ὀργῆς ὁ λόγος· καὶ ὑπερασπισμὸς ἐπάγεται. Τί τῆς φιλανθρωπίας ταχύτερον; Πῦρ Σοδομιτικὸν αἰτοῦσιν οἱ μαθηταὶ κατὰ τῶν ἀγόντων τὸν Ἰησοῦν, ὃ δὲ ἀπαξιοῖ τὴν ἐκδίκησιν. Τέμνει Μάλχου τὸ ὠτίον Πέτρος, ἐνὸς τῶν ὑβριστῶν, Ἰησοῦς δὲ ἀποκαθίστησι. 77.11 Τί δὲ ὁ ἐρωτήσας εἰ ἐπτάκις τῷ ἀδελφῷ συγχωρητέον πταίσαντι; Οὐ μικρολογίαν καταγινώσκειται; Τῷ γὰρ ἐπτάκις τὸ ἔβδομηκοντάκις προστίθεται. Τί δὲ ὁ χρεωφειλέτης ἐν τοῖς Εὐαγγελίοις, ὁ μὴ συγχωρήσας ἂ συγκεχώρηται; Οὐ πικρότερον διὰ τοῦτο εἰσπράττεται; Τί δὲ ἡ τύπωσις τῆς εὐχῆς; Οὐκ ἀφέσει βούλεται τὴν ἄφεσιν πραγματεύεσθαι; 77.12 Τοσαῦτα ἔχοντες ὑποδείγματα, μιμησώμεθα Θεοῦ φιλανθρωπίαν καὶ μὴ βουληθῶμεν μαθεῖν αὐτοὺς ἀφ' ἡμῶν ὅσον κακὸν ἀμαρτίας ἀντίδοσις. Ὅραξ ἀκολουθίαν χρηστότητος; Νομοθετεῖ πρῶτον, εἶτα διακελεύεται, ὑπισχνεῖται, ἀπειλεῖ, ὀνειδίζει, ἐπανατείνεται, κατέχει, ἀπειλεῖ πάλιν· ὅταν ἐκβιασθῆ, πληγὴν ἐπάγει, καὶ ταύτην κατὰ μικρόν, χώραν ὑπανοίγων ταῖς διορθώσεσι. 77.13 Μὴ τοίνυν μηδὲ αὐτοὶ πλήξωμεν ἀθρώως (οὐ γὰρ ἀσφαλές), ἀλλὰ τῷ φόβῳ σωφρονίσαντες τῇ φιλανθρωπία νικήσωμεν καὶ λάβωμεν ὑποχρέους εὐλαβείας τῷ συνειδότι πλέον ἢ τῇ ὀργῇ βασανίσαντες. Μὴ ξηράνωμεν συκὴν ἔτι καρ ποφορεῖν δυναμένην, μὴ ὡς ἀχρήστου καταγνώμεν καὶ καταργούσης τὸν τόπον, ἣν θεραπεύσει τυχὸν τεχνίτου γεωργοῦ προστασία καὶ ἐπιμέλεια. 77.14 Μὴ τοσοῦτον ἔργον καὶ περιβόητον δι' ἐπήρειαν ἴσως τοῦ πονηροῦ καὶ φθόνον οὕτως ἐν βραχεῖ καταλύσωμεν, ἀλλὰ βουληθῶμεν φιλάνθρωποι φανῆναι μᾶλλον ἢ ἐντελεῖς, καὶ φιλόπτωχοι πλέον ἢ φιλοδίκαιοι· μηδὲ τῶν ὑπεκκαιόντων ἡμᾶς εἰς τοῦτο πλέον ἢ τῶν κατεχόντων ἀνεχώμεθα καὶ τὸ αἰσχρόν, εἰ μὴ τι ἄλλο, ἐνθυμηθέντες εἰ δόξαιμεν πρὸς πτωχοὺς ἀγωνίζεσθαι, οἱ τοῦτο μέγα πλεονεκτοῦσι, τό, κἂν ἀδικῶσι, ἐλεεῖσθαι διὰ τὴν συμφορὰν. 77.15 Νῦν οἶου πάντας μὲν σοι προσπίπτειν πτωχοὺς τε καὶ πτωχοτρόφους, πάντας δὲ μοναστὰς καὶ παρθένους ὑπὲρ αὐτῶν ἰκετεύοντας. Δὸς τοῖς πᾶσιν ἀντὶ τούτων τὴν χάριν (ἐπειδὴ καὶ συνετρί βησαν ἱκανῶς, ὡς δῆλον ἐξ ὧν ἡμῶν ἐδεήθησαν), καὶ πρὸ πάντων ἡμῖν τοῖς ὑπὲρ αὐτῶν πρεσβεύουσιν. 77.16 Οὐς εἴ σοι δεινὸν εἶναι φαίνεται τὸ παρ' αὐτῶν ἀτιμασθῆναι, πολλῶ φανήτω δεινότερον τό σοι παραινούντας ταῦτα μὴ ἀκουσθῆναι. Τῷ δὲ καλῷ Παύλῳ συγχωρήσειεν ὁ Θεὸς ἂ εἰς ἡμᾶς ἐξύβρισεν. **78.Τ ΘΕΟΤΕΚΝΩΙ**

78.1 Οἶδαμεν ὅτι χαλεπὸν ἔστι, προσφάτου τῆς ἀδικίας οὔσης καὶ τοῦ θυμοῦ ζέοντος ἔτι, παραδεχθῆναι τοὺς λογισμοὺς· τυφλὸν γὰρ ὁ θυμὸς καὶ ἡ λύπη, καὶ μάλιστα ὅταν τὸ δικαίως ἀγανακτεῖν παρῆ. 78.2 Ὅμως ἐπειδὴ καὶ αὐτοὶ τῶν συνηδικημένων

ἔσμεν καὶ συνυβρισμένων καὶ οὐχ ἦττον ἀγανακτούντων, διὰ τοῦτο ἔσμεν δίκαιοι καὶ συμβουλευόντες μὴ ἀτιμασθῆναι. 78.3 Δεινὰ πεπόνθαμεν· εἰ δὲ βούλει, πρόσθεσ οἷα μηδεὶς ἄλλος ἀνθρώπων. Ἀλλὰ μὴ διὰ τοῦτο καὶ ἡμᾶς αὐτοὺς ἀδικήσωμεν, μηδὲ τοσοῦτον εὐσέβειαν μισήσωμεν ὅσον ἡμῖν οὐ συμφέρει. 78.4 Μέγα ἐστὶ γυνὴ καὶ τίμιον θυγάτηρ, ἀλλ' οὐπω ψυχῆς τιμιώτερον. Ἐνθυμήθητι ὅτι νεωστὶ μὲν τῆς χάριτος ἤξιώθης καὶ τῷ λουτρῷ τῶν ἀμαρτιῶν ἐκαθάρθης, κίνδυνος δὲ οὐχ ὁ τυχῶν αἵματι μολῦναι τὴν δωρεάν καὶ πάλιν ἄλλης δεηθῆναι καθάρσεως. 78.5 Μὴ τοίνυν ἐπιβουλευσωμεν ἡμῖν αὐτοῖς μηδὲ τὴν παρρησίαν τὴν πρὸς Θεὸν ἀποβάλωμεν, πικροὶ τοῖς ἡδίκηκόσι φανέντες καὶ ὑπὲρ τὸ μέτρον ἀγανακτοῦντες. Ἀφῶμεν τῷ Θεῷ τὸν ἀνθρώπον καὶ τοῖς ἐκεῖθεν κολαστηρίοις· ἡμεῖς δὲ φιλόανθρωπον κτησώμεθα τὸν κριτὴν, αὐτοὶ φανέντες φιλόανθρωποι, καὶ συγχωρῆσωμεν ἵνα συγχωρηθῶμεν. 78.6 Καὶ μὴ σε ἀπατάτω μάταιος λογισμὸς, ὅτι τὸ δίκαιως ἐπεξελεθῆν ἀνεύθυνον καὶ τὸ παραδοῦναι τοῖς νόμοις τὸν παρανομήσαντα. Εἰσὶ νόμοι Ῥωμαίων, εἰσὶ δὲ καὶ ἡμέτεροι. Ἀλλ' οἱ μὲν ἄμετροι καὶ πικροὶ καὶ μέχρις αἵματος προϊόντες· ἡμῖν δὲ χρηστοὶ καὶ φιλόανθρωποι καὶ μὴ συγχωροῦντές τι τῷ θυμῷ χρῆσθαι κατὰ τῶν ἀδικούντων. 78.7 Τούτοις ἐμμεῖ νωμεν καὶ τούτους ἀκολουθήσωμεν, ἵνα μικρὰ χαρισάμενοι (μικρὰ γὰρ ἢ ἐνταῦθα ζωὴ καὶ τοῦ μηδενὸς ἀξία), μεγάλα παρὰ τοῦ Θεοῦ ἀντιλάβωμεν, τὴν παρ' αὐτοῦ φιλοανθρωπίαν καὶ τὰς ἐκεῖθεν ἐλπίδας. **79.Τ ΣΙΜΠΛΙΚΙΑΙ** 79.1 Ἐπαινεῖς τὸν ἅγιον καὶ κοινὸν ἡμῶν πατέρα, τὸ τῆς πίστεως ἔρεισμα, τὸν τῆς ἀληθείας κανόνα καὶ χαρακτῆρα τῆς εὐσεβείας, τὴν πλήρη φρονήσεως πολιάν, τὸν ζωῆς ἀνθρωπίνης καὶ ἀρετῆς μέτρα νικήσαντα, τὸν πιστὸν θεράποντα καὶ μέγαν ἀρχιερέα, τὸν Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων μεσίτην, τὸ τοῦ Πνεύματος καταγώγιον· τοῦτο μὲν ὀρθῶς ποιεῖς, ἐπεὶ καὶ πᾶς λόγος ἐλάττων ἐστὶ τῆς ἀγίας ἐκείνης καὶ μακαρίας ψυχῆς, εἰ μὴ με ἀπατᾷ τὸ φίλτρον ἢ καὶ τὸ πάθος τῷ πόθῳ κερνάμενον. 79.2 Ἐκεῖνο δέ σου καὶ λίαν τεθαύμακα, πῶς ἐπαινεῖς μὲν ὡς ἅγιον καὶ μέχρι τούτου τὰ εἰκότα τιμᾶς, τὸ δὲ ἔργον αὐτοῦ καταλύειν ἐπιχειρεῖς, ὥσπερ τῶν ἀναγίων καὶ μάλιστα ὕβρεως ὄντων ἀξίων, τῶν εἰκῆ ζησάντων καὶ μεταστάντων. 79.3 Εἰ μὲν γὰρ ὡς ἀνδραπόδου μεταποιῆ ἰδίου τοῦ συμποίμενος καὶ τὸ μικρὸν τοῦτο κέρδος διώκεις, οὐκ ἔχω πῶς ἐπαινέσω, ἵνα μετρίως εἴπω, καὶ σφόδρα τοῦτο τῆς σῆς μεγαλοψυχίας ἀνάξιον. 79.4 Πῶς γὰρ οὐκ ἄτοπον, χρυσῷ μὲν καὶ ἀργυρίῳ τιμᾶν τὸ Θεῖον καὶ τοῖς περιττοῖς τῆς κτήσεως, ἔνθα καὶ πλεῖον τοῦ πρὸς εὐσέβειαν ἴσως τὸ κατ' ἐπίδειξιν, ἱερεῖ δὲ ὅλως βούλεσθαι ζημιοῦν Ἐκκλησίαν καὶ ἀποσυλᾶν τῶν ἀναθημάτων τὸ ἀγιώτατον; 79.5 Εἰ δὲ ὅτι κατ' ἐξουσίαν τοῦτο πεποιήκαμεν, ἀλλ' οὐχὶ τὴν σὴν εὐγένειαν ὑπεμνήσαμεν οὐδὲ τῇ φιλοτιμίᾳ καιρὸν ἐδώκαμεν δυσχεραίνεις, λέγοις μὲν ἄν τι δίκαιον, καὶ τὸ πάθος ἀνθρώπινον· ἴσθι δὲ μείζονος ἐπιδόσεως εἶναι σοι νῦν ἢ τῷ τότε καιρῷ, ὅσῳ τοῦ αὐτὴν ἐπιδοῦναι τὸ λαβοῦσι συγχωρῆσαι φιλοτιμότερον. 79.6 Κάκεινως μὲν τῷ Θεῷ μόνον ἐδόκεις χαρίζεσθαι, οὕτω δὲ καὶ ἡμῖν τοῖς ἐκεῖνου θεραπευταῖς καὶ τὸ ὄνομα αὐτοῦ βασιτάζειν ἠξιωμένοις. Μὴ τοίνυν μήτε ἐκεῖνω χαλέπαινε μήτε ἡμῖν· ὁ μὲν γὰρ τετυράνηται, οὐκ ἠδίκηκεν, ἡμεῖς δὲ τί θαυμασ τόν, εἰ τῇ σῇ χρηστότητι θαρροῦντες ἐπὶ τοῦτο προεληλύθαμεν καὶ ἅμα τῇ κοινῇ τοῦ παντὸς χωρίου ψήφῳ πιστεύσαντες; 79.7 Ἦν εἰ μὲν πρὸς χάριν ἐποιήσαντο τινες ἢ κακούργως, αὐτοὶ ἂν εἶδειεν καὶ τῷ Θεῷ λόγον ὑπέχοιεν· οὐ γὰρ ἡμέτερον τοῦτο εἶδέναι, οὐδὲ ταῖς πάντων ἐμπατεύειν γνώμας· ἡμᾶς δὲ, πῶς παρώσασθαι ῥάδιον ἦν ἢ πῶς τοσαῦτα δάκρυα παριδεῖν ἢ τοῦ χωρίου τὴν ἐρημίαν ἐπὶ τοσοῦτον ἀθεραπεύτου καὶ ἀποιμάντου καὶ τὴν πνευματικὴν ἐπιστάσιαν οὐκ ἔχοντος; 79.8 Ἐκεῖνο δέ σοι καὶ πρὸ πάντων δῆλον, ὅτι οἱ τότε μὲν συντιθέμενοι, νῦν δὲ ἀρνούμενοι, πρᾶγμα ποιοῦσιν οὔτε εὐσεβὲς οὔτε ἐλεύθερον. Καὶ πολλῶν βελτίους ἂν ἦσαν τότε ἀντιλέγοντες ἢ νῦν κολακεύοντες καὶ

τὰ ἐαυτῶν καταλύοντες καὶ ἀνθρώπους μᾶλλον ἢ Θεὸν φοβούμενοι. 79.9 Οὓς πάλιν ἔρειν οἴου διὰ τὴν εὐκολίαν, ὅτι φόβῳ τῷ πρὸς σὲ μετετέθησαν, καὶ πολλῶ γε ἀληθέστερον· ἐπειδὴ δεῖ πταίειν μὲν αὐτοὺς ἀεὶ, θηρᾶσθαι δὲ ψευδεῖς καὶ σεσοφισμένας ἀπολογίας. Εἰ δέ σοι ταῦτα μὲν ὀρθῶς δοκεῖ λέγεσθαι, οἰκονομίας δὲ ἀπαιτεῖτε λόγον (ἐπεὶ καὶ τοῦτο ἀκούω, οὐ γὰρ ἐν τοῖς γράμμασιν ἐνεκάλεσας), δικαίως τοῦτο ἀπαιτεῖσθω καὶ φιλανθρώπως, καὶ οὐδὲν μεμψόμεθα· οὐδὲ γὰρ ἡμῖν ἀρέσκει ζημιοῦσθαι δεσποτῶν ἐπιείκειαν. 79.10 Τί λοιπὸν ἔτι; ὡς ἀναξίου τοῦ ἀνδρὸς ἴσως λαμβά νεσθαι καὶ διὰ τοῦτο ἐπισκῆπτειν τῇ καταστάσει; Τοῦτο γὰρ πως καὶ ἐγκαλεῖν εὐπρεπέστερον. Ὁ δέ μοι πρὸς τοῦτο λόγος ἀπλοῦς καὶ ῥάδιος. Ἡμεῖς οὐδ' ἄλλον τινὰ τῶν ἐν αἰτίαις ἀφίεμεν ἀνεξέταστον, οὐδ' ἂν πάνυ τῶν φίλων ἢ καὶ τῶν εὖ γεγονότων (οὐδὲν γὰρ τοῦ Θεοῦ καὶ τοῦ κανόνος αἰδεσιμώτερον), οὐδὲ τοῦτον ἀφήσομεν. 79.11 Ἄλλ' εἴ τις ἔχοι τι κατηγορεῖν, εἰ μὲν βούλει, παρού σης σου καὶ συνδικαζούσης· εἰ δὲ μή, καὶ ἀπούσης, ἐφ' ἡμῶν ἐξετασθεῖς, εἰ μὲν ἀθῶος εὐρίσκοιτο, κἂν ἢ δοῦλος, ἀποφευγέτω· ἐπειδὴ καὶ δούλων καὶ δεσποτῶν ὁ αὐτὸς πατήρ καὶ Θεός, καὶ οὐ ταῖς ἀξίαις τὸ δίκαιον διορίζεται. Εἰ δὲ ἀλίσκοιτο, τηνικαῦτα ὑπὸ τῆς ἰδίας ἀμαρτίας κατακριθήσεται. 79.12 Καὶ οὕτως οὔτε ὁ κανὼν ὑβρισθῆ σεται οὔτε ὁ ἀπελθὼν ἀτιμασθήσεται (τὸ γὰρ καθ' ἡμᾶς ἴσως καὶ παροπτέον, ὡς οὐδενὸς ἀξίους), καὶ αὐτὴ φεύξη πονηρὰν ὑπόνοιαν, ὡς διὰ τὸ ἀλλοτρίως ἔχειν πρὸς ἡμᾶς καὶ τὴν ὑγιῆ πίστιν, ταῦτα τεχνάζουσα σοφιστικῶς ἀλλ' οὐκ εὐγενῶς, καὶ ὑπ' ἄλλου μὲν κινουμένη, εἰς ἄλλο δὲ ἀποσκήπτουσα. 79.13 Ὁ συμβουλευώ σοι μὴ παθεῖν ὡς οὔτε ὄσιον οὔτε εὐπρεπές· μηδὲ τοὺς ἡμετέρους νόμους ἀτιμάσασαν, ἐπὶ τοὺς ἔξωθεν καταφεύγειν, μηδὲ προσφι λονεικεῖν ἡμῖν, ἀλλὰ συγγινώσκειν, εἴ τι ἀπλούστερον πεποιήκαμεν διὰ τὴν ἐλευθερίαν τῆς χάριτος, καὶ δέξασθαι νικηθῆναι μᾶλλον καλῶς ἢ νικῆσαι κακῶς τῷ ἀντιβῆναι τῷ Πνεύματι. **80.Τ ΦΙΛΑΓΡΙΩΙ** 80.1 Ἐρωτᾶς πῶς τὰ ἡμέτερα. Καὶ λίαν πικρῶς. Βασίλειον οὐκ ἔχω, Καισάριον οὐκ ἔχω, τὸν πνευματικὸν ἀδελφὸν καὶ τὸν σωματικόν. 20 Ὁ πατήρ μου καὶ ἡ μητὴρ μου ἐγκατέλιπόν με 20, μετὰ τοῦ Δαυὶδ φθέγγομαι. 80.2 Τὰ τοῦ σώματος πονηρῶς ἔχει, τὸ γῆρας ὑπὲρ κεφαλῆς, φροντίδων ἐπιπλοκαί, πραγμάτων ἐπιδρομαί, τὰ τῶν φίλων ἄπιστα, τὰ τῆς Ἐκκλησίας ἀποίμαντα. Ἔρρει τὰ καλά, γυμνὰ τὰ κακά, ὁ πλοῦς ἐν νυκτί, πυρσὸς οὐδαμοῦ, Χριστὸς καθεύδει. 80.3 Τί χρὴ παθεῖν; Μία μοι τῶν κακῶν λύσις, ὁ θάνατος. Καὶ τὰ ἐκεῖθεν μοι φοβερά, τοῖς ἐντεῦθεν τεκμαιρομένῳ.

81.Τ ΓΡΗΓΟΡΙΩΙ ΝΥΣΣΗΣ 81.1 Δυσχεραίνεις τῇ περιόδῳ καὶ ἀστατεῖν σεαυτῷ φαίνη, καθάπερ τῶν ξύλων ἃ καθ' ὕδατος φέρεται. Μηδαμῶς, ὦ θαυμάσιε, μὴ οὕτως ἔχε. Τῶν μὲν γὰρ ἀκούσιος ἡ φορά, σοῦ δὲ κατὰ Θεὸν ἡ περίοδος, καὶ πάγιον τὸ τοὺς πολλοὺς εὖ ποιεῖν, κἂν εἰ μὴ τῷ τόπῳ πεπήγοις. 81.2 Εἰ μὴ καὶ τὸν ἥλιον αἰτιῶτό τις ὅτι περιτρέχει σπεύρων τὴν ἀκτίνα καὶ πάντα ζωογονῶν ὅσα ἐπέρχεται, ἢ καὶ τῶν ἀστέρων τοὺς ἀπλανεῖς ἐπαινῶν κακίζοι τοὺς πλάνη τας, ὧν καὶ τὸ πλάνον ἐναρμόνιον. **82.Τ ΑΛΥΠΙΩΙ** 82.1 Πρώτην σοι ταύτην καὶ ἐπιστολὴν γράφω καὶ προσάγω πρεσβείαν, ὥστε δίκαιος ἂν εἶην καὶ κατὰ τοῦτο τυχεῖν σου περὶ ὧν ἀπαγγέλλω. Ἀπαγγέλλω δὲ τί; Σπαράσσει τὴν ἡμετέραν οἰκίαν τὴν παρ' ὑμῖν, ὡς πυνθά νομαι, βιαίοις ἐφόδοις ὁ καλὸς Παλλάδιος, ὁ δὲ βοηθήσων οὐδεῖς. 82.2 Καλὸν οὖν ἐστὶ σοι μάλιστα μὲν καὶ παρόντος κήδεσθαι τοῦ ἀνδρὸς, πολλῶ δὲ πλέον ἀπόντος, ὡς ἂν μὴ παντάπασιν οἴχηται διαφθαρέντα καὶ διαρρυσθέντα τὰ πράγματα κατὰ πολλὴν τοῦ κωλύσοντος ἐρημίαν, καὶ μηδὲ τοῖς μαχομένοις αὐτοῖς ἢ τι πλέον, τὸ ἄθλον οὐκ ἔχουσι τοῦ παλαίσματος. **83.Τ ΤΩΙ ΑΥΤΩΙ** 83.1 Ἐπαινῶ ὅτι κήδη τῶν ἡμετέρων· ἔτι ἐπαινῶ τὸ καὶ γνωρίσαι δι' ἐπιστολῆς ἡμῖν ὅτι τοῦτο ποιεῖς. Τὸ μὲν γὰρ τῷ δικαίῳ χαρίζη, τὸ δὲ ἡμῖν. 83.2 Ἄλλ' ὅπως μὴ ἀποκάμνης ἡμῖν καὶ πρὸς τὸ

ἐξῆς εὖ ποιῶν· ἀεὶ δέ τι φαίνοιο τῇ σπουδῇ προστιθείς, ἵνα σε καὶ πλέον θαυμάζωμεν. 83.3 Ὁ δὲ υἱὸς Εὐφήμιος οὕτω μὲν πάρεστιν, ἐλπίζεται δέ, καὶ οἶμαί σοι μὴ πολλοῦ πόνου δεήσειν, εἰ παραγένοιτο. **84.Τ ΤΩΙ ΑΥΤΩΙ** 84.1 Φορτουνάτος, ὁ τὴν ἐπιστολὴν ἐγχειρίζων σοι, φίλος καὶ οἰκειὸς ἐστὶν ἡμέτερος· εἰ δὲ δεῖ προσθήκης τινός, καὶ διάκονος τῶν ἐπαινουμένων. Ταῦτα ἔδει σε μαθεῖν παρ' ἡμῶν. 84.2 Ἄλλα δὲ οἶδ' ὅτι παρὰ σεαυτοῦ προσθήσεις, τὸ οἰκειῶς ὄραν τὸν ἄνδρα καὶ κηδεμονικῶς ἐν οἷς ἂν δέηται τῆς σῆς εὐλαβείας. Ὡς ὅ τι ἂν τοῦτον εὖ ποιήσης, εὐεργετήσων εἶ ἡμᾶς. **85.Τ ΤΩΙ ΑΥΤΩΙ** **85.1** Οἰκειώσαι τὰ ἡμέτερα, ὥσπερ οὖν καὶ προλαβὼν ὠκειώσω καὶ δι' ἔργων τοῦτο δεδήλωκας. Οἰκειώση δὲ τὸν ἀγαπητὸν ἀδελφὸν καὶ συμπρεσβύτερον ἡμῶν Λουκιανὸν τὰ τε ἄλλα ἡδέως ὄραν ἀξιῶν καὶ προτρεψάμενος κήδεσθαι τῆς αὐτόθι τῶν συγγενῶν ἡμῶν οἰκίας· 85.2 ἐπειδὴ σὺν Θεῶ καὶ τὰ πράγματα πέρας ἔλαβε δεξιὸν κρίσει τε ὑμετέρα καὶ φιλανθρωπία τοῦ Κρείττονος. **86.Τ ΤΩΙ ΑΥΤΩΙ** 86.1 Οἷα τυραννεῖς ἡμᾶς ἐκ φιλίας· διακινεῖται ἡμῖν τὸ δόγμα τὸ περὶ τὰς εὐχάς, καὶ τοὺς χλαιοφόρους ἐγκρίνομεν, οὕτω μὲν τοσοῦτον παρανομοῦντες ὅσον οἱ δεινοὶ τὰ ἐρωτικά παρ' Ἑλλησιν. 86.2 Οὐ γὰρ θύουσι μόνον ὡς θεῶ τῷ πάθει, ἀλλὰ καὶ τοῖς ὄρκοις συγγνώμην νέμουσι τοῖς δι' ἔρωτα. Εἰ δέ τι καὶ παρανομοῦμεν, ὅτι διὰ φιλίαν πάσχομεν, τοῦτο οὐχ ἀμαρτάνοντες. 86.3 Ἦκε οὖν, εἰ μὲν βούλει, μεταμφιασμένος, ἵν' ἀμφοτέρα ἡμῖν ὡς κάλλιστα ἔχη, καὶ τὸ σοῦ τυχεῖν καὶ τὸ τοῦ δόγματος μὴ διαμαρτεῖν· εἰ δὲ μή, καὶ ἀπὸ τῆς χλανίδος πάντως. Κἂν τις ἡμᾶς διώκη παρανομίας, ἄχρι τούτου γε ῥητο ρεύσομεν ὅτι τῶν ἐπιτελούντων εἶ τὴν εὐχὴν, οὐ τῶν καλουμένων. 86.4 Ἐὰν δὲ τοῦτό τις ἐξ ἡμῶν μὴ προσδέξῃται, τί πρὸς ἐκεῖνο ἔρει· ὡς ὄρφανὸν καλοῦμέν σε; Οὕτω μὲν δὴ καὶ τυραννήσεις, ἐπειδὴ σὸς ὁ καιρὸς. 86.5 Τρίτον δὲ καὶ μέγιστον, ἔξεστί σοι καὶ ὡς ἐπ' εὐχὴν ἡμᾶς καλοῦντι, μετασχεῖν τῆς εὐχῆς. Σὲ μὲν οὖν οὕτως εἰσδεξόμεθα ῥητορεύοντες. 86.6 Ὑπὲρ δὲ τῆς ἀδελφῆς ἡμᾶς οὐδεὶς εὐθνεῖ παραγενομένης, ἀλλ' ἐκ τοῦ ἐναντίου κάκειν καὶ ἡμᾶς, εἰ μὴ παραγένοιτο. Ὡστε ἢ μὲν αὐτόκλητος ἡκέτω· σὺ δὲ παρακέκλησο καὶ ἀπάντησον τὸ μὲν τι ἡμῖν θαρρήσας, τὸ δὲ τῇ εὐχῇ, ἵνα καὶ φαιδρο τέραν ποιήσης ἡμῖν τὴν πανήγυριν· ἐπειδὴ σοι σὺν Θεῶ ἰκανῶς τὰ περὶ τὴν γαστέρα ὠκονόμηται, μᾶλλον δὲ ὄρφανικῶς καί, ἵν' οὕτως εἶπω, λίαν εὐκτικῶς καὶ γενναίως. **87.Τ ΦΙΛΑΓΡΙΩΙ** 87.1 Τοῦ μὲν μὴ δύνασθαι ἡμᾶς συγγενέσθαι ἀλλήλοις ταῦτόν αἴτιον ἀμφοτέροις· σοί τε γὰρ χρῆται τὸ σῶμα ὡς χρῆται, ἵνα μηδὲν λέγω πλέον, ἐμέ τε ἴσθι λίαν ἔχοντα μοχθηρῶς. Οὐ γὰρ ἂν ὤκνησα πρὸ πάντων, ἐπανήκων ἐκ τῆς ἀποδημίας, εὖ τοῦτο ἐπίστω, καὶ προσδραμεῖν σοι καὶ περιπτύξασθαι καὶ συμβούλω χρήσασθαι περὶ τῶν προκειμένων ἀνδρὶ καὶ φίλῳ καὶ συνετῶ καὶ ὑψηλῶ τὴν εὐσέβειαν. 87.2 Ὁ δὲ λειπόμενον ἦν, τὸ διὰ γραμμάτων ὀμιλεῖν ἡμᾶς ἀλλήλοις, τοῦτο ἐποίησας μὲν αὐτὸς εὖ ποιῶν, ποιοῦμεν δὲ καὶ ἡμεῖς. Οὐ μικρὰ ἡμῖν ἐστὶ οὐδὲ μικροῦ λόγου περὶ ὧν ἐπιστέλλεις· ὅθεν οὐδὲ αὐτοὶ παρέργως οὐδὲ ῥαθύμως ταῦτα διασκεψάμενοι, ἀλλὰ καὶ λίαν ἐπιμελῶς ἐπὶ τὴν κρίσιν ταύτην προεληλύθαμεν. 87.3 Κεκμήκαμεν ἀγωνιζόμενοι πρὸς τὸν φθόνον καὶ τοὺς ἱεροὺς ἐπισκόπους τὴν κοινὴν ὁμόνοιαν διαλύοντας καὶ τῶν ἰδίων φιλονεικιῶν τὸ τῆς πίστεως πάρεργον ποιούμενους. 87.4 Διὰ τοῦτο ἔγνωμεν πρῦμναν κρούσασθαι, τὸ τοῦ λόγου, καὶ εἰς ἡμᾶς αὐτοὺς συσταλῆναι, ὥσπερ τὸν ναυτίλον φασὶν ἰχθὺν ὅταν χειμῶνος αἰσθάνηται, καὶ τοὺς μὲν ἄλλους ὄραν πόρρωθεν βαλλομένους καὶ βάλλοντας, αὐτοὶ δὲ πρὸς τὰ ἐκεῖσε μετασκευάζεσθαι. 87.5 Εἰ δὲ τὴν Ἐκκλησίαν καταλιπεῖν ἐπικίνδυνον, ὡς γράφεις, ποῖαν; εἰ μὲν τὴν ἡμέτεραν, κἀγὼ φημι καὶ ὀρθῶς λέγεται· εἰ δὲ τὴν μηδὲν προσήκουσαν μηδ' ἐπικηρυχθεῖσαν ἡμῖν, ἀνεύθυνοι. Ἄλλ' ὅτι ἐπεμελήθημεν χρόνον τινά, τούτῳ κρατούμεθα; πολλοὶ καὶ ἄλλοι κρατηθεῖεν ἂν, ὅσοι ξένων ἐπεμελήθησαν. 87.6 Καὶ τάχα τὸ μὲν καμεῖν ἔμμισθον, τὸ δὲ ἀπειπεῖν οὐχ ὑπεύθυνον.

Μηδὲν οὖν δείσης περὶ ἡμῶν τούτου γε ἔνεκεν· ἀλλ' ἐκεῖνο μᾶλλον, μή τι βλαπτώμεθα. **88.Τ ΝΕΚΤΑΡΙΩΙ** 88.1 Ἔδει τὸ βασιλεῖον ἄγαλμα τὴν βασιλίδα πόλιν κοσμεῖν. Διὰ τοῦτό σε μὲν, ὡς ἔπρεπεν, ἐγκόλπιον ἔχει μετὰ τῶν ἀρετῶν καὶ τῶν λόγων καὶ τῶν ἄλλων καλῶν οἷς ἡ θεία σε χάρις ἀξιοπρεπῶς κατεπλούτισεν. 88.2 Ἡμᾶς δὲ μακρὰν ἀπεσκυβάλισε καὶ ἀπέρριψεν ὡσανεὶ συρφετόν τινα καὶ ἄχνην καὶ κῦμα θαλάσσιον. Ἄλλ' ἐπεὶ τὰ τῶν φίλων κοινά, κοινοποιοῦμαι μὲν ἔγωγε τὴν σὴν εὐπραγίαν καὶ τῆς τε δόξης μετασχεῖν ἡγοῦμαι καὶ τῆς ἄλλης εὐημερίας. 88.3 Κοινῶναι δὲ καὶ αὐτὸς ὅσα δεῖ τῶν ἐνταῦθα φροντίδων καὶ περιστάσεων τοῖς σοῖς ἀποδήμοις· 20καὶ μὴ μόνος τὸ χρηστὸν ἀπολαβῶν ἔχε20, τοῦτο δὴ τὸ τῶν τραγωδῶν, ἀλλὰ καὶ τῶν πόνων ἐν μέρει συναντι λαμβάνου τῷ φίλῳ, ἵνα καθόλου δίκαιος ᾖς, δικαίως καὶ ἴσως διαιτῶν φιλία καὶ φίλοις. 88.4 Καὶ σοὶ παραμένοντι τὸ εὐπραγεῖν χρονιώτερον, ὡς καὶ εὐδράσης πλεῖον, μᾶλλον δὲ ἀναφαίρετόν σοι προσεῖη καὶ ἀίδιον μετὰ τὴν ἐντεῦθεν εὐημερίαν ἐπὶ τὴν ἐκεῖ διαβάντι. **89.Τ ΒΟΣΠΟΡΙΩΙ** 89.1 Αἰδοῦμαί σου τῆς κλήσεως τὸ φιλόπονον. Αἰσχυνοίμην δ' ἂν πλέον ἐμαυτὸν μὴ τάλθηθ' ἰσχυρῶν. Δέδοικα μὴ πέρας ἡμῖν ἔχη καὶ τὰ πράγματα· οὕτως αἰσχύνομαι τὴν ἐμὴν πολιὰν καὶ τὴν κοινὴν τράπεζαν καὶ τοὺς ἐκ νεότητος πόνους, ἔλαττον παρ' ὑμῖν ἔχων καὶ τῶν κακίστων καὶ ὑφ' ὧν ἤκιστα ἂν ῥήθην ἀτιμαζόμενος. **90.Τ ΑΝΥΣΙΩΙ** 90.1 Πῶς ἔχει τὰ πράγματα ἡμῖν ἐρωτᾶς. Μετὰ τίνος ἱστορίας ἀποκρινοῦμεθα. Ἐπρέσβευον Ἀθηναῖοι πρὸς Λακεδαιμονίους, φησὶν, ἠνίκα ἐτυραννοῦντο· ἡ πρεσβεία δὲ ἦν γενέσθαι τι αὐτοῖς ἐκεῖθεν φιλάνθρωπον. 90.2 Ὡς δ' ἐπανῆκον ἐκ τῆς πρεσβείας, ἔπειτα ἤρετό τις· «Πῶς ὑμῖν οἱ Λακεδαιμόνιοι; –Ὡς μὲν δούλοις, ἔφασαν, λίαν χρηστῶς· ὡς δὲ ἐλευθέρους, λίαν ὑβριστικῶς». 90.3 Τοῦτο οὖν καὶ αὐτὸς ἔχων γράφειν· πράττομεν γὰρ τῶν μὲν ἀπεγνωσμένων φιλανθρωπότερον, τῶν δὲ μελόντων Θεῷ φορτικώτερον. Ἡ τε γὰρ νόσος παραλυπεῖ ἔτι, μᾶλλον δὲ λίαν λυπεῖ, οἷ τε φίλοι κακοῦντες οὐκ ἀνιάσι καὶ τὰ δύνата βλάπτοντες. 90.4 Ἄλλ' εὐχου τὸ Θεῖον εὐμενὲς ἡμῖν εἶναι, καὶ δυοῖν θάτερον ἢ φευξόμεθα τὰ δεινὰ πάντως ἢ καρτερήσομεν. Ἔστι δὲ καὶ τοῦτο ἐπεικῶς συμφορᾶς ἐλάττωσις.

91.Τ ΝΕΚΤΑΡΙΩΙ 91.1 Τὰ μὲν καθ' ἡμᾶς ἔχει ὡς ἔχει· ἄνευ πολέμου καὶ πραγμάτων καθήμεθα, 20σιωπῆς ἀκίνδυνον γέρας20 ἀντὶ πάντων τιμήσαντες. Καὶ τι καὶ ὠνάμεθα τῆς ἡσυχίας, ἐλέω Θεοῦ ἱκανῶς τῆς ἀρρωστίας ἀνευγκόντες. 91.2 Σὺ δὲ 20κατευοδοῦ καὶ βασίλευε20, ὡς ὁ Θεῖος Δαυΐδ φησι· καὶ σοὶ συνδιέποι τὴν ἱερωσύνην ὁ τιμήσας Θεός, πάσης ἐπιπείρας ὑψηλοτέραν ταύτην χαριζόμενος. 91.3 Ἴνα δὲ τοῦ θαρρεῖν ἀλλήλοις ἀπόδειξιν δώμεν καὶ μή τι πάσχωμεν ἀνθρώπινον Θεῷ παριστάμενοι, ἐγὼ μὲν ταῦτα πρεσβεύω πρὸς σέ, σὺ δέ μοι προθύμως ἐπίνευσον. 91.4 Τοῦ γνησιωτάτου υἱοῦ ἡμῶν Παγκρατίου κηδόμεθα, πολλῶν ἔνεκεν ἀναγκαίων τοῦτο ποιοῦντες. Τοῦτον καὶ προσεῖσθαι θέλησον εὐμενῶς καὶ συστήσαι τῶν φίλων τοῖς σπουδαιοτέροις, ὥστε τοῦ σκοποῦ τυχεῖν. 91.5 Ὁ δὲ σκοπός, στρατεία τινὴ τὴν ἀπραγμοσύνην λαβεῖν· ἐπεὶ μηδὲ εἷς βίος ἀνεπηρέαστος τοῖς πονηροῖς, ὃ καὶ αὐτὸς γινώσκεις. **92.Τ ΦΙΛΑΓΡΙΩΙ** 92.1 Πῶς ἔχει σοὶ τὰ τοῦ σώματος; ἢ δηλονότι βραχὺς ὁ λόγος, ὅπως ἂν ἔχοι; Περὶ δὲ τῆς ψυχῆς οὐκ ἐρήσομαι πῶς. Οἶδα γὰρ ὅτι καὶ λίαν καλῶς· ἐπειδὴ γενναίως ἐμφιλοσοφεῖς τοῖς πάθεσιν τοῦ σώματος, ὥσπερ βάσανον ἀρετῆς ἀλλ' οὐχ ὕλης ἀνωμαλίαν τὸ πρᾶγμα δεξάμενος, ἵν' ἢ σοὶ τὸ κακοπαθεῖν τῆς τῶν ἄλλων ὑγείας μακαριώτερον. 92.2 Δίδως καὶ ταύτην ἱκανὴν τῆς φιλοσοφίας ἀπόδειξιν, τὸ τοιαῦτα καὶ περὶ τοιούτων ἐπιτάσσειν ἡμῖν· ἂν κἂν ἄλλοις θαρρῶμεν γράφειν, ἀλλὰ τό γε ὑπὸ σοὶ κριτῆ κινδυνεύειν οὐκ ἀσφαλές. Πειρασόμεθα δ' ὅμως μὴ ἀντιλέγειν κελεύοντι. **93.Τ ΣΩΦΡΟΝΙΩΙ** 93.1 Ἔχει τι δεξιὸν ἡμῖν ἢ ἀναχώρησις, τὸ ἀπραγμονεῖν καὶ ἡσύχιον· ἀλλ' οὕτω τοσοῦτον ὅσον σκαιόν, τὸ τῆς ὑμετέρας χωρίζειν

φιλίας καὶ συνουσίας τοσούτου πράγμα τος. 93.2 Ἄλλοι τῆς σῆς τελειότητος ἀπολαύουσιν· ἡμῖν δὲ μέγα κἂν εἰ τοῦτο ἔχοιμεν, σκιὰν ὁμιλίας τὴν ἐν τοῖς γράμμασιν. 93.3 Ἄρά σε ὀψόμεθα πάλιν; Ἄρα περιπτυ-ξόμεθα τὸ ἡμέτερον σεμνολόγημα, καὶ τοῦτο δοθήσεται τῷ τῆς ζωῆς ἡμῶν λειψάνῳ; 93.4 Εἰ μὲν δοθείη, πᾶσα τῷ Θεῷ χάρις· εἰ δὲ μή, τεθνήκαμεν ἤδη τῷ πλείστῳ μέρει. Σὺ δὲ μέμνησο τοῦ σοῦ Γρηγορίου καὶ διηγοῦ τὰ ἡμέτερα. **94.Τ AMAZONIΩΙ** 94.1 Ἄν τις ἔρηται σε τῶν κοινῶν φίλων (πολλοὺς δὲ εἶναι πείθομαι τούτους)· «Ποῦ δὲ νῦν ὁ Γρηγόριος ἡμῖν; πράττει δὲ τί;», θαρρῶν φαθὶ ὅτι ἐφ' ἡσυχίας φιλοσοφεῖ, τοσαῦτα τῶν ἀδικούντων φροντίζων ὅσα τῶν οὐδὲ εἰ γεγονάσι γινωσκομένων· οὕτως ἐστὶν ἀήττητος. 94.2 Ἄν δέ σε πάλιν ὁ αὐτὸς ἐπανέρηται· «Πῶς δὲ τὴν διάζευξιν φέρει τῶν φίλων;», μηκέτι θαρρῶν εἴπης ὅτι φιλοσοφεῖ, ἀλλὰ καὶ λίαν ἀγεννῶς ἔχει. 94.3 Ἄλλου μὲν γὰρ ἄλλος ἦττων ἐστίν, ἡμεῖς δὲ φιλίας καὶ φίλων. Τούτων εἷς ἐστὶ καὶ ὁ θαυμάσιος Ἄμαζόνιος. Τάχα ἂν ἐνὶ μόνῳ θεραπεύσαις ἡμᾶς καὶ ῥάγους ἐπὶ σοὶ ποιήσαις, εἰ μνημονεύοις ἡμῶν καὶ ὅτι τοῦτο ποιεῖς πείθοις τοῖς γράμμασιν. **95.Τ ΛΕΟΝΤΙΩΙ** 95.1 Ὡ τῆς δεξιᾶς νόσου καὶ τῆς τῶν ἐχθρῶν ἐπηρείας, δι' ἣν ἡμεῖς ἐλεύθεροι γεγονάμεν ἔξω τοῦ Σοδομιτικοῦ πυρὸς καὶ τῆς ἐπισκοπικῆς ἐκλύσεως. Ὑμῖν δὲ πῶς ἔχει τὰ πρὸς τὸν Θεόν; Ταῦτα ἐχέτω καλῶς, τᾶλλα δέ, ὅπως ἂν ἔχη, χαίρειν ἐάσωμεν. Μικρὸν ἔτι καὶ ὄψομαι τοὺς ἐμοὺς ὑβριστάς, ἠνίκα ἂν πυρὶ κρίνηται τὰ ἡμέτερα. Προσαγορεύομεν ὑμᾶς καὶ δι' ὑμῶν τοὺς κοινούς φίλους. Μέμνησθέ μου τῶν λιθασμῶν. **96.Τ ΥΠΑΤΙΩΙ** 96.1 Πολὺν ἐζημιώμεθα χρόνον, οὐκ ἐχούσης τὸν πρῶτον ἐν ἀνδράσι τῆς πρώτης ἐν πόλεσιν. Ἔδει γάρ, οἶμαι, χεθῆναι τὸ ἀγαθὸν καὶ κοινὸν γενέσθαι τὸ πάντων ὄφελος, ὡς ἂν σπεύραις τὴν εὐνομίαν ἐξ ὕψους, καθάπερ τὰ σπέρματα οἱ τὰς τροφὰς ἡμερώσαντες, ὡς γοῦν τοῖς μύθοις δοκεῖ καὶ τοῖς πλάσμασιν. 96.2 Ἐμοὶ δὲ καὶ πλέον ἀλγεῖν περίεστιν, ὅτι τοσοῦτον ἀπολαύσας μόνον, ὅσα καὶ ἀστραπῆς ὀλίγα τὴν ὄψιν περιλαμπούσης, ἔπειτα ἠττήθη τὸ φθόνου καὶ εἰς ἑμαυτὸν συνεστάλην, ἄλλοις τοῦ κράτους τῆς Ἐκκλησίας παραχωρήσας καὶ τῆς εὐπρεπεστεράς σκηνηῆς (ἴν' οὕτως εἴπω διὰ τοὺς παίζοντας εὐκόλως τὰ μὴ παιδιᾶς ἄξια). 96.3 Σὺ δέ, ὦ πάντων ἄριστε, τὴν αὐτὴν σῶζε πρὸς ἡμᾶς διάθεσιν, ἥτις κατὰ τὴν μαγνητικὴν πρὸς ἑαυτὴν ἔλκει τὰ σιδήρια. **97.Τ ΗΡΑΚΛΕΙΑΝΩΙ** 97.1 Ἀεὶ σὺ παρ' ἡμῖν ὁ καλὸς Ἡρακλειανὸς καὶ λέγων τι παιδεύσεως καὶ ἀκούων· καὶ Κωνσταντινούπολις μεθ' ἡμῶν ἢ καλὴ δι' ὑμᾶς, εἰ καὶ πρόσκαιρος, οὕτω τοῦ φθόνου θελήσαντος. Εἰ δὲ καὶ παρὰ σοὶ Γρηγόριος, ἄμεινον ἂν ἀμφοτέροις ἔχοι. Δηλώσεις δὲ τοῦτο δι' ἐπιστολῶν ἅς ἐπιστελεῖς, ὃ μόνον ἐνδέχεται. **98.Τ ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΠΟΛΙΤΕΥΟΜΕΝΟΥΣ** 98.1 Ὑμεῖς μοι δοκεῖτε μὴδ' ἂν τῆς Διογένους πήρας, εἰ καθ' ὑμᾶς, ἀποσχέσθαι τοῦ Σινοπέως, ἀλλὰ κάκεινῳ ἂν τὰς χεῖρας ἐπιβαλεῖν, τέχνην ἐπικαλοῦντες αὐτῷ τὸν τρίβωνα καὶ τὴν βακτηρίαν καὶ αὐτὸ τὸ κεκτῆσθαι μὴδὲν ἐκ φιλοσοφίας, ἄλλοτε δὲ ἄλλη θύρα προσφοιτᾶν εἰκὴ διαζῶντα καὶ ὅθεν ἔτυχεν, ὅποτε καὶ τῷ ἀδελφῷ Θεοτέκνῳ ζημίαν ἐπιβαλεῖν ἐπιχειρεῖτε τὴν ἐκ τῶν τεχνῶν. 98.2 Τί πρῶτον ἢ τί μέγιστον εἴπω τῶν ὑπὲρ αὐτοῦ δικαίων; ὡς διάκονός ἐστιν, ἢ ὡς ἄπορος, ἢ ὡς ξένος καὶ ἄλλοις μᾶλλον ἡμῶν προσήκων, ἢ ὅτι τὸν βίον αἰδέσιμος καὶ τῶν μαρτύρων ἱερεὺς καὶ πάροικος; 98.3 Ἴστε δὲ ὅτι καὶ ξενοτροφεῖ παρὰ δύναμιν. Καὶ τοῦτο ἴσως ἀδικεῖ μόνον ὅτι μόνος τῶν αὐτόθι βιάζεται εἶναι χρηστούς. 98.4 Τούτων ὅ τι μὲν μέγιστόν ἐστιν αὐτοὶ κρίνατε· τῷ δὲ ἀνθρώπῳ διὰ πάντα συγχωρήσατε, μὴ δόξητε μικρὰ τὸ κοινὸν ὠφελοῦντες μεγάλα ζημιοῦσθαι αὐτοί, γυμνόν, ὃ δὴ λέγεται, μὴ ἀμφιεννύντες, ἀλλ' ἀποδύοντες. **99.Τ ΣΑΚΕΡΔΩΤΙ** 99.1 Πυνθάνομαί σε ἀναχωρητικῶς ἔχειν, καὶ εἴθε γένοιο ἡμῖν Ἰωάννης ὁ Βαπτιστῆς ἢ καὶ Ἥλιος ὁ τοῦ Καρμήλου, καὶ τοῦτο μόνον ἀδικήσαιεν ἡμᾶς οἱ μισοῦντες, τὸ πρὸς Θεὸν συναγαγεῖν καὶ δοῦναι γνησίως τοῖς ἄνω, πραγμάτων καὶ θορύβων ἀπαλλαγέντας, ἴν' ἄκοντες γοῦν εὖ ποιῶσιν ἡμᾶς

ἐπειδὴ μὴ ἐκόντες δύνανται. **100.Τ ΓΙΓΑΝΤΙΩΙ** 100.1 Ἦσθεις τῆ κλήσει, ὑπερήσθην οἷς γράφεις, οὐχ ὅτι ἐπαινούμεθα (μικρὸν γάρ), ἀλλ' ὅτι φρονεῖς ὀρθῶς· καὶ δεσμός σοι τῆς πρὸς ἡμᾶς ἀγάπης ἢ τῶν αὐτῶν ἐλπίς καὶ ἡ γνησία τῆς Τριάδος προσκύνησις, 100.2 ἦν φθεγγό μεθα μᾶλλον ἢ ἀναπνέομεν καὶ μετὰ κινδύνων καὶ ἀκινδύνως, τὰ μὲν ἄλλα διδόντες τοῖς καιροῖς, ὡς ἂν βούλωνται, περιφέρειν, τοῦτο δὲ ἀκίνητον ἐν ταῖς ψυχαῖς ἔχοντες, τὸν μόνον ἄφθονον θησαυρὸν καὶ ὄντως ἡμέτερον. 100.3 Ὡς ἔγωγε, ὅταν τᾶλλα ἐνθυμηθῶ καὶ ὅσαι θλίψεις αἱ μὲν περιέσχον ἡμᾶς, αἱ δὲ περιέχουσι, καὶ τὴν ἀνωμαλίαν τῶν ἄνω καὶ κάτω στροβούντων ἡμᾶς κακῶν, καὶ τὸν πόλεμον ὃν πολεμούμεθα ὑπὸ πάντων οὐδὲν ἀδικοῦντες, πρὸς τοῦτο δὲ ἀποβλέψω μόνον ὅτι κήρυξ γενέσθαι τῆς ἀληθείας κατηξιώθην, παρερριμμένης τε καὶ ἀπεπτυσμένης 20 ἐν γῆ ἐρήμω 20 διδασκαλίας ὑγιαινούσης 20 καὶ ἀβάτῳ καὶ ἀνύδρῳ 20, κατὰ τὸ γεγραμμένον, μικρὸν εἰπεῖν ὅτι λύω πᾶσαν ἀδημονίαν, ἀλλὰ καὶ ὑπερήδομαι ὡς μειζόνων ἢ κατ' ἑμαυτὸν ἠξιωμένος. 100.4 Πρὸς οὖν τί ταῦτα γράφω; ἴν' ἐκεῖνο δηλώσω ὅτι μόνη μοι βεβαία φιλία καὶ οἰκειώσις πρὸς τοὺς οὕτως ἔχοντας. Τῶν δὲ οὕτως ἐχόντων τίς ἂν ἐκὼν ἀπολείποιο εὖ φρονῶν; Τίς δὲ μείζων ἔορτὴ τοῦ τοιούτοις συνεορτάζειν; 100.5 Εἰ δὲ ἡ ἀρρωστία καὶ 100.5 ὁ χειμῶν ἐμποδίζει τὴν προθυμίαν, οἴσω μὲν αὐτὸς τὴν ζημίαν· συγγινώσκετε δὲ καὶ ὑμεῖς, καὶ καιρὸν ἄλλον συντυχίας ἡμῖν ἐπεύχεσθε.

103.Τ ΠΑΛΛΑΔΙΩΙ 103.1 Εἴ τις ἐρωτήσεί με· τί τῶν ἐν τῷ βίῳ κάλλιστον; εἵπομι ἂν ὅτι φίλοι. Τούτων δὲ τίνας μάλιστα τιμητέον; τοὺς ἀγαθοὺς ἂν εἵπομι. Τούτων δὲ τίνα πρῶτον ὀνομά ζεις; οὐκ ἄλλον τινὰ πρὸ τῆς σῆς ἀρετῆς οἶδ' ὅτι θήσομαι. 103.2 Καὶ γράφω ταῦτα οὐ τὴν δυναστείαν κολακεύων, ἀλλὰ τὸν τρόπον τιμῶν, οὗ μικροὶ μὲν κήρυκες ἴσως ἡμεῖς, πλὴν τὸ εἰς δύναμιν οὐκ ἐλλείποντες· καὶ οὐ κήρυκες μόνον ἀλλὰ καὶ συναγωνισταί, ταῖς εὐχαῖς τὸ δύνασθαι συνεισφέροντες. 103.3 Μέχρι τούτου στῆσαι τὴν ἐπιστολὴν ἐβουλόμην· ἐπεὶ δὲ καὶ τὸ Θεῖον οὐ σέβομεν μόνον ἀλλὰ καὶ τὸ εὐεργετεῖν ἀπαιτοῦμεν, δέξαι καὶ αὐτὸς οὐ διοχλοῦμενος παρ' ἡμῶν (οὐ γὰρ ὄχλος σοι τὰ ἡμέτερα· τοῖς προλαβοῦσι τοῦτο εἰκάζειν ἔχω) ἀλλ' ὑπομιμησκόμενος παρ' ἡμῶν τὸν σὸν ἰκέτην Εὐφήμιον. 103.4 Πάλιν προσάγω σοι καὶ πάλιν καθικετεύω μὴ μόνον φιλανθρώπως δέξασθαι τὸν νέον ἀλλὰ καὶ συγγνώμην τῆς βραδυτήτος, ἐπειδὴ ὀρφανικοῖς πράγμασιν ἐπιστάς ἀναγκαίως ἠσχολήθη περὶ τὸ οἰκίδιον, ἀλλὰ καὶ εἰς τὸ πρόσω προαγαγεῖν εἰς τιμὴν τε ἡμετέραν καὶ δόξαν τῆς σῆς καλοκάγαθίας. 103.5 Πολλῶν γὰρ ὄντων οὐς εὖ πεποίηκας καὶ ποιήσεις, οὐδενός σοι τοῦτο εἰς φιλοτιμίαν ἔλαττον, ὡς παρῶν ἐδίδαξα. Καὶ νῦν ἀξιῶ πιστευθῆναι· ὁ γὰρ αὐτὸς καὶ διὰ τὴν ὀρφανίαν ἐλεεινὸς καὶ διὰ τὸν τρόπον ἀγαπητὸς ἡμῖν, ἵνα μὴ λέγω διὰ τὴν ἀγχιστεῖαν τοῦ αἵματος. **104.Τ ΟΛΥΜΠΙΩΙ** 104.1 Τὰς μὲν ἄλλας χάριτας ὅσων ἔτυχον εἰληφῶς οἶδα παρὰ τῆς σῆς ἡμερότητος· καὶ σε ἀντὶ τούτων ἀμείψαιτο τοῖς παρ' ἑαυτοῦ χρηστοῖς ὁ Θεός, ἐν δὲ τῶν χρηστῶν εὐδόκιμον καὶ λαμπρὸν διεξελεθῆναι τὴν ἀρχήν. 104.2 Ἦν δὲ νῦν αἰτῶ, δώσων ἔρχομαι μᾶλλον ἢ ὑπερ ληψόμενος, εἰ μὴ φορτικὸν εἰπεῖν. Τὴν ἀθλίαν Φιλουμένην δι' ἑμαυτοῦ προσάγω σοι καὶ τῆ σῆς δίκη προσπεσομένην καὶ ὑμῖν τὰ δάκρυα στήσουσαν οἷς συντρίβει τὴν ἡμετέραν ψυχὴν. 104.3 Ἄ μὲν οὖν ἠδίκηται καὶ παρ' ὧν, αὐτὴ δηλώσει· οὐ γὰρ ἡμῖν γε κατηγορεῖν οὐδενὸς ἀσφαλές, αὐτοὺς δὲ τοσοῦτον εἰπεῖν ἀναγκαῖον, ὅτι χηρεία καὶ ὀρφανία πᾶσι μὲν βοθητέα τοῖς γε νοῦν ἔχουσι, μάλιστα δὲ οἷς γυνὴ καὶ τέκνα ἐν μέσῳ, τὰ μεγάλα τοῦ ἐλεεῖν ἐνέχυρα· ἐπειδὴ γε ἀνθρώποις δικάζομεν, ὄντες ἄνθρωποι. 104.4 Ἡμῖν δὲ συγγνώμη τοῦ δι' ἐπιστολῶν ταῦτα πρεσβεύειν, ἐπειδὴ γε τῷ ἀρρωστεῖν ζημιούμεθα. **105.Τ ΤΩΙ ΑΥΤΩΙ** 105.1 Ὁ μὲν καιρὸς ὀξύς, ὁ δὲ ἀγὼν πολὺς, ἡ δὲ νόσος βαρεῖα, μικροῦ καὶ ἀκινήτους ἡμᾶς

ποιήσασα. Τί λοιπόν, ἢ Θεοῦ δεηθῆναι καὶ τὴν σὴν ἰκετεῦσαι φιλανθρωπίαν; τοῦ μὲν, ἐπὶ νοῦν ἀγαγεῖν σοι τὰ χρηστότερα· τὴν δέ, μὴ τραχέως ἀποπέμψασθαι τὴν ἡμετέραν πρεσβείαν, 105.2 ἀλλ' ἡμέρως δέξασθαι τὸν ἄθλιον Παῦλον, ὃν ὑπὸ χεῖρας ἤγαγεν ἢ δίκη τὰς σὰς ἴσως ἵνα σε λαμπρότερον ἐργάσῃται τῷ μεγέθει τῆς ἡμερότητας, καὶ τὰς ἡμετέρας εὐχὰς-εἴ τινές εἰσι-τῇ σῇ προξενίῃ φιλανθρωπία.

106.Τ ΤΩΙ ΑΥΤΩΙ 106.1 Ἴδου σοι καὶ ἄλλη γραμμάτων ὑπόθεσις, ἃς σὺ ποιεῖς, εἰ χρὴ τάληθῆ λέγειν, τῷ τιμᾶν προκαλούμενος. Ἴδου σοι καὶ ἄλλος ἰκέτης φόβου δέσμιος οὗτος, ὁ συγγε νῆς ἡμῶν Εὐστράτιος, ὃς μεθ' ἡμῶν καὶ δι' ἡμῶν προσ πίπτει τῇ σῇ ἀγαθότητι, 106.2 οὔτε διαπαντὸς ἀφηνιάζειν τῆς σῆς ἀρχῆς ἀνεχόμενος, εἰ καὶ φόβος δίκαιος αὐτὸν διεπτόησεν, οὔτε δι' ἄλλου σοι προσπεσεῖν ἢ δι' ἡμῶν αἰρούμενος, ἵνα καὶ σεμνοτέραν ἑαυτῷ ποιήσῃ τὴν φιλανθρωπίαν, τοιούτοις πρεσβευταῖς χρώμενος οὓς, εἰ μὴ τι ἄλλο, αὐτὸς μεγάλους ποιεῖς, οὕτω τὰς παρακλήσεις δεχόμενος. 106.3 Ἐν καὶ σύντομον φθέγξομαι. Τὰς μὲν ἄλλας πρώτας χάριτας ἐδίδους ἡμῖν, ταύτην δὲ τῇ σεαυτοῦ κρίσει δώσεις· ἐπειδὴ ἀπαξ ὥρμησας παραμυθεῖσθαι τὸ γῆρας ἡμῶν καὶ τὴν ἀσθένειαν ταῖς τοιαύταις τιμαῖς. Προσθήσω δὲ ὅτι καὶ τὸ Θεῖον ἀεὶ σεαυτῷ ποιεῖς εὐμένεστον.

107.Τ ΚΛΗΔΟΝΙΩΙ 107.1 Ἐρωτᾶς τί βούλεται ἡμῖν ἢ σιγή; Βούλεται λόγου μέτρα καὶ σιωπῆς. Ὁ γὰρ τοῦ παντὸς κρατήσας ῥᾶον κρατήσῃ τοῦ μέρους· πρὸς δὲ καὶ θυμὸν ἡμεροῖ μὴ λαλούμενον, ἀλλ' ἐν ἑαυτῷ δαπανώμενον.

108.Τ ΤΩΙ ΑΥΤΩΙ 108.1 Σιωπῶμεν τῷ λόγῳ, τὸ λαλεῖν ἂν χρὴ διδασκόμενοι, καὶ τῶν παθῶν ἐπικρατεῖν γυμναζόμεθα. Εἰ μὲν τις δέχεται τοῦτο, καλῶς· εἰ δὲ μὴ, καὶ τοῦτο κέρδος τῆς σιωπῆς, τὸ τοῖς πολλοῖς μηδὲ ἀποκρίνεσθαι.

109.Τ ΤΩΙ ΑΥΤΩΙ 109.1 Οὐ κωλύω τὴν συντυχίαν· εἰ γὰρ καὶ ἡ γλῶττα σιγᾶ, τὰ γε ὦτα τοῖς σοῖς λόγοις ἡδέως παρέξομεν, ἐπειδὴ τοῦ λαλεῖν ἂν χρὴ τὸ ἀκούειν οὐκ ἀτιμότερον.

110.Τ ΠΑΛΛΑΔΙΩΙ 110.2 Καινὸς τῆς νοουθεσίας ὁ τρόπος· ἐπειδὴ γὰρ λαλῶν οὐκ ἐπέιχον τὰς γλώσσας τῇ σιωπῇ τὸ σιγᾶν ἐδίδαξα, τῷ ὁμοίῳ τὸ ὁμοιον ἐκπαιδεύων. Οὗτος καὶ Χριστοῦ νόμος· ἐπειδὴ νομοθετῶν ἡμῖν οὐκ ἐκάθηρεν, ἡμεροῖ τῷ ἀνθρωπίνῳ τὸν ἀνθρωπον κατὰ τὴν μεγάλην αὐτοῦ τῆς περὶ ἡμᾶς οἰκονομίας φιλανθρωπίαν.

111.Τ ΕΥΓΕΝΙΩΙ 111.1 Σὺ φιλοσοφεῖς τὴν ἐρημίαν καὶ τὴν ἄμετρον οὔτω νηστείαν, ἐγὼ δὲ τὴν σιωπὴν. Μεταδῶμεν ἀλλήλοις τοῦ χαρίσματος· ἐπειδὴ δὲ εἰς ἓν γενώμεθα, κοινῇ τὸν Θεὸν ἀσόμεθα, καρποφοροῦντες ὥσπερ εὐλογον σιωπῆν, οὔτω καὶ λόγον ἔνθεον.

112.Τ ΚΕΛΕΥΣΙΩΙ 112.1 Εἰσεδεξάμην σε καὶ σιωπῶν, ἵνα μάθης καὶ σιωπῆς λόγον τῇ γραφίδι λαλούμενον. Λαλήσω δὲ ἂν πρέπει φίλιαν καὶ τοιούτῳ καιρῷ. Παρανομεῖς, ὁ δικαστής, οὐ νηστεύων· καὶ πῶς φυλάξεις τοὺς ἀνθρωπίνους νόμους, τοὺς θεῖους περιφρονῶν; 112.2 Κάθαρόν σου τὸ δικαστήριον, ἵνα μὴ δυοῖν ἓν, ἢ γίνῃ κακός, ἢ νομίζῃ. Τὸ προτι θέναι θεῶν αἰσχρὰς ἑαυτὸν ἐστὶ θεατρίζειν. Κεφάλαιον τοῦ λόγου, ἴσθι κρινόμενος, ὁ κριτής, καὶ ἦττον ἀμαρτήσεις. Τούτων οὐδὲν εἶχόν σοι παρασχεῖν ἄμεινον.

113.Τ ΤΩΙ ΑΥΤΩΙ 113.1 Μὴ κρίνέ με σιγῶντα, οὐδὲ γὰρ ἐγὼ σὲ φθεγγόμενον, ὃ περὶ τῶν βρωμάτων ὁ Παῦλος ἐνομοθέτησεν. Εἰ δὲ κρίνεις, φοβοῦ τὴν γλῶσσαν, μὴ κατὰ σοῦ κινηθῇ πρῶτον, εἴ σε λάβοι τοῦ σιωπᾶν ἄξιον.

114.Τ ΤΩΙ ΑΥΤΩΙ 114.1 Ἐπειδὴ μοι τὴν σιωπῆν ἐγκαλεῖς καὶ τὴν ἀγροικίαν, ὧ λάλε καὶ ἀστικέ, φέρε σοι διαμυθολογήσω μῦθον οὐκ ἄμουςον, εἴ πως, ἀλλὰ ταύτη γε, δυναίμην ἐπισχεῖν σε τῆς φλυαρίας. 114.2 Ἐπέσκωπτον αἱ χελιδόνες τῶν κύκνων τὸ μὴ ἐθέλειν ὁμιλεῖν τοῖς ἀνθρώποις μήτε δημοσιεύειν τὴν μουσικὴν, ἀλλ' ἀμφὶ τοὺς λειμῶνας διάγειν καὶ τοὺς ποταμούς, καὶ τὴν ἐρημίαν ἀσπάζεσθαι, καὶ βραχέα μὲν ἄδειν, ἂ δὲ καὶ ἄδοιεν ἄδειν ἐν σφίσις αὐτοῖς, ὥσπερ αἰσχυνομένους τὴν μουσικὴν. 114.3 «Ἡμῶν δέ, ἔφασαν, αἱ πόλεις καὶ οἱ ἀνθρωποὶ καὶ οἱ θάλαμοι, καὶ περιλαλοῦμεν τοῖς ἀνθρώποις καὶ τὰ ἡμέτερα διηγούμεθα,

ταῦτα δὴ τὰ ἀρχαῖα καὶ ἀττικά, τὸν Πανδίονα, τὰς Ἀθήνας, τὸν Τηρέα, τὴν Θράκην, τὴν ἀποδημίαν, τὸ κῆδος, τὴν ὕβριν, τὴν ἐκτομὴν, τὰ γράμματα, καὶ ἐπὶ πᾶσι τὸν Ἴτυν, καὶ ὡς ἐγενόμεθα ἐξ ἀνθρώπων ὄρνιθες.» 114.4 Καὶ οἱ μολίς μὲν αὐτὰς ἠξίωσαν καὶ λόγου τῆς ἀδολεσχίας μισήσαντες, ἐπεὶ δὲ ἠξίωσαν· «Ἄλλ' ἡμῶν μὲν ἔνεκεν, ἔφασαν, ὧ αὐταί, κἂν εἰς τὴν ἐρημίαν ἀφίκοιτό τις ὥστε ἀκοῦσαι τῆς μουσικῆς, ὅταν ἀνῶμεν τῷ Ζεφύρῳ τὰς πτέρυγας ἐμπνεῖν ἠδὺ τι καὶ ἐναρμόνιον· ὥστ' εἰ μὴ πολλὰ καὶ ἐν πολλοῖς ἄδομεν, ἀλλ' αὐτὸ δὴ τοῦτο κάλλιστόν ἐστιν ἡμῶν ὅτι μέτρῳ φιλοσοφοῦμεν τὸ μέλος καὶ οὐκ ἀναμίγνυμεν θορύβοις τὴν μουσικὴν. 114.5 Ἵμας δὲ καὶ εἰσοικιζόμενας οἱ ἀνθρώποι δυσχεραίνουσι καὶ ἀδούσας ἀποστρέφονται· καὶ μάλα ἐν δίκῃ, αἶ γε οὐδὲ ἐκμηθεῖσαι τὴν γλῶτταν δύνασθε σιωπᾶν, ἀλλ' αὐταί τὴν ἀφωνίαν ὑμῶν ὀδυρόμεναι καὶ τὸ ἐφ' ὑμῖν πάθος, ἔπειτ' ἔστε λαλίστεροι τίνος οὐχὶ τῶν εὐγλωττων καὶ μουσικῶν;» 114.6 20Σύνες ὁ τοι λέγω²⁰, φησὶν ὁ Πίνδαρος, κἂν εὖρης τὴν ἐμὴν ἀφωνίαν ἀμείνω τῆς σῆς εὐγλωττίας, παῦσαι καταφλυαρῶν ἡμῶν τῆς σιωπῆς· ἢ σοι παροιμίαν ἐρῶ μάλα μὲν ἀληθῆ, μάλα δὲ σύντομον, ὅτι τότε ἄσσονται κύκνοι ὅταν κολιοῖοι σιωπήσωσιν. **115.Τ ΘΕΟΔΩΡΩΙ** 115.1 Ἑορτὴ καὶ τὰ γράμματα, καὶ τὸ κρεῖσσον ὅτι προφθάνεις τὸν καιρόν, τῇ προθυμίᾳ τὸ προεορτάζειν ἡμῖν χαριζόμενος. 115.2 Τὰ μὲν οὖν παρὰ τῆς σῆς εὐλα βείας, τοιαῦτα· ἡμεῖς δὲ ὧν ἔχομεν τὸ μεῖζον ἀντιδίδομεν, τὰς εὐχάς. 115.3 Ἴνα δέ τι καὶ ὑπόμνημα παρ' ἡμῶν ἔχῃς, τὸ δ' αὐτὸ καὶ τοῦ ἀγίου Βασιλείου, πυκτίον ἀπεστάλκαμέν σοι τῆς Ὠριγένους Φιλοκαλίας ἐκλογὰς ἔχον τῶν χρησίμων τοῖς φιλολόγοις. 115.4 Τοῦτο καὶ δέξασθαι καταξίωσον καὶ ἀπόδειξιν ἡμῖν δοῦναι τῆς ὠφελείας, καὶ σπουδῆ καὶ Πνεύματι βοηθούμενος. **116.Τ ΕΥΛΑΛΙΩΙ** 116.1 Γέγονε καὶ ἡ Λαμῖς ἐμοὶ τῆς σιωπῆς χωρίον καὶ φιλοσοφίας ἐγγυμναστήριον· ἦν ὡς σιγῶν ἔθεασάμην, ἰδεῖν ἐπιθυμῶ καὶ φθεγγόμενος, ἵνα τοῖς τε ἀδελφοῖς πληρώσω τὸν πόθον καὶ ὑμᾶς ἀμύνωμαι τῆς μικρολογίας τοὺς κακοὺς τῶν ἐμῶν νευμάτων ἐξηγητάς. 116.2 Αὐτὸς γὰρ ὁ λαλῶν παρέσομαι, οὐκέτ' ἀλληγορούμενος οὐδὲ εἰκαζόμενος, ἀλλὰ καθαρῶς νοούμενος. **117.Τ ΤΩΙ ΑΥΤΩΙ** 117.1 Καινόν τι πέπονθα· παρόντι σιγήσας, ἀπόντα ποθῶ, ἵνα καὶ μεταδῶ λόγου καὶ μεταλάβω. Καλὸν γὰρ ὥσπερ ἄλλου παντός, οὕτω δὴ καὶ λόγων ἀπαρχὰς ἀνατιθέναι τῷ Λόγῳ πρῶτον, εἶτα τοῖς φοβουμένοις τὸν Κύριον. **118.Τ ΕΥΓΕΝΙΩΙ** 118.1 20Καιρὸς τῷ παντὶ πράγματι²⁰, φησὶν ὁ Ἐκκλησιαστής· διὰ τοῦτο 20Ἐθέμην φυλακὴν τῷ στόματί μου²⁰, ἠνίκα καιρὸς, καὶ 20Ἰδοὺ τὰ χεῖλη μου οὐ μὴ κωλύσω²⁰, ἐπειδὴ τούτου καιρὸς. 118.2 20Ἐσιώπησα²⁰ γάρ, φησὶν ἡ Γραφή· μὴ καὶ αἰεὶ σιωπήσομαι; Ἐσιώπησα μὲν ἐμαυτῷ· λαλήσω δὲ τοῖς ἄλλοις. Οἱ δέ, εἰ μὲν ἂν χρηὶ φθέγγοιτο, πᾶσα χάρις· εἰ δὲ μὴ, καὶ τὰ ὦτα φραζόμεθα. **119.Τ ΠΑΛΛΑΔΙΩΙ** 119.1 Χριστῷ συνενέκρωσα τὴν γλῶσσαν ἠνίκα ἐνήστευον, καὶ ἀναστάντι συνήγειρα. Τοῦτό μοι τῆς σιωπῆς τὸ μυστήριον, ἴν', ὥσπερ ἔθυσσα νοῦν ἀνεκλάλητον, οὕτω θύσω καὶ λόγον κεκαθαρμένον. **120.Τ ΕΛΛΑΔΙΩΙ** 120.1 Ὅρα ἄν τὰ ἐλπιζόμενα πόρρωθεν διδαχθέντες (χρήσομαι γὰρ τῷ σῶ προοιμίῳ), καὶ τοῖς ἤδη παροῦσιν ἐνευφραίνόμεθα. Τὴν γὰρ ἁγίαν τοῦ Πάσχα ἡμέραν, εἰς ἣν ἀπηντήκαμεν, τῶν ἐκεῖθεν ἀγαθῶν οἶδα μυσταγωγίαν, ἐορτὴν οὖσαν διαβατήριον. Ἵν' ὡς καλῶς ἐποίησας καὶ αὐτὸς ἀναμνήσας ἡμᾶς, οἷς ἀπέσταλκας καὶ οἷς γράφεις. 120.2 Ἐγὼ δὲ πολλὰ μὲν ἤδη Πάσχα διῆλθον, καὶ τοῦτο ὠνάμην τῆς μακροτέρας ζωῆς. Νῦν δὲ καθαρώτερον ἐπιθυμῶ, τὴν Αἴγυπτον ταύτην ἐξελεθῶν τοῦ βίου τὴν βαρεῖαν καὶ σκοτεινὴν, καὶ τοῦ πηλοῦ καὶ τῆς πλινθείας ἐλευθερωθεὶς ἢ συνδεδέμεθα, πρὸς τὴν γῆν τῆς ἐπαγγελίας μεταναστήναι. 120.3 Ταῦθ' ἡμῶν προσεύχου καὶ ὑπερεύχου, εἴ τί σοι μέλει τοῦ τὰ μέγιστα εὖ ποιεῖν ἡμᾶς. Σὲ δὲ πολλάκις γένοιτο τῷ κοινῷ τῆς Ἐκκλησίας συνεορτάσαι βιωσίμως ἔχοντα. 120.4 Εἰ δέ μοι δοίητε καὶ τὸ γῆρας ἐν καλῷ καταλῦσαι τῇ Ἐκκλησίᾳ ταύτῃ δόντες

ἐπίσκοπον, ὃν ἀναδείξει τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον, ἔργον ἔσεσθε ἀγαθὸν εἰργασμένοι, καὶ τί ἂν γὰρ ἢ πατρικῶν εὐλογιῶν ἄξιον;

121.Τ ΘΕΟΔΩΡΩΙ 121.1 Ἀγάπης συμβόλοις ἠδόμεθα, καὶ μάλιστα καιροῦ τοιούτου καὶ παρὰ τοιούτου νεοπαγοῦς τε ὁμοῦ καὶ τελείου, καί, ἵνα σε τοῖς ἀπὸ τῆς Γραφῆς δεξιώσωμαι, 20ῖδρυμένον ἐν τῇ νεότητι 20· οὕτω γὰρ ἐκείνη καλεῖ τὸ πλεῖον ἐν συνέσει τῆς ἡλικίας. 121.2 Οἱ μὲν οὖν παλαιοὶ πατέρες 20δρόσον οὐρανοῦ καὶ πιότητα γῆς 20 μετὰ τῶν ἄλλων ἐπηύχοντο τοῖς παισὶν (εἰ μὴ τῷ φίλον καὶ ταῦτα νοεῖν ὑψηλότερον), ἡμεῖς δὲ σοὶ τὸ πᾶν πνευματικῶς ἀντιδώσομεν· 121.3 20Πληρώσαι Κύριος πάντα τὰ αἰτήματά σου 20, καὶ γένοιτο τοιούτων τέκνων πατῆρ (εἰ δεῖ σοὶ συντόμως καὶ οἰκείως ἐπεύξασθαι) οἷον σεαυτὸν ὑποφαίνεις τοῖς σοῖς πατράσιν, ὡς ἂν τὰ τε ἄλλα καὶ ἡμεῖς ἐπὶ σοὶ δοξαζοίμεθα. **122.Τ ΤΩΙ ΑΥΤΩΙ** 122.1 Χρεωστεῖς μὲν ἡμῖν καὶ ὡς νοσηροῖς θεραπείας, εἶπερ μία τῶν ἐντολῶν ἀσθενούντων ἐπίσκεψις· χρεωστεῖς δὲ καὶ τοῖς ἁγίοις μάρτυσι τὴν δι' ἔτους τιμὴν, ἣν ἐν Ἀριανζοῖς τοῖς σοῖς ἐορτάζομεν τῇ εἰκάδι δευτέρᾳ τοῦ καθ' ἡμᾶς μηνὸς Δαθοῦσα. Καὶ ἅμα οὐκ ὀλίγα τῶν ἐκκλησιαστικῶν δεῖται κοινῆς διασκέψεως. 122.2 Πάντων οὖν ἔνεκεν ἀόκνως παραγενέσθαι καταξίωσον· καὶ γὰρ, εἰ πολὺς ὁ κάματος, ἀλλ' ἀντίρροπος ὁ μισθός. **123.Τ ΤΩΙ ΑΥΤΩΙ** 123.1 Ἦδέσθην σου τὴν παρουσίαν καὶ στέργω τὴν συνουσίαν, καίτοι γε ἄλλως ἑμαυτὸν νοθετήσας οἴκοι μένειν καὶ καθ' ἡσυχίαν φιλοσοφεῖν· τοῦτο γὰρ εὖρον ἑμαυτῷ ἐκ πάντων λυσιτελέστερον. 123.2 Ἐπεὶ δὲ οἱ τε ἄερες ἔτι ταραχώδεις καὶ οὐκ ἀνῆκεν ἡ ἀρρωστία, παρακαλῶ, μικρὸν μακροθύμησον, συνεύχου δὲ τὴν ὑγίειαν· καὶ ἡνίκα ἂν ἦ καιρός, ἐπιστησόμεθα σαῖς εὐχαῖς. **124.Τ ΤΩΙ ΑΥΤΩΙ** 124.1 Καλεῖς; Ἡμεῖς δὲ σπεύδομεν· σπεύδομεν δὲ μόνῳ πλησιάσαι καὶ μόνον. Συνόδους γὰρ καὶ συλλόγους πόρρωθεν ἀσπαζόμεθα, ἐξ οὗ μοχθηρῶν πεπειράμεθα τῶν πολλῶν, οὕτω γὰρ εἰπεῖν μέτριον. Τί οὖν ἔτι λείπεται; Πόθῳ δικαίῳ βοήθησον διὰ τῶν εὐχῶν, ἵνα τύχωμεν ὧν σπουδάζομεν. **125.Τ ΟΛΥΜΠΙΩΙ** 125.1 Παιδεύεται τι καὶ πολιὰ, καὶ οὐ πάντῃ τὸ γῆρας, ὡς ἔοικεν, εἰς σύνεσιν ἀξιόπιστον. Ἐγὼ γοῦν πάντων μὲν μάλιστα τῶν Ἀπολλιναριστῶν εἰδὼς τὴν ἐνθύμησιν καὶ ἀσέβειαν, ὁρῶν δὲ οὐκ ἀνεκτὴν τὴν ἀπόνοιαν, ἐνόμιζον τῇ μακροθυμίᾳ πρᾶγος ποιήσιν καὶ μαλάξιν κατὰ μικρὸν, ὅπερ οὖν καὶ ταῖς ἐλπίσιν ὑπέτεινον. 125.2 Ἔλαθον δέ, ὡς ἔοικε, κάκείνους χεῖρους ποιήσας καὶ τὴν Ἐκκλησίαν βλάβας τῇ ἀκαίρῳ φιλοσοφίᾳ· οὐ γὰρ δυσωπεῖ τοὺς πονηροὺς ἐπιείκεια. 125.3 Καὶ νῦν, εἰ μὲν αὐτό μοι δυνατὸν ἦν δι' ἑμαυτοῦ ταῦτα διδάξαι, οὐκ ἂν ὤκνησα, εὖ ἴσθι, καὶ παρὰ δύναμιν κινηθεὶς προσπεσεῖν τῇ σῇ τιμιότητι. 125.4 Ἐπειδὴ δὲ περαιτέρω προήγαγεν ἡμᾶς ἡ ἀρρωστία καὶ τοῖς Ξανξαρίδος θερμοῖς χρήσασθαι ἀναγκαῖον ἐγένετο, τῶν ἰατρῶν τοῦτο συμβουλευσάντων, ἀντ' ἑμαυτοῦ ποιῶμαι τὰ γράμματα. 125.5 Ἐτόλμησαν οἱ κακοὶ καὶ κακῶς ἀπολούμενοι πρὸς πᾶσι τοῖς ἄλλοις καὶ καθηρῆ μένους ἐπισκόπους ὑπὸ πάσης ἀνατολικῆς καὶ δυτικῆς συνόδου καλέσαντες, ἢ παριοῦσι καταχρησάμενοι (οὐ γὰρ ἔχω τοῦτο εἰπεῖν ἀκριβῶς), καὶ πασῶν κατεξαναστάντες βασιλικῶν διατάξεων καὶ ὑμετέρων προσταγμάτων, ἐπισκόπου ὄνομα περιθεῖναι τινὶ τῶν παρ' αὐτοῖς ἀσεβῶν καὶ κιβδηλῶν, οὐδενὶ τοσοῦτον, ὡς οἶμαι, ὅσον τῇ ἐμῇ νεκρώσει (τοῦτο γὰρ δεῖ λέγειν) θαρρήσαντες. 125.6 Ταῦτα εἰ μὲν ἀνεκτά, ἐνεγκάτω μὲν ἡ σὴ στερότης· οἴσομεν δὲ καὶ ἡμεῖς, ὡσπερ οὖν καὶ πολλάκις ἠνέγκαμεν. Εἰ δὲ βαρέα καὶ οὐδὲ τοῖς εὐλαβεστάτοις βασιλεῦσιν αὐτοῖς φορητά, ἐπεξελεθῆναι τοῖς γεγενημένοις, εἰ καὶ τῆς ἀπονοίας ἔλαττον, καταξίωσον. **126.Τ ΤΩΙ ΑΥΤΩΙ** 126.1 Ὅναρ ἠθύμησα. Καὶ γὰρ μέχρι τῆς μονῆς ἐνεχθεὶς ὥστε τινὸς ἐκ τοῦ λουτροῦ παραμυθίας τυχεῖν, εἶτα τὴν σὴν συντυχίαν ἐλπίσας καὶ ὡσπερ ἐν χεροῖν ἔχων ἤδη τὸ ἀγαθὸν καὶ τινὰς ἡμέρας

προδιατρίψας, ἐξαίφνης ἀπήχθη ὑπὸ τῆς ἀρρωστίας τὰ μὲν ἤδη λυπούσης, τὰ δὲ ἀπειλούσης. 126.2 Καὶ εἰ δεῖ τινα εἰκοσίαν εὐρεῖν τῷ πάθει, ταῦτ' ἔπαθον τοῖς πολύποσιν, οἳ βία τῶν πετρῶν ἀποσπώμενοι κινδυνεύουσι καὶ ταῖς κοτύλαις πολλάκις, ὧν τι προσαφιάσι ταῖς πέτραις, ἢ τι παρ' αὐτῶν προσλαμβάνουσι. 126.3 Τὸ μὲν οὖν ἡμέτερον τοιοῦτον. Ἄ δ' ἂν παρῶν ἐδεήθην τῆς σῆς καλοκάγαθίας, ταῦτα καὶ ἀπὼν ἐθάρρησα. Τὸν υἱὸν Νικόβουλον σφόδρα εὖρον τῆ τοῦ δρόμου φροντίδι καὶ τῇ τῆς μονῆς προσεδρεῖα στενοχωρούμενον, ἄνθρωπον καὶ ἀσθενῆ καὶ τῶν τοιούτων ἀήθη καὶ τὴν ἐρημίαν οὐ φέροντα. 126.4 Τούτῳ πρὸς ἄλλο μὲν πᾶν ὅ τι ἂν ἦ σοι φίλον χρήσασθαι θέλησον· καὶ γὰρ πρόθυμος εἰς πάντα ὑπηρετεῖν τῇ σῇ ἐξουσίᾳ· ταύτης δέ, εἰ δυνατόν, ἐλευθέρωσον τῆς φροντίδος· εἰ μὴ τι ἄλλο, καὶ ὡς ἡμέτερον τιμῶν νοσοκόμον, ἐπειδὴ πολλὰ καὶ περὶ πολλῶν δεηθέντες καὶ τυχόντες χρήζομεν καὶ εἰς ἡμᾶς αὐτοὺς τῆς σῆς ἡμερότητας. **127.Τ ΕΛΛΑΔΙΩΙ** 127.1 Ἦδὺ μὲν καὶ ἄλλως τὸ προσαγορεύειν τὴν σὴν εὐλάβειαν· ἐμοὶ δὲ ἥδιον οὕτω διακειμένῳ. Τὸ γὰρ καθ' ἐκάστην ἀπογινώσκεισθαι σχεδὸν τὴν ἡμέραν πλεονέχου σου ποιεῖ, ὡς αἰεὶ τὰ τελευταῖα παρακερδαίνοντα. 127.2 Ἐπειδὴ δὲ τὸ κέρδος ὁμολογῶ, χρεωστῶ τὴν ἀντίδοσιν τῷ αἰδεσιμωτάτῳ υἱῷ Νικοβούλῳ παρ' οὗ τὸ κέρδος· ὅπερ δὲ ποιῶσιν οἱ πένητες πρὸς τοὺς εὐπόρους βλέποντες ἵνα παρ' ἐκείνων εὖ πάθωσι, τοῦτο καὶ αὐτὸς ποιῶ διὰ σοῦ τῷ ἀνδρὶ διαλύων τὸ χρέος. 127.3 Χρήζει ἀπραγμοσύνης, πάντα τὸν χρόνον ταύτη συνειθισμένος· πρὸς ταύτην αὐτῷ συνάρασθαι καταζίωσον. **128.Τ ΠΡΟΚΟΠΙΩΙ** 128.1 Διὰ μακροῦ σε προσφθέγγομαι, τὸν ἀντὶ πάντων ἐμοὶ καὶ πρὸ πάντων, ὃν καὶ παρόντα τῶν μεγάλων ἡξίους καὶ ἀπόντα οἶδ' ὅτι τῶν αὐτῶν ἀξιῶς. 128.2 Μισθὸς δὲ γενέσθω τῷ διακόνῳ τῆς ἐπιστολῆς τῷ υἱῷ ἡμῶν Ἀνθίμῳ ὑπὲρ μεγάλων μέγας. Τίς οὗτος; τῆς παρὰ σοῦ προστασίας τυχεῖν, ἐν οἷς ἂν δέηται. 128.3 Μέγιστον δὲ εἰς τὴν πρεσβείαν ἡμῖν καὶ ὁ ἀνὴρ αὐτὸς ἐξ ἐπιφανοῦς στρατείας, ἴσως καὶ τοῖς μεγάλοις ὑμῖν γνώριμος, καὶ ἡ συμφορὰ τοῦ σώματος αὐτόθεν τὴν ὄψιν πείθουσα. 128.4 Βαρεῖα μὲν καὶ καθ' ἑαυτήν, τῷ παρ' ἀξίαν δὲ ὡς εἰκὸς βαρυτέρα. Τούτοις προστεθεῖσα καὶ ἡ παρ' ἡμῶν παράκλησις οἶδ' ὅτι κατορθώσει μᾶλλον τὸ σπουδαζόμενον. **129.Τ ΤΩΙ ΑΥΤΩΙ** 129.1 Εἰ μὲν μὴ πονηρῶς ἡμῖν ἐχρήτο τὸ σῶμα μηδὲ περὶ τοῦ ζῆν αὐτοῦ πονηρὰς εἶχομεν τὰς ἐλπίδας, πρῶτον μὲν ἂν καὶ μέγιστον ἐκερδάναμεν τὴν σὴν συντυχίαν καὶ συνουσίαν, ἢ σοι παρ' ἡμῶν πάντως ἀφείλετο· δεύτερον δὲ ὡς δι' ἡμῶν αὐτῶν ταύτην ἂν ἐπληρώσαμεν τὴν πρεσβείαν. 129.2 Ἐπεὶ δὲ κείμεθα παντελῶς τῇ ἀρρωστίᾳ πεπεδημένοι, καὶ οὐχ ἐκόντες ἐζημιώμεθα, ὃ δεύτερον ἦν ποιῶμεν, πρόσμιεν σοι διὰ τῶν γραμμάτων καὶ δεξιούμεθα καὶ κατασπαζόμεθα καὶ θαρροῦμεν δεηθῆναι περὶ τοῦ συνδιακόνου ἡμῶν Εὐγενίου, ὃν ἐξαιτούμεθα παρὰ τῆς σῆς μεγαλονοίας. 129.3 Εἰ μὲν οὖν οὐδὲν ἔστιν ἀδίκημα ἢ πρὸς τὸν ἀνόσιον Ῥηγιανὸν οἰκειότης (οὐ γὰρ ἄλλο γε οὐδὲν ἀδικῶν φαίνεται) δι' αὐτὸ τὸ δίκαιον, οὗ σὺ βραβεύτης καὶ προστάτης· 129.4 εἰ δὲ ἀδίκημα τοῦτο κρίνεις, διὰ γε τὸν Θεὸν ᾧ παρέστηκε καὶ τὴν ἡμετέραν πολιάν, ἣν αἰδέσιμον οἶδας πολλοῖς τῶν φοβουμένων τὸν Κύριον, δὸς οὖν, παρακαλῶ, καὶ ἡμῖν καὶ τῷ κλήρῳ παντὶ ταύτην τὴν χάριν, καὶ δεξιὰς σεαυτῷ ποιήσον τὰς κατὰ Θεὸν ἐλπίδας, ἐλευθερώσας τῆς ἐπηρείας τὸν ἄνθρωπον. 129.5 Ἀντιλήψη δὲ ὧν δίδως οὐκ ἐλάττονα (εἰ μὴ μέγα τοῦτο εἰπεῖν), τὰς παρ' ἡμῶν εὐχάς. **130.Τ ΤΩΙ ΑΥΤΩΙ** 130.1 Ἔχω μὲν οὕτως, εἰ δεῖ τάληθές γράφειν, ὥστε πάντα σύλλογον φεύγειν ἐπισκόπων, ὅτι μηδεμιᾶς συνόδου τέλος εἶδον χρηστὸν μηδὲ λύσιν κακῶν μᾶλλον ἐσχηκὸς ἢ προσθήκη. 130.2 Ἀεὶ γὰρ φιλονεικίαι καὶ φιλαρχίαι (ἀλλ' ὅπως μὴ με φορτικὸν ὑπολάβης οὕτω γράφοντα), καὶ λόγου κρείττονες· καὶ θάττον ἂν τις ἐγκληθεῖη κακίαν ἐτέροις δικάζων ἢ τὴν ἐκείνων λύσειε. 130.3 Διὰ τοῦτο εἰς ἑμαυτὸν συνεστάλην καὶ μόνην ἀσφάλειαν ψυχῆς τὴν ἡσυχίαν ἐνόμισα. Νῦν δὲ καὶ τὴν ἀρρωστίαν ἔχω προστατοῦσαν τῆς

κρίσεως, αἰεὶ σχεδὸν τὰ τελευταῖα πνέων καὶ εἰς οὐδὲν ἑμαυτῷ χρῆσθαι δυνάμενος. 130.4 Διὰ τοῦτο συγγινωσκέτω μὲν ἡμῖν ἢ σὴ μεγαλόνοια, πεισθήτω δὲ διὰ σοῦ καὶ ὁ εὐσεβέστατος βασιλεὺς μὴ ῥαθυμίαν ἡμῶν καταγινώσκειν, ἀλλὰ συγγινώσκειν τῇ ἀσθενείᾳ δι' ἣν οἶδε καὶ συγχωρήσας ἡμῖν δεηθεῖσιν ἀντ' ἄλλης εὐεργεσίας τὴν ἀναχώρησιν.

131.Τ ΟΛΥΜΠΙΩΙ 131.1 Τοῦτό μοι τῆς ἀρρωστίας ἐστὶ βαρύτερον τὸ ἀρρωσ τοῦντα μηδὲ πιστεῦσθαι, ἀλλ' ἐκδημίαν οὕτω μακρὰν ἐπιτάττεσθαι καὶ εἰς μέσους θορύβους ὠθεῖσθαι, ὧν τὴν ἀναχώρησιν ἠγαπήσαμεν, μικροῦ καὶ χάριν διὰ τοῦτο τῇ τοῦ σώματος κακοπαθείᾳ ὁμολογήσαντες. 131.2 Ἀπράγμων γὰρ ἡσυχία τῆς ἐν πράγμασι περιφανείας τιμιώτερα. Τοῦτο ἐπέστειλα μὲν καὶ πρόην τῷ θαυμασιωτάτῳ οὐϊκαρίῳ τὸ αὐτὸ δεξάμενος πρόσταγμα· ἐπιστεῖλαι δὲ καὶ νῦν ὑπὲρ ἡμῶν ἢ σὴ μεγαλόνοια καταξισάτω, ὃν ἀξιοπίστον μάρτυρα τῆς ἡμετέρας ἔχομεν ἀρρωστίας. 131.3 Πείθει δὲ καὶ ἡ ζημία ἣν ἐζημιώμεθα νῦν, μηδὲ προσδραμεῖν καὶ ἀπολαῦσαι σου δυνηθέντες, ἄρχοντος οὕτω δεξιῶ καὶ οὕτω θαυμασίου τὴν ἀρετὴν, ὡς καὶ τὰ προοίμια τῆς σῆς ἀρχῆς εἶναι τιμιώτερα τῆς διὰ τέλους ἐτέρων εὐδοκιμήσεως. **132.Τ ΣΑΤΟΡΝΙΝΩΙ** 132.1 Ἀπαιτεῖς, εὖ οἶδα, τὰ φιλικὰ, καὶ εἰ τολμηρότερον ἄλλως τὸ γράφειν. Τοῖς μὲν γὰρ ἔξω τὴν ἐξουσίαν, ἡμῖν δὲ νέμεις τὴν παρρησίαν ὡς ὁμόδουλος ἀγαθὸς τοῖς Θεῷ πλησιάζειν ἤξιωμένοις. 132.2 Διὰ τοῦτό σε καὶ προσφθεγ γόμεθα καὶ ποθοῦντί σοι παραστήσομεν τὰ ἡμέτερα. Πάντα ἡμῖν σὺν Θεῷ καλῶς ἔχει, πλὴν ἐνός, τοῦ μεριμνᾶν περὶ τῶν Ἐκκλησιῶν οὕτω ταρασσομένων. 132.3 Ταύταις ὅ τι ἂν δυνηθῆς εἰσενεγκεῖν, μὴ κατοκνήσης τὴν κοινὴν ὁμόνοιαν καὶ λόγῳ καὶ ἔργῳ βραβεῦσαι, ἐπειδὴ πάλιν ἐπισκόπων σύνοδος καὶ δέος πάλιν μὴ καὶ νῦν αἰσχρὸν θῶμεν, πικρὸν καὶ ταύτης λαβούσης τὸ τέλος, ὡσπερ τῆς πρότερον. 132.4 Τὰ γὰρ ἡμέτερα Θεῷ τῷ πάντα εἰδότε καὶ γινώσκων καὶ κρίνειν ἀφήσομεν, εἰ καὶ ἡδέως εἴξαμεν τῷ φθόνῳ καὶ τοῖς βουλομένοις, οὐ χρηστοῦ τινος πράγμα τος, ὡς δοκεῖ τοῖς πολλοῖς, ἀλλὰ καὶ λίαν ἐπικινδύνου παραχωρήσαντες, καὶ ὡσπερ ἐκ χειμῶνος δεινοῦ καὶ τραχέος εἰς ὄρμον τινὰ εὐδίων καὶ ἀσφαλῆ καταντήσαντες. **133.Τ ΒΙΚΤΟΡΙ** 133.1 Οὐχ ὅτι νῦν γράφομεν, τολμηροί, ἀλλ' ὅτι μὴ τάχιον, ὀκνηροί, μᾶλλον δὲ οὐδὲ τοῦτο· οὐ γὰρ εὐποροῦμεν δι' ὧν ἐπιστελοῦμεν, καίτοι γε πῶς οἶει τοῦτο ποθοῦντες, ἐν ἀγρῷ πόρρω που τῆς μονῆς διατρίβοντες κάκει τοῦ σώματος ἡμῶν ἐπιμελούμενοι. 133.2 Νῦν δέ, ἡνίκα καιρός, καὶ προσφθεγγόμεθά σε καὶ ἀξιοῦμεν ἣν παροῦσιν ἡμῖν τιμὴν ἐχαρίζου, ταύτην καὶ ἀποῦσι χαρὶ ζεσθαι, καὶ μὴ διὰ γραμμάτων ὀκνεῖν παραμυθεῖσθαι ἡμᾶς σφόδρα τῷ χωρισμῷ κάμνοντας. 133.3 Ἐπειδὴ δὲ πάλιν σύνοδος, ἀγὼν πάλιν, καὶ τοῦτο ἐν μέσοις ἐχθροῖς πάντα τηροῦσιν ἐπιμελῶς τὰ ἡμέτερα, δὸς χεῖρα τῇ κοινῇ καταστάσει, ὡς μέρος ὧν τῆς Ἐκκλησίας οὐ τὸ φαυλότατον, καὶ μὴ περιίδησεν πάντα καταναλωθέντα τῷ ἐμπρησμῷ τῷ νῦν περιέχοντι τὴν Ἐκκλησίαν. 133.4 Ἄλλ' ὅ τι ἂν δυνηθῆς τῶν σβεστηρίων ὀργάνων, τοῦτο προσένεγκε, καὶ τοῖς ἄλλοις διακελεύου, ἵνα καὶ τὸ σὸν εὖ ἔχη, τοῦ κοινῶν πράττοντος ἄμεινον. **134.Τ ΤΩΙ ΑΥΤΩΙ** 134.1 Ὅντως νικητὴς σὺ καὶ διὰ πάντων ἀριστεύς, ὧ θυμασία. Νικῶν γὰρ τοῖς ὅπλοις τοὺς πολεμίους, ἕως ἐξῆν, καὶ νῦν πάντας νικᾷς χρηστότητι. 134.2 Διὰ τοῦτο καὶ τὴν προσηγορίαν ταύτην ἐθαρήσαμεν προσαγαγεῖν, καὶ μετὰ τῆς προσηγορίας τὸν τιμιώτατον υἱὸν Ὑπερέχιον, ὃν οἶδα ὅτι καὶ διὰ τὸν τρόπον τιμήσεις, εἰ πείραν τοῦ ἀνδρὸς λάβοις, καὶ δι' ἡμᾶς οἷς ἔγνωκας τὰ πάντα χαρὶ ζεσθαι. 134.3 Καὶ θαρρεῖν σοι κέλευε, εἰς ὑπόμνημα τῆς ἡμετέρας φιλίας, ἣν, ὅσον αἰδῆ, πεπέισμεθα. **135.Τ ΣΩΦΡΟΝΙΩΙ** 135.1 Φιλοσοφοῦμεν ἐφ' ἡσυχίας· τοῦτο οἱ μισοῦντες ἡμᾶς ἠδίκηκασιν, ὡς εἶθε τι καὶ ἄλλο τοιοῦτον, ἵνα μᾶλλον αὐτοὺς εὐεργέτας γινώσκωμεν. Πολλὰ γὰρ ἐστὶ καὶ ἀδικουμένους εὖ

πάσχειν, καὶ καλῶς πάσχοντας ἀδικεῖσθαι. 135.2 Τὰ μὲν οὖν ἡμέτερα τοιαῦτα. Καὶ εἰ μὴ τοὺς ἄλλους πείθομεν, αὐτόν γε σε ἀντὶ πάντων εἰδέναι βουλόμεθα, ᾧ λόγον ὑπέχομεν ἠδέως τῶν ἡμετέρων, μᾶλλον δὲ εἰδέναι πεπείσμεθα καὶ πείθειν τοὺς ἀγνοοῦντας. 135.3 Ὑμῖν δέ, παρακαλῶ, πᾶσα σπουδὴ γενέσθω νῦν γοῦν, εἰ καὶ μὴ πρότερον, συμφρονῆσαι καὶ εἰς ἓν ἔλθειν τὰ τῆς οἰκουμένης τμήματα κακῶς διεστῶτα, καὶ μάλιστα εἰ λάβοιτε αὐτοὺς οὐχ ὑπὲρ τοῦ λόγου τῆς πίστεως, ἀλλ' ὑπὲρ τῶν ἰδίων μικροψυχῶν διεστῶτας, ὅπερ ἐγὼ τετήρηκα. 135.4 Οὕτω καὶ ὑμῖν ἔμμισθον ἂν εἴη τὸ δύνασθαι· καὶ ἡμῖν ἡ ἀναχώρησις ἀλυποτέρα, εἰ φανείημεν μὴ κενῶς ταύτην ἀρπάσαντες, ἀλλ' ἔκοντι ρίψαντες ἡμᾶς αὐτοὺς κατὰ πελάγους, ὥσπερ ὁ Ἰωνᾶς ἐκεῖνος, ἴν' ὁ κλύδων παύσῃται καὶ σωθῶσιν ἀσφαλῶς οἱ ἐμπλέοντες. Εἰ δὲ οὐδὲν ἦττον χειμάζονται, τό γε ἡμέτερον εἰσενήνεκται. **136.Τ ΜΟΔΑΡΙΩΙ** 136.1 Ἡμῖν σὺ καὶ συγγενῆς καὶ οἰκεῖος καὶ πᾶν ὅτιοῦν ἂν εἴποι τοιοῦτόν τις. Ἡ γὰρ εὐσέβεια συνῆψεν ἡμᾶς καὶ τὸ τῆς ἀρετῆς εὐδόκιμον, ἦν ἐν σοὶ κατεμάθομεν δεῖξαντι σαφῶς ὅτι τὸ ἑλληνικὸν καὶ τὸ βάρβαρον σωματῶν, οὐ ψυχῶν ἐστὶ διαφορὰ, καὶ τόπων διάστασις, ἀλλ' οὐ τρόπων οὐδὲ προαιρέσεων. 136.2 Ἡ γένοιτο πολλοὺς τῶν ἡμετέρων τὸ γένος τὴν σὴν μιμήσασθαι καλοκάγαθίαν, καὶ πάντα ἡμῖν οἶδ' ὅτι ἔξει καλῶς, τὰ τε κοινὰ καὶ τὰ ἴδια. 136.3 Παρακαλῶ δέ, ὥσπερ τὸν ἔξωθεν πόλεμον τῆ σεαυτοῦ δεξιᾷ καὶ συνέσει καταλύεις γενναίως ὑπὲρ ἡμῶν ἰστάμενος, οὕτω λῦσον καὶ τὸν ἡμέτερον, ὅσα γέ ἐστιν ἐπὶ σοί, εἰρηνικὸν γενέσθαι τὸ τέλος τοῖς συνελθοῦσι νῦν ἐπισκόποις ἀγωνισάμενος. 136.4 Τὸ γὰρ συνιέναι μὲν πολλάκις, μηδὲν δὲ πέρας εὐρίσκεσθαι τῶν κακῶν ἀλλ' ἀεὶ προστιθέναι ταραχαῖς ταραχάς, μείζονος τῆς αἰσχύνης, ὃ καὶ αὐτὸς γινώσκεις. **137.Τ ΤΩΙ ΑΥΤΩΙ** 137.1 Ἐπόθουν διὰ πολλοῦ προσειπεῖν σου τὴν τιμιότητα, καὶ χάρις τῷ Θεῷ δεδοκίτην ἀφορμὴν. Ζητῶν δὲ ὅπως ἂν ἀμειψαίμην τὸν ἐγχειρίζοντά σοι τὴν ἐπιστολήν, κάλλιστον τοῦτο εὔρον παραθέσθαι αὐτόν τῆ σῆ ἐξουσία. 137.2 Ὅν μέρος τι καὶ δι' ἡμᾶς ἠδέως ὄραν ἀξίου, ἐμόν τε ὄντα καὶ σόν· σύνοικον μὲν ἡμέτερον, στρατιώτην δὲ σόν (λέγω δὲ τὸν νῦν προσιόντα σοι δι' ἡμῶν Θεόδωρον), ὅπως ἂν καὶ αὐτὸς αἰσθηται τῆς τιμῆς, ἦν ἀεὶ τετιμημέθα παρὰ σοῦ καὶ νῦν ἔτι τιμώμεθα. **138.Τ ΒΟΣΠΟΡΙΩΙ** 138.1 Ἐνόμιζον μὲν καὶ ὑπὲρ τῶν προτέρων χρεωστεῖσθαι μοι παρ' ὑμῶν ἀπολογία, οὕτως ἀρχαῖός τις εἶμι καὶ μάταιος. Ἐπειδὴ δὲ οὐκ ἀνίετε πολεμοῦντες ἡμῖν, ἀλλ' ἀεὶ τοῖς προτέροις ἐπαγωνίζεσθε καὶ ταῖς ὑβρεσὶν ὑβρεῖς προσεξευρίσκετε, οὐκ οἶδα δι' ἣντινα αἰτίαν, εἴτε ἡμᾶς μισοῦντες, εἴτε ἄλλοις τὴν ἀτιμίαν ἡμῶν χαριζόμενοι, 138.2 ταῦτα μὲν τῷ Θεῷ καὶ εἰδέναι καὶ κρίνειν παρήσομεν, ὃν λανθάνει τῶν ὄντων οὐδὲν, ὃ φησὶν ἡ θεία Γραφή, κἂν κυκῶμεν τὸ τῆς ἀληθείας πρόσωπον εὐπρεπείας ἔνεκεν τῆς πρὸς τοὺς πολλοὺς. 138.3 Εὐαγγελιζόμεθα δὲ τὴν ὑμετέραν εὐλάβειαν· ἠττήμεθα, καὶ τῆς Ἐκκλησίας, ἂν διδῶ Θεός, τὰ δυνατὰ φροντίζειν οὐ κατοκνήσομεν (ἐπειδὴ τοῦτο ἀγωνίζεσθε, καὶ μάλιστα τοῦ καιροῦ κατεπείγοντος διὰ τὴν προσδοκωμένην τῶν ἐναντίων ἐπιδρομὴν, ὡς αὐτὸς γράφεις). 138.4 ἀλλὰ τὸ ταπεινὸν τοῦτο σῶμα χρῆσομεν τῷ Θεῷ, μέχρις ἂν διαρκῆ καὶ σθένωμεν, ἵνα μήτε ἡμεῖς βάρος ἔχωμεν, οὕτω κατακρινόμενοι παρ' ὑμῶν καὶ παρὰ παντὸς τοῦ κλήρου καταβώμενοι παντοίοις ὄδυρμοῖς ἐκθλίβοντος ἡμᾶς, καὶ τὴν Ἐκκλησίαν ὀρῶντες ἀμελουμένην καὶ τοὺς πολλοὺς πλήσσοντες, ὥσπερ ὑπερορῶντες τὰ τῆς Ἐκκλησίας· μήτε ὑμεῖς μακρότερα κάμνητε ἀτιμοῦντες ἡμᾶς. 138.5 Καὶ τοῦτο πράξομεν ταῖς ὑμετέραις εὐχαῖς, εἰ αὐτὸς ὀκνεῖς τῆς Ἐκκλησίας τὴν προστασίαν, ὡς αὐτὸς τε λέγεις καὶ πείθει τὰ πράγματα. Βέλτιον γὰρ ἐκεῖναις ἐναποθανεῖν ταῖς φροντίσιν ἢ ταῦταις, ἐπειδὴ δεῖ πάντως ταλαιπωρεῖν, οὕτω τυποῦντος τοῦ Θεοῦ τὰ ἡμέτερα. **139.Τ ΘΕΟΔΩΡΩΙ** 139.1 Ὁ ἀναλαβὼν Δαυὶδ μὲν τὸν ἑαυτοῦ δοῦλον ἐκ ποιμαντικῆς εἰς βασιλείαν, τὴν δὲ σὴν εὐλάβειαν εἰς ποιμαντικὴν ἀπὸ ποιμένης, ὁ οἰκονομῶν κατὰ τὸ ἑαυτοῦ θέλημα τὰ

ἡμέτερα καὶ πάντων τῶν ἐλπίζοντων ἐπ' αὐτόν, αὐτὸς καὶ νῦν ἐπὶ νοῦν ἀγάγοι τῇ σῆ τελειότητι γινῶναι τὴν ἀτιμίαν ἣν ἠτιμάσμεθα παρὰ τῶν κυρίων τῶν ἐπισκόπων περὶ τὰς ψήφους, τῇ μὲν καταστάσει συντιθεμένων, ἡμᾶς δὲ παρωθουμένων. 139.2 Οὐ γὰρ δὴ τὴν σὴν εὐλάβειαν αἰτιάσομαι, νεωστί τε ἐπιστᾶσαν τοῖς πράγμασι καὶ ἀγνοοῦσαν τὰ πλεῖστα, ὡς εἰκός, τῆς καθ' ἡμᾶς ἱστορίας. 139.3 Ταῦτα μὲν οὖν ἱκανῶς· οὐδὲ γὰρ βούλομαι διοχλεῖν σοι μακρότερα, ἵνα μὴ φαίνωμαι φορτικός, ἄρτι τῆς φιλίας ἀρχόμενος. Ἄ δὲ πάρεστι μετὰ τοῦ Θεοῦ βουλευο μένοις ἡμῖν, ταῦτα γνωρίζομεν. 139.4 Ἐγὼ γὰρ ὑπεχώρησα μὲν τῆς κατὰ Ναζιανζὸν Ἐκκλησίας οὔτε ὡς καταφρονῶν τοῦ Θεοῦ, οὔτε ὡς περιορῶν τοῦ μικροῦ ποιμνίου (μηδὲ γὰρ πάθοι τοῦτο ψυχὴ φιλόσοφος), ἀλλὰ πρῶτον μὲν ὡς οὐδενὶ κηρύγματι τοιοῦτω κρατούμενος, δεύτερον δὲ διὰ τὸ συντετριφθαι τῇ ἀρρωστία καὶ νομίζειν μὴ ἔξαρκεῖν πρὸς τὰς τοιαύτας φροντίδας. 139.5 Ἐπειδὴ καὶ ὑμεῖς ἐβαρεῖτε, τὴν ἀναχώρησιν ὀνειδίζοντες, καὶ αὐτὸς οὐκ ἔφερον τὰς παρὰ πάντων μοι γινομένας καταβολήσεις, ὅ τε καιρὸς χαλεπός, ἀπειλῶν ἡμῖν ἐχθρῶν ἔφοδον ἐπὶ βλάβῃ τοῦ κοινοῦ πάσης τῆς Ἐκκλησίας, τέλος ἠτήτην ἦτταν τῷ σώματι μὲν ὀδυνηράν, τῇ δὲ ψυχῇ ἴσως οὐ πονηράν. 139.6 Ἐπιδίδωμι τὸ ταπεινὸν τοῦτο σῶμα τῇ Ἐκκλησίᾳ, μέχρις ἂν ἢ δυνατόν, αἰρετώτερον εἶναι νομίζων ὁτιοῦν παθεῖν σαρκικῶς μᾶλλον ἢ πνευματικῶς πλήσσεσθαι καὶ πλήσειν τοὺς πολλοὺς τὰ χεῖρω περὶ ἡμῶν ὑπειληφότας, ἐξ ὧν αὐτοὶ πάσχουσι. 139.7 Ταῦτ' οὖν εἰδῶς, καὶ συνεύχου καὶ τὴν γνώμην ἡμῶν ἀπόδεξαι· οὐ χεῖρον δ' ἴσως εἰπεῖν, καὶ τυποῦ πρὸς εὐλάβειαν. **140.Τ ΟΛΥΜΠΙΩΙ** 140.1 Πάλιν γράφω, παρεῖναι δέον· ἀλλὰ παρὰ σοῦ μοι τὸ θάρσος, ὃ καὶ τῶν πνευματικῶν βραβευτὰ (ἵνα πρῶτον εἴπω τὸ πρῶτον), καὶ τῶν κοινῶν ἐπανορθωτὰ, καὶ θεόθεν τὰ ἀμφοτέρω· ὁ καὶ μισθὸν εὐσεβείας λαβῶν, τὸ κατὰ νοῦν χωρεῖν σοι τὰ πράγματα καὶ μόνω τυγχάνειν ἀλωτὰ τὰ μὴ τοῖς ἄλλοις ἀλώσιμα. 140.2 Σύνεσις γὰρ σοι καὶ ἀνδρεία τὴν ἀρχὴν ἄγουσιν, ἡ μὲν εὐρίσκουσα τὸ πρακτέον, ἡ δὲ ῥαδίως ἐπιτελοῦσα τὸ εὐρεθέν. Καὶ τὸ μέγιστον, ἡ τῆς χειρὸς καθαρότης, ἣ πάντα εὐθύνεται. 140.3 Ποῦ σοι χρυσὸς ὁ ἄδικος; οὐδ' ἐγένετο, πρῶτον ἔξοριαν κατακριθεὶς, ὡς ἀφανὴς τύραννος. Ποῦ δὲ ἀπέχθεια; κατακέκριται. Ποῦ δὲ χάρις; ἐνταῦθά τι κλίνῃ (κατηγορήσω γὰρ σου μικρόν), ἀλλὰ Θεοῦ φιλανθρωπίαν μιμούμενος, ἦν καὶ νῦν αἰτεῖ δι' ἡμῶν Αὐρήλιος, ὁ σὸς στρατιώτης, 140.4 ὃν ἄφρονα φυγάδα καλῶ καὶ ἰκέτην σώφρονα, ὅτι ὑπὸ τὰς ἡμετέρας ἑαυτὸν τέθεικε χεῖρας, καὶ διὰ τῶν ἡμετέρων τὰς σάς, ὡσπερ τινὰ εἰκόνα βασιλικήν, τὴν πολιὰν ἡμῶν προβαλλόμενος καὶ τὴν ἱερωσύνην, ἣν αἰδεῖσθαι πολλάκις καθωμολόγησας. 140.5 Ἴδού σοι προσάγει τοῦτον ἡ θυο φόρος χεῖρ αὐτῆ καὶ ἀναίμακτος καὶ πολλοὺς μὲν ἐπαίνους σου γράψασα, γράψουσα δέ, οἶδ' ὅτι, καὶ πλείους, εἰ Θεὸς παρατείνειεν ὑμῖν τὴν ἀρχήν, τὴν τε σὴν λέγω καὶ τοῦ συνεργοῦ τῆς σῆς θέμιδος.

141.Τ ΤΩΙ ΑΥΤΩΙ 141.1 Πάλιν φιλανθρωπίας καιρὸς, καὶ πάλιν ἐγὼ τολμηρὸς γράμμασι πιστεύων παράκλησιν περὶ τοσοῦτου πράγματος. Ποιεῖ γὰρ με θρασὺν ἡ νόσος, οὐδὲ προϊέναι συγχωροῦσα· οὐ γὰρ εὐπρεπῆ παρέχει τὴν εἴσοδον. 141.2 Τίς οὖν ἡ πρεσβεία; καὶ μου δέξαι ταύτην ἡμέρωσ καὶ φιλανθρώπως. Δεινὸν μὲν καὶ ἀνδρὸς θάνατος (πῶς γὰρ οὐ;) τοῦ σήμερον ὄντος καὶ αὐρίον οὐκ ἔσομένου οὐδὲ πρὸς ἡμᾶς ἀναλύσοντος· πολλῶ δὲ δεινότερον πόλιν ἀποθανεῖν, ἦν βασιλεῖς ἰδρῦσαντο καὶ χρόνοι συνεστήσαντο καὶ ἀκολουθία μακρὰ διεφύλαξεν. 141.3 Ὑπὲρ τῆς Διοκαιοσᾶ ρέων ὁ λόγος, τῆς ποτε πόλεως, νῦν δὲ οὐ πόλεως, εἰ μὴ σὺ νεύσειας ἡμερον. Ταύτην σοι προσπίπτειν νόμισον δι' ἡμῶν, καὶ φωνὴν ἐχέτω καὶ σχῆμα πενθικὸν περικεῖσθω καὶ κειράσθω κόμας, ὡσπερ ἐν δράματι, καὶ τούτους ποιείσθω πρὸς σὲ τοὺς λόγους· «Δός μοι χεῖρα χαμαὶ κειμένη, βοήθησον ἀσθενούσῃ. Μὴ

συνεπιθῆ τῷ χρόνῳ, μηδὲ διαφθείρης τὰ Περσῶν λείψανα. 141.4 Πόλεις ἐγείρειν σοι πρεπωδέστερον ἢ καταλύειν τὰς κεκμηκυίας. Γενοῦ πολιστῆς ἢ τῷ προσθεῖναι τι τοῖς οὖσιν ἢ τῷ φυλάξει τὴν οὔσαν. Μὴ ἀνάσχη μέχρι τῆς σῆς ἀρχῆς εἶναι πόλιν, καὶ μετὰ σὲ μηκέτ' εἶναι· μηδὲ δοῦναι πονηρὸν τῷ χρόνῳ διήγημα, λαβεῖν ἀριθμουμένην ἐν πόλεσιν, καὶ καταλιπεῖν χωρίον ἀοίκητον τὴν ποτε πόλιν ὄρεσι καὶ κρημνοῖς καὶ ὕλαις μόναϊς γνωριζομένην.» 141.5 Ταῦτα μὲν ποιείτω καὶ λεγέτω πρὸς τὴν σὴν φιλανθρωπίαν ἢ τοῦ πλάσματος πόλις. Ἡμῶν δὲ ὡς φίλων δέξει παραίνεσιν· σωφρονίσαι μὲν θέλησον τοὺς ἐξημαρτηκότας εἰς τὸ πρόσταγμα τῆς σῆς ἐξουσίας, ὑπὲρ γὰρ τούτου οὐδὲν θαρροῦμεν, εἰ καὶ μὴ ἀπὸ κοινοῦ σκέμματός φασι εἶναι τὸ θράσος, ἀλλὰ μειρακίσκων τινῶν ὀρμὴν ἀλόγιστον· 141.6 τὸ πλεῖον δὲ τῆς ὀργῆς συγχωρῆσαι καὶ λογισμῶ χρήσασθαι μείζονι· μητρὸς ὑπερήλησαν νεκρουμένης, οὐκ ἤνεγκαν πολῖται καλεῖσθαι καὶ εἶναι ἀπόλιδες, ἐμάνησαν, παρηνόμησαν, ἀπέγνωσαν τῆς ἑαυτῶν σωτηρίας, ἔκφρονας αὐτοὺς τὸ παράδοξον τοῦ πάθους ἐποίησεν. Ἄρ' οὖν διὰ τοῦτο χρὴ μηδὲ εἶναι πόλιν τὴν πόλιν; Μηδαμῶς, ὧ θαυμάσιε, μὴ τοῦτο ἐπιγράφης. 141.7 Ἄλλὰ τίμησον μὲν πάντας πολίτας καὶ πολιτευτὰς καὶ ἀξιωματικούς ἰκετεύοντας· πάντων γὰρ οἴου τὴν συμφορὰν ὁμοίως ἄπτεσθαι, καὶ εἰ τῷ μεγέθει τῆς σῆς ἐξουσίας ἐφησυχάζουσιν, οἶον ὑποβρύχια στένοντες. 141.8 Τίμησον δὲ τὴν ἡμετέραν πολιάν, οἷς δεινὸν εἴ ποτε τὴν μεγάλην πόλιν ἔχοντες, νῦν μηδὲ πόλιν ἔχοιμεν, καὶ θηρίων οἰκητήριον γένοιτο μετὰ τὴν σὴν ἀρχὴν ὅ τε ναὸς ὄν ἡγεύραμεν τῷ Θεῷ καὶ ἡ περὶ τοῦτον ἡμῶν φιλοκαλία. 141.9 Οὐδὲ γὰρ εἰ ἀνδριάντες κατενεχθήσονται, τοῦτο δεινόν, εἰ καὶ ἄλλοις δεινόν· μηδὲ περὶ τούτων νομίσης ἡμῖν εἶναι τὸν λόγον, οἷς περὶ τὰ κρείττονα ἢ σπουδῆ, ἀλλ' εἰ συγκατενεχθήσεται τούτοις πόλις ἀρχαία καὶ τι λαμπρὸν ἐνεγκοῦσα, ζώντων ἡμῶν καὶ ὀρώντων τῶν παρὰ σοὶ τιμωμένων καὶ τινα ἰσχὺν ἔχειν νομιζομένων. Ἄλλ' ὁ μὲν περὶ τούτων λόγος τοσοῦτος. 141.10 Οὐδὲ γὰρ εἰ πλείονα εἴπομεν, ἰσχυρότερόν τι τῶν σῶν εὐρήσομεν λογισμῶν, οἷς ἔθνος τοσοῦτον ἄγεται, καὶ ἀχθείη γε πλείω καὶ μείζω, καὶ ἐπὶ μείζοσι ταῖς ἀρχαῖς. Ἐκεῖνο δὲ ἀναγκαῖον γινῶναι τὴν σὴν μεγαλόνοιον περὶ τῶν προεμπεπτωκότων, ὅτι παντελῶς εἰσιν ἄθλιοι, ἀπερριμμένοι, καὶ μηδεμιᾶς ἀταξίας τοῖς ἡμαρτηκόσι κοινωνήσαντες, ὡς πολλοὶ πείθουσιν ἡμᾶς τῶν τότε παρόντων. 141.11 Πρὸς ταῦτα βούλευσαι ὅ τι ἂν συμφέρειν νομίσης καὶ πρὸς τὴν ἐντεῦθεν δόξαν καὶ πρὸς τὰς ἐκεῖθεν ἐλπίδας. Ἡμεῖς δὲ τὸ παραστὰν οἴσομεν, οὐκ ἀλύπως μὲν, οἴσομεν δέ· τί γὰρ ἂν καὶ πράξαιμεν ἕτερον; Εἰ δὲ τὰ χεῖρω νικήσειεν, ἐν χαριούμεθα μόνον, τῇ ποτε πόλει ἐπιβαλούμεθα δάκρυα. **142.Τ ΤΩΙ ΑΥΤΩΙ** 142.1 Εἰ καὶ ὁ πόθος τῆς σῆς συντυχίας θερμὸς καὶ ἡ χρεία τῶν δεομένων μεγάλη, ἀλλ' ἡ νόσος ἀήττητος. Διὰ τοῦτο γράμμασι πιστεῦσαι ταύτην τὴν πρεσβείαν ἐθάρρησα. 142.2 Αἰδέσθητι μὲν ἡμῶν τὴν πολιάν, ἣν ἠδέσθης ἤδη καλῶς ποιῶν καὶ πολλάκις. Αἰδέσθητι δὲ καὶ τὴν ἀρρωστίαν ταύτην ἣ μέρος τι καὶ οἱ κατὰ Θεὸν ἰδρῶτες συνεισήνεγκαν, εἴ τι δεῖ καὶ νεανιεύσασθαι. 142.3 Καὶ διὰ τοῦτο φείσαι μὲν τῶν πολιτευομένων πρὸς ἡμᾶς βλεπόντων ὡς ἐχόντων ἡμῶν ἐπὶ σοῦ παρρησίαν. Φείσαι δὲ τῶν ἄλλων τῶν ὑπὸ τὴν ἡμετέραν φροντίδα. Καὶ γὰρ οὐδεμία ζημία τοῖς πράγμασιν ἐκ τῆς φιλανθρωπίας, ἐπεὶ τῷ φόβῳ πλείονα κατορθοῖς ἢ ταῖς τιμωρῖαις ἕτεροι. 142.4 Σοὶ δὲ ἀντὶ τούτων γένοιτο τὸ τοιοῦτου τυχεῖν τοῦ κριτοῦ οἷδ' ὅσπερ ἂν αὐτὸς γένη τοῖς δεομένοις καὶ ἡμῖν τοῖς πρεσβεύουσιν. **143.Τ ΤΩΙ ΑΥΤΩΙ** 143.1 Τί τὸ πολλὰ παθεῖν καὶ τὸ εὖ παθεῖν τοῖς ἀνθρώποις χαρίζεται; διδάσκει φιλανθρωπίαν καὶ κλίνει τοῖς δεομένοισι. Οὐδὲν γὰρ τοιοῦτον παιδεύμα πρὸς τὸ ἐλεεῖν ὡς τὸ προλαβεῖν χρηστότητα. 143.2 Τοῦτο καὶ αὐτῷ μοι συμβέβηκεν· ἔμαθον τὸ συμπαθὲς ἐξ ὧν ἔπαθον. Καὶ ὄρας τὸ ἡμέτερον μεγαλόψυχον; αὐτὸς χρήζων τῆς σῆς ἡμερότητος ἐν τοῖς ἐμοῖς πράγμασιν, ὑπὲρ ἄλλων πρεσβεύω καὶ οὐ δέδοικα μὴ

δαπανήσω σου τὸ φιλόφρονον ἐν τοῖς ἀλλοτρίοις. 143.3 Γράφω δὲ ταῦτα ὑπὲρ τοῦ πρεσβυτέρου Λεοντίου, εἴτ' οὖν ποτε πρεσβυτέρου· ὃς εἰ μὲν ἄξια πέπονθεν ὦν πεποίηκεν, ἐνταῦθα στῶμεν, μὴ τὸ ὑπερβάλλον ἀδικία γένηται· 143.4 εἰ δέ τι τῆ τιμωρία προσχρεωστεῖται καὶ οὕτω τοῖς ἀμαρτήμασι τὰ τῆς ὕβρεως ἀντισώθη, τοῦτο ἡμῖν συγχώρησον καὶ τῷ Θεῷ καὶ τῷ βήματι καὶ τῷ κοινῷ συλλόγῳ τῶν ἱερέων οἷς ποτε συνηρίθμητο, καὶ εἰ νῦν ἀνάξιον ἑαυτὸν ἀπέφηνεν οἷς τε πεποίηκεν, οἷς τε πέπονθεν. 143.5 Εἰ μὲν οὖν πείθομεν, τοῦτο ἄριστον· εἰ δὲ μή, προσάγομέν σοι πρεσβευτὴν αἰδεσιμώτερον, τὸν κοινωὸν σοι καὶ τῆς ἀρχῆς καὶ τῆς εὐδοξίας. **144.Τ ΤΩΙ ΑΥΤΩΙ** 144.1 Οὐ πανταχοῦ τὸ τάχος ἐπαινετόν. Διὰ τοῦτο ἀνεβαλόμην τὴν ἀπόκρισιν εἰς τόδε περὶ τῆς τοῦ αἰδεσιμωτάτου Οὐρηριανοῦ θυγατρὸς, τῷ χρόνῳ τι διδούς εἰς διόρθωσιν καὶ ἅμα τῆς σῆς στοχαζόμενος ἀγαθότητος οὐκ ἐπαινούσης τὸ διαστάσιον, ἔξ ὧν ἡμῖν τὴν πεῦσιν διέτρεψας, οὓς οὐ ταχεῖς ἤδεις οὐδὲ ἀπερισκέπτους πρὸς τὰ τοιαῦτα. 144.2 Διὰ τοῦτο μὲν οὖν κατέσχον ἑμαυτὸν εἰς δεῦρο καί, οἶμαι, οὐκ ἀλογίστεως. Ἐπεὶ δὲ εἰς στενὸν ἤκομεν τοῦ καιροῦ καὶ ἀνάγκη γνωρίσαι τὸ παρὰ τῆς ἐξετάσεως εὐρεθέν, καὶ δὴ γνωρίσομεν. 144.3 Διπλῆ τις ἡ παῖς εἶναί μοι φαίνεται, μεριζομένη αἰδοῖ τε γονέων καὶ ἀνδρὸς συνηθεία. Καὶ τὰ μὲν ῥήματα μετ' ἐκείνων ἐστίν, ἡ δὲ διάνοια οὐκ οἶδα εἰ μή τι καὶ μετὰ τούτου, ὡς παραδηλοῖ τὸ δάκρυον. 144.4 Αὐτὸς μὲν οὖν δηλαδὴ πράξεις ὃ παρίσταται τῆ σῆ δίκη καὶ τῷ κατεῦ θύνοντί σε πρὸς πάντα Θεῷ. Ἐγὼ δὲ ἡδιστα ἂν γνώμην ἔδωκα τῷ υἱῷ Οὐρηριανῷ πολλὰ τῶν ἐν μέσῳ παραδραμεῖν ἐπὶ τῷ μὴ κυρῶσαι τὸ ἀποστάσιον, ὃ τοῖς ἡμετέροις ἀπαρέσκει πάντως νόμοις, κἂν οἱ Ῥωμαίων ἐτέρως κρίνωσι. 144.5 Τὸ δίκαιον γὰρ φυλαχθῆναι ἐπαναγκές, ὃ καὶ ἡμεῖς σοι εὐχόμεθα ἀεὶ λέγειν τε καὶ ποιεῖν. **145.Τ ΟΥΗΡΙΑΝΩΙ** 145.1 Οὐδὲν δεινὸν ποιούσιν οἱ δήμιοι· καὶ γὰρ ὑπηρετοῦνται νόμοις· οὐδὲ τὸ ξίφος παράνομον, ὧ τούτους πονηροὺς κολάζομεν· ἀλλ' ὅμως οὐκ ἐπαινεῖται δήμιος οὐδὲ ἀσμενίζεται φοινικὸν ξίφος. 145.2 Οὕτως οὐδὲ ἡμεῖς ἀνεχόμεθα γενέσθαι μισητοὶ διὰ τῆς ἡμετέρας χειρὸς καὶ γλώσσης τοῦ ἀποστασίου βεβαιουμένου. Κρεῖττον γὰρ ἐνώσεως καὶ φιλίας ἢ διαστάσεως καὶ βίου λύσεως μέσους γίνεσθαι. 145.3 Τοῦτό μοι δοκεῖ καὶ ὁ θαυμασιώτατος ἀρχὼν ἐνθυμηθεὶς ἡμῖν ἐπιτρέψαι τὴν πεῦσιν τῆς σῆς θυγατρὸς, ὡς οὐκ ἀποτόμως οὐδὲ ἀπαθῶς ἐλθεῖν δυναμένοις ἐπὶ τὴν λύσιν. Οὐ γὰρ ὡς λογιστὴν, ἀλλ' ὡς ἐπίσκοπον δηλαδὴ προεβάλετο καὶ μέσον ἐποίησατο τῆς καθ' ὑμᾶς περιπετείας. 145.4 Παρακαλῶ τοῖνυν χαρίσασθαι τι τῆ ἐμῆ δειλία· καὶ εἰ μὲν τὰ κρεῖττω νικᾷ, χρήσασθε ἡμῖν ὑπηρεταῖς τῆς ὑμετέρας βουλήσεως, καὶ χαίρομεν τὰ τοιαῦτα ἐπιταττόμενοι· εἰ δὲ τὰ χεῖρω τε καὶ σκαιότερα καὶ οἷς οὐδέπω καὶ τήμερον ἐνεχειρήσαμεν, ἄλλον ἐπιζητεῖτε τὸν πρὸς ταῦτα ἐπιτηδειότερον. 145.5 Ἐμοὶ δὲ οὐ σχολή, ἵνα τῆ ὑμετέρα φιλία χαρίσωμαι (εἰ καὶ τὰ πάντα οἶδα ὑμᾶς ἑμαυτῷ τιμιωτάτους), Θεῷ προσκρούειν, ὧ λόγον ὑπέχω παντὸς κινήματος καὶ διανοήματος. 145.6 Τῆ δὲ σῆ θυγατρὶ τότε πιστεύσομεν (εἰρήσεται γὰρ ἀληθές), ὅταν δυνηθῆ τὸ αἰδεῖσθαι ὑμᾶς φυγοῦσα παρρησιάζεσθαι τὴν ἀλήθειαν. Ὡς νῦν γε τὸ πάθος ἐλεεινόν· μερίζει γὰρ ὑμῖν μὲν τὰ ῥήματα, τῷ δὲ ἀνδρὶ τὸ δάκρυον. **146.Τ ΟΛΥΜΠΙΩΙ** 146.1 Τοῦτο ἦν ὅπερ ἔλεγον ὡσπερ ἕκ τινος προφητείας εἰς πάντα δεξιῶ σου τυγχάνων καὶ ἀπλήστως τῆς σῆς ἡμερότητος ἐμφορούμενος, ὅτι δέδοικα μὴ κενώσω τὸ φιλόφρονον ὑμῶν ἐν τοῖς ἀλλοτρίοις. 146.2 Ἴδου γὰρ ἀγὼν ἐμὸς (εἴπερ ἐμὸς, ὁ τῶν ἐμῶν), καὶ οὐ μετὰ τῆς ἴσης παρρησίας ποιῶμαι τοὺς λόγους. Πρῶτον μὲν ὅτι ἐμὸς. Τὸ γὰρ ὑπὲρ ἑαυτοῦ δεῖσθαι, εἰ καὶ χρησιμώτερον, ἀλλὰ ταπεινότερον. 146.3 Ἔπειτα ὑφορῶμαι τὸν κόρον ὡς τὸ ἡδὺ λύνοντα καὶ πᾶσιν ἐναντιούμενον τοῖς καλοῖς. Ἐχει μὲν οὖν οὕτως ταῦτα, καὶ εἰκάζω λίαν ὀρθῶς. Ὅμως δὲ τῷ τε Θεῷ θαρρῶν, ὧ παρέστηκα, καὶ τῆ σῆ περι τὸ εὖ ποιεῖν μεγαλοψυχία, τὴν ἰκεσίαν ταύτην ἐθάρρησα. 146.4 Ἔστω κάκιστος πάντων

Νικόβουλος ὃς ἐν ἀδικεῖ μόνον ὅτι δι' ἡμᾶς ἐστὶν ἐπίφθονος καὶ τοῦ δέοντος ἐλευθεριώτερος. Ἔστω καὶ δικαιοτάτος ἀνθρώπων ὁ νῦν ἡμῖν πολεμῶν. Αἰσχύνομαι γὰρ κατηγορεῖν ἐπὶ τῆς σῆς ὀρθότητος οὐ πρόωγ ὑπερεμάχουν· 146.5 ἄλλ' οὐκ οἶδα εἴ σοι παραστήσεται δίκαιον ὑπὲρ ἄλλων ἀμαρτημάτων ἐν ἄλλοις ἀπαιτεῖσθαι δίκην, καὶ τούτων ἀλλοτρίων, καὶ οὐδὲ ἐκουσίων, τὸν οὕτω κινήσαντα τοὺς οἰκέτας καὶ τοσοῦτον ἀγανακτήσαντα, ὥστε ἐνδοῦναι τῷ ἐγκαλοῦντι προθυμότερον ἢ περ ἐκεῖνος ἔβουλετο. 146.6 Ἀλλὰ δεῖ δουλεύειν Νικόβουλον, ἢ τοὺς τούτου παῖδας, ὃ δοκεῖ τοῖς ἐπηρεάζουσιν; αἰσχύνομαι γὰρ τὴν ὑπόθεσιν τῆς ἐπηρείας καὶ τὸν καιρόν, εἴ σοῦ τε ἄρχοντος καὶ ἡμῶν παρὰ σοὶ δυναμένων τοῦτο γενήσεται. Νῦν βοηθεῖται τὰ δημόσια, νῦν αὔξεται τὰ βουλευτήρια, ὅτε λυπεῖ τὰ ἴδια; Μηδαμῶς, ὧ θαυμάσιε, μὴ τοῦτο παραστήτω τῇ σῇ καθαρότητι. 146.7 Ἀλλὰ συνεῖς μὲν τῷ πτηνῷ τάχει τῆς διανοίας τὴν ἀφ' ἧς ταῦτα γίνεται κακοθήειαν, αἰδεσθεῖς δὲ ἡμᾶς τοὺς σοὺς ἐπαινέτας, φιλόανθρωπον σεαυτὸν παράσχου τοῖς κινουμένοις κριτὴν, ὡς οὐκ ἀνθρώποις μόνον δικάζων σήμερον, ἀλλὰ καὶ ἀρετῇ καὶ κακίᾳ· οὐ μᾶλλον ἢ τοῦ καθ' ἕκαστον φροντιστέον τοῖς γε κατὰ σὲ τὴν ἀρετὴν καὶ δεξιοῖς ἄρχουσιν. 146.8 Ἔσται δέ σοι παρ' ἡμῶν ἐπὶ τούτοις οὐ τὸ τῶν εὐχῶν μόνον, ὧν οἶδά σε μὴ περιφρονοῦντα κατὰ τοὺς πολλούς, ἀλλὰ καὶ τὸ περιβόητον καταστήσαι τὴν σὴν ἀρχὴν πᾶσιν οἷς γνωρίζομεθα. **147.Τ ΑΣΤΕΡΙΩΙ** 147.1 Τί Θεοῦ δικαιοτέρου; Ἄλλ' ὅμως, πάντων ποιητῆς ὧν καὶ δεσπότης, ἐξαίρετον ἑαυτοῦ λαὸν ποιεῖται καὶ ὀνομάζει τὸν Ἰσραήλ, καὶ οὐκ αἰσχύνεται μὴ ἄδικος παρὰ τοῦτο νομίζηται. 147.2 Τί οὖν θαυμαστὸν εἰ καὶ ἡμεῖς, πάντων κηδόμενοι τῶν ὑπὸ τὴν ἡμετέραν χεῖρα καὶ προστασίαν, πλεον τοῦ υἱοῦ Νικοβούλου περιεχόμεθα, ὃν καὶ γηροκόμον καὶ νοσοκόμον γινώσκωμεν, καὶ οἷον ἔρεισμα καὶ βακτηρίαν τῆς ἀσθενείας ἡμῶν ὑποβεβλήμεθα; 147.3 Τοῦτον ὑπὸ τὰς σὰς τίθεμεν χεῖρας, καὶ διὰ τῶν σῶν ταῖς τοῦ ἄρχοντος, πάνυ δεινὸν νομίζοντες τοὺς μὲν ἄλλους καὶ τῶν μεγίστων ἐγκλημάτων ἐλευθεροῦν δι' ἡμῶν, καὶ πρώτους γε τοὺς νῦν πικροὺς κατηγοροῦς, 147.4 τοῦτον δὲ μηδὲ τῆς ἐπηρείας δύνασθαι, καὶ ἧς τυγχά νομεν ἐπὶ τῶν ξένων τιμῆς, ταύτης ἐφ' ἡμῶν αὐτῶν μὴ τυγχάνειν, ἀλλὰ ταῦτὸν πάσχειν τοῖς ὀφθαλμοῖς οἱ τᾶλλα ὀρῶντες ἑαυτοὺς οὐχ ὀρῶσιν, ἢ τῶν πηγῶν ταῖς ἐν βάθει κειμέναις αἰ τὰ πλησίον οὐχ ὑπορρέουσαι τὰ πόρρω ποτίζουσιν. 147.5 Ἔστω δεινὰ τὰ τετολμημένα τοῖς παιδαρίοις, ἢ ὑπέρδεινα· ὥσπερ οὖν ἴσως οὐδὲν ἢ μικρὸν εὐρηθήσεται, εἴ μὴ τῷ καιρῷ τῆς ἐξετάσεως στενοχωρηθῆμεν. 147.6 Ἀλλὰ τί τοῦτο πρὸς τοὺς δεσπότας, οἱ μηδενὸς τῶν γεγενημένων κεκοινωνήκασι; ἢ τίς ὁ λόγος, ὑπὲρ τῶν ἀλλοτρίων ἀμαρτημάτων ἐν ἄλλοις ἀπαιτεῖσθαι δίκην καὶ νῦν τῶν δημοσίων φροντίζειν, ἠνίκα λυπεῖ τὸ ἴδιον; **148.Τ ΤΩΙ ΑΥΤΩΙ** 148.1 Τί τοῦτο; ἴσως ἐρεῖς· πάλιν ἡμῖν Γρηγόριος; πάλιν ἐπιστολαί; πάλιν αἰτήσεις; ὦ τῆς ἀπληστίας, ἦν αὐτοῖς κεκινήκαμεν. 148.2 Μηδαμῶς, ὧ θαυμάσιε, μὴ τοῦτο πάθης. Τίνων γὰρ οἱ λιμένες, ἢ τῶν χειμαζομένων; τίνων δὲ τὰ φάρμακα, ἢ τῶν ἀρρωστούντων; ὧν περ ἡμεῖς μὴ ἀποστερηθῆμεν, καὶ τοσοῦτῳ μᾶλλον ὅσω πιστευόμεθα δύνασθαι παρὰ σοί. 148.3 Οὐκ ἔτι γὰρ αἰτοῦμεν, ἀλλ' ἀπαιτοῦμεν, ἀεὶ χάριτος χάριν προκαλουμένης. Νικόβουλος ἐν ἐπηρείαις, ταῦτὸν δὲ εἰπεῖν ὅτι ἡμεῖς· ἡμῶν γὰρ ἐστὶν ἀνάπαυσις. 148.4 Καὶ πῶς οἷόν τε σιωπᾶν καὶ μὴ φορτικὸν εἶναι καὶ τὸν σφόδρα φιλόσοφον; Δὸς χεῖρα πιεζομένοις, ἵνα καὶ αὐτὸς τῆς ἐκ Θεοῦ τύχης, χρήζων ταύτης ὡς ἄνθρωπος. 148.5 Καὶ χρῆσαι πάσῃ τῇ φιλίᾳ καὶ τῇ συνέσει καὶ τῷ δύνασθαι σὺν Θεῷ περὶ τὰ ἡμέτερα πράγματα. Οὔτε γὰρ σίδηρος ἔμπυρος πολλῶν δεῖται τῶν παρὰ τοῦ λίθου κρουμάτων ἵνα τὸ ἐγκείμενον πῦρ δημοσιεύσῃ· ἀλλ' ἐπλήγη τε ὁμοῦ καὶ τὸ πῦρ ἤστραψεν. Οὔτε αὐτὸς μακροτέρας δεῖσθαι παρακλήσεως, καὶ τοῦτο ὑπὲρ ἡμῶν, καὶ τοιοῦτου τοῦ πείθοντος ὄντος, καὶ οὕτω γνησίου κοινωνοῦ τῆς ἀρχῆς. 148.6 Ἐν καὶ σύντομον φθέγγομαι· τὰς μὲν ἄλλας χάριτας

ἄλλοι δι' ἡμῶν ἐλάμβανον, ταύτης δὲ ἡμεῖς χρῆζομεν ὑπὲρ ἡμῶν αὐτῶν, ὃ καὶ μάλλον δυσωπησάτω τὴν σὴν λογιότητα. **149.Τ ΓΕΩΡΓΙΩ** 149.1 Τὸ ἀρρωστοῦν θεραπεύεται, ἀλλ' οὐ συντριβεται. Πῶς οὖν ὁ συνδιάκονος ἡμῶν Εὐθάλιος, οὔτε τὸν βαθμὸν αἰδεσθεῖς, οὔτε τὴν οἰκειότητα τιμήσας, δεσμοῖς καὶ πληγαῖς συνέτριψε τὸν ἄθλιον Φιλαδέλφιον, ὡς δείκνυσι καὶ τῶν πληγῶν τὰ σημεῖα, τοῦτο τεθαύμακα. 149.2 Μὴ τοίνυν παρέργως δέξῃ τὸ γεγονός, ἀλλὰ τὸ συμβάν, ἐλθὼν διὰ σεαυτοῦ, παράστησον ἡμῖν. Παρέστω δὲ καὶ ὁ διάκονος, καὶ λόγον ὑφέξων τῆς κατηγορίας καὶ τύπον ληψόμενος περὶ τῆς τοῦ συντριβέντος ζωῆς. Οὐ γὰρ ἀνεχόμεθα τοιαύτην ἀσχημοσύνην τολμᾶσθαι σχεδὸν ἐν ταῖς ἡμετέραις ὄψεσιν. **150.Τ ΑΣΤΕΡΙΩ** 150.1 Χαίρω καὶ γράφων καὶ ἐγκαλούμενος ὅτι μὴ γράφω, 150.1 εἴ ποτε τοῦτο συμβαίνει· χρηστὰ γὰρ σου καὶ τὰ ἐγκλήματα. Καίτοι γε πολλάκις καὶ περὶ πολλῶν ἐπιστείας οἶδα, καὶ μέντοι καὶ τυχῶν περὶ ὧν ἐδέηθην σου. Καὶ εἰ μὴ τι ἄλλο, τό γε πλῆθος τῶν εὔπεπονθῶτων μαρτυρεῖ μοι τὰ γράμματα. 150.2 Εἰ δὲ σὺ μὲν ἀφθονώτερος εἶ τὴν φιλιάν ἢ τις ἂν εὐξαιτο, ἐγὼ δὲ περὶ τὰς αἰτήσεις δειλότερος, σὺ μὲν ἔχε τὰ πρῶτα τῆς ἀρετῆς, ἐμοὶ δὲ συγγνώμη τὸ φορτικὸν φεύγοντι, ἐπειδὴ 20πᾶν μέτρον ἄριστον 20 οἶδεν ὁ τοῦ σοφοῦ λόγος. 150.3 Πλὴν τῷ Θεῷ χάρις, ὅτι σοι τὸ εὔποιεῖν ἐνεχείρισεν, οὕτω κοινὸν ἐπιστήσας ἡμῖν εὐεργέτην τε καὶ συνάρχοντα. Ἐπεὶ καὶ νῦν ἐγχειρίζω σοι διὰ ταύτης μου τῆς ἐπιστολῆς τὸν ἀδελφὸν καὶ συνδιάκονον ἡμῶν Γεώργιον, ἄνδρα τῶν ἐξαιρέτων ἡμῖν καὶ τῇ Ἐκκλησίᾳ χρησιμώτατον, ἀξίων θάρσους αὐτὸν τυχεῖν ἐν οἷς πρὸς τινὰς διαφέρεται καὶ μὴ συναρπασθῆναι τῇ τυραννίδι.

151.Τ ΝΕΚΤΑΡΙΩ 151.1 Καλῶς οἱ πολλοὶ στοχάζονται τῆς σῆς διανοίας· μάλλον δὲ οὐκ εἰκάζουσιν, ἀλλ' ἡμῖν φιλοτιμουμένοις οὐκ ἀπιστοῦσιν, ὅτι μὴ μικρᾶς ἡμᾶς ἀδιοῖς αἰδοῦς καὶ τιμῆς. Τούτων εἷς ἐστὶ καὶ ὁ τιμιώτατος υἱὸς ἡμῶν Γεώργιος, 151.2 ὅς, πολλαῖς ζημίαις περιπεσὼν καὶ κάμνων ἰκανῶς ἐν τοῖς πράγμασι, ἕνα λιμένα σωτηρίας εὕρισκει, τὸ προσαχθῆναί σοι δι' ἡμῶν καὶ τυχεῖν τινος φιλανθρωπίας παρὰ τοῦ τιμιωτάτου τῶν οἰκείων Κόμητος. 151.3 Δὸς οὖν τὴν χάριν, εἰ βούλει μὲν, αὐτῷ καὶ τῇ χρεῖα· εἰ βούλει δέ, ἡμῖν, οἷς τὸ πάντα χαρίζεσθαι οἶδ' ὅτι ἐγνωσμένον ἐστὶ σοι καὶ αὐτοῖς πείθεις τοῖς πράγμασι. **152.Τ ΘΕΟΔΩΡΩ** 152.1 Καιρὸς μοι τὸ τῆς Γραφῆς εἰπεῖν· 20πρὸς τίνα βοήσομαι ἀδικούμενος; Τίς ὀρέξει μοι χεῖρα πιεζομένω; 20 Εἰς τίνα τὸ βάρος τῆς Ἐκκλησίας χωρὴν σε, κακῶς οὕτω διακειμένης καὶ λελυμένης; 152.2 20Δια μαρτύρομαι ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ καὶ τῶν ἐκλεκτῶν ἀγγέλων 20 ὅτι μὴ δίκαια πάσχει τὸ τοῦ Θεοῦ ποίμνιον, ἀποίμαντον ὃν καὶ ἀνεπίσκεπτον διὰ τὴν ἡμετέραν νέκρωσιν. 152.3 Ἐμὲ γὰρ ἡ νόσος κατέχει καὶ τάχιον ἀπήγαγε τῆς Ἐκκλησίας καὶ νῦν παντάπασιν ἀχρειοῖ, ἀεὶ τὰ τελευταῖα πνέοντα καὶ πλέον τοῖς πράγμασι συντριβόμενον. 152.4 Εἰ μὲν οὖν ἄλλην τινὰ κεφαλὴν εἶχεν ἢ ἐπαρχία, πρὸς ἐκείνην ἔδει βοᾶν καὶ διαμαρτύρεσθαι· τῆς δὲ σῆς εὐλαβείας ὑπερκειμένης, πρὸς σὲ βλέπειν ἀναγκαῖον. Φρόντισον τῆς σῆς Ἐκκλησίας ὃν βούλει τρόπον καὶ μὴ παρίδης ἀναξίως ἑαυτῆς πράττουσαν. 152.5 Ἴνα γὰρ τᾶλλα ἐάσω, οἷα νῦν ἐπιστάντες οἱ Ἀπολλο-ναριανοί, τὰ μὲν πεποιήκασιν, τὰ δὲ ἀπειλοῦσι, παρὰ τῶν κυρίων μου τῶν συμπρεσβυτέρων μαθήσει, Εὐλαλίου τοῦ χωρεπισκόπου καὶ Κελευσίου, οὓς ἐξ ἔργου πρὸς τὴν σὴν εὐλάβειαν ἀπεστάλκαμεν. 152.6 Καὶ τὸ ταῦτα ἐπισχεῖν, οὗ τῆς ἡμετέρας ἐστὶν ἡλικίας καὶ ἀσθενείας, ἀλλὰ τῆς σῆς ἀγχινοίας καὶ δυνάμεως, ἐπειδὴ σοι, μετὰ τῶν ἄλλων, καὶ τὸ ἰσχύειν ἔδωκεν ὁ Θεὸς ἐπὶ τῇ κοινῇ τῆς Ἐκκλησίας προστασίᾳ. 152.7 Εἰ δὲ ταῦτα λέγων καὶ γράφων μὴ ἀκουοίμην, ὃ λείπεται μόνον, τοῦτο γενήσεται, δημοσίᾳ κηρύξαι πᾶσι καὶ καταστῆσαι γνώριμον ὅτι ἐπισκόπου χρῆζει ἢ Ἐκκλησία, ἵνα μὴ παρὰ τῆς ἡμετέρας ἀρρωστίας

καταβλάπτηται. Τὸ δὲ ἐξῆς ὑμεῖς εἴσεσθε. **153.Τ ΒΟΣΠΟΡΙΩΙ** 153.1 Δις ἤδη τοῦτο ἐπτέρνισμαι παρ' ὑμῶν καὶ ἠπάτημαι (οἶδας ὃ λέγω)· καὶ εἰ μὲν δικαίως, ὄσφρανθειή Κύριος παρ' ὑμῶν ὄσμήν εὐωδίας· εἰ δὲ ἀδίκως, συγγνοίη Κύριος. 153.2 Οὕτω γὰρ ἐμὲ περὶ ὑμῶν λέγειν εὐλογον, ἐπειδὴ φέρειν καὶ ἀδικούμενοι προστετάγμεθα. Πλήν ὡσπερ ὑμεῖς κύριοι τῆς ὑμετέρας γνώμης, οὕτω κἀγὼ τῆς ἐμῆς. Οὐκέτι βαρὺς ὑμῖν ἔσται Γρηγόριος ὁ βαρὺς. Ἀναχωρήσω πρὸς Θεὸν τὸν μόνον καθαρὸν τε καὶ ἄδολον. Εἰς ἑμαυτὸν συσταλήσομαι. 153.3 Ταῦτα ἑμαυτῷ νενομοθέτηκα· δις γὰρ πρὸς τὸν αὐτὸν λίθον πταίειν τοῖς ἀνοήτοις μόνους ἢ παροιμία δίδωσιν. **154.Τ ΟΛΥΜΠΙΩΙ** 154.1 Ἡμῖν ἄρχων σὺ καὶ μετὰ τὴν ἀρχὴν (κρίνομεν γὰρ ἐτέρως ἢ ὡς οἱ πολλοὶ τὰ πράγματα), ὅτι πᾶσαν ἀρχικὴν ἀρετὴν ἐν σεαυτῷ συλλαβὼν ἔχεις. Πολλοὶ μὲν γὰρ τῶν ὑψιθρόνων ἐμοὶ κάτω, ὅσους ἢ χεῖρ ποιεῖ ταπεινοὺς καὶ δούλους τῶν ἀρχομένων· πολλοὶ δὲ ὑψηλοὶ καὶ μετέωροι, κἂν ἐστήκασιν κάτω, ὅσους ἄνω τίθησιν ἀρετὴ καὶ ποιεῖ μειζόνων ἀρχῶν ἀξίους. 154.2 Ἀλλὰ τί τούτων ἐμοί; Οὐκέτι μεθ' ἡμῶν ὁ μέγας Ὀλύμπιος οὐδὲ φέρει τοὺς ἡμετέρους οἴακας· οἰχόμεθα, προδεδόμεθα, γεγόναμεν αὐθις δευτέρα Καππαδοκία, πρώτη παρὰ σοῦ γεγονότες. 154.3 Καὶ τὰ μὲν τῶν ἄλλων τί χρὴ λέγειν; Ἀλλὰ τίς γηροκομήσει τὸν σὸν Γρηγόριον καὶ φαρμακεύσει τὴν ἀσθένειαν ταῖς τιμαῖς καὶ θήσει τιμιώτερον τὸν παρὰ σοῦ πολλοῖς προξενούντα φιλόανθρωπον; 154.4 Νῦν μὲν οὖν ἀπίοιτε τὴν ὑμετέραν ὁδὸν σὺν ὁδηγίᾳ καὶ πομπῇ κρείττονι, πολλὰ μὲν δάκρυα καταλιπόντες ἡμῖν, πολὺν δὲ πλοῦτον ἐπικομιζόμενοι παρ' ὑμῶν καὶ οἷον οὐ πολλοὶ τῶν ἀρχόντων, τὴν εὐδοξίαν καὶ τὸ ἀνάγραπτοι τυγχάνειν ἐν ταῖς ἀπάντων ψυχαῖς, στήλαις οὐκ ἐυκινήτοις. 154.5 Εἰ δὲ πάλιν ἡμῖν ἐπισταίητε μετὰ μείζονος καὶ λαμπροτέρας τῆς ἀρχῆς (τοῦτο γὰρ ὁ πόθος ἡμῖν μαντεύεται), τελεώτερα τῷ Θεῷ τὰ χαριστήρια πάντως ἀνοίσομεν. **155.Τ ΑΣΤΕΡΙΩΙ** 155.1 Τί τοῦτο πάσχομεν; οἴχεσθε καταλιπόντες ἡμᾶς, καὶ ἡμεῖς ἀρρωστοῦμεν, οὐδὲ τοσοῦτον παρὰ τοῦ φθόνου συγχωρηθέντες, ὅσον ἐφ' ὑμῖν τὰ προπεμπτήρια φθὲγ ξασθαι. Ὡ τῆς ζημίας καὶ τῆς ἐπηρείας. 155.2 Κινδυνεύω τι καὶ τολμηρὸν εἰπεῖν· τί λαβεῖν ἔδει τὸ ἀγαθόν, εἰ μὴ παραμένειν ἐμελλεν; Οὐ γὰρ τοσοῦτον εὐφραίνει παρὸν τῶν τερπνῶν οὐδὲ ἓν, ὅσον ἀνιᾶ χωριζόμενον. 155.3 Τετιμήμεθα παρ' ὑμῶν, δεδοξάσμεθα, τῆς ἀρχῆς ἀπηλαύσαμεν, τῆς φιλοανθρωπίας ἐνεφορήθημεν. Οὔτε γὰρ ἐπιλελήσμεθα τούτων, οὔτε ἐπιλησόμεθα· πρότερον ἡμῶν αὐτῶν ἢ ὑμῶν. 155.4 Τί δὲ παρ' ἡμῶν ἀντὶ τούτων ὑμῖν; Τί δ' ἄλλο γε, ἢ ὧν ἔχομεν τὸ κάλλιστον; ἔχομεν δὲ τὰς εὐχάς, αἷς σώζοισθε καὶ εὐδοκιμοίητε. Καὶ πάλιν ἡμῖν ὀφθειήτε, ἂν ἄρα τοσαύτης τύχωμεν τοῦ ζῆν προθεσμίας. **156.Τ ΤΩΙ ΑΥΤΩΙ** 156.1 Μέγας ἐν ἀνθρώποις ὁ Ἡρακλῆς, ὡς ὁ λόγος (ἵνα σε λόγιον ὄντα καὶ τινος ἀναμνήσω τῶν σῶν)· ἀλλ' οὐκ ἂν τοσοῦτος ἦν, εἰ μὴ τὸν Ἰόλαον εἶχε συναγωνιζόμενον, καὶ κατὰ τῆς Ὑδρας μάλιστα, τοῦ πικροῦ τούτου καὶ πολυκεφάλου θηρίου, ἧς ὁ μὲν ἐξέτεμεν τὰς κεφαλὰς, ὁ δὲ ἐπέκαιεν, ὡσπερ τὰς τῆς κακίας ὑμεῖς. 156.2 Πολλοὺς παρήλαυον οἱ Ἀκτορίωνες ἄρμασιν, ὡς Ὀμήρῳ δοκεῖ· δίδυμοι γὰρ ἦσαν καὶ τὰ σώματα καὶ τὴν τέχνην, ὁ μὲν τὰς ἡνίας, ὁ δὲ τὴν μάστιγα μεριζόμενοι καὶ τὸ νικᾶν ἀλλήλοις συνερανίζοντες. 156.3 Πολλοὺς διασώζει κυβερνήτης πλωτῆρας, ἀλλ' οὐκ ἂν ὁμοίως διέσωζε μὴ καλῶ πρωρεῖ βοηθούμενος, ὅς καὶ διαθρεῖ τοὺς ἀνέμους καὶ τὰς ὑφάλους προδείκνυσι καὶ γίνεται τῆς νηὸς οἷόν τις ὀφθαλμός. 156.4 Τοιοῦτον ἡμῖν καὶ τὸ ὑμέτερον. Λαμπρὸν γὰρ ὄντα τὸν ἄρχοντα καὶ παρ' ἑαυτοῦ, λαμπρότερον αὐτὸς ἐργάζη τῇ συνεργίᾳ· ὃν πολλὰ ἐπαινοῦντες τοῦτο θαυμάζομεν μάλιστα ὅτι τοσαύτην τοῖς δημοσίοις εὐνοίαν σώζοντες χώραν δίδοτε τοῖς φιλικοῖς, οὐ τραχύτητι τρόπου τὸ ἀκριβὲς ἐνδεικνύμενοι, κατὰ τοὺς πολλοὺς τῶν ἀμέτρων, ἡμερότητι δὲ μᾶλλον τὸ τῆς ἀρχῆς αὐστηρὸν τιθασσεύοντες. **157.Τ ΘΕΟΔΩΡΩΙ** 157.1 Τὰ μὲν πνευματικὰ πέρασ ἔχει· οὐκέτι προσθήσω διοχλεῖν ὑμῖν.

Συνίοιτε, φράσσοισθε, βουλευόισθε καθ' ἡμῶν. Νικάτωσαν οἱ μισοῦντες ἡμᾶς· φυλαττέσθωσαν ἀκριβῶς οἱ κανόνες, ἀφ' ἡμῶν ἀρξάμενοι τῶν ἀμαθεστάτων. 157.2 Οὐδεὶς ἀκριβείας φθόνος· τὰ φιλικὰ δὲ μὴ κεκωλύσθω. Οἱ τοῦ τιμιωτάτου υἱοῦ Νικοβούλου παῖδες ἦκασιν εἰς τὴν πόλιν ταχυγραφεῖν μαθησόμενοι· τούτους τὰ τε ἄλλα καὶ οἰκείως ἰδεῖν καὶ πατρικῶς θέλησον (οὐ γὰρ καὶ τοῦτο κωλύουσιν οἱ κανόνες), καὶ ὅπως ἂν γειτονῶσι τῇ ἐκκλησίᾳ φρόντισον. 157.3 Βούλομαι γὰρ αὐτούς καὶ τὸ ἦθος τυποῦσθαι πρὸς ἀρετὴν, τῇ σῆ τελειότητι συνεχῶς ἐντυγχάνοντας. **158.Τ ΕΥΛΑΒΙΩΙ** 158.1 Οὐδὲν ἰσχυρότερον ἀληθείας, ὡς τῷ Ἔσδρα κάμοι δοκεῖ· ἡ γὰρ παρθένος Ἀλυπιανὴ κατὰ πᾶσαν ἀκρίβειαν λόγον ἀπαιτουμένη παρ' ἡμῶν, ὡς προσέταξας, τοῦ οἰκείου φρονήματος, ἐπαρρησιάσατο καθαρῶς τὴν ἀλήθειαν, παρθενίαν ὁμολογοῦσα καὶ ταύτης ἐχομένη θερμότερον μὲν ἢ ὡς προσεδοκῶμεν, εὐσταθέστερον δὲ ἢ θερμότερον, λέγω ζήλω μὲν παρθενικῷ, πολιαῖς δὲ ταῖς ἀποκρίσεσι. 158.2 Καὶ τὸ τραχὺ τῆς ἐρωτήσεως ἡμῶν τῷ τέλει χρηστὸν ἐφάνη· τὸ γὰρ στερρὸν τῆς γνώμης μᾶλλον διέδειξε. Ταῦτ' οὖν εἰδώς, ὑπερέυχου τε τῆς παιδὸς καὶ ἦν ἔλαβεν ἀρχὴν τῆς σωτηρίας γεώρησον, εἰς δόξαν Θεοῦ τε καὶ ἡμῶν καὶ παντὸς τοῦ τῶν εὐλαβῶν συντάγματος. **159.Τ ΘΕΟΔΩΡΩΙ** 159.1 Αἷμα μὲν ἐμόν, θρέμμα δὲ ὑμέτερον, κτῆμα δὲ Θεῷ τῶν τιμίων προσάγω τῇ σῆ εὐλαβείᾳ τὴν αἰδεσιμωτάτην θυγατέρα ἡμῶν Ἀμαζονίαν τὴν παρθένον· 159.2 ἥς καὶ τὸ πιστὸν αἰδούμενος καὶ τῇ ἀρρωστίᾳ τοῦ σώματος βοηθῶν καὶ διὰ τοῦτο ἐν πᾶσι χεῖρά τε ὀρέγων καὶ κηδόμενος, πρᾶγμα ποιήσεις ἐλευθέριον καὶ τῆς σῆς εὐλαβείας ἄξιον, προσθήσω δέ, καὶ τῆς ἡμετέρας φιλίας. **160.Τ ΤΩΙ ΑΥΤΩΙ** 160.1 Σὺ καὶ ἡμεῖς διὰ τοῦτο βουλόμεθα τὰ δίκαια γενέσθαι τῇ θυγατρὶ ἡμῶν Εὐγενίᾳ παρὰ τῆς σῆς εὐλαβείας καὶ μὴ περιδεῖν αὐτὴν ἀδικουμένην ὑπὸ τῶν αὐτῆς κληρονόμων· 160.2 ἀδικηθεῖ δ' ἂν, ὡς ἐμοὶ φαίνεται, εἴ τινος στερηθεῖ τῶν τῇ ἐγγόνῃ παρὰ τῆς τήθης καταλειφθέντων, ἦν καὶ ἀνεθρέψατο κατὰ πᾶσαν ἐπιμέλειαν· καὶ ἀπέλιπεν ἐπ' ὀλίγοις ἀντὶ πολλῶν ὧν ὑπισχνεῖτό τε καὶ ἤλπιζεν.

161.Τ ΤΩΙ ΑΥΤΩΙ 161.1 Ἄ δίκαια ὤμην, ἐπέσταλκα. Εἰ δὲ ἄλλο τι καὶ μὴ ταῦτα παρέστη (πεῖθομαι γὰρ ὡς ὀρθῶς παρέστη), καὶ τοῦτο δεξόμεθα. 161.2 Ἡ ἀδικοῦμεν ἂν καὶ παρανομοῦμεν εἰς αὐτὴν τὴν εὐσέβειαν, ὡς μὲν τὰ δίκαια κρίνονται τοὺς προσιόντας ἡμῖν προσάγοντες, οἷς δ' ἂν δικάσης μηκέτι ἐμμένοντες· ὁ τοῖς πολλοῖς ποιεῖν σύνηθες τῶν λίαν ἀθλίων καὶ ἀπαιδευτῶν. **162.Τ ΤΩΙ ΑΥΤΩΙ** 162.1 Ἄ παρὰ τῶν κυρίων μου τῶν τιμιωτάτων ἐπισκόπων ἐπέσταλται πρὸς τὴν σὴν εὐλάβειαν, ταῦτα καὶ παρ' ἡμῶν ἐπεστάλθαι νομίσας, δός, παρακαλῶ, χεῖρα ταῖς ἐλευθέραις καὶ μὴ περιίδης αὐτὰς τυραννουμένας καὶ περιωθουμένας ὑπὸ τῆς τοῦ ἀνδρὸς δυναστείας, καθ' οὗ προεληλύθασιν, ἀλλ' ἐπικούρησον τὰ εἰκότα, εἰ μὲν οἶδας ἃ πάσχουσι δι' ἃ πάσχουσιν· 162.2 εἰ δ' ἄγνοεῖς, ὅτι καὶ τοῦτο πάσχουσι, τῷ σοι μὴ γινώσκεσθαι τὴν ἀδικίαν μηδὲ πιστεῦσθαι. Εἰ δὲ τις οἶεται περιεργότερους εἶναι ἡμᾶς, ὡς οὐδὲν προσήκουσαν δίκην οἰκειουμένους, πειθέτω τοῦτο, καὶ στέρξομεν. 162.3 Νῦν δὲ δέδοικα μὴ οὐχ οὕτως ἔχει· μάλιστα μὲν γὰρ οὐδὲ μεμερίσται τὰ Χριστοῦ καὶ Χριστὸς οὐδὲ ὄρους ἔχει φιλανθρωπία. Εἰ δὲ καὶ μεμερίσθαι θεῖη τις, δύο τοὺς ἐν τῷ πράγματι βαρουμένους γινώσκω, τὴν τε σὴν εὐλάβειαν καὶ ἡμᾶς, εἰ παροφθεῖη τὸ δίκαιον. 162.4 Ὑπὸ γὰρ τὴν ἀμφοτέρων οἰκονομίαν οἱ κρινόμενοι. Καὶ δέος μὴ παρασυρῆ λόγων πιθανότητι τὸ ἀληθές. Διὰ τοῦτο καὶ συνδίκαζε καὶ προδίκαζε καὶ ὑπερμάχει τῆς ἀσθενείας ἡμῶν, μὴ πως εἰς ἀνάγκην καταστῶμεν, καίπερ οὕτω τοῦ σώματος ἔχοντος, θερμότερον τῇ ἀληθείᾳ συναγωνίζεσθαι μετὰ τοῦ Θεοῦ καὶ τῆς τῶν σῶν εὐχῶν συνεργίας. **163.Τ ΤΩΙ ΑΥΤΩΙ** 163.1 Ὁ Θεὸς χαρίσαιτό σε ταῖς Ἐκκλησίαις, εἰς δόξαν τε ἡμῶν καὶ πολλῶν ὄφελος, οὕτως ὄντα

περισκεμμένον καὶ ἀσφαλῆ τὰ πνευματικά, ὥστε καὶ ἡμᾶς ποιεῖν ἀφελος τέρους, τοὺς πλέον ἔχειν τι τῷ χρόνῳ νομιζομένους. 163.2 Ἐπειδὴ τοίνυν ἠθέλησας κοινωνοὺς ἡμᾶς λαβεῖν πνευματικοῦ σκέμματος (λέγω δὴ τοῦ ὄρκου ἔνεκεν, ὃν Γεώργιος ὁ Πασπασινὸς ἄνθρωπος ὁμωμοκῶς φαίνεται), τό γε παραστὰν ἡμῖν τῇ σῆ εὐλαβείᾳ δηλώσομεν. 163.3 Παί ζουσιν ἑαυτοὺς οἱ πολλοί, κατὰ τὸν ἐμὸν λόγον, τοὺς μὲν κατὰ τῶν ἀρῶν προκειμένους ὄρκους ὄρκους νομί ζοντες, τοὺς ἐγγράφους δὲ δίχα τῶν ῥημάτων ἀφοσίωσιν ἄλλ' οὐχ ὄρκον ὑπολαμβάνοντες. 163.4 Πῶς γὰρ τὸ μὲν τῶν χρεῶν χειρόγραφον δεσμεῖ πλέον τῆς ἀπλῆς ὁμολο γίας, τὸν δὲ ἐγγεγραμμένον ὄρκον, ἄλλο τι ἢ ὄρκον ὑποληψόμεθα; Καί, συντόμως εἰπεῖν, ὄρκος ἡμῖν ἔστιν ἢ τοῦ ἐπερωτήσαντος καὶ πεισθέντος πληροφορία. 163.5 Οὐ μὴν οὐδὲ τὸ βεβιασθαι φάσκειν ἱκανὸν εἰς παραίτησιν (ἢ βία γὰρ ἦν ὁ νόμος ὃν ἔδεισεν), οὐδὲ τῷ δικαστηρίῳ ὕστερον ὑπερέχειν· αὐτὸ γὰρ τὸ δικάσασθαι, παρορκίας. 163.6 Τοῦτο καὶ τὸν ἀδελφὸν Γεώργιον ἐπέισαμεν μὴ 20προφασίζεσθαι προφάσεις ἐν ἀμαρτίαις 20, μηδὲ λόγους ἀνευρίσκειν συνηγόρους τοῦ πλημμελήματος, ἀλλ' ὄρκον εἰδέναί τὸν ἐγγεγραμμένον καὶ ὑποκλαίειν τῷ Θεῷ καὶ τῇ σῆ εὐλαβείᾳ περὶ τῆς ἀμαρτίας, εἰ καὶ πρότερον ἄλλως ὑπελάμβανεν, ἑαυτὸν ἀπατῶν. 163.7 Ταῦτα οὖν αὐτοῖ τε διελέχθημεν τῷ ἀνδρί· καὶ σὺ δῆλον ὅτι διαλεχθεὶς ἐπιμελέστερον, ἐπὶ πλέον αὐτὸς κατανύξεις, ὡς μέγας τῶν ψυχῶν θεραπευτῆς καὶ τῷ κανόνι φαρμα κεύσας αὐτὸν ἐφ' ὅσον ἂν δοκῆ χρόνον, οὕτως ἐποίσεις τὴν φιλανθρωπίαν τοῦ χρόνου· τοῦ χρόνου δὲ μέτρον, τὸ μέτρον τῆς κατανύξεως. **164.Τ ΤΙΜΟΘΕΩΙ** 164.1 Ἀεὶ καλὸς ἐγὼ τῶν καλῶν θηρευτῆς (ἵνα τι καὶ νεανιεύσωμαι), ὃς καὶ τὴν σὴν λογίτητα κρυπτομένην καὶ τὸ λανθάνειν φιλοσοφοῦσαν ἀνεῦρόν τε λόγοις ἰχνευ τικοῖς καὶ τοῖς ἄλλοις ἐγνώρισα· καί, ἴν' εἶπω τι τῶν ἡμετέρων, τὸ ὑπὸ τῷ μοδίῳ φῶς ἐπὶ τῆς λυχνίας ἐδήμο σίευσα. 164.2 Ἴνα γὰρ ἐάσω ἄλλα τῶν σῶν καλῶν, τὴν παιδευσιν, τὴν εὐσέβειαν, τὸ τοῦ ἠθους ἐπεικὲς τε καὶ μέτριον (ἃ πάντα ἐνὸς γενέσθαι τῶν λίαν ἐστὶ χαλεπῶν), ἰδοὺ τό γε παρὸν πηλίκον· 164.3 καὶ μνημονεύεις ἡμῶν, καὶ δεξιούσαι τοῖς γράμμασι, καὶ προστίθης ἐπαίνους, οὐχ ἴν' ἐπαινέσης (συνήμι γάρ σου τῆς φιλοσοφίας), ἀλλ' ἵνα κρείττους ποιήσης καὶ προαγάγῃς εἰς τοῦμ προσθεν, αἰσχυνομένους μὴ τοιούτους φαίνεσθαι οἴους ὑπολαμβάνεις. 164.4 Τὰ μὲν οὖν ἡμέτερα πέρας ἔχει. Ὑπεχωρήσαμεν τῷ φθόνῳ, φιλοσοφοῦμεν ἐφ' ἡσυχίας τῷ Θεῷ, καθ' ἡμᾶς αὐτοὺς συγγινόμεθα ταῖς εὐχαῖς, τῶν ἐν μέσῳ κλόνων καὶ θορύβων ἡλευθερώμεθα. 164.5 Σὺ δὲ ἡμῖν ἀνδρίζου καὶ κραταιοῦ καὶ ὑπεραγωνίζου τῆς Τριάδος εἰς δύναμιν. Καὶ ὁ πραῦς ἔστω μαχητῆς, ὃ καὶ ἡμᾶς ἐώρας ποιοῦντας· οὐ γὰρ βούλομαι κέρκωπας μὲν εὐδο κιμεῖν, ἡρεμεῖν δὲ λέοντας. 164.6 Καὶ ἡμῶν ὑπερέυχου σφόδρα καμνόντων, ἴν' εἰρηνικῆς τύχωμεν τῆς ἐξόδου, ἥδη πρὸς τοῦτο νεύοντες. **165.Τ ΣΤΑΓΕΙΡΙΩΙ** 165.1 Πυνθάνομαί σε πρὸς τὸ πάθος ἀφιλοσόφως ἔχειν καὶ οὐκ ἐπήνεσα· δεῖ γὰρ τάληθῆ γράφειν, ἄλλως τε καὶ πρὸς ἄνδρα φίλον καὶ καλοκάγαθίας μεταποιοῦμενον. 165.2 Ἔχω γὰρ οὕτω περὶ τούτων, ὡς γε ἑμαυτὸν πείθω, καὶ λίαν ὀρθῶς· οὕτε τὸ λίαν ἀπαθὲς ἐπαινῶ, οὕτε τὸ ἄγαν περιπαθὲς· τὸ μὲν γὰρ ἀπάνθρωπον, τὸ δὲ ἀφιλόσο φον. Ἀλλὰ δεῖ τὴν μέσην βαδίζοντα, τῶν μὲν ἄγαν ἀσχέτων φιλοσοφώτερον φαίνεσθαι, τῶν δὲ φιλοσοφούντων ἀμέτρως ἀνθρωπικώτερον. 165.3 Καὶ εἰ μὲν πρὸς ἄλλον 165.3 τινὰ ἐπέστελλον, ἴσως ἂν μοι καὶ μακροτέρων ἐδέησε λόγων, καὶ τὰ μὲν συμπαθεῖν ἔδει, τὰ δὲ παραινέσαι, τὰ δὲ ἴσως ἐπιτιμῆσαι· τό τε γὰρ συναλγεῖν ἱκανὸν εἰς παραμυθίαν καὶ δεῖται τὸ ἀρρωστοῦν τῆς ἐκ τοῦ ὑγιαί νοντος θεραπείας. 165.4 Ἐπεὶ δὲ πρὸς ἄνδρα πεπαιδευμένον ποιοῦμαι τοὺς λόγους, ἀρκεῖ τοσοῦτον εἰπεῖν· Γενοῦ σεαυτοῦ καὶ τῶν βίβλων αἷς καθωμίλησας, ἐν αἷς πολλοὶ μὲν βίοι, πολλοὶ δὲ τρόποι, πολλὰ δὲ ἡδοναὶ καὶ λειότητες, πολλὰ δέ, ὡς τὸ εἶκός, συμφοραὶ καὶ τραχύτητες. 165.5 Πλέκει γὰρ

ταῦτα δι' ἀλλήλων ὁ Θεός, ἐμοὶ δοκεῖν, ἵνα μήτε τὸ λυποῦν ἀθεράπευτον ἦ, μήτε τὸ εὐφραῖνον ἀπαιδαγώγητον καὶ ἵνα τὸ ἐν τούτοις ἄστατον καὶ ἀνώμαλον θεωροῦντες πρὸς αὐτὸν μόνον βλέπωμεν. Ταῦτα οὖν ὥσπερ κανόνα καὶ γνώμονα προσάγομεν τῷ σῶ πάθει. 165.6 Καὶ εἰ μὲν ἐπαινούμενόν τινα ἔγνωσ τῶν λίαν ὑποπεσόντων τοῖς ἀλγεινοῖς ἢ τι τῷ ἀλγεῖν κατορ θώσαντα, χρῶ τῷ λυποῦντι καὶ τοῦ πένθους ἀπόλαυε (οὐδείς φθόνος, συμφορᾶς θρηνουμένης). 165.7 εἰ δὲ κακιζόμενον καὶ ψεγόμενον, ἢ μὲν παροιμία φησὶν· «Ὁ τρώσας ἰάσεται», νῦν δὲ καλῶς ἔχει λέγειν· «Ὁ τετρωμένος.» Ἡμῖν δὲ καὶ ἄλλως αἰσχρὸν καὶ παρὰ τὸν ἡμέτερον νόμον μιμεῖσθαι τοὺς πολλοὺς ἐν τοῖς τοιούτοις. 165.8 ἐπειδὴ καὶ τῶν παρόντων ἡμᾶς ὑψηλοτέρους ὁ λόγος ποιεῖ, καὶ πείθει ταῦτα μὲν παρατρέχειν ὡς σκιάς καὶ αἰνίγματα, καὶ μήτε τὸ λυποῦν μήτε τὸ εὐφραῖνον νομίζειν ἀλήθειαν, ζῆν δὲ ἀλλαχοῦ κάκεισε ὄραν, καὶ μόνον μὲν λυπηρὸν εἰδέναι κακίαν, μόνον δὲ ἡδὺ τὴν ἀρετὴν καὶ τὴν πρὸς Θεὸν οἰκείωσιν. 165.9 Ταῦτα κατέπαδε σεαυτοῦ καὶ ῥάων ἔση· μᾶλλον δὲ οἶδ' ὅτι κατέπησάς τε ἤδη καὶ κατεπάσεις, κἂν αὐτοὶ μὴ γράφωμεν. **166.Τ ΤΩΙ ΑΥΤΩΙ** 166.1 Ἔχω τι τῆς ἐπιστολῆς, ᾧ θαυμάσιε, ὄφελος, καὶ οὐ μικρὸν ἴσως, ὡς δεινὸς τῶν τοιούτων θεραπευτής. Ἐξέ κρουσέ σοι τὴν λύπην ἢ ἐπιτίμησις καὶ τοῦ πάθους τὸ ἐρυθριαῖν ἀντεισηλθε καὶ πρὸς ἀντίρρησιν διανίστασαι μάλα σοφιστικῶς καὶ γενναίως. 166.2 Καὶ μοι δοκεῖς, καθάπερ οἱ Ἀχιλλέως ἵπποι παρ' Ὀμήρω, τὴν κεφαλὴν διάρας καὶ τὴν κόνιν ἀποσεισάμενος (ἐπειδὴ τοῦ ἀποπεν θεῖν Πάτροκλον καιρὸς ἦν), αὐθις πεδίων ἐπιθυμεῖν καὶ ὄπλων καὶ ἐπιδείξεων· οὕτω σοι τὸ γράμμα τὸ πρὸς ἡμᾶς λαμπρὸν καὶ φιλότιμον καὶ τι καὶ πληκτικόν, εἴ τι ἐγὼ σου συνίημι. 166.3 Ἀνδρίζου μόνον καὶ φιλοσόφει κατὰ τοῦ πάθους, καὶ ἡμεῖς δεξόμεθα μὴ μέγα εἶναι τὸ ἀπὸ γῆς κρίνειν τοὺς πλέοντας καὶ μεῖζον εἶναι τὸ ἀγωνί ζεσθαι ἢ ἀλείφειν πρὸς συμφοράς, εἰ μὴ τις ἐκεῖνο λέγοι, ὅτι οὔτε σοι τοῦ ἀγωνίζεσθαι ἢ ἀνάγεσθαι ἀνάγκη τις ἦν (εἴπερ κρεῖττόν τι φιλοσοφία τῶν ἐν οἷς ἐστὶ νῦν), 166.4 ἡμῖν τε πρὸς πολλὰ καὶ πολλάκις καὶ ὄλον, οἶμαι, τὸν βίον ἢ παράταξις· ἐν οἷς εἰ μὴ λίαν ἀμαθῶς μηδὲ ἀνάνδρως ἀλείφομεν ἢ ἀγωνιζόμεθα, πολλοὶ δοκιμάζουσιν. **167.τ ΕΛΛΑΔΙΩΙ** 167.1 Ἴδού σοι καὶ ὑπόμνημα τῆς ἡμετέρας φιλίας, ὁ γλυκύτατος υἱὸς ἡμῶν Νικόβουλος, τὸ πρῶτον ἡμῖν τῶν ἐν τῷ γένει σπουδαζομένων· ὃν χαρῆν μὲν ἡμῖν καὶ διδασκάλων συστήσας τοῖς σπουδαιοτέροις· χαρῆν δὲ πλέον καὶ τὸ ἦθος πρὸς ἀρετὴν ῥυθμίσας. 167.2 Ἔσται δὲ τοῦτο, εἰ προτραπεῖ συχνὰ πλησιάζειν σοι, τὸ δὲ μέγιστον, εἰ γινώσκοι μὴ παρορώμενος· ἐπεὶ καὶ ὀφθαλμὸς παιδευτοῦ σιωπῶσα διδασκαλία. 167.3 Χρεωστεῖς δὲ ἡμῖν, εἰ μὴ φορτικὸν εἰπεῖν, καὶ τὰ πνευματικά, ὡς ἀρχιερεὺς ἀρχιε ρεῦσι, καὶ τὰ λογικά, ὡς λόγιος φιλολόγοις. **168.τ ΦΩΤΙΩΙ** 168.1 20 Πάντα ὅσα ἔχεις ἐμὰ ἐστὶ 20 (Θεοῦ γὰρ φωνὴν ποιήσομαι τὸ προοίμιον), ἐμὰ δὲ λέγω οὐ κατὰ τὴν κοινωνίαν μόνην τοῦ πνεύματος, ἀλλ' ὅτι καὶ τῇ παρουσίᾳ καταστάσει τῆς Ἐκκλησίας ἴσως οὐκ ὀλίγην μοῖραν συνεισηνέγκαμεν, ἕως ἡμῶν ἔτι ἐν τοῖς πράγμασι καὶ τοῦ κοινοῦ προειστήκειμεν. Νῦν γὰρ ἐν φροντίζεται μόνον ἡμῖν, ἢ ἐκδημία, πρὸς ἣν συστελλόμεθα καὶ συσκευα ζόμεθα. 168.2 Ἔστω δὴ καὶ τὰ ἐμὰ σά, τῇ ἀγάπῃ κοινο ποιούμενα· κάλλιστον δὲ τῶν ἐμῶν ὁ τιμιώτατος ἀδελφὸς καὶ συμπρεσβύτερος ἡμῶν Σακερδῶς, δι' οὗ σὲ καὶ προσ φθεγγόμεθα καὶ ὄραν νομίζομεν. **169.Τ ΣΤΡΑΤΗΓΙΩΙ** 169.1 Ὡ πόσον ἀλλήλων διετειχίσθημεν, οὕτω τοῦ Θεοῦ τὰ ἡμέτερα φέροντος. Ὡ τῆς ἱερᾶς ἐστίας καὶ συζυγίας καὶ τοῦ κοινοῦ λιμένος πάντων τῶν φοβουμένων τὸν Κύριον. Ἄλλοι τῶν ἡμετέρων καλῶν ἀπολαύουσιν· ἐμοὶ δὲ ὑπελείφθη μόνον ἢ μνήμη καὶ τὸ ζηλοτυπεῖν τοὺς μετέχοντας. 169.2 Ἴνα καὶ αὐτὸς τῶν ἡμετέρων μετέχης καλῶν, γνωρίζω σοι τὸν τιμιώτατον ἀδελφὸν καὶ συμπρεσβύτερον ἡμῶν Σακερδῶτα, ὃν οἶδα ὅτι θεασάμενος ἐρεῖς· «Ὦντως καλοῦ παντὸς ἐραστής ὁ Γρηγόριος.» **170.Τ ΠΑΛΛΑΔΙΩΙ** 170.1 Τὸ πολλάκις θαρρεῖν ἐπιστέλλειν οὐ τῆς

ήμετέρας θρασύτητος, ἀλλὰ τῆς σῆς ἡμερότητος· οὐδεις γὰρ κόρος ἡμῖν τοῦ δια γραμμάτων ὑμῖν ὀμιλεῖν, ἐπειδὴ γε ἄλλως οὐκ ἔχομεν, οὕτως οἰκονομήσαντος τοῦ Θεοῦ τὰ ἡμέτερα. 170.2 Τῷ δὲ τιμιωτάτῳ υἱῷ ἡμῶν καὶ συμπρεσ βυτέρῳ Σακερδῶτι (ὄν διαφερόντως ἡγαπήσαμέν τε καὶ ἀγαπῶμεν γνησίως φιλοσοφοῦντα καὶ τῷ Θεῷ δια τῆς πολιτείας ἐνούμενον), ὀρήσαντι τῶν οἰκείων ἔνεκεν ἐπὶ τὴν μεγάλην διὰ σὲ πόλιν, οὐκ οἶδα τί ἂν ἐχαρισάμεθα μεῖζον ἢ τῇ σῇ καλοκάγαθία γνωρίσαντες.

171.Τ ΑΜΦΙΛΟΧΙΩΙ 171.1 Μόλις ποτὲ τῶν ἐκ τῆς ἀρρωστίας ἀνανεύσαντες πόνων, ἐπὶ σὲ τὸν τῆς ἰάσεως πρόξενον δεδραμήκαμεν· γλῶσσα γὰρ ἱερέως φιλοσοφοῦσα τὸν Κύριον ἀνεγείρει τοὺς κάμνοντας. Ποίει τοίνυν τὸ κρεῖττον ἱερουργῶν καὶ λῦε τῶν ἡμαρτημένων τὸ μέγεθος, τῆς ἀναστασίμου θυσίας ἀπτόμενος. 171.2 Ἐμοὶ γὰρ καὶ ἐγρηγορότι καὶ καθεύδοντι μέλει τὰ κατὰ σέ, καὶ μοι γέγονας πλήκτρον ἀγαθόν, καὶ λύραν ἐναρμόνιον ταῖς ἡμετέραις ψυχαῖς εἰσώκησας, ἀφ' ὧν μυριάκις γράφων πρὸς ἐπίγνωσιν τὰς ἡμετέρας ψυχὰς ἐξήσκησας. 171.3 Ἄλλ', ὦ θεοσεβέστατε, μὴ κατόκνει καὶ προσεύχεσθαι καὶ πρεσβεῦειν ὑπὲρ ἡμῶν, ὅταν λόγῳ καθέλκης τὸν Λόγον, ὅταν ἀναιμάκτῳ τομῇ σῶμα καὶ αἷμα τέμνης δεσποτικόν, φωνὴν ἔχων τὸ ξίφος. **172.Τ ΕΛΛΑΔΙΩΙ** 172.1 Ἦσθην τοῖς γράμμασι· πῶς δὲ οὐκ ἔμελλον τῷ μνήμην εἶναί σοι καὶ τεθνηκότων; Προσόντων δὲ καὶ τῶν συμβόλων τῆς ἐορτῆς, πλείων ἢ χάρις. 172.2 Ἄλλὰ πρόσθε οἷς δίδως, ἄπερ αἰτεῖς. Προσεύχου δὲ περὶ ἡμῶν, εἰ μὲν συμφέρει, πάλιν ἡμᾶς ὑπομνησθῆναι καὶ ὑπομνήσαι τῆς ἐορτῆς· εἰ δὲ μή, πρὸς τὰ ἐκεῖσε μετατεθῆναι, καὶ τὴν ἀληθινὴν ἐορτὴν ἢ λαβεῖν ἢ ἰδεῖν ἔνθα εὐφραينوμένων πάντων τῶν ἢ κατοικία. Τῶν γὰρ τοῦ βίου στροφῶν κεκορέσαμεθα. **173.Τ ΠΟΣΤΟΥΜΙΑΝΩΙ** 173.1 Ὑψηλὸς εἶ τὴν παιδευσιν, καὶ ταύτην ὀποτέραν βούλει καὶ εἰς ὃ τι βούλει τῶν λόγων εἶδος. Τῆς μὲν γὰρ κλέος οἶον ἀκούομεν (οὐ γὰρ Ῥωμαϊκός τις ἐγὼ τὴν γλῶσσαν, οὐδὲ τὰ Ἰταλῶν δεινός), τῆς δὲ πεπειράμεθα ὥστε καὶ ἄλλοις γνωρίζειν ἔχειν, εἴ τι καὶ ἡμῖν μέτεστι τοῦ τὰ τοιαῦτα κρίνειν· μετεῖναι δὲ οὐκ ὀλίγοι φασίν. 173.2 Ἦρθης ἀρχαῖς οὐκ ὀλίγαις· μᾶλλον δὲ ἦρας οὐκ ὀλίγας, εἰ δεῖ τὸν ἀληθέστερον εἰπεῖν λόγον. Ἦλθες ἐπὶ τὸ ἀκρότατον τῆς ἐξουσίας, οὐ τύχης δῶρον, ὡς ἂν πολλοὶ φαίεν, ἀλλ' ἀρετῆς ἄθλον ταύτην δεξάμενος, ἵνα καὶ αὐτὴ γένηται σεμνοτέρα καὶ βασιλεὺς ἐπαινεθῇ τῆς ἐπὶ σοὶ κρίσεως. 173.3 Ἦτι καὶ ταῦτα μικρά, προσθήσω δέ τι καὶ τῶν ἡμετέρων· προτετέλεσθης πρότερον τὴν εὐσέβειαν, εἴθ' ὑπεδέξω. Μέμνημαι γὰρ τῶν σῶν λόγων καὶ τὸ θαῦμα ἔνηχον ἔτι ταῖς ἐμαῖς ἀκοαῖς. Εἰ τούτοις προσθείης τὸ καὶ μεμνησθαι τῶν φίλων (προσθήσεις δὲ οἶδ' ὅτι, τοῖς παρελθοῦσι τοῦτο τεκμαίρομαι), μᾶλλον σε θαυμασόμεθα. 173.4 Οὗτος τῆς ἀνθρωπίνης ὄρος εὐδαιμονίας, εἴτ' οὖν μακαριότητος. Τὸ δὲ πρόσθε Γαδείρων μὴ πειρατὸν εἶναι ἀνθρώποις, Πινδάρῳ φιλοσοφοῦντι πιστεύομεν. 173.5 Ἐπεὶ δὲ μεγάλων τυχῶν, μεγάλων καὶ ὑπόχρεως εἶ, καὶ σε πεποίηκεν ἡμέτερον πρότερον, εἶτα ἐπέστησεν ἡμῖν εὖ ποιῶν ὁ Θεός, καὶ ἅμα τῶν ἀτόπων ἄνδρα τοσοῦτον μὴ τὰ μέγιστα ἀπαιτεῖν, ἐκεῖνο δέξαι με παραινούντα. 173.6 Μηδὲν οὕτω νόμιζε τῇ σῇ πρέπειν ἀρχῇ (ἐπειδὴ πάλιν σύνοδος ἐπισκόπων, οὐκ οἶδα δι' ὃ τι καὶ ὅπως συναγο μένων), ὡς τὸ ἐπὶ σοῦ καὶ διὰ σοῦ εἰρηνεύεσθαι τὰς Ἐκκλησίας, κἂν δέη σφοδρότερον ἐπιτιμῆσαι τοῖς στασιά ζουσιν. 173.7 Εἰ δέ τῳ δοκῶ περιττὸς εἶναι, τῶν μὲν πραγμάτων ἀναχωρήσας, τὴν δὲ φροντίδα μὴ καταλύσας, τοῦτο σὺ μὴ θαυμάσης. Οὐ γὰρ ὡσπερ τῶν θρόνων καὶ τῆς ὀφρύος τοῖς βουλομένοις, οὕτω καὶ τῆς εὐσεβείας παρεχωρήσαμεν· ἀλλὰ νῦν ἀξιόπιστοι καὶ πλέον, ὡς οἶμαι καὶ σοὶ δοκεῖν, ὡς οὐδὲν ἴδιον, ἀλλὰ τὸ κοινὸν θεραπεύοντες. **174.Τ ΕΥΔΟΞΙΩΙ** 174.1 Νικῶ σε τοῖς φιλικοῖς· ἐπιστέλλω γὰρ πρότερος, ὡς ὄρᾳς. Καὶ οὐδ' ἂν ἐκαλλωπισάμην, εὖ ἴσθι (οὐ γὰρ ἐμόν), εἰ μὴ μέγα ἐπιούμην τὴν σὴν φιλίαν, μηδὲ

τῶν ἀναγκαίων ἐδόκει μοι, ὡσπερ ὑσπληγι πῶλον, διεγείραί σε πρὸς τὸ γράφειν. 174.2 Μάλιστα δ' ἂν πρὸς τοῦτο παροξυνθείης, εἰ ἐκεῖνο ἐνθυμηθείης, τίς ὢν, καὶ τίνοι, καὶ τὸ τίνοσ, ἃ γράφω, γράφω, καὶ ὅτι πρέπει τοὺς παῖδας, ὡσπερ τῆς οὐσίας τῆς πατρικῆς, οὕτω δὴ καὶ τῆς φιλίας κληρονομεῖν. 174.3 Πρὸς δέ, κάκεῖνο λογίζεσθαι καλῶς ἔχει, ὅτι σὺ μὲν ἀκμὴν φιλοσοφεῖς, ἡμεῖς δὲ φιλοσόφων πατέρες, καὶ δεῖ ἐπιδείκνυσθαι ἡμῖν τὴν ἀρετὴν, ὡσπερ τῶν ἀθλητῶν οἱ γενναῖοι τοῖς παιδοτρίβαις. 174.4 Εἶπω τι καὶ μεῖζον τῶν εἰρημένων; Οὐ μικρὰ ἡμῖν φιλοσοφίας ὄμηρα παρὰ σοί· αἷμα ἡμέτερον ἐκπαιδεύεις καὶ αἷμα τῶν ἐγγυτάτων. Οἶδας οὖς λέγω, τοὺς τοῦ γνησιωτάτου καὶ τιμιωτάτου υἱοῦ ἡμῶν Νικοβούλου παῖδας. 174.5 Τοῦ τοις ὅ τι ἂν συμπράττης, ἡμῶν μνημονεύειν οἴου, οἱ οὐδενὸς ἄλλου φαυλότεροι, εἴ τι δεῖ τοῖς λέγουσι πιστεύειν, κρίνειν τε λόγους καὶ σπουδὴν δοκιμάζειν καὶ διδασκάλους δεξιούς ὑψηλοτέρους ποιεῖν τοῖς ἐπαίνοις. **175.Τ ΤΩΙ ΑΥΤΩΙ** 175.1 Πάλιν πρὸς σὲ Νικόβουλος ὁ ἐμός· καὶ πάλιν ἐγὼ περιττός, μάλα σε σπεύδοντα καὶ αὐτὸν ὀτρύνων. Ἐπειδὴ φύσεως μὲν ἔχει δεξιᾶς ὁ νέος (εἰ μὴ με ἀπατᾶ τὸ βού λεσθαι), ὁ δὲ τοῖς εὐφυέσιν ὡς τὰ πολλὰ συνέζευκται, ῥαθυμότερός πῶς ἐστι καὶ κέντρων δεόμενος, τὴν παρὰ σεαυτοῦ σπουδὴν ἀντεισένεγκε. 175.2 Καὶ ἵνα τι τῶν ὑμετέρων εἶπω, τὸν μυθικὸν τέττιγα μιμησάμενος καὶ ἀντὶ τῆς ῥαγείσης νευρᾶς Εὐνόμῳ τῷ σῶ γενόμενος, ἀναπλήρωσον τὴν ὥδην. Οὕτω μοι δοκεῖς ἐνευδοκιμήσειν τῷ νέῳ καὶ ἡμῖν χαριεῖσθαι τὰ μέγιστα, οἱ μὴ πολλὰ σου καὶ τῆς σῆς λογιότητος ἔμπροσθεν ἄγομεν. **176.Τ ΤΩΙ ΑΥΤΩΙ** 176.1 Τί φῶμεν πεπονθέναι σε πρὸς ἡμᾶς, ὃ θαυμάσιε; Τίς ἢ τοῦ μὴ γράφειν αἰτία; Οὔτε ὑπεροψίαν ἐγκαλέσομεν, οὔτε ἀργίαν, οὔτε τὸ μὴ ἔχειν ὅ τι γράψεις· οὐ πρὸς σοῦ τὸ ταῦτα παθεῖν. 176.2 Ἡ που τῶν ἰάμβων ἡμῖν μνησικα κεῖς, ὢν ὁ κακῶς ἀπολούμενος Οὐαλεντῖνος προσέπτυσε, καὶ ταῦτα σοῦ θέλοντος. 176.3 Οὐ γὰρ ἦν ῥήτορος ἀνδρὸς καὶ δεινοῦ ἄνδρ' ἐπαμύνασθαι, ὅποτε τις πρότερον ἰαμβοποιεῖν τοιαῦτα κατετόλμησεν. 20' Ἄλλ', Ἀχιλεῦ, δάμασον θυμὸν μέγαν 20 ... καὶ κίνησον αὐθις ἡμῖν τὴν γραφίδα, τὴν σὴν μελίαν· μὴ δόξης, μικρὰ πεπονθῶς, ἀπαντᾶν εἰς μεῖζω, τὸν ἐπισκοπικὸν τρόπον. 176.4 Ἴππευε, θήρα, βιάδιζε ὡς ἂν ἐθέλης, ἐμοῦ γε εἵνεκα, οὔτε τι γράψομεν ἔτι, οὔτε προσπαίξομεν. Καὶ ταῦτα ἰκανῶς, τοσοῦτου τιμῶμεθα τὴν σὴν φιλίαν. 176.5 Ἡ μὲν οὖν παιδιὰ τοσαύτη καὶ ἐπὶ τοσοῦτον. Ὁ δὲ οὐκέτι παιζόντων ἐστίν, ἀλλὰ καὶ λίαν σπουδαζόντων, τὸν γλυκύτατον υἱὸν ἡμῶν Νικόβουλον αὐθις ἐγχειρίζομέν σοι. 176.6 Καὶ δέχοιο παρ' ἡμῶν τοῦτον ὡς παρ' ἡμῶν, τὸ μὲν ῥητορικὸν ἔργον τῷ πατρὶ χαριούμενος, τὸ δὲ σοφιστικὸν ἡμῖν. Οἶδα γὰρ ὅτι θελήσαντί σοι τὸ πρᾶγμα ἐπίδρομον. Τοῖς δὲ θαυμασίοις σοφισταῖς τὴν ὄφρῦν μόνον ἀφήσεις, καὶ τὸ περὶ τοῦ πλείονος μάχεσθαι. **177.Τ ΤΩΙ ΑΥΤΩΙ** 177.1 Πῶς σοι τὰ τῆς ἀρετῆς ἔχει; καὶ εἰ κατὰ Θεόν τι προεληλύθαμεν; ὁ παντός σοι μᾶλλον ἀρμόζειν ὑπολαμ βάνομεν. Ταῦτα γὰρ ἡμῖν φίλον καὶ ἀνερωτᾶν καὶ ἀκούειν. 177.2 Τὰ δὲ ἄλλα χαίρειν ἐάσωμεν, ὅπως ἂν ἔχη. Καίτοι κἂν εἰ βουλοίμεθα καὶ ταῦτα δεξιῶς ἔχειν, δι' ἓν τοῦτο βουλοίμεθ' ἂν, ἵνα ἔχης ὢν ὑπερεῖδες καὶ πλείω φιλοσοφῆς ἐπὶ μεῖζοσι. 177.3 Ταῦτα καὶ προσείρησο παρ' ἡμῶν, καὶ τῷ καλῷ Νικοβούλῳ γενοῦ τοιοῦτος οἶον ἐλπίζομεν. Ἐὰν δὲ καὶ πλέον αἰτῶμεν, τὴν ἀπληστίαν ἡμῶν, ὡς φιλότιμος, κόρεσον. **178.Τ ΤΩΙ ΑΥΤΩΙ** 178.1 Νόμος ἦν Ἀθήνησι παλαιός, ὡς δ' ἐγὼ φημι, καὶ κάλλιστα ἔχων, ἐπειδὴν φθάσαιεν εἰς ἤβην οἱ νέοι, πρὸς τέχνας ἄγεσθαι, ἄγεσθαι δὲ τοῦτον τὸν τρόπον· 178.2 προ τίθεσθαι δημοσίᾳ τέχνης ἐκάστης ὄργανα καὶ προσάγεσθαι τούτοις τοὺς νέους· ὅτῳ δὲ τύχοι χαίρων ἕκαστος καὶ προσ τρέχων, τούτου καὶ τὴν τέχνην διδάσκεσθαι· ὡς τοῦ μὲν κατὰ φύσιν ἐπιτυχάνοντος ὡς τὰ πολλὰ, τοῦ δὲ παρὰ φύσιν διαμαρτάνοντος. 178.3 Τί μοι βούλεται τὸ διήγημα; Καὶ σέ φημι χρῆναι, πρὸς φιλοσοφίαν γὰρ ἔχεις ἐπιτηδείως, ταύτης μὴ ἀμελεῖν, μηδὲ πρὸς ἄλλο τι μᾶλλον

ὠθίζεσθαι τῶν οὐκ οἰκείων ἢ ταύτης περιέχεσθαι πρὸς ἣν νένευκας, οὐχ ὅτι ἀρίστη μόνον ἐστίν, ἀλλ' ὅτι καὶ προσφνεστέρα. 178.4 Τὸ δὲ μὴ βιάζεσθαι ῥοῦν ποταμοῦ, καὶ ἢ παροιμία κελεύει, καὶ ἵπποσύνην δεδαῶτα μὴ ἄδριν ἐθέλει ἢ ποιήσις· μὴ τί γένηται; μὴ καὶ τῆς ἵπποσύνης διαμάρτης καὶ τῆς ὤδης. 178.5 Ἀλλὰ τίς ἢ ἐπιτηδειότης; Ὡς γοῦν ἐμοὶ θεωρήσαντι κατεφάνη, πρῶτον μὲν ὁ τρόπος καὶ τὸ τοῦ ἥθους γαληνόν τε καὶ ἄτεχνον καὶ πρὸς τὰς τοῦ βίου στροφὰς ταύτας ἀνεπιτήδειον· ἔπειτα τὸ τῆς ψυχῆς εὐφυῆς καὶ ὑψίνουν καὶ πρὸς θεωρίαν εὐκίνητον· τρίτον ἢ νοσοκομία καὶ τὸ τοῦ σώματος ἀσθενές, ἐπειδὴ καὶ τοῦτο οὐ μικρὸν εἰς φιλοσοφίαν εἶναι δοκεῖ τῷ Πλάτῳ. 178.6 Καὶ μὴν καὶ ἡλικίας οὕτως ἔχεις ὡς ἤδη τὰ πάθη κλίνεσθαι· καὶ τῇ πενία οὐ κάμπτεσθαί μοι δοκεῖς μᾶλλον ἢ καλλωπίζεσθαι· τό τε αἰσχύνεσθαι εἰδέναι, οὐ κατὰ ῥήτορας. 178.7 Ἀλλ' οὐδὲ φωνὴ μιὰ σοι, οὐδὲ γέγονας κακός, οὐδὲ ἀγοραῖος εἶ, οὐδέ τι τῶν τοιούτων ἔχεις, ἴν' εἴπω συντόμως, οἷς πλάττει τὸν Ἀγοράκριτον εἰς δημαγωγίαν Ἀριστοφάνης· ἀλλὰ ῥήτωρ καλούμενος, πάντα πρότερον ἢ κατὰ τὸ ἥθος τελεῖς εἰς ῥήτορας. 178.8 Μὴ τοίνυν θελήσης προέσθαι τῆς φιλοσοφίας ὅσον προεἰληφας, μηδὲ τὰ δευτέρα ἔχειν ἐν τοῖς δευτέροις μᾶλλον ἢ τὰ πρῶτα ἐν τοῖς μεγίστοις· εἰ δὲ καὶ τὰ πρῶτα τῶν ἐνταῦθα δοίημεν, μὴ ἀνάσχη ἀριστεύειν ἐν κολοιοῖς, ἀετὸς εἶναι δυνάμενος. 178.9 Μέχρι τίνος φυσώμεθα τοῖς μικροῖς καὶ χαμαὶ ἐρχομένοις, καὶ παίζομεν ἐν μεираκίσκοις καὶ πλάσμασι, καὶ ὑπὸ τῶν κρότων αἰρόμεθα; Μεταβῶμεν ἐντεῦθεν, ἄνδρες γενώμεθα, ῥίψωμεν τὰ ὄνειράτα, παραδράμωμεν τὰς σκιάς, ἄλλοις παρῶμεν τὰ τερπνὰ τοῦ βίου καὶ πλέον ὀδυνηρά. 178.10 Ἄλλους πεττεῦέτω καὶ μεταρριπτείτω καὶ παιζέτω φθόνος καὶ χρόνος καὶ τύχη, ὃ δὴ φασὶ τῶν ἀνθρωπίνων τὸ ἄστατον καὶ ἀνώμαλον, ἐρρέτωσαν θρόνοι, δυναστεῖαι, πλοῦτοι, λαμπρότητες, ἐπάρματα, πτώματα, τὸ εὐτελές τοῦτο δοξάριον καὶ ἀπόπτυστον ᾧ μᾶλλον ἀδοξήσειεν ἢ τις αἰρόμενος ἢ γελώμενος τὰ τῆς μεγάλης ταύτης σκηνηῆς παίγνια τε καὶ θεατρίσματα. 178.11 Ἡμεῖς δὲ τοῦ λόγου περιδραζώμεθα καὶ Θεὸν ἀντὶ πάντων ἔχειν ἐλώμεθα, τὸ μόνον διαρκές ἀγαθὸν καὶ ἡμέτερον, ἴν' ἡμῖν καὶ τὸ ἐνταῦθα εὐδοκίμειν γένηται, τοῖς ἔτι μικροῖς καὶ τοῦτο ζητοῦσιν, ἢ τὸ ἐκεῖθεν πάντως, ἐπειδὴ τῆς ἀρετῆς ἄθλον Θεὸν γενέσθαι καὶ τῷ καθαρῳτάτῳ φωτὶ καταστράπτεσθαι τῷ ἐν τῇ τρισσῇ μονάδι θεωρουμένῳ, ἧς νῦν μετρίως ἔχομεν τὰς αὐγὰς. 178.12 Πρὸς ταῦτα ἴθι, πρόβαινε, πετροῦ τῇ διανοίᾳ, λαβοῦ τῆς αἰωνίου ζωῆς, μηδαμοῦ στής τῶν ἐλπίδων, ἕως οὗ ἔλθῃς ἐπὶ τὸ ἄκρον ἐφετὸν καὶ μακάριον· καὶ ἡμᾶς ἐπαινέσεις, εὖ οἶδα, νῦν μὲν ὀλίγα, μικρῷ δὲ ὕστερον ἀφθονώτερα, ἐπειδὴ ἴδης σεαυτὸν ἐν οἷς ὑπισχνούμεθα καὶ μὴ κενὴν μακαρίαν ταῦτα εὐρίσκῃς μηδὲ διανοίας ἀναπλασμούς, ἀλλὰ πραγμάτων ἀλήθειαν.

179.Τ ΤΩΙ ΑΥΤΩΙ 179.1 Τί φῆς; πείθομέν σε τοῖς λόγοις τούτοις καὶ μεταθήσῃ τὴν παιδείουσιν καὶ μεθ' ἡμῶν ταχθήσῃ τῶν ποτε κατὰ σέ, νῦν δέ, εἰ δίδως εἰπεῖν, ὑπὲρ σέ; ἢ δεῖ σοῦ κατεπάδειν μακρότερα; Μηδαμῶς, ὦ θαυμάσιε, μὴ τοῦτ' ἀναμείνης. 179.2 Αἰσχρὸν γὰρ τὸ πλεῖον ἔχοντα, τὸ πᾶν ἐλλεῖπειν. Εἰ γὰρ ἡ ἀρχὴ τὸ ἡμῖς τοῦ παντὸς γίνεται, τοῦ ἡμίσεος τὸ πλεόν τί ἄλλο γε, ἢ τὸ πᾶν; Εἰ μὲν οὖν ἀρκοῦντες ἡμεῖς εἰς παραίνεσιν, ἔχει ταῦτα καλῶς καὶ μηδὲν πλέον ἐπιζητεῖσθω. 179.3 Εἰ δὲ δεῖ σοι καὶ κρείττονος συμβούλου, μετὰ βουλής μὲν οἰνοποτεῖν Σολομών σοι διακελεύεται, ἵνα μὴ τῇ τοῦ βίου μέθῃ καὶ δίνῃ περιτραπῆς, ἐγὼ δέ τί φημι μικρὸν τῆς συμβουλῆς παρατρέψας· Μετὰ Θεοῦ βουλευού, καὶ οὐ διαμαρτήσεις τοῦ δέοντος.

180.Τ ΤΩΙ ΑΥΤΩΙ 180.1 Πατρὸς εἷς ἀγαθοῖο, φίλον τέκος, οἷα πυνθάνομαι περὶ σοῦ. Μόνον ἐπαίρου καὶ κατευοδοῦ καὶ βασίλευε· καὶ ἡμεῖς εὐθυμήσομεν, κἂν μήπω τὴν φιλοσοφίαν ὅμο λογῆς. 180.2 Οὐ γὰρ οἷς λέγεις προσέχομεν μᾶλλον, ἢ οἷς ποιεῖς· ἐπειδὴ καὶ αὐτὸ τὸ μὴ ὁμολογεῖν τὴν φιλοσοφίαν σφόδρα φιλόσοφον. Ὁ περὶ τοῦ

Λυσίου τοῦ ῥήτορος φησιν ὁ κριτικὸς Διονύσιος, ὅτι τὸ ἄτεχνον αὐτοῦ λίαν ἔντεχνον ἦν.

181.Τ ΣΑΤΟΡΝΙΝΩΙ 181.1 Εἰ καὶ τὸ τῆς ἀρχῆς ὕψος ἀπρόσιτον, ἀλλὰ φιλάνθρωπον ἢ φιλία, δι' ἣν ἔθαρρήσαμεν ταύτην σοι προσαγαγεῖν τὴν παράκλησιν. 181.2 Πᾶσιν οἷς εὖ πεποίηκας ἡμᾶς, καὶ τοῦτο πρόσθεσ' τὸν λογιώτατον υἱὸν ἡμῶν Εὐδόξιον, ἄνδρα καὶ βίω καὶ λόγῳ τῆς σῆς ἀρετῆς ἄξιον, καὶ τᾶλλα ἡδέως ἰδεῖν καταξίωσον καὶ τῆς παρὰ σεαυτοῦ προστασίας ἀξιῶσαι περὶ ὧν ἂν δέηται τῆς σῆς καλοκὰ γαθίας. 181.3 Ἡμεῖς δὲ ἀντιδώσομεν τὰς εὐχάς, ὧ μόνῳ δυνατὸν ἡμῖν τοὺς εὐεργέτας ἀμείβεσθαι. **182.Τ ΓΡΗΓΟΡΙΩΙ** 182.1 200ῖμοι ὅτι ἡ παροικία μου ἐμακρύνθη²⁰ καὶ τὸ κεφάλαιον ἐν πολέμῳ καὶ στάσει τὰ ἡμέτερα, καὶ ἦν παρελάβομεν παρὰ τῶν ἀγίων Πατέρων εἰρήνην οὐκ ἐτηρήσαμεν. 182.2 Ταύτην μὲν οὖν οἶδ' ὅτι αὐτὸς ἀποκαταστήσεις ἐν τῇ δυνάμει τοῦ σέ τε καὶ τὰ σὰ φέροντος Πνεύματος. 182.3 Ἡμῶν δὲ μηδεὶς καταψευδέσθω, παρακαλῶ, μηδὲ τῶν κυρίων τῶν ἐπισκόπων, ὅτι ἀκόντων ἡμῶν ἄλλον ἐπεκήρυξαν ἡμῖν ἐπίσκοπον· οὐ γὰρ τοσοῦτον αὐτοῖς ἀπερρίμμεθα, οὐδὲ οὕτως ἔχουσι πρὸς ἡμᾶς ἀπεχθῶς. 182.4 Ἀλλὰ πολλὰ δεηθεὶς διὰ τὴν ἑμαυτοῦ νέκρωσιν, καὶ ἅμα τὸ βάρος φοβηθεὶς τῆς Ἐκκλησίας ἀμελουμένης, ταύτην ἤτησα παρ' αὐτῶν χάριν, οὔτε κανόνισιν ἐναντιουμένην, καὶ ἡμᾶς ἀναψύχουσαν, δοθῆναι τῇ Ἐκκλησίᾳ ποιμένα, ὃς καὶ δέδοται ταῖς σαῖς εὐχαῖς, ἄξιός τῆς ὑμετέρας θεοσεβείας· ὃν καὶ εἰς χειρὰς σου τίθημι, τὸν αἰδεσιμώτατον Εὐλάλιον λέγω, τὸν θεοφιλέστατον ἐπίσκοπον, οὗ καὶ ταῖς χερσὶν ἐναποψύξαιμι. 182.5 Εἰ δέ τις οἶεται μὴ χρῆναι ζῶντος ἐπισκόπου ἄλλον χειροτονεῖν, ἴστω μηδ' ἐνταῦθα κρατῶν ἡμῶν· πᾶσι γὰρ δῆλον ὅτι μὴ Ναζιανζοῦ, Σασίμων δὲ προεβλήθημεν, εἰ καὶ πρὸς ὀλίγον, αἰδοῖ τοῦ πατρὸς καὶ τῶν ἱκετευσάντων, ὡς ξένοι τὴν προστασίαν κατεδεξάμεθα. **183.Τ ΘΕΟΔΩΡΩΙ** 183.1 Ἔσχε τι καὶ παρ' ἡμῖν ὁ φθόνος, ὃν οὐδεὶς ῥαδίως διέφυγεν. Ἴδου καὶ Καππαδόκαι στασιάζομεν, ἴν' οὕτως εἴπω, –τὸ μὴ πρότερον ἀκουσθὲν μηδὲ πιστευθὲν κακόν, 20ῶπως μὴ καυχῆσθαι πᾶσα σὰρξ ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ²⁰ –ἀλλ' εἰδῶμεν ἅπαντες ὄντες ἄνθρωποι, καὶ μὴ προχειρῶς ἐτέρων καταγινώσκωμεν. 183.2 Ἄλλ' ἐμοί τι κέρδος καὶ παρὰ τῆς συμφορᾶς (εἰ δεῖ παραδόξως εἰπεῖν), καὶ ὄντως ῥόδα ἐξ ἀκανθῶν, ὡς ἡ παροιμία, συλλέγομεν. 183.3 Ἐγὼ γοῦν οὕπω πρότερον οὔτε κατ' ὄψιν συντετυχηκῶς τῇ σῇ εὐλαβείᾳ, οὔτε διὰ γραμμάτων ὠμιληκῶς, ἀλλὰ τῇ περὶ σοῦ φήμῃ μόνῃ καταυγαζόμενος, νῦν καὶ εἰς ἀνάγκην ἦλθον τῆς διὰ τῶν γραμμάτων ἐντεύξεως καὶ χάρις πολλὴ τῷ τοῦτο χαρισαμένῳ. 183.4 Τὸ μὲν οὖν τοῖς ἄλλοις ἐπισκόποις περὶ ὧν ἐπέστειλας γράφειν, οὕπω γὰρ τούτου καιρὸς, παραλείψομεν καὶ ἅμα ἡ ἀρρωστία ὀκνηροτέρους ἡμᾶς πρὸς τοῦτο καθίστησιν· ἃ δέ σοι γράφομεν, κάκεινοις διὰ σοῦ γράφομεν. 183.5 Πausάσθω περιεργαζόμενος τὰ παρ' ἡμῖν ὁ κύριός μου καὶ θεοφιλέστατος Ἑλλάδιος ὁ ἐπίσκοπος· οὐ πνευματικῇ γάρ, ἀλλὰ ἐριστικῇ ταῦτα ζητεῖ περιόδω, οὐδὲ ἀκριβείᾳ κανόνων, ἀλλ' ὀργῆς ἐκπληρώσει, ὡς δῆλόν ἐστιν ἐκ τοῦ καιροῦ καὶ πολλῶν τῶν σὺν τούτῳ κεκινημένων ἔξω τοῦ λόγου· χρῆ γὰρ οὕτω λέγειν καὶ μὴ λυπεῖν. 183.6 Ἐγὼ γὰρ εἰ μὲν τοῦ σώματος οὕτως εἶχον ὡς Ἐκκλησίας δύνασθαι προστατεῖν Ναζιανζοῦ, ἢ τὴν ἀρχὴν ἐπεκηρύχθην ἀλλὰ μὴ Σασίμοις, ὡς τινες ὑμᾶς πείθουσιν οὐκ ὀρθῶς, οὐχ οὕτως ἡμῖν ἄθλιος οὐδὲ τῶν θείων διατάξεων ἀμαθῆς ὡς ἡ τῆς Ἐκκλησίας ὑπεριδεῖν ἢ τὴν τοῦ βίου ῥαστώνην μεταδιώκειν, πρὸ τῶν ἀποκειμένων μισθῶν τοῖς κάμνουσι κατὰ Θεὸν καὶ τὸ πιστευθὲν τάλαντον ἀπεργαζόμενοις. 183.7 Τί γὰρ μοι τῶν πολλῶν πόνων ὄφελος καὶ τῶν μεγάλων ἐλπίδων, περὶ τῶν μεγίστων βουλευσαμένῳ κακῶς; Ἐπειδὴ δὲ καὶ τὸ σῶμα κακῶς ἔχει μοι, ὃ πᾶσι δῆλόν ἐστι, καὶ βάρος οὐδὲν ἐκ τῆς ὑποχωρήσεως ἔδεια ταύτης δι' ἣν εἶπον αἰτίαν· καὶ τὴν Ἐκκλησίαν ἐώρων ἐχομένην ἡμῶν, βλαπτομένην δὲ περὶ

τὰ καίρια καὶ λελυμένην σχεδὸν ἐκ τῆς ἐμῆς λύσεως, ἐδεήθη καὶ πρότερον καὶ νῦν τῶν κυρίων μου τῶν θεοφιλεστάτων ἐπισκόπων, τῶν πατριωτῶν λέγω, δοῦναι τῇ Ἐκκλησίᾳ κεφαλὴν, ἣν σὺν Θεῷ δεδώκασιν, ἀξίαν καὶ τῆς ἐμῆς ἐπιθυμίας καὶ τῶν ὑμετέρων εὐχῶν. 183.8 Ταῦτ' οὖν αὐτὸς γίνωσκε, κύριε τιμιώτατε, καὶ τοὺς λοιποὺς ἐπισκόπους ἀναδίδαξον καὶ ἀποδέχεσθαι καὶ συνεπιψηφίζειν καὶ μὴ βαρεῖν τὸ ἡμέτερον γῆρας ταῖς διαβολαῖς πειθομένους. 183.9 Προσκέισθω δὲ κάκεινο τοῖς γράμμασι· τὸν κύριόν μου τὸν θεοφιλέστατον συλλειτουργὸν Βοσπόριον, εἰ μὲν ἢ παρ' ὑμῶν ἐξέτασις εὐρίσκει περὶ τὴν πίστιν κακόν, ὃ μὴδὲ λέγειν ἐστὶ θεμιτὸν (ἐὼ γὰρ τὸν μακρὸν χρόνον καὶ τὴν μαρτυρίαν τὴν ἡμετέραν), αὐτοὶ τοῦτο κρίνατε. 183.10 Εἰ δὲ ἢ τῶν παροικίων ζήτησις τὴν κακοδοξίαν δημιουργεῖ καὶ νέον τὸ ἔγκλημα, μὴ ταῖς διαβολαῖς παρασύρεσθε, μὴδὲ ἰσχυροτέρας τῆς ἀληθείας ποιεῖσθε, παρακαλῶ, μὴ πολλοὺς εἰς ἀθυμίαν καταστήσητε τῶν εὖ πράττειν προηρημένων. 183.11 Ἐρρωμένος, εὐθύμος, προκόπτων κατὰ Θεὸν χάρις θεῆς ἡμῖν καὶ τῇ Ἐκκλησίᾳ, τὸ κοινὸν σεμνολόγημα. **184.Τ ΑΜΦΙΛΟΧΙΩΙ** 184.1 20Πληρώσαι Κύριος πάντα τὰ αἰτήματά σου²⁰, καὶ μὴ ἀπαξιώσης πατρὸς εὐχὴν· ἱκανῶς γὰρ τὸ γῆρας ἡμῶν ἀνέπαυσας καὶ γενόμενος μέχρι Παρνασσοῦ, καθὼς προεκλήθης, καὶ τὴν ἐπενεχθεῖσαν τῷ τιμιωτάτῳ καὶ θεοφιλεστάτῳ ἐπισκόπῳ συκοφαντίαν ἐλέγξας· ἐπειδὴ φιλοῦσιν οἱ πονηροὶ τὰς ἑαυτῶν αἰτίας περιτρέπειν εἰς τοὺς ἐλέγχοντας. 184.2 Ἰσχυρότερος μὲν γὰρ πάσης κατῆγορίας ὁ χρόνος τοῦ ἀνδρὸς καὶ ὁ βίος καὶ ἡμεῖς οἱ πολλάκις τὰ αὐτὰ καὶ ἀκούσαντες παρ' αὐτοῦ καὶ διδάξαντες, οἳ τε ἐκ τῆς πλάνης ἐπαναχθέντες καὶ προστεθέντες τῷ κοινῷ σώματι τῆς Ἐκκλησίας· 184.3 ἐδεῖτο δὲ ὅμως πονηρὸς ὁ καιρὸς ὢν, καὶ ἀκριβεστέρας ἀποδείξεως διὰ τοὺς ἐπηρεαστὰς καὶ κακοήθεις ἦν αὐτὸς ἡμῖν ἔχαρις, μᾶλλον δὲ καὶ τοῖς κουφοτέροις καὶ ῥαδίως ὑπὸ τῶν τοιούτων ἀπατωμένοις. 184.4 Ταῦτα δὲ εἰ θελήσειας καὶ μακροτέραν ὁδὸν ὑποστὰς διὰ σεαυτοῦ μαρτυρῆσαι καὶ διαιτήσεις τοῖς ἀμφισβητούμενοις μετὰ τῶν λοιπῶν ἐπισκόπων, ἔργον ποιήσεις πνευματικὸν καὶ τῆς σῆς τελειότητος ἄξιον. Τὴν σὺν σοὶ ἀδελφότητα ἐγὼ τε καὶ οἱ σὺν ἐμοὶ πάντες προσαγορεύομεν. **185.Τ ΝΕΚΤΑΡΙΩΙ** 185.1 Ὅταν ἄλλος ἄλλο τι τῶν σῶν ἐπαινῇ καὶ πάντες ὡς ἐν ἀγορᾷ προβάλλωνται τὴν σὴν εὐφημίαν, ἐγὼ τὰ κατ' ἐμαυτὸν συνεισφέρω, καὶ οὐδενὸς ἔλαττον, ὅτι καὶ τιμᾶν ἡμᾶς ἀξιοῖς καὶ ὡς τέκνον ἀγαπητὸν πατρὸς γῆρας παραμυθεῖσθαι. 185.2 Διὰ τοῦτο καὶ νῦν ἐθάρρησα ταύτην προσαγαγεῖν τὴν παράκλησιν ὑπὲρ τοῦ αἰδεσιμωτάτου καὶ θεοφιλεστάτου ἐπισκόπου Βοσπορίου, αἰσχυνόμενος μὲν εἶ γε τοσοῦτος ἀνὴρ τῶν ἡμετέρων δεῖται γραμμάτων, ᾧ καὶ πολιτεία καὶ χρόνος βεβαιοῖ τὸ αἰδέσιμον, αἰσχυνόμενος δὲ οὐχ ἦττον τὸ σιωπᾶν καὶ τὸ μὴ τινα περὶ αὐτοῦ ποιήσασθαι λόγον, φωνὴν ἔχων καὶ πίστιν τιμῶν καὶ πάντων μάλιστα τὸν ἄνδρα γινώσκων. 185.3 Τὴν μὲν οὖν περὶ τῶν παροικίων ἀμφισβήτησιν δηλαδὴ αὐτὸς διαλύσεις κατὰ τὴν ἐν σοὶ τοῦ Πνεύματος χάριν καὶ τὴν τῶν κανόνων ἀκολουθίαν. 185.4 Ἐκεῖνο δὲ μὴ ἀνεκτὸν φανήτω τῇ σῇ εὐλαβείᾳ στηλιτεύεσθαι τὰ ἡμέτερα. Κἂν γὰρ ὥσι χριστιανοί, ὥσπερ οὖν εἰσι τῇ τοῦ Θεοῦ φιλανθρωπία, οἱ τῶν τοιούτων κριταί, τί κοινὸν ξίφει καὶ Πνεύματι; 185.5 Ἄν δὲ καὶ τοῦτο συγχωρήσωμεν, πῶς ἢ ποῦ δίκαιον τὸν περὶ πίστεως λόγον συμπλέκεσθαι τοῖς ἄλλοις ἀμφισβητήμασι; Σήμερον ἡμῖν κακόδοξος ὁ θεοφιλέστατος ἐπίσκοπος Βοσπόριος; Σήμερον πολὺ ταλαντεύεται τοῦ τοσοῦτους μὲν ἐκ τῆς πλάνης ἐπαναγαγόντος, τοσαύτην δὲ ἀπόδειξιν δεδωκότος ὀρθοδοξίας, διδασκάλου δὲ πάντων ἡμῶν; 185.6 Μὴ, παρακαλῶ, μὴ δῶς χώραν ταῖς τοιαύταις συκοφανταῖς· ἀλλ' εἰ μὲν δυνατόν, εἰρήνευσον τὰ διεστῶτα καὶ προστεθήτω τοῦτο τοῖς σοῖς ἐπαίνοις· εἰ δὲ μὴ, τοῦτό γε μὴ δέξῃ καθυβρίζεσθαι πάντας ἡμᾶς διὰ τῆς τοιαύτης ἐπηρείας, οἷς καὶ συνεβίωσε καὶ συνεγήρασεν, οὐς οἶδας ἀκριβεῖς τῆς

Θεότητος κήρυκας καὶ μετὰ κινδύνων καὶ ἀκινδύνως, καὶ μηδὲν ὑφαιρεῖν ἀνεχομένους τῆς μιᾶς καὶ ἀπροσίτου Θεότητος. 185.7 Καὶ ὑπὲρ ἡμῶν προσεύχου, παρακαλῶ, σφόδρα καμνόντων τῇ ἀρρωστίᾳ. Τὴν σὺν σοὶ ἀδελφότητα ἐγὼ τε καὶ οἱ σὺν ἐμοὶ πάντες προσαγορεύουσι. Ἐρρωμένος, εὐθύμος, εὐδόκιμος ἐν Κυρίῳ χαρισθείης ἡμῖν καὶ ταῖς Ἐκκλησίαις τὸ κοινὸν στήριγμα. **186.Τ ΤΩΙ ΑΥΤΩΙ** 186.1 Τί ἂν ἐποίησας, εἰ παρὼν αὐτὸς εἶχον πράγματα; ἢ δῆλον ὅτι πᾶσαν ἂν ἔθου σπουδὴν ἐλευθερώσαι με τῆς ἐπηρείας, εἴπερ τι δεῖ τοῖς προλαβοῦσι τεκμαίρεσθαι. 186.2 Τοῦτο καὶ νῦν ἡμῖν χάρισαι διὰ τῆς κοσμιωτάτης ἀνεψιᾶς ἡμῶν τῆς προσπιπτούσης σοι δι' ἡμῶν, αἰδεσθεῖς μὲν τὴν ἡλικίαν τῆς ἰκέτιδος, αἰδεσθεῖς δὲ τὸν τρόπον καὶ τὴν εὐλάβειαν οὐ κατὰ πολλὰς οὔσαν γυναικας, 186.3 αἰδεσθεῖς δὲ πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ τὴν ἀπραγμοσύνην τῆς γυναικὸς καὶ τὸ παρὰ τῶν οἰκείων νῦν ἔχειν πράγματα, πρὸ πάντων δὲ τὴν ἡμετέραν παράκλησιν. 186.4 Ἡ μείζων δὲ χάρις, τὸ τάχος τῆς εὐεργεσίας ἦν ἀπαιτοῦμεν. Τὸ μὲν γὰρ φιλάνθρωπον τῇ χήρᾳ καὶ ὁ ἄδικος ἐν τῷ Εὐαγγελίῳ κριτῆς ἐχαρίσατο, ἀλλὰ μετὰ πολλὴν ἰκεσίαν καὶ προσεδρεῖαν. 186.5 Παρ' ὑμῶν δὲ ὑπαρχέτω τὸ τάχος ἵνα μὴ κάμνη μακρὰ ταῖς φροντίσι καὶ ταῖς ἐπὶ τῆς ἀλλοδαπῆς κακοπαθείαις· εἰ καὶ τὰ μάλιστα οἶδα σαφῶς ὅτι οἰκείαν αὐτῇ ποιήσει καὶ τὴν ἀλλοτρίαν ἢ σὴ θεοσέβεια. **187.Τ ΕΥΔΟΞΙΩΙ** 187.1 Αἰτιᾶ τὸ μὴ γράφειν, οὐδὲ αὐτὸς ὦν, οἶμαι, τῶν πλεῖστα ἐπεσταλκόντων, εἰ μὴ με ἡ νόσος λῆρον ποιεῖ καὶ ὦν εὐπέπονθα ἐπιλήσιμονα. 187.2 Καίτοι γε, εἰ μὴ τι ἄλλο, ὡς ἀποθανοῦσιν ἡμῖν ὁ παρὰ τῶν σῶν λόγων ὠφείλετο ἐπιτάφιός, ᾧ τέχνη τὸ λέγειν καὶ γράφειν. Ὁ μὲν οὖν ἔλεγχος τοσοῦτος· οὐδὲ γὰρ δεῖ φιλικῶς ἐγκαλοῦντας ἔξω τῶν τῆς φιλίας ὄρων τοῦτο ποιεῖν. 187.3 Ἄ δὲ περὶ τοῦ γλυκυτάτου υἱοῦ Νικοβούλου γράφεις, μεγάλα μὲν σφόδρα καὶ θαυμαστὰ καὶ ἱκανὰ συναρπάσαι πατρὸς εὐκολίαν ῥαδίως οἷς βούλεται καὶ πιστεύουσιν. 187.4 Τότε δὲ ἀληθῆ εἶναι δεξόμεθα, ὅταν πείραν διδούς ἡμῖν ὁ νέος μὴ ἀνάξιός φαίνεται ἢ τῶν σῶν ὑποσχέσεων ἢ τῶν ἡμετέρων ἐλπίδων. **188.Τ ΣΤΑΓΕΙΡΙΩΙ** 188.1 Ἀττικὸς σὺ τὴν παιδευσιν; Ἀττικοὶ καὶ ἡμεῖς. Νέων προκαθέξῃ; Πάσης ἡλικίας ἡμεῖς. Τυποῖς πρὸς λόγον; Ἡμεῖς πρὸς ἦθος. 188.2 Πολλὰ κοινὰ πρὸς ἀλλήλους ἡμῖν· ἐν δὲ ἀντὶ πάντων καὶ πρὸ πάντων, ὁ γλυκύτατος υἱὸς ἡμῶν Νικόβουλος ἐν μέσῳ κείμενος. 188.3 Ὡς σὺ καλῶς ποιῶν ἐνεπιδείξῃ καὶ τὴν παιδευσιν καὶ τὴν ἡμετέραν φιλίαν, εἴπερ σοὶ μέλει ταύτης. 188.4 Οἶμαι δέ· καὶ γὰρ ἀθληταὶ παλαιοὶ νέοις τιμῶνται· καὶ τοσοῦτον ὥστε καὶ τὰ τῆς νίκης ἄθλα προσφέροντες τούτοις εὐγνώμονες εἶναι νομίζονται περὶ νόμους ἀθλήσεως. **189.Τ ΕΥΣΤΟΧΙΩΙ** 189.1 Μίμησαί μοι τὸν Ἀλέξανδρον, ᾧ θαυμάσιε· καὶ ὡσπερ ἐκεῖνος, ἵν' Ἀθηναίοις ἀρέσῃ, φιλοτιμότερος ἦν, διὰ ταῦτά τοι καὶ θέατρον τῆς ἑαυτοῦ βασιλείας τὰς Ἀθήνας ὠνόμαζεν, οὕτω καὶ σὺ τὸ καθ' ἡμᾶς εἶναί τι νομίσας, εἰ καὶ μηδαμῆ, 189.2 ἀλλ' ἢ τῶν γε λόγων εἵνεκα καὶ τῶν Ἀθηνῶν αὐτῶν, πρὸς δὲ καὶ τοὺς κοινούς πατέρας τῶν λόγων αἰδούμενος, διπλασιάσαι προθυμήθητι τῷ καλῷ Προνοίῳ τὴν περὶ λόγους σπουδὴν. 189.3 Πάντως ὅ τι ἂν εἰσενέγκῃς τῷ νέῳ, ἡμῖν τοῦτο εἰσοίσεις, οἷ καὶ παθεῖν εὐἐπιτήδειοι καὶ λόγων ἐπαινέται ἴσως οὐ φαῦλοι· εἰ καὶ κατωτέρω σοφιστικῶν θρόνων καθήμεθα, 20σιωπῆς ἀκίνδυνον γέρας 20 ἡμῖν αὐτοῖς ἐπιτάξαντες. **190.Τ ΤΩΙ ΑΥΤΩΙ** 190.1 20ῶ Ὀδυσσεῦ, μάλα πῶς με καθίκεο 20, σταγειρισμὸν ὀνειδίζων καὶ κατασοφιστεύων ἡμῶν ἐπιμελέστατα. Καὶ σοῦ τὴν παρρησίαν ἐπαινῶν ἐφ' οἷς γράφεις ἂ γράφεις (κρεῖσσον γὰρ ἐκλαλεῖν τὸ λυποῦν ἢ ἐρήμην αἰρεῖν ἀγνοοῦντας), ἔχω τι καὶ ἐγκαλεῖν. 190.2 Ὅμως δέ, ἵνα νόμον φυλάξω δικαστικόν, ἀπολογήσομαι πρότερον, εἶτα κατηγορήσω, καὶ ἀμφοτέρω μετὰ τῆς ἴσης εὐνοίας. 190.3 Τῷ καλῷ Σταγειρίῳ προσῆλθεν Νικόβουλος ὁ ἐμός, 20οῦ τι καθ' ἡμέτερόν γε νόον 20, μὴ τοῦθ' ὑπολάβῃς· οὐχ οὕτως ἢ τῶν Ἀθηνῶν ἐπιλήσιμων ἐγώ, ἢ τῆς σῆς φιλίας καὶ ἐταιρείας. Ἄλλ' ὥρμησε μὲν παρ' ἑαυτοῦ καὶ τοῦ πατρὸς οὕτω

θελήσαντος· παρ' ἐμοῦ δὲ διὰ τῶν γραμμάτων ἐνεχειρίσθη. Τί τοῦτο ἄφιλον ἢ ἀπάνθρωπον; 190.4 Ἐπεὶ δὲ τὴν ἀπολογία ἐχεις, δέξαι καὶ τὴν κατηγορίαν. Οὐκ ἐπαινῶ σοῦ τοὺς κοροπλάθους καὶ τοὺς Τελχῖνας οἷς βάλλεις τὸν ἀντίτεχνον, ἐπειδὴ νενίκηκε τοὺς ὁμοτέχνους ἀντιτέχνους καλεῖν. Μέχρι τίνος γὰρ ταῦτα; Καὶ ποῦ στησόμεθα τῆς σοφιστικῆς ἐπηρείας; ἕως ἂν τί γένηται; ἕως ἂν θάνατος ἡμᾶς διακόψῃ τῆς πονηρίας; 190.5 Ταῦτα γὰρ νέον μὲν ὄντα, φιλοτιμίας ἠττώμενον, κέρδους μεταποιούμενον, καὶ τότε μετρίως ποιεῖν, 20ῆχει τινὰ συγγνώμην²⁰ (μικρὸν γὰρ τι δημοσθενίσω σὴν χάριν)· ἐν τούτῳ δὲ τῆς ἡλικίας καὶ οὕτω πράττοντα κυρίττειν τε καὶ κυρίττεσθαι, παντελῶς ἄωρον καὶ φιλόνεικον, οὐ μόνον ὅτι ἀπρεπὲς καὶ παντάπασιν ἀνελεύθερον, ἀλλ' ὅτι καὶ ῥαστώνη πολλὴ τοῦ πράγματος. 20'Οπποῖόν κ' εἴρησθα ἔπος, τοῖόν κ' ἐπακούσαις²⁰, καθάπερ ῥεύματος ἀντιστρέφοντος (πάλιν γὰρ Ὀμήρῳ συγχρήσομαι)· 20τὸν ξύοντα δ' ἀντιξύνει²⁰, παντελῶς ἀνεπίφθονον. 190.6 Τίς οὖν ἢ σοφία, ἐξὸν ἀρετῇ πρωτεύειν, ἠττάσθαι κακία ἢ καὶ νικᾶν, ὃ πολλῶν χειρόν ἐστι; ἀλλ' ἐγὼ γε καὶ τῶν δικαστῶν τοῦτο μέμφομαι (20εἰρήσεται γὰρ τάληθές²⁰), ὅτι ἄκολάζουσι κρίνοντες, ταῦτα ἐπαινοῦσιν ἀκροώμενοι. 190.7 Οὐ μόνον δέ, ἀλλὰ καὶ πολλοὺς ἔχουσι τοὺς συνεπαινέτας καὶ τὴν κακίαν ἀνάπτοντας καὶ ταῖς σπουδαῖς ἄχρι τούτου μεμερισμένους· δέον, εἰ μὲν ἀπιστεῖται, μὴ ἐπαινέσθαι· εἰ δὲ πιστεύεται, δημοσίᾳ κρίνεσθαι· ἢ οὕτως, εἰ μὲν ψευδῆ, τοὺς κατηγοροὺς κολάζεσθαι· εἰ δὲ ἀληθῆ, τοὺς καθ' ὧν ὁ λόγος· καὶ μὴ οὕτω μέγιστον πρᾶγμα, τὴν τῶν εὖ γεγονότων ὑπόληψιν, οὕτω ῥαδίως παίζεσθαι. 190.8 Εἴ τι οὖν ἐμοὶ πείθεσθε (πρὸς γὰρ ἀμφοτέρους ὁ λόγος), τοὺς μὲν τοιούτους λόγους καὶ ψόγους χαίρειν ἔασατε, εἰ μὴ τι ἄλλο, τὴν πολιὰν αἰδούμενοι ἢ καὶ ἀποκάμνοντες ἐν τοῖς αἰσχίστοις. Αὐτοὶ δὲ βουλευσασθε τὴν παλαιὰν τιμῆσαι παραίνεσιν τὴν, ὅταν τῷ βίος ἰκανὸς ᾖ, ἀρετὴν ἀσκεῖσθαι κελεύουσιν. 190.9 Καὶ οὐκ ἐπιβουλεύετε μὲν ὑμῖν αὐτοῖς, ἐπιβουλεύετε δὲ ταῖς τῶν νέων ἐλπίσιν, οἱ πάντως ἂν τὰ δεινότατα πάθοιεν, εἰ λόγους ἀσκούμενοι κακίαν μάθοιεν, καὶ ταύτην οὐκ ἄμισθον, ὥσπερ οὐκ ἀρετῆς ἀλλὰ ταύτης ἔχοντες ὑμᾶς διδασκάλους. 190.10 Εἰ δέ σοι φορτικὸς εἶναι δοκῶ ταῦτα γράφων, ἄμυνέ με τοῖς ἴσοις καὶ αὐτὸς παραινέσας τι τῶν χρησίμων, ἴν' ἢ πειθόμενον ὠφελῆς ἢ ἐγκαλῆς ἀντιτείνοντι.

191.Τ ΤΩΙ ΑΥΤΩΙ 191.1 Οἶον ἠγγόησα· ὡς λίαν σκαιὸν καὶ ἀπαίδευτον· ἄνδρα σοφιστὴν ἐνουθέτησα· ὡς τῆς ἀπονοίας· καὶ οὐδὲ ὑπὸ τῆς παροιμίας τῆς ἰδιωτικῆς ἐπαιδεύθην, φαλακρὸς ὢν κατὰ κριοῦ μὴ νυστάζειν ἀντὶ προσώπου, μηδὲ σφηκίαν ἐγείρειν κατ' ἐμαυτοῦ, γλῶσσαν πρὸς τὸ κακῶς λέγειν ἐτοιμοτέραν. 191.2 Τούτῳ μὲν οὖν οὐ πάνυ τι δυσχεραίνω (μετὰ γὰρ πολλῶν προσετέθη, ὡς γε πυνθάνομαι, εἰ δὲ ζώοις, καὶ πρὸ πολλῶν)· ἐκεῖνῳ δὲ μᾶλλον, ὅτι μὴ ἐπιστεύθη φιλικῶς τοῦτο ποιεῖν. 191.3 Πλὴν ὑγιαίνοις καὶ σῶμα καὶ ψυχὴν, καὶ τὴν γλῶσσαν κατέχοις, εἰ δυνατόν· ἀλλὰ νῦν τό γε ἡμέτερον στέρξομεν. **192.Τ ΣΤΑΓΕΙΡΙΩΙ** 192.1 Παρρησιάσομαί τι πρὸς σέ· καὶ γὰρ πέφυκα οὕτω, καὶ βούλομαι. Εἰ μὴ μεταδοίης ἡμῖν τὸν Νικόβουλον, ἀδικήσεις· φίλῳ τε γὰρ ἐσόμεθα προσκεκρουκότες καὶ παρὰ σοῦ μηδὲν ἔχοντες πλέον. 192.2 Εἰ δὲ δοίης ὅσον ἐλπίζομεν, εὐγνωμονήσεις, καὶ ἀμφοτέρα ἡμῖν ὡς κάλλιστα ἔξει. Ἐκεῖνῳ μὲν γὰρ ἀπολογησόμεθα, σὲ δὲ ἐπαινεσόμεθα. Εἰ δὲ δίδως ἡμῖν καὶ παραινέσαι σοι πατρικῶς, ἀλλὰ μὴ τῇ συνηθείᾳ τοῦ ἄρχου τὴν συμβουλήν διαπτύσης· δέξαι λόγον ἀνδρὸς τὰ τοιαῦτα οὐκ ἀμαθοῦς. 192.3 Κατὰ θεσθὲ ποτε τὰ ὄπλα καὶ τὰς σφενδόνας καὶ τὰς δεινοτέρας μελίας, τὰς γλώσσας, αἷς ἀλλήλους βάλλετε τε καὶ τιτρώσκετε, καὶ ταῦτα ἐν ἐπαινέταις τοῖς σπουδασταῖς. 192.4 Καὶ κατάθεσθε τοσοῦτῳ μᾶλλον, ὅσον προχειρότερον τοῦτο τῶν ὄπλων ἐστίν· ἵνα μὴ κακίας μᾶλλον ἢ ἀρετῆς ἐξηγῆσθε τοῖς νέοις, καὶ εἰ μὴ τοῖς

λόγοις, ἀλλὰ τοῖς πράγμασιν· οἷς γάρ τις χαίρει γινομένοις, ταῦτα καὶ σιωπῶν συμβουλεύει. 192.5 Ἄν οὕτω ποιῆτε, ὑμᾶς τε αὐτοὺς ὀνήσετε καὶ ἡμᾶς φίλους ἔξετε καὶ οὐ ψεύσεσθε τὰς τῶν πεπιστευκῶν ἐλπίδας. Οὗτός σοι τῶν ἐπὶ Νικοβούλω πόνων μισθός. Εἰ δὲ πείραν τελεωτέραν λάβοιμεν, τελεωτέραν καὶ τούτων ἀντιδώσομεν τὴν εὐφημίαν. **193.Τ ΒΙΤΑΛΙΑΝΩΙ** 193.1 Αἰσθάνομαί σου τῶν ἐγκλημάτων καὶ σιωπῶντος. «Γάμους εἰσιτῶμεν», ἴσως ἔρεῖς, «καὶ ταῦτα τῆς χρυσοῦς Ὀλυμπιάδος καὶ σῆς, καὶ παρῆν ἐπισκόπων ὄμιλος· σὺ δὲ ἀπῆς ἡμῖν, ὁ γεννάδας, ἢ ἀπαξιώσας, ἢ κατοκνήσας.» 193.2 Οὐδέτερον, ὦ θαυμάσιε. Ἄλλ' οὐκ ἦν, οἶμαι, πράττοντα τραγικῶς, πανηγυρίζειν κωμικῶς, καὶ ἅμα παντελῶς ἄωρον καὶ οὐ γαμικόν, δύο ποδαλγοὶ περιφερόμενοι καὶ γελώμενοι, μέσοι πηδῶντων, ἵνα τί σοι καὶ προσπαίξωμεν γαμικῶς. 193.3 Ἐπεὶ τῷ γε βούλεσθαι καὶ πάρειμι καὶ συνεορτάζω καὶ τῶν νέων τὰς δεξιὰς ἀλλήλαις τε ἐμβάλλω καὶ ἀμφοτέρας τῆ τοῦ Θεοῦ. Πρέπει γάρ, ὡσπερ ἄλλο σοι πᾶν ἀγαθόν, οὕτω δὴ καὶ τὴν συζυγίαν ἐπὶ παντὶ βελτίστῳ γενέσθαι καὶ κατὰ τὰς κοινὰς ἡμῶν εὐχάς. **194.Τ ΤΩΙ ΑΥΤΩΙ** 194.1 Ἴδου καὶ δευτέρός σοι γαμβρός· καὶ τὸ γλυκὺ φορτίον ἀποσκευάζη, καλῶς γε ποιῶν. Ἄργοι δ' ἡμεῖς, ὡς ἂν αὐτὸς εἴποις· ὡς δὲ ὁ ἀληθὴς λόγος, ἀσθενεῖς, οὐκ ἄργοι. 194.2 Πλὴν καλῶς ἡμῖν ἔχει τὰ ἐκ Θεοῦ. Τῶν μὲν γὰρ θορύβων ἄλλοις παρεχωρήσαμεν, τῆς φιλοσοφίας δὲ ἡμεῖς ἀπολαύσομεν, ἐπειδὴν Θεῷ συσταλῆς καὶ ὅλως τῶν ἄνω γένη, μηδενὶ δεσμῶ κατεχόμενος. 194.3 Καὶ νῦν δὲ τοῖς γάμοις συνεισφέρωμεν τὰς εὐχάς, εἰ δεῖ δωροφορεῖν ὑμῖν τὸ κάλλιστον. **195.Τ ΓΡΗΓΟΡΙΩΙ ΑΡΧΟΝΤΙ** 195.1 Οὐκ ἐπαινῶ τὸν Ἡσίοδον ὅτι τοὺς ὁμοτέχνους ἀντι τέχνους ὠνόμασεν· 20καὶ κεραμεὺς κεραμεῖ κοτέει20 (λέγων) 20καὶ τέκτονι τέκτων20. Οὐ γὰρ φθονεῖ μᾶλλον ἢ προστρέχει τε καὶ ἀσπάζεται, ὡς ὁ ἐμὸς λόγος, καὶ ὡς οἰκείου περιέχεται. 20Ἄοιδός20 δὲ 20ἄοιδῶ20 τοσοῦτω πλέον ὄσῳ καὶ λόγος ἐστὶ τούτοις τὸ σπουδαζόμενον. 195.2 Τοῦτο δὲ καὶ αὐτὸς πεπονθῶς πρὸς τὴν σὴν λογιότητα, εἰ μὲν οὕτως εἶχον τοῦ σώματος ὥστε ταῖς τῆς ψυχῆς ὀρμαῖς ὑπουργεῖν δύνασθαι, οὐκ ἂν μέ τις ἔφθη καὶ προσδραμῶν καὶ περιπτυστάμενος καὶ τὰ ἐπιβατήρια προσφθεγξάμενος. 195.3 Ἄλλ' ἠλίω μὲν ἐπισκοτεῖ νέφος, ἐμοὶ δὲ καὶ ἡ ἀρρωστία καὶ τὸ φθονερὸν τοῦτο σαρκίον καὶ δεσμωτήριον. Ἄρα δέξῃ μου τὴν ἐπιστολὴν ἀντὶ τῆς παρουσίας; Ναί, δέξῃ, λόγιός τε ὢν καὶ συγγνώμων, εὖ οἶδα τοῦτο καὶ οὐκ εἰκάζειν ἔχω. 195.4 Καὶ ἴν' εἰδῆς ὅσον θαρρῶ τῆ σῆ καλοκάγαθία, ἴδου καὶ πρεσβειάν προσάγω σοι σφόδρα ἡμῖν ἀναγκαίαν, καὶ πρὸς τῆς σῆς φιλίας αἰτῶ τὰ τῶν φίλων. 195.5 Τὸν ἐμὸν Νικόβουλον ἀπὸ τῆς ἐμῆς δεξιᾶς ἐγχειρίζω σοι σὺν τοῖς ἀδελφοῖς οὐ δώσοντα δίκην, ἀλλὰ ληψόμενον, καὶ χήραν ἄωρον τὴν τούτων μητέρα, καὶ οἰκίαν ἦν ὅτε λαμπρὰν οὔσαν καὶ ἀπόβλεπτον, ἕως περιῆν ὁ πολὺς ἡμῖν Νικόβουλος, 195.6 νῦν δὲ οὐδὲ πενθῆσαι συγχωρηθεῖσαν ἐκ τῶν ἤδη ἀναφύεντων κακῶν καὶ προσδοκωμένων, εἰ μὴ σοί τε παρασταίῃ καὶ τῆ σῆ δίκη στήναι πρὸς τὸν πονηρὸν δαίμονα καὶ ἡμᾶς τιμῆσαι καὶ τὸ ἀνθρώπινον αἰδεσθῆναι καὶ λαμπρὰν σεαυτῶ ποιῆσαι τὴν ἀρχὴν διὰ τῆς εἰς ἡμᾶς εὐποιίας. **196.Τ ΕΚΗΒΟΛΙΩΙ** 196.1 Βοήσομαί τι κατ' ἐμαυτοῦ· καὶ συγγνώμη τῷ ἄλ γοῦντι τὰ τοῦ ἀλγοῦντος καὶ φθέγξασθαι. Ὡ σαρκίον πονηρὸν καὶ κακότηδες, οἷά με κακὰ δρᾶς, οἷα ἐργάζη· ἐγγὺς ἀνὴρ ὃν καὶ πόρρω τυγχάνοντα μεταδιώκειν τῶν ἀναγκαίων, τῆς τε ἀρχικῆς ἀρετῆς εἵνεκα καὶ τῆς ἄλλης ἡμερότητος. 196.2 Σὺ δὲ πονηρῶς ἔχεις καὶ σχεδὸν ἀκινήτως, καὶ περιορᾶς ἄλλους τοῦ ἀγαθοῦ μεταλαμβάνοντας, ἡμᾶς δὲ ζῆμιου μένους. Τὰ μὲν οὖν τῆς κατηγορίας τοιαῦτα. 196.3 Ἐπεὶ δὲ οὐκ ἔξαρκεῖ τὸ ἀποδύρασθαι μόνον ἃ πάσχομεν, ἀλλὰ δεῖ καὶ τινος φαρμάκου πρὸς τὴν πληγὴν, τοῦτο ἐξεύρομεν, τὸ θαρρῆσαι τῆ ἐπιστολῇ ταύτῃ καὶ τοῖς γράμμασι σκιαγραφῆσαι τὴν παρουσίαν. 196.4 Εἰ δὲ καὶ τὸ εὖ ποιεῖν ἡμᾶς ἐπιζητεῖς, βρῦων τὸ ἀγαθόν, προσάγομεν θαρροῦντες οἰκίαν ἔλεεινήν καὶ φιλανθρωπίας ἀξίαν, χήραν μετ'

ὄρφανῶν ἔτι θερμῶν ἐν τοῖς δάκρυσι, τὴν τε ἀδελφιδὴν τὴν ἐμὴν λέγω καὶ τοὺς ταύτης παῖδας οἷ, πατρὸς ἀγαθοῦ γεγονότες καὶ πολλὰ μὲν βασιλεῦσι καμόντος ἐν ὄπλοις οὐκ ἀνωνύμως, ἀλλὰ καὶ λίαν λαμπρῶς, πολλὰ δὲ τοῖς ἄρχουσιν ὑμῖν ὑπουργήσαντος (εἴ τινα Νικόβουλον ἀκούεις), κινδυνεύουσι νῦν πάσχειν τὰ χαλεπώτατα. 196.5 Μετὰ γὰρ τὴν τῶν φίλων ἔκδοσιν καὶ τοὺς ὄρκους ἐκείνους, οὓς ἐπὶ τῇ ἐξετάσει ὑπέστησαν, νῦν πάλιν ἐπιηραῖζεν ἐπιχειροῦσι τοῖς ὄρφανοῖς. **197.Τ ΓΡΗΓΟΡΙΩΙ ΝΥΣΣΗΣ** 197.1 Ὁρμημένον με πρὸς ὑμᾶς κατὰ πᾶσαν σπουδὴν καὶ μέχρις Εὐφημιάδος γενόμενον ἐπέσχεν ἡ σύνοδος ἢ αὐτόθι τελεῖτε τοῖς ἀγίοις μάρτυσι, καὶ τὸ μὴ μετασχεῖν ταύτης οἷόν τε εἶναι διὰ τὴν ἀρρωστίαν, καὶ ἄλλως βαρὺν ἂν γενέσθαι τῇ ἀκαιρίᾳ. 197.2 Ὁρμησα δὲ ὁμοῦ μὲν ἐπισκεψόμενος ὑμᾶς οὕτω διὰ μακροῦ, ὁμοῦ δὲ θαυμασὸς μενός σε τῆς καρτερίας καὶ τῆς φιλοσοφίας ἢ φιλοσοφεῖς (πυνθάνομαι γὰρ) ἐπὶ τῇ μεταστάσει τῆς ἀγίας ἀδελφῆς ἡμῶν καὶ μακαρίας, 197.3 ὡς ἀνὴρ ἀγαθός τε καὶ τέλειος καὶ Θεῶ παριστάμενος καὶ πάντων μᾶλλον εἰδὼς τὰ τε θεῖα καὶ τὰ ἀνθρώπινα, 197.4 καὶ ὁ τοῖς ἄλλοις βαρύτερόν ἐστιν ἐν τοῖς τοιούτοις, τοῦτο κουφότατον κρίνων, τὸ τοιαύτη μὲν συζηῖσαι, τοιαύτην δὲ παραπέμψαι καὶ εἰς τὰς ἀσφαλεῖς ἀποθέσθαι μονάς, 20ὥσπερ θημωνιᾶν ἄλωνος κατὰ καιρὸν συγκομισθεῖσαν, 20, ἴν' εἴπω τὸ τῆς θεῖας Γραφῆς, καὶ τῶν μὲν τερπνῶν τοῦ βίου μετασχοῦσαν, τὰ δὲ λυπηρὰ διαφυγοῦσαν τῷ μέτρῳ τῆς ἡλικίας, καὶ πρὶν ἐπὶ σοὶ πενηθῆσαι παρὰ σοῦ τιμηθεῖσαν τῇ καλῇ κηδεῖᾳ καὶ τοῖς τοιούτοις ὀφειλομένη. 197.5 Ποθῶ δὲ καὶ αὐτός, εὖ ἴσθι, τὴν μετάστασιν, εἰ καὶ μὴ καθ' ὑμᾶς (πολὺ γὰρ τοῦτο εἰπεῖν), ἀλλ' εὐθύς μεθ' ὑμᾶς. Ἀλλὰ τί χρὴ παθεῖν πρὸς Θεοῦ νόμον πάλαι κεκρατηκότα, ὃς ἔχει Θεοσεβίαν τὴν ἐμὴν (ἐμὴν γὰρ ὀνομάζω τὴν κατὰ Θεὸν ζήσασαν, ἐπειδὴ κρείττων ἢ πνευματικὴ συγγένεια τῆς σωματικῆς). Θεοσεβίαν, τὸ τῆς Ἐκκλησίας καύχημα, τὸ τοῦ Χριστοῦ καλλώπισμα, τὸ τῆς καθ' ἡμᾶς γενεᾶς ὄφελος, τὴν γυναικῶν παρρησίαν· Θεοσεβίαν, τὴν ἐν τοσοῦτῳ κάλλει τῶν ἀδελφῶν εὐπρεπεστάτην καὶ διαφανεστάτην· 197.6 Θεοσεβίαν, τὴν ὄντως ἱερὰν καὶ ἱερέως σύζυγον καὶ ὁμότιμον καὶ τῶν μεγάλων μυστηρίων ἀξίαν· Θεοσεβίαν, ἣν καὶ ὁ μέλλων ὑπολήψεται χρόνος ἐν στήλαις ἀθανάτοις κειμένην, ταῖς ἀπάντων ψυχαῖς τῶν τε νῦν ἐγνωκότων καὶ τῶν ὕστερον εἰσομένων; 197.7 Καὶ μὴ θαυμάσης εἰ πολλάκις ταύτην ἀνακαλῶ· ἐντροφῶ γὰρ καὶ τῇ μνήμῃ τῆς μακαρίας. Οὗτος ἐκείνη τε παρ' ἡμῶν ἐπιτάφιός ἐστιν ἐν βραχεῖ πολὺς καὶ σοὶ παρακλητικὸς λόγος, καίπερ ἄλλους τὰ τοιαῦτα παρακαλεῖν δυναμένῳ διὰ τὴν ἐν πᾶσι φιλοσοφίαν. 197.8 Τὴν δὲ συντυχίαν (ἐπεὶ καὶ ταύτην ποθοῦμεν) νῦν μὲν ἀφηρήμεθα δι' ἣν εἶπον αἰτίαν, συνευχόμεθα δὲ ἡμῖν αὐτοῖς, ἂν ἔτι ὑπὲρ γῆς ὤμεν, καὶ μὴ τὸ κοινὸν ἡμᾶς διαζεύξῃ τέλος ᾧ πλησιάζομεν. Διὸ καὶ πάντα φέρειν ἀναγκαῖον ἡμῖν, ὡς οὔτε ἡσθησομένοις οὔτε ἀνιασομένοις μακρότερα. **198.Τ ΝΕΜΕΣΙΩΙ** 198.1 Ἐπαινοῦσί τινες Πυθαγόραν τὸν Σάμιον ὅτι, θῦσαι δεῖσαν αὐτῷ (ἐπειδὴ γε ἄλλως οὐκ ἐπὶ θύειν), πηλίνῳ βοῖ τὴν θυσίαν ἀφωσιώσατο· μηδὲ γὰρ χρῆναι νεκρὰ νεκροῖς καθαίρειν, οὕτω λέγων τὰ σώματα. 198.2 Τοῦ τόν μοι καὶ αὐτός μιμήσασθαι καλῶς ἔχεις, ᾧ θαυμάσιε, – ἐπειδὴ γε τὸ προστιμᾶν ἀπηγόρευταί σοι καὶ μόνος ἀρχόντων ἢ κοιμηθῆσθαι σὺν ὀλίγοις ἀζήμιον ἐνίδρυσας τοῖς ἀρχομένοις τὸν φόβον, –μηδὲ Οὐαλεντινιανὸν ζημιῶσαι τὸν σὸν καὶ ἡμέτερον (ὑπὲρ συγγενοῦς γὰρ πρεσβεύομεν) ἀλλ' ὅσον φθέγγασθαι πλάσαντα τὴν προστίμησιν, ἐπισχεῖν τὴν ζημίαν. 198.3 Καὶ γὰρ οὐδὲ οἰκειᾶς ῥαθυμίας ὑπέχει δίκην, εἰ δεῖ θαρρήσαντας τοῦτο εἰπεῖν. Εἰ μὲν οὖν ὡς δικαστὴν πείθομεν, τοῦτο ἄριστον· εἰ δὲ μὴ, πρὸς τὸν φίλον καταφευξόμεθα καὶ τοῦτο φθεγγόμεθα πρὸς τὴν σὴν λογίοντα ὅπερ λέγεται πρὸς ἑαυτοῦ φίλον γεγραμμένον ὅτι· 198.4 «Τὸν δεῖνα, εἰ μὲν οὐδὲν ἀδικεῖ, διὰ τὸ δίκαιον ἄφες· εἰ δὲ ἀδικεῖ, ἡμῖν ἄφες.» Πάντως δὲ ἄφες, ἐκεῖνο πρὸς τοῖς ἄλλοις ἐνθυμηθεῖς ὅτι τὸ μὲν κοινὸν οὐδὲν

ἂν μέγα ὀνήσαιεν ἵπῳ δύο προστίμησις, ἡμῖν δὲ ἡ χάρις ἀνάγραπτος. 198.5 Καὶ τοῦτο δὲ προσ κείσθω· τῇ συμφορᾷ τοῦ ἀνδρὸς βοήθησον σφόδρα συντριβέντος ἀπὸ συμπτώματος. **199.Τ ΤΩΙ ΑΥΤΩΙ** 199.1 Εἴ σοι δοκῶ φορτικὸς συχνὰ ἐπιστέλλων, μηδὲν θαυμάσης, ἢ κατερῶ σου πρὸς σὲ τὸν δίκαιον δικαστὴν, καὶ οἶδ' ὅτι ἀφήσεις με τῆς αἰτίας. 199.2 Αὐτὸς μοι τοῦ θαρρεῖν αἴτιος γέγονας τῷ προθύμῳ παρέχειν τὸ αἰτεῖν προκαλούμενος· καὶ θαυμαστὸν οὐδέν. Πολλὰ γὰρ ἔστιν οἷς προθύμῳ ἂν δοίης τὴν χάριν, τὸ γῆρας, ἢ ἀρρωστία, ἢ κοινωνία τῶν λόγων (εἴπερ τι καὶ τὸ ἡμέτερον ἐν λόγοις), αὐτὸ τὸ ποθεῖν με τὴν συντυχίαν, ὑπὸ δὲ τῆς ἀσθενείας κωλύεσθαι καὶ διαμαρτάνειν τοσοῦτου πράγματος. 199.3 Ἄλλὰ τίς ἡ πρεσβεία; καὶ εἰ μὲν ἄδικος, αἰσχυνοίμην ἂν ἄνδρα τοσοῦτον· εἰ δὲ δικαία, προθύμῳ ἐπίνευσον. 199.4 Πάλιν ὁ αἰδεσιμώτατος υἱὸς ἡμῶν Θεοδόσιος ἤκει πρὸς τὴν σὴν λογιότητα, ὁ ἐμὸς καὶ σὸς, σκοπὸς μὲν ἐμὸς, σὸς δὲ ἰκέτης. Καὶ ἤκει πρεσβεύων ὑπὲρ ἔλεεινοῦ πράγματος· ὄρφανοὶ κινδυνεύουσι, καὶ τὸ ἀνθρώπινον ἐν μέσῳ ἄδηλον ὄν εἰς ὃ περιστήσεται, καὶ μετάστασιν αἰδοῦμεθα πατρὸς πολλοῖς ὄρφανίαν ἐπικουφίσαντος. 199.5 Μίαν τοῖς πᾶσι κατάθου χάριν· δὸς χεῖρα τῇ συμφορᾷ, ἢν αὐτὸς δοκιμάσεις. 199.6 Δεῖται μὲν γὰρ οὐδεμιᾶς προσθήκης εἰς εὐδοξίαν ἢ σὴ ἀρχή, οὐδὲ γὰρ λαμπρότητος Ἐωσφόρος· εἰ δὲ τίνα καὶ προσθήκην ζητεῖς, οὐκ ἂν μείζων ταύτης, εὖ ἴσθι, οὐδὲ λαμπρότερα γένοιτο, ὡς πολλοὶ τάληθῆ βουλόμενοι λέγειν τὴν σὴν καλοκάγαθίαν διδάξουσιν. **200.Τ ΤΩΙ ΑΥΤΩΙ** 200.1 Ἐποίεις μὲν ἡμῖν καὶ τὴν ἀρχὴν φιλοσοφίαν, καὶ οἶδ' ὅτι ποιήσεις, εἴ γε τῷ Θεῷ μέλει τῶν ἡμετέρων. 200.2 Ὅμως δὲ κράτιστον ἦν νῦν συγγενέσθαι σοι, ἡνίκα σχολὴν ἄγεις, ὅπερ ἐπόθεις, ἀπὸ τῶν δημοσίων, καὶ καθ' ἡσυχίαν ἔξεστι τῆς σῆς ἀπολαύειν συνέσεως, ἧς ὀλίγα μετασχόντες, καὶ ὅσα γε ἀστραπῆς τῆς ὄψει μὴ κρατουμένης, τοῦ πλείονος διημάρτομεν. 200.3 Ἄλλὰ τοῦτο εὐξασθαι μὲν μέγα, λαβεῖν δὲ οὐ ῥᾶστον, οὕτως ἔχοντος ἡμῖν, ὡσπερ ἔχει, τοῦ σώματος. 200.4 Εἰ μὲν οὖν καὶ τούτου τύχοιμεν, τὸ πᾶν ἔξομεν (καὶ γὰρ τίνα καὶ χρεωστεῖς ἡμῖν συνουσίαν ἐξ ὑποσχέσεως περὶ τοῦ λόγου τοῦ καθ' ἡμᾶς, ἢν πως ἀτελῆ κατέλιπες)· εἰ δὲ μή, αὐτοὶ μὲν τὴν ζημίαν οἴσομεν ἄκοντες. 200.5 Σὺ δὲ ἴσθι μεθ' ἡμῶν ὦν, ὅπουπερ ἂν ἦς, καὶ ὁδηγοῖο ταῖς ἡμετέραις εὐχαῖς. 200.6 Καὶ αὐτὸς δὲ ἴσθι παρ' ἡμῖν μένων, ἕως ἂν ἐμπνέωμεν, οἷς σαυτὸν ἐνέγραψας, οὐδεμιᾶς στήλης ἀτιμωτέροις, καὶ ἔτι μᾶλλον ἐγγράψεις, ἐπειδὴν γένη Θεοῦ καὶ σαφῶς ἡμέτερος, ἢ σοί γε ἡμεῖς, εἰ τοῦτο λέγεσθαι ἥδιον.

201.Τ ΤΩΙ ΑΥΤΩΙ 201.1 Τί τοῦτο; παρέδραμες ἡμᾶς ἀγνοήσαντας, καὶ λαβέσθαι οὐκ ἦν, οὐ μᾶλλον γε ἢ τῆς ἠχοῦς τοὺς πλησίον ἔχειν αὐτὴν νομίζοντας καὶ ἀπατωμένους ταῖς ἀντιρρήσεσιν· ἢ τοῦτο μόνον ἂν τῶν πάντων ἐτυραννήσαμεν. 201.2 Ἄλλ' ἐπιστέλλοις γε ἡμῖν, ὧ θαυμάσιε, καὶ τοῦτο ἔξομεν ἀντὶ σοῦ, σκιάν, ὃ δὴ λέγεται, ἀντὶ σώματος. **203.Τ ΟΥΑΛΕΝΤΙΝΙΑΝΩΙ** 203.1 Ἐξελαυνόμεθα Καρβάλης 20ἀνοσιώτατα20, συγχρῆ σομαι γὰρ τῷ τῆς τραγωδίας, μικρὸν ἐναλλάξας. Ἐξελαυνόμεθα δὲ λόγῳ μὲν οὐδαμῶς, ἔργῳ δὲ καὶ πάνυ σφοδρῶς. 203.2 Πολλῷ γὰρ βέλτιον ἦν προγράμματι κηρύξαι τὴν ὑποχώρησιν ἢ γυναιξίν, ἃς ἀντιπροσώπους ἡμῶν συνώκισας, τὸ σεμνὸν τοῦ βίου περικόπτων καὶ καθημερινὴν ἀσχημοσύνην καὶ βλασφημίαν παραζευγνύς παρὰ τῶν ῥαδίως ἐπηρεαζόντων τοῖς οὕτω ζῆν ἐλομένοις, ὡσπερ ἡμεῖς. 203.3 Εἰ δὲ μὴ τολμηρὸν εἰπεῖν, καὶ ἡμᾶς τοῦ παραδείσου διὰ τῆς Εὐσας ἐκβέβληκας. Ῥάδιον μὲν γὰρ εὐρεῖν εὐπρεπές τι καὶ ἀφοσιώσασθαι καὶ δόξαι δίκαια λέγειν, ὡς οὐτε ἐξωθούμεθα παρὰ σοῦ καὶ τιμώμεθα γειτνιαῖν ἡμῖν θέλοντος· 203.4 προσθήσεις δὲ ἴσως, ὅτι καὶ δεξιούσθαι φιλικῶς τε καὶ συγγενικῶς καὶ τι παραπολαύειν τῆς φιλίας τῆς ἡμετέρας. Τὸ δὲ λόγος, οὐκ ἔργον ἔστιν. 203.5 Ὑμᾶς μὲν γὰρ ἐπιδημοῦντας τῷ τόπῳ καὶ δεχόμεθα καὶ ἀσπαζόμεθα· οἰκαρχαίαις δὲ γυναικῶν

οὕτως ὑποχωρήσομεν ὡσπερ ἐχιδναίοις ἐπιδρομαῖς. 203.6 Τὸ μὲν οὖν ἡμέτερον ἔχει πέρασ. Κατεσοφίσθημεν, συνεστά λημεν, ἡμᾶς αὐτοὺς τετιμήκαμεν, ἀφέντες καὶ πόνους χειρῶν ἡμῶν καὶ ἐλπίδας καὶ πολλὰ τοῖς ἀγίοις ἀπολογη σάμενοι μάρτυσι. 203.7 Πάντως εἰ καὶ βαρέα ταῦτα καὶ δύσφορα, ἀλλὰ καθ' ὁδὸν γε τοῦ καθ' ἡμᾶς βίου φιλοσοφούμενα, καὶ οὕτω τοῦ πόλεις ἐκ πόλεων ἀμείβειν (ὃ φέρειν ἐκελεύσθημεν) φορτικώτερα. 203.8 Σὺ δὲ τὸν τόπον οἰκίης μακρότερα μὲν ἢ κατὰ τοὺς προενοικήσαντας, σωφρονέστερον δὲ ἢ ἐλπίζομεν, ὡς ἂν μήτε τοὺς ἀγίους ὑβρίζοιτε μάρτυρας, μήτε αὐτοὶ πλήσοισθε τῇ παροικίᾳ. 203.9 Ἐκεῖνο δὲ πρὸ πάντων ἀσφαλίσασθε, τῶν καθιερω μένων τοῖς μάρτυσι φείσασθε, ἵνα μὴ κακῶς περὶ τε ὑμῶν αὐτῶν καὶ τῶν ὑμετέρων βουλευσῆσθε, πονηρῶ τῷ ἐπεισοδίῳ τὰ ὄντα φθείροντες. **204.Τ ΑΔΕΛΦΙΩΙ** 204.1 Εἶεν· τὰ μὲν δὴ πρῶτα ἡμῖν ἔχει καὶ πάνυ καλῶς. Ἄρετὴν ἐπαινοῦμεν, ἄμφω πρὸς Θεὸν νεύομεν, οὐ δεδέμεθα πρὸς τὰ κάτω, ὅτι μὴ πᾶσα ἀνάγκη, τὴν κρείττω καὶ θειοτέραν φιλίαν ἀσπαζόμεθα, χεῖρας ἀλλήλων εἰλήφαμεν καὶ ἐπιστωσάμεθα. 204.2 Φέρε δὲ ἤδη καὶ περὶ τῆς δευτέρας οἰκειότητος πρεσβεύσωμεν πρὸς ὑμᾶς, Θεὸν προσησάμενοι τοῦ λόγου, καὶ σὺν τούτῳ κινούμενοι, ὄνπερ δὴ παντὸς ποιούμεθα καὶ ἔργου καὶ λόγου προστάτην. 204.3 Εἰ δὲ γράμμασι πρᾶγμα τοσοῦτον πιστεύομεν, μὴ θαυμάσης. Μάλιστα μὲν γὰρ ἡ σὴ δεξιότης καὶ τὸ τῶν σῶν ἠθῶν ἀπλοῦν τε καὶ ἐλευθέριον (ὅπερ ὀλίγον καὶ παρ' ὀλίγοις εὖροι τις ἄν), ἐπῆρεν ἡμᾶς καὶ τὰ τοιαῦτα θαρρεῖν. 204.4 Ἔπειτα οὐδὲ γράμμασι τὸ πᾶν ἐπιτρέπομεν (οὐχ οὕτως ἐσμὲν ἀρχαῖοι καὶ μικρῶς τὰ μεγάλα πράττοντες, οὐδὲ τὰ σπουδαῖα παρέργως), 204.5 ἀλλὰ νῦν μὲν, ὡς φησι Πίνδαρος, οἶον 20χρυσέας ὑφίσταμεν εὐτειχεῖ θαλάμῳ κίονας²⁰, μικρὸν δὲ ὕστερον δι' ἡμῶν αὐτῶν, ἠνίκα ἂν διδῶ Θεός, καὶ 20θητὸν μέγαρον πῆξομεν²⁰, ἔργον λόγῳ, ὃ φασί, συναπτοντες. 204.6 Πολλοὶ προσίασι τῶν ἐν ὑμῖν εὐπατρίδαι (καὶ γὰρ πείθονται προσιέναι πολλοὺς· τίς δὲ οὐχ ὑμῶν ἐρᾷ καὶ τῆς συναφείας τῆς ὑμετέρας;), πολλοὶ τῶν τῆς μεγάλης ὀφρύος, χρήματα, συγγένειαν, φίλους, δυναστείαν ἐν πόλεσι, δυναστείαν ἐν βασιλείοις, πάντα προτείνοντες ὅσα ἐστὶ περιφορᾶς ἀλόγου καὶ καιροῦ παίγνια, νῦν μὲν τοῖς προσπίπτοντα, νῦν δὲ τοῖς, καὶ ὡσπερ ἐν πεττῶν θέσει ἄλλοτε εἰς ἄλλους μεταρριπτούμενα καὶ μεταποιούμενα. 204.7 Ἡμεῖς δὲ ἐν ἀντὶ πάντων προσάγομεν ὑμῖν, ἡμᾶς αὐτοὺς, καὶ μέντοι καὶ ζητοῦμεν ἐν ἀντὶ πάντων, ὑμᾶς. Εἰ τοίνυν καὶ βελτίους καὶ ἐκ βελτιόνων (ὁμολογοῦμεν γάρ, ἐπεὶ καὶ τοῦτο ἡμέτερον γίνεται), ἀλλ' ἐνὶ γε οὐχ ὑπερέξοντας ἡμῶν (ἐν Θεῷ δὲ εἰρήσεται), τῷ πιστῷ καὶ γνησίῳ περὶ τὴν οἰκειότητα· οὐπερ δεῖ μᾶλλον ποιεῖσθαι λόγον ἢ πάντων ὁμοῦ, τοὺς γε νοῦν ἔχοντας. 204.8 Ἀρκεῖ τοσαῦτα πρὸς τὴν σὴν τελειότητα, καὶ ταῦτα πέρα ἴσως ἢ κατὰ μέτρον ἐπιστολῆς. Λοιπὸν τι καὶ ἑμαυτῷ καὶ ὑμῖν ἐπεύξομαι· Θεὸς ἐπὶ νοῦν ὑμῖν ἀγάγοι, παρ' οὗ καὶ ταῦτα καὶ τᾶλλα οἰκονομεῖται τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτόν, ὃ τι ἂν ἦ βέλτιστον καὶ συμφέρον ἡμῖν τε καὶ ὑμῖν ἐπίσης, ἄλλως τε καὶ περὶ τηλικούτων βουλευομένων. **205.Τ ΤΩΙ ΑΥΤΩΙ** 205.1 Υἱὸς οὐκ ἀτιμάζεται, ἀλλ' οὐδὲ ἀπιστεῖται πατήρ. Διὰ τοῦτο μὴ ἀπιστήσης ἡμῖν ἀπολογουμένοις ὅτι ἀρρωστία καὶ ἀσχολία πνευματικὴ τὸ κωλύσαν ἦν ἡμᾶς γενέσθαι μέχρι Ναυίλων καὶ τῆς συνόδου μετασχεῖν, ἄλλως τε καὶ τοσαύτη σπουδῇ κεκλημένους, ἀλλ' οὐκ ὄκνος τις οὐδὲ περιφρόνησις, ὅπερ ἴσως ὑπέλαβες. 205.2 Νῦν μὲν οὖν ἔτι τῇ ἀσθενείᾳ κρατούμεθα. Εἰ δὲ δοῖη τὸ ὑγιαίνειν Θεός, καὶ τὴν ἀπολογίαν προσθήσομεν, καὶ δραμόντες μέχρι τῆς σῆς εὐγενείας καὶ πλήρεις τὰς εὐλογίας τῷ οἴκῳ ἡμῶν ἀποδώσοντες. Ἡμέτερα γὰρ εἶναι τὰ σὰ καὶ βουλόμεθα καὶ εὐχόμεθα. **206.Τ ΤΩΙ ΑΥΤΩΙ** 206.1 Ἔτι σε καλῶ τίμιον, καίπερ οὐ τίμια βουλευόμενον. Καί μου δέξαι τὴν παρρησίαν σπλάγχνοις πατρικοῖς κινουμένου καὶ καρτερεῖν οὐ δυναμένου διὰ τὴν εὐνοίαν. 206.2 Πολλῷ γὰρ βέλτιον βραχέα λυπήσαντα μέγιστα ὠφελῆσαι, ἢ τὸ πρὸς ἡδονὴν διώκοντα

ζημιῶσαι τῷ κεφαλαίῳ. Ἱερεὺς ἦν ὁ Ἥλι, καὶ τοῖς παισὶν ἀσεβοῦσιν ἐπέπληττε μὲν, 200ὺκ ἀγαθὴ ἢ ἀκοή20, λέγων, 20ῶ τέκνα, ἦν ἐγὼ ἀκούω περὶ ὑμῶν20· ὅτι δὲ μὴ σφοδρῶς ἐπέπληττε, σφοδρῶς ἐνεκλήθη καὶ δίκην ὑπέσχε πατὴρ εὐσεβῆς παίδων παρανομίας. 206.3 Τοῦτο φοβούμενος τὸ ὑπόδειγμα καὶ αὐτός, ἐπὶ ταύτην ἦλθον τὴν παραίνεσιν. Τί ἐστὶν ὃ πέπονθας, ἀγνοῶ. 206.4 Τίς ἢ τοσαύτη περὶ σέ σκοτομήνη; Πῶς αἰσχύνεις μὲν σεαυτοῦ τὸ γένος; αἰσχύνεις δὲ τὴν ἡμετέραν πολιὰν καὶ τὰς ἐλπίδας ἃς εἶχομεν ἐπὶ σοί, ἠνίκα ἐπέστημεν Ναυῖλοις, πᾶν ἀγαθὸν καὶ διαλεχθέντες καὶ πείσαντες, ὡς ῥόμεθα; 206.5 Πῶς οὐκ ἀκούεις λεγούσης τῆς Γραφῆς· 20Μὴ δῶς γυναίξιν τὸν σὸν πλοῦτον20 καὶ τὰ σὰ χρήματα 20εἰς ὑστερο βουλίαν20; 206.6 Εὖ γὰρ ἴσθι, μεταμελήσει σοι τούτων μικρὸν ὑστερον, ἠνίκα ἂν 20κατατριβῶσι σάρκες σῶμα τός σου20, κατὰ τὸ γεγραμμένον, καὶ δυνηθῆ διασχῶν ὡσπερ ἐκ νέφους ὁ νοῦς πρὸς Θεὸν ἰδεῖν καὶ λογίσασθαι καθαρῶς τὰ συμφέροντα. 206.7 Φύλαξαι τὴν παγίδα, μὴ ἀγρευθῆς σοῖς ὀφθαλμοῖς, καί, εἰ ἠγρεύθης, ἔκνηψον. Μὴ καὶ τὸ θρυλλούμενον βεβαιώσης, ὅτι φαρμάκοις τὸν νοῦν ἐκλάπη, ἐπειδὴ δεινὸν εἰς κακῶν ἐπίνοιαν ἢ ἀσέλγεια. 206.8 Ἀλγινὸν μὲν γὰρ τὸ καὶ οἶκον τοσοῦτον καὶ τοσοῦτοις πόνοις συνειλεγμένον οὕτως ἐν βραχεῖ διασπεῖραι καὶ καταλῦσαι, καὶ μάλιστα ἐν ἀρχαῖς βίου, ἠνίκα ἢ τὴν καλὴν ἢ τὴν πονηρὰν δόξαν ἕκαστος ἑαυτῷ καταβάλλεται. 206.9 Πολλῶ δὲ δεινότερον τὸ καὶ γυναῖκας παρθένους οὔσας, ἃς καὶ οἱ σοὶ γονεῖς καὶ αὐτός, ὡς ἡμᾶς ἔπειθες, καθιέρωσας τῷ Θεῷ, ταύτας ἱεροσυλεῖν καὶ ἀρπάξιν· καὶ τὰς μὲν ἔχειν ἤδη, τὰς δὲ πτοεῖν ὡς τὰ αὐτὰ πεισο μένας. 206.10 Τὸν οὖν Θεὸν φοβηθεῖς, ᾧ λατρεύεις, καὶ ἡμᾶς αἰδεσθεῖς, ἐπίσχεσ σεαυτὸν τοῦ λοιποῦ πάσης πονηρᾶς προαιρέσεως. Εἰ γὰρ οἶόν τε παρακύψαντά σε γνῶναι τὴν ἀδοξίαν ἣν πάντων ἡμῶν κατέχεας, τάχα ἂν οὐκ ἐδειθῆς ἄλλης παραινέσεως, ἀλλ' αὐτὴν τὴν αἰσχύνην σύμβουλον ἐποίησω τῶν σοὶ πρακτέων. 206.11 Τούτων ἡδῖω μὲν εἶχον γράφειν, λυσιτελέστερα δὲ οὐδαμῶς. Καὶ τὰ πλείω παρήσω γράφειν, ἐκεῖνο εἰδῶς ὡς εἰ μὴ σε ὁ τοῦ Θεοῦ φόβος παιδαγωγήσειε, μικρὸν ἢ οὐδὲν οἱ λόγοι δυνησονται· ἐπεὶ καὶ σιδήρῳ κηρὸς μὲν εὐκόλως χαράσ σεται, σίδηρος δὲ ἐργωδέστερον, ἀδάμας δὲ οὐδὲ τῷ στερροτάτῳ διὰ σκληρότητα φύσεως. **207.Τ ΙΑΚΩΒΩΙ** 207.1 Εἰ μὲν οὕτως εἶχον τοῦ σώματος ὡς ἔξαρκεῖν πρὸς τοὺς πόνους, αὐτὸς ἂν ἀφικόμενος πρὸς ὑμᾶς τόν τε τῆς συντυχίας πόθον ἐπλήρωσα καὶ διελέχθην περὶ ὧν ἔβου λόμην· οὐ γὰρ περὶ μικρῶν ἡμῖν ὁ λόγος. 207.2 Ἐπεὶ δὲ τῇ ἀρρωστίᾳ κατέχομαι, ἀναγκαίως ἦλθον ἐπὶ τὰ γράμματα. Τὴν κοσμιωτάτην θυγατέρα ἡμῶν Σιμπλικίαν, τὴν τοῦ καλοῦ καὶ ἀγαθοῦ Ἀλυπίου ποτὲ γυναῖκα, τοῦ κόσμου πάσης ἡμῶν τῆς πατρίδος, προσάγω τῆ σῆ εὐγενείᾳ, μετὰ τῶν οἰκτρῶν ὀνομάτων χηρείας καὶ ὀρφανίας, τῶν δικαίων παρὰ σοῦ τευξομένην περὶ ὧν σοῦ δεήσεται. 207.3 Καὶ σκόπει τῆς συμφορᾶς τὸ μέγεθος· οὐπω τῶν θρήνων πέπαυται, καὶ ἀγωνιᾷ περὶ τῶν ὀρφανῶν καὶ ὁδοὺς ἐκδημεῖ μακρὰς ἐν οὕτῳ ἀσθενεῖ τῷ σώματι καὶ ἀπειρία πραγμάτων, ἢ μηδὲ προκύπτειν τῆς οἰκίας εἰθισμένη. 207.4 Τούτου τί ἐλεεινότερον; μηδὲ θρήνοις γενέσθαι χώραν καὶ τὴν τῆς εὐγενείας αἰδῶ λυθῆναι τῷ πάθει. Ταῦτα οὖν πάντα ἐνθυμηθεῖς καὶ πρὸς γε τὴν ἡμετέραν παράκλησιν αἰδεσθεῖς, μὴ ἀναμείνης ἄλλον γενέσθαι σοὶ δικαστὴν τῷ μεγάλῳ καὶ χρηστῷ Ἰακώβῳ· 207.5 μηδὲ εἰς ἀνάγκην αὐτὴν καταστῆσαι μακροτέρας ἀποδημίας σφόδρα θαρροῦσαν τοῖς ἑαυτῆς δικαίοις, ὡς πείθει πολλοὺς καὶ ἡμᾶς· ἀλλὰ ταῖς ἐπιστολαῖς ἐντυχῶν καὶ μετὰ πάσης ὀρθότητος τὰ δίκαια βασανίσας, εὐθυμο τέραν ἡμῖν ἀπόπεμψον, ἐκεῖνο πρὸ πάντων ἐνθυμηθεῖς ὡς ἔστι πολλή σοι παρὰ Θεοῦ δυναστεία, χρήματα, δόξα, μείζονος εὐπραξίας ὁδός. Ταῦτα φύλαξον σεαυτῷ διὰ τῆς παρούσης φιλανθρωπίας, καὶ ὡς τέκνων πατὴρ, καὶ τῶν μὲν ἐξαιρεθεῖς κινδύνων, τοῖς δὲ ἐμβεβηκῶς, οὕτω διανοήθητι καὶ δεξιὰς σεαυτῷ ποιήσον ἐκ τῆς παρούσης ὑποθέσεως τὰς κατὰ Θεὸν ἐλπίδας. **208.Τ ΤΩΙ ΑΥΤΩΙ** 208.1

Ἄκοῃ μὲν γινώσκω τὴν σὴν τιμιότητα, θαυμάζω δὲ ὅσον ὀλίγοι τῶν ἐπὶ πλεῖστον ὠμιληκότων· τοσοῦτος παρὰ πᾶσι τῆς σῆς καλοκάγαθίας ὁ λόγος. 208.2 Διὰ τοῦτο καὶ αὐτὸς ταύτην ἐθάρρησα τὴν πρεσβείαν. Ἀπέλιπεν ἡμᾶς ὁ θαυμαστὸς Ἄλύπιος, ὁ κοινὸς τῶν φίλων προστάτης καὶ τῶν ὄρφανῶν κηδεμῶν. Οὐ μικρὸν τοῦτο ἡμῖν εἰς συμφορὰν. 208.3 Δεύτερον προσεγένετο τὸ καὶ τὴν κοσμιω τάτην ἐλευθέραν αὐτοῦ φροντίζειν ὑπὲρ τῶν ὄρφανῶν. 208.4 Ταύτην παραμύθησαι τῇ νῦν φιλανθρωπία, καὶ τὸ ἀσφαλὲς τοῖς σοῖς τέκνοις χάρισαι διὰ τῆς εἰς τοὺς ὄρφανούς εὐποΐας, καὶ δεῖξον πλεον ἔχουσαν τῶν ξένων τὴν οἰκειότητα. 208.5 Πρόσεσται δὲ καὶ τὸ ἡμῖν χαρίσασθαι, οὓς ὅ τι ἂν τιμήσης, Θεὸν ἔση τετιμηκώς, οὐπὲρ ἡμεῖς ἠξιώμεθα εἶναι παραστάται καὶ λειτουργοί, καὶ εἰ τῆς ἀξίας ἐλάττονες. **209.Τ ΚΑΣΤΟΡΙ** 209.1 Ὡς τυραννικὸς εἶ καὶ βίαιος· γράμμα σὸν ὥφθη μόνον, καὶ ἡμεῖς ὑπερώφθημεν. Ἄλλ' ἰδοῦ σοι καὶ ὁ πολύτλας Σακερδώς, ὁ σὸς μὲν ἀδελφός, υἱὸς δὲ ἐμὸς καὶ τῶν παθῶν κοινωνός. 209.2 Ἵνα δὲ μὴ παντελῶς ἠττηθῶμεν, τάχιστα ἡμῖν ἀπόδος, τὴν τοῦ βίου παραμυθίαν, φιλοσοφεῖν καὶ διδαχθησόμενον καὶ διδάξοντα. Μέγιστον γὰρ εἰς μὲν ὁμόνοιαν τὸ συμπάσχειν, εἰς δὲ συμβουλήν ἢ ὁμόνοια. **210.Τ ΤΩΙ ΑΥΤΩΙ** 210.1 Ἐμοὶ τῆς πατρίδος, ὡς ἔοικεν, ἢ ἀλλοδαπὴ χρῆσ' τοτέρα· ἢ μὲν γὰρ ἐδίδου τῆς σῆς ἀπολαύειν φιλίας, ἢ δὲ οὐδὲν τοιοῦτον ἡμῖν ἐχαρίσατο. Καὶ τοῦτό μοι παρὰ τῆς ἀρρωστίας, ἢ με κατέχει πεδήσασα καὶ πρὸς πολλὰ ποιεῖ δυσκίνητον ἢ ἀκίνητον, εἰ χρῆ λέγειν τὸ ἀληθέστερον. 210.2 Ταύτην μὲν οὖν τὴν ζημίαν λυπούμενοι μὲν οἴσομεν· τί δὲ οὐ φέρει τῶν ἀνιαρῶν ἄνθρωπος; Μόνον ὑγιαίνουσιν καὶ πράττουσιν τὰ κατὰ νοῦν, καὶ ἐν χειρὶ Θεοῦ εἶη τὰ σά· ἔσται δέ, εἰ γνησίως αὐτοῦ λαμβάνοιο. 210.3 Τὴν δὲ κυρίαν, τὴν κοινὴν ἡμῶν ἀδελφὴν τάχιστα ἀποπέμψασθαι θέλησον, ὡς κοινὸν ἔρεισμα καὶ τῶν εὐλαβῶν καὶ τῆς ἀσθενείας τῆς ἡμετέρας· ἢ πολλά σου τῆς Σακερδώτιδος καταβολὴν σόμεθα, δι' ἣν ζημιούμεθα, καὶ καλέσομεν αὐτὴν τῇ οἰκειᾷ προσηγορίᾳ. Γνώσῃ δὲ ἢ τις, παρ' αὐτῆς πυθόμενος.

211.Τ ΚΥΡΙΑΚΩΙ 211.1 Τιμᾶς τοὺς εὐλαβεῖς, εὖ οἶδα, καὶ πτωχοὺς εὖ ποιεῖς. Τούτων ἀμφοτέρων σοι νῦν καιρός. Ἔχει γὰρ οὕτως· ὁ τιμιώτατος καὶ θεοφιλέστατος υἱὸς ἡμῶν Σακερδώς, ὁ συμπρεσβύτερος, πτωχείου προέστηκε τῶν ἐπισήμων πολυανθρώπου, εὐσεβείας τε ἔνεκα καὶ τῆς εἰς τὸ πρᾶγμα σπουδῆς. 211.2 Ἔστι δὲ τῶν ὑπηρετουμένων τῷ πτωχείῳ κτήματα Λιριάνδος καὶ Καβερῖνα ὁμοροῦντα τόποις τοῖς τῆς οἰκίας, ἐξ ἐπιδόσεως τοῦ τιμιωτάτου Κάστορος, τῷ πτωχείῳ τι συνεισφέροντα. 211.3 Ταῦτα πάσης ἐπηρείας ἐλευθερώσας, μέρος οὐκ ἐλάχιστον συνεισοίσεις, καὶ τοῖς πτωχοῖς τῆς θεραπείας, καὶ σεαυτῷ τῆς ἀντιδόσεως ἦν οἶδας ὀφειλομένην τοῖς εὐσεβέσι. 211.4 Δήλον δὲ ὅτι ἅπαξ ὀρμήσας εἰς τὴν εὐεργεσίαν καὶ τῆς εἰς τὸ μέλλον ἀσφαλείας ποιήσῃ πρόνοιαν, ὡς μηδὲ βουλομένῳ τινὶ ἐξεῖναι κακὸν γενέσθαι περὶ τοὺς τόπους, τρόπον ὃν ἂν ἐπινοήσειεν ἢ σὴ σύνεσις. **212.Τ ΣΑΚΕΡΔΩΤΙ** 212.1 Προσαγορεύω σε τὴν νέαν ἡμῶν ἐλπίδα, τὸν πολιὸν ἐν νεότητι· καὶ πᾶν ὅ τι σοι κάλλιστον βούλομαί τε καὶ εὐχομαι. 212.2 Τῶν δὲ καλῶν τὸ πρῶτον οὐκ ἀγνοεῖς· ὅπερ ἐστὶν αἰεὶ Θεὸν κτᾶσθαι καὶ γίνεσθαι κτῆμα Θεοῦ διὰ τῆς πρὸς αὐτὸν οἰκειώσεώς τε καὶ ἀναβάσεως· ὃ καὶ σεαυτὸν οἶδ' ὅτι νουθετήσεις τε καὶ νενουθέτηκας. **213.Τ ΤΩΙ ΑΥΤΩΙ** 213.1 Εἴ σοι μηδὲν ἠλπίζετο δυσχερές, ἠνίκα φιλοσοφία προσέβαινες, ἀφιλόσοφος ἢ ἀρχὴ καὶ τοὺς πλάστας μέμφομαι. 213.2 Εἰ δὲ ἠλπίζετο, εἰ μὲν οὐκ ἀπῆντησε, τῷ Θεῷ χάρις· εἰ δὲ ἀπῆντησεν, ἢ καρτέρει πάσχων ἢ ἴσθι ψευδόμενος τὴν ὑπόσχεσιν. **214.Τ ΤΩΙ ΑΥΤΩΙ** 214.1 Οὐ δόκιμον τὸ ἀπείραστον· τὸ δὲ βασανισθὲν ἐν τοῖς πράγμασι δοκιμώτερον, ὡς ἐν καμίνῳ χρυσός. 214.2 Εἰ μὲν ἱκανῶς σοι τοῦτο πεφιλοσόφηται, τῷ Θεῷ χάρις, εἰ δὲ οὐπω τελειῶς, ἐμαυτὸν προτίθημί σοι καὶ τὰ ἐμά· ὑβρίσμεθα, μεμισήμεθα, τί γὰρ οὐ πεπόνθαμεν τῶν δεινῶν,

ὅσον ἐπὶ τοῖς βουλευθεῖσι; Εἶτα τί; τῶν λυπούντων ἡμᾶς ἀπηλλάγμεθα. 214.3 Τούτων τί ἂν μεῖζον εὐεργετη θείημεν; Ταῦτ' οὖν ἐννοῶν καὶ αὐτὸς χάριν ὁμολογεῖ τῷ Θεῷ τῆς ἐπιτηρείας, εἰ καὶ μὴ τοῖς δράσασιν. **215.Τ ΤΩΙ ΑΥΤΩΙ** 215.1 Τί δεινὸν ἡμῖν; Οὐδέν, ὅτι μὴ Θεοῦ καὶ τῶν θείων διαμαρτάνειν. Τάλλα δέ, ὡς ἂν φέρῃ Θεός, οὕτως ἐχέτω, εἴτε διὰ τῶν δεξιῶν ὄπλων καὶ χρηστοτέρων οἰκονομεῖ τῆς δικαιοσύνης ἡμᾶς, εἴτε διὰ τῶν ἀριστερῶν τε καὶ σκαιοτέρων. 215.2 Οἶδε τοὺς λόγους τούτων ὁ τῆς ζωῆς ἡμῶν οἰκονόμος. Ἐν φοβηθῶμεν μόνον, τὸ μῆτι παθεῖν ἀφιλόσοφον. 215.3 Ἐπτωχοτροφήσαμεν, ἐφιλαδελφήσαμεν, ψαλμωδίαις ἐνετρυφήσαμεν, ἕως ἐξῆν. Οὐ συγχωρούμεθα τοῦτο· ἄλλο τι φιλοσοφήσωμεν, οὐ πενιχρὰ ἢ χάρις· ἰδιάσωμεν, θεωρήσωμεν, τὸν νοῦν καθάρωμεν ταῖς θείαις ἐμφάσεσιν, ὃ τάχα καὶ τῶν προειρημένων ὑψηλότερον. 215.4 Ἡμεῖς δὲ οὐχ οὕτως ἔχομεν, ἀλλ' ὅτι τοῦ ἐνὸς διημάρτομεν, τοῦ παντὸς ἐκπεπωκέναι νομίζομεν; Μὴ οὕτως, ἀλλ' ἔτι κρατῶμεν τῆς χρηστῆς ἐλπίδος· ἴδωμεν εἴ τι ἡμῖν ὑπολείπόμενον, καὶ μὴ ταῦτόν πάσχωμεν τοῖς πῶλοις, οἳ τῷ μὴ συνειθίσθαι ταῖς πτόαις πρὸς τοὺς ψόφους ἐξαγριαίνοντες τοὺς ἐπιβάτας ἑαυτῶν καταβάλλουσιν. **216.Τ ΕΥΔΟΚΙΩΙ** 216.1 Ὁ σύμπνους, καὶ συμπαθῆς· τὸ δὲ συμπαθές, καὶ γνήσιον· τὸ γνήσιον δέ, καὶ εἰς συμβουλήν ἀξιόπιστον. 216.2 Ἐπειδὴ τοίνυν ἡμεῖς μὲν ἀρχαιότεροι τὴν εὐσέβειαν, καὶ πολλῶν καὶ ἀνδρῶν καὶ ἡθῶν ἐν πείρᾳ γεγόναμεν (πείρα δὲ μήτηρ συνέσεως), 216.3 ἡμεῖς δὲ οἷον πῶλοι νεοζυγεῖς, καὶ ἄρτι τῶν κατὰ Θεὸν ἀγῶνων ἀρχόμενοι (τὸ δὲ ἀρχόμενον ἅπαν θερμότερον καὶ δυνατώτερον, δυναμούμενον τῇ ζέσει τοῦ πνεύματος πολλὰ μὲν κατορθῶσαι τῶν δεόντων, πολλὰ δὲ διαμαρτεῖν ἐξ ἀγνοίας), 216.4 θέλησον, γενόμενος μέχρις ἡμῶν, καὶ ὡς γέροντας τιμῆσαι, καὶ ὡς πατέρας αἰδεσθῆναι, καὶ μεσίταις χρήσασθαι τῆς πρὸς τὸν αἰδεσιμώτατον ἀδελφὸν καὶ συμπρεσβύτερον ἡμῶν Σακερδῶτα διαφορᾶς, πάρεστι γὰρ καὶ αὐτός· 216.5 ἵνα τὰ πρὸς ἀλλήλους εὖ θέμενοι, καὶ τὸν ἐπίσκοπον θεραπεύσητε, καὶ τὸ σκάνδαλον τῶν πολλῶν λύσητε, καί, τὸ μέγιστον ἀπάντων, τὸν Θεὸν ἰλεώσησθε, μὴ πρᾶγμα τοσοῦτον καὶ οὕτως ἔνδοξον (λέγω δὲ τὴν σύμπνοιαν ὑμῶν καὶ τὰς κατὰ Θεὸν τοῦ βίου συνθήκας) οὕτως ἐν βραχεῖ καταλύσητε. **217.Τ ΤΩΙ ΑΥΤΩΙ** 217.1 Μετὰ τὸν πόλεμον ἢ συμμαχίᾳ· καὶ δέον βουλευσασθαι πρότερον, εἶτα πρᾶξαι, τὴν τάξιν ἀνεστρέψαμεν· μετὰ τὴν πρᾶξιν βουλευόμεθα. 217.2 Εἰ μὲν οὖν κολακεύειν ἔδει καὶ χεῖρω ποιεῖν, πολλὰς ἂν εὔρον κολακείας ὁδοῦς, ὅσω καὶ ῥᾶον τὸ πρᾶγμα καὶ πολλοῖς νῦν κατορθούμενον. Ἐπεὶ δὲ τὸ βλάπτειν οὐ πρὸς ἡμῶν, καὶ μάλιστα ψυχὴν ἔτι νεοτελῆ καὶ ἄρτι τῷ καλῷ προσβαίνουσαν, ἄκουε τάληθῆ. 217.3 Ἀφιλόσοφος ἢ ἀρχή, καὶ κακῶς ἠγάπησάν σε οἱ θεραπεύσαντες καὶ ὑπ' ἄλλω προσωπεῖω τὰ ἑαυτῶν παίζαντες. 217.4 Εἰ μὲν οὖν ἀλλὰ νῦν μεταβάλοις καὶ θεραπεύσεις τὴν ἁμαρτίαν, τάχα ἂν τις ὑμῖν ἔλθοι συνούλωσις, εἰ καὶ μόγις· εἰ δ' ἐπὶ τῶν αὐτῶν μένοις καὶ τῇ κακῇ νίκη μέγα φρονοίης, 20' Ἀλληρὰ ἢ πληγὴ μου²⁰, φησὶν ἢ θεῖα Γραφή, 20' πόθεν ἰαθήσομαι²⁰; ποιούμαι γὰρ ἑμαυτοῦ τὰ ὑμέτερα. 217.5 Καίπερ δὲ οὕτως ἔχων καὶ γράφων, εἰ τὴν συντυχίαν ποθεῖς, οὐκ ἀρνήσομαι. **218.Τ ΤΩΙ ΑΥΤΩΙ** 218.1 Ἐμοὶ φίλος μὲν ἐστίν, ὁμολογῶ, καὶ εἶη ὁ καλὸς τε καὶ ἀγαθὸς Σακερδῶς ὁ συμπρεσβύτερος, καὶ ταύτη μάλλον ὅτι σου περιέχεται. 218.2 Οὐδὲ γὰρ ἐν οἷς ἠτιᾶτο τὸ φίλτρον ἀπέλειπεν, ἀλλ' ἀδελφικὴν μάλλον ἐποιεῖτο μέμψιν ἢ κατηγορίαν φιλαπεχθήμονα. 218.3 Οὐ μέντοι τοσοῦτον ἀμαθῶς ἔχω καὶ προπετῶς, ὥστε δίκην δικάζειν πρὶν ἀμφοτέρων ἀκοῦσαι (μὴ τοῦθ' ὑπολάβης), ὅς γε καὶ δι' αὐτῆς τῆς ἐπιστολῆς, ἧς κατέγνωκας ὡς θρασείας (εἰ μὴ παρέργως ταύτην ἀνέγνως), οὐ τοσοῦτόν σου καθηψάμην ὅσον τῶν ἀναπτόντων ὑμᾶς καὶ παρακερδαίνοντων ἐκ τῆς ὑμετέρας μικροψυχίας ἰδίαν ἀπόλαυσιν. 218.4 Τί οὖν ἐστίν ὃ πέπονθα; Γνοίης ἂν οὕτως. Οἱ πωλοδάμναι τοὺς πῶλους γυμνάζουσι πρὸς τὰ χρώματα καὶ τοὺς ψόφους, καὶ τῶν χωρίων τὰ πρᾶνῆ τε καὶ τὰ ὕπτια, οὐχ

ἵνα πτοήσωσιν, ἀλλ' ἵνα μὴ πτοεῖσθαι διδάξωσι· τοῦτο κἀγὼ διανοηθεῖς, τραχυτέραν πῶς καὶ τὴν ἐπιστολὴν ἐποίησάμην. 218.5 Πολλὰ γὰρ τὰ φιλοσοφίας γυμνάσματα· καὶ τῷ Θεῷ χάρις, ὅτι σε μὴ ἀφιλόσοφον εὖρον μηδὲ τῆς ὕλης, ἀλλ' ἡμερον ἱκανῶς καὶ τῆς ἡμετέρας αὐλῆς, ὑφ' ἧς καὶ γράφεις ἐπεικῶς καὶ τὴν συντυχίαν ποθεῖς. 218.6 Εἰ μὲν οὖν καὶ ταύτην ἡμῖν χαρίζοιο, κρεῖττον ποιεῖς καὶ σε δεξόμεθα, εὖ ἴσθι, πατρικοῖς ὄμμασιν· εἰ δ' ἄρα τι ὁ χειμῶν ἐμποδίζει, τῇ παραινέσει τέως σε δεξιούμεθα. 218.7 Μηδὲν προτιμῆσης ἔτι καὶ νῦν τῆς πρὸς τὸν ἀδελφὸν Σακερδῶτα φιλίας καὶ ὁμονοίας (ἐμοὶ πείσθητι), μηδ' ἄλλο τι νομίσης ἢ πεῖραν εἶναι τοῦ πονηροῦ τὸ γενόμενον τῇ σῆι φιλοσοφίᾳ βασκαίνοντος. 218.8 Ἄλλὰ πρὸς τὴν πρώτην πεῖραν ἀγωνίσαι γενναίως καὶ ἀνδρικῶς, ἵνα μὴ δευτέραν ποιήσῃται καὶ τρίτην πάλιν καὶ ἄλλας ἐξῆς, ἀλλ' ἠττημένος ἀπέλθῃ καὶ ἡσχυμένος. Ἴσμεν γὰρ αὐτοῦ τὰ παλαίσματα, τῷ μακρῷ χρόνῳ τοῦτο μαθόντες, καὶ τοῖς πρὸς αὐτὸν ἀγωνίσμασι.

219.Τ ΕΛΛΑΔΙΩΙ 219.1 Οὐς ποιήσομαι πρὸς σὲ λόγους ὑπ' εὐνοίας ποιήσομαι, ὥστε δίκαιος ἂν εἶην μάλιστα μὲν ἀκουσθῆναι παρακαλῶν· εἰ δ' οὖν, ἀλλὰ συγγνωσθῆναι τῆς παρὰ νέσεως. 219.2 Οὐ πολλοὶ τὴν πράξιν ὑμῶν ἀποδέχονται, τὴν περὶ τὸν τιμιώτατον ἡμῶν ἀδελφὸν καὶ συμπρεσβύτερον Σακερδῶτα, ὡς ἐκ διαβολῆς τινῶν μᾶλλον ἢ κρίσεως οἰκείας γεγενημένην, οἱ τὴν μὲν ἀκολουθίαν τῶν πραγμάτων τῶν τυχόντων ἀγνοοῦσι, τὸ δὲ τέλος αὐτὸ καθ' αὐτὸ θεωροῦντες οὐκ ἐπαινοῦσι. 219.3 Ταῦτα μὲν οὖν αὐτὸς ἂν εἰδείης. Οὐ γὰρ ἡμῶν τὰ σὰ πολυπραγμονεῖν, ὅς καὶ τοῖς ἄλλοις τὰ πρακτέα νομοθετεῖς. Ἡμεῖς δὲ παρακαλοῦμεν τὴν σὴν ἀγαθότητα, τὸ μὲν πρῶτον συγχωρῆσαι τῷ ἀνδρὶ πᾶσαν τὴν ἐπιμέλειαν ὧν ἐφρόντιζεν· οὐδὲ γὰρ οὕτω ῥάδιόν τι φιλοσοφῆσαι, κἂν ὁ καρτερικώτατος ἦ καὶ φιλοσοφώτατος, ὥστε πόνων τοσοῦτων καὶ συνηθείας τοσαύτης ἀποστερούμενον φέρειν. 219.4 Εἰ δὲ μή, τό γε δεύτερον, τὴν μὲν τῶν πτωχῶν ἐπιμέλειαν, ὡς βούλει, διαθέσθαι δι' ὧν ἂν αὐτὸς δοκιμάσῃ, τὴν δὲ τῆς μονῆς φροντίδα καὶ τῶν ἀδελφῶν ἐπ' αὐτῷ ποιήσασθαι· καὶ μὴ λυπῆσαι μὲν αὐτὸν τῇ καινοτομίᾳ, λυπῆσαι δὲ πλεονέκτους τῆς συνηθείας ἀντεχομένους καὶ ὡσπερ σώματος ἑνὸς διασπασμὸν μελῶν οὐ φέροντας. Τοῦτο γὰρ καὶ πρὸς ἡμᾶς ἐλθόντες τινὲς αὐτῶν ἀπωδύρατο. 219.5 Εἰ μὲν οὖν τί σοι καὶ ἀφ' ἑαυτοῦ ὁ ἀνὴρ αἰδέσιμον ἔχειν φαίνεται, ὡσπερ οὖν ἄξιον, αὐτὸν δι' αὐτὸν αἰδέσθητι, καὶ τὴν πολιάν, καὶ τοὺς καμάτους, τοὺς τε ἄλλους οὐς κατὰ Θεὸν ὑπέστη πρεσβυτέραν τῆς ἡλικίας τὴν εὐλάβειαν ἐπιδεικνύμενος, καὶ τοὺς ἐπὶ τῇ πτωχοτροφίᾳ καὶ προστάσι τῶν ἀδελφῶν. 219.6 Εἰ δὲ τοῦτο μικρὸν σοι δοκεῖ, ἀλλ' ἡμᾶς γε καὶ τὴν ἡμετέραν πρεσβείαν πάντως μὴ ἀτιμάσῃ· καὶ πρὸ πάντων τῶν ἄλλων ἄνες αὐτῷ τὴν ὄργην καὶ τὴν λύπην, ναὶ παρακαλῶ, καὶ ὡς πατὴρ τέκνον οἰκείωσαι. 219.7 εἴ τι καὶ λελύπηκεν, ὅπερ οὐκ οἶομαι, τοῦτο ἡμῖν συγχωρήσας, καὶ μηδὲν ἀνάξιον μὲν αὐτοῦ, ἀνάξιον δὲ τῆς σῆς ἡμερότητος ἢ εἰπῶν ἢ γράψας περὶ αὐτοῦ· εἰ δέ τι καὶ γέγραπται, λύσας. 219.8 Μηδὲ τὴν λύπην δημοσιεύσης, ἢ κρύπτεσθαι βέλτιον ἢ γνωρίζειν τοῖς ἕξωθεν, ὡς ἂν τά τε ἄλλα καὶ αὐτὸν μακροθυμεῖν διδάξῃς τῷ ὑποδείγματι.

220.Τ ΤΩΙ ΑΥΤΩΙ 220.1 Ὡν ἐπέστειλας τὰ μὲν λίαν ἡμερα καὶ φιλόανθρωπα, τὰ δὲ οὐκ ἔχω τί λέγω, πλὴν ἡμῖν λυπηρά, καὶ μάλα εἰκότως, ὡς ἑμαυτὸν πείθω. 220.2 Εἴτε γὰρ δικαίως ἐγκαλεῖται ὁ ἀδελφὸς καὶ συμπρεσβύτερος ἡμῶν Σακερδῶς, ὅπερ οὐκ οἶομαι, λυπηρόν. Πῶς γὰρ οὐ; τοσαύτην εὐλάβειαν καὶ τοσοῦτους πόνους οὕτως ἐν βραχεῖ καταλυθῆναι; 220.3 Εἴτε διαβολὴ ταῦτά ἐστι παρὰ τῶν φθονούτων αὐτῷ κατασκευασθεῖσα, καὶ τοῦτο ἀνιαρόν, οὗ ἢ πολιτεία συνῆπται σοι, τοῦτον ἀλλοτριουῖσθαι ταῖς ἐπηρεαίαις. 220.4 Ἦν οὖν ἐν τοῖς παροῦσιν ἀρίστην γνώμην καὶ λυσιτελεστάτην ἔγνω, ταύτην ἀπόδεξαι· αὐτὸν ἔπεμψά σοι τὸν ἀδελφόν, μᾶλλον δὲ ὠρμημένον προέπεμψα δι' ἑαυτοῦ καὶ τὸ λυποῦν θεραπεύσοντα καὶ πάντα μετὰ ἀληθείας ἀναδιδάξοντα. 220.5 Περὶ μὲν γὰρ

τῶν ἀπολο γήσασθαί φησιν ἕτοιμος εἶναι, τὰ δὲ ὡς ψεύδη κατεσ κεύασται δεῖξαι. Τοῦτο γὰρ καὶ ἡμᾶς ἔπεισεν, ὡς φόβῳ Θεοῦ τοὺς λόγους ποιούμενος.

221.Τ ΟΜΟΦΡΟΝΙΩΙ 221.1 Ἐπὶ τὴν σύνοδον ἡμᾶς καλεῖς· ἐγὼ δὲ ἠυχόμεν οὕτως ἔχειν τοῦ σώματος ὥστε παρεῖναι ὑμῖν καὶ αὐτὸ κλητός, ἵν' ἴδω τὸν ἱερὸν οἶκον ὑμῶν, τὸ Χριστοῦ κατα γόγιον, τὴν τῶν ἀγίων κλάδων ρίζαν, τὴν ὡς ἀληθῶς 20μητέρα τέκνων εὐφραينوμένην²⁰ τε καὶ εὐφραينو μένων. 221.2 Οἶδα τοῦτο καὶ πέπεισμαι ἐν Κυρίῳ καὶ διὰ τοῦτο λέγω θαρρῶν· καὶ εἴ τι λυπηρὸν νῦν ὑμῖν ἀπήντηκεν, οὐ 20μὴ ἀποσβεσθῆ ὁ λύχνος τοῦ Ἰσραήλ²⁰, κὰν ταῖς αὖραις τοῦ πονηροῦ ριπίζεται, οὐδὲ ἡ τοῦ Θεοῦ χρηστότης ἐπὶ πλεῖον κρυφθήσεται, ἢν 20κρύπτει τοῖς φοβουμένοις αὐτὸν²⁰ λόγοις ἀρρήτοις οἰκονομίας, ἀλλ' ἐνδοξασθήσεται μᾶλλον καὶ θαυμασθήσεται διὰ τῆς ὑμετέρας ὑπομονῆς καὶ 20τῆς μὴ κατασχυνοῦσης ἐλπίδος²⁰. 221.3 Τοῦτο δὲ παραίνει καὶ τῷ τιμιωτάτῳ υἱῷ ἡμῶν Σακερδῶτι, μηδὲν ἀθυμεῖν μηδ' ἀνάξιον ἑαυτοῦ τι πάσχειν, ἀλλ' οὕτω τὸν καιρὸν διαθέσθαι ὡς φιλοσοφίας ὕλην τὰ λυπηρὰ λαβεῖν. 221.4 Ἔτι θεραπευσάτω τὸν τιμιώτατον ἡμῶν ἐπίσκοπον· ἔτι ῥωννύτω τοὺς ἀδελφούς, ἵνα μάλιστα μὲν μὴ καταλυθῆ τὸ ἔργον ἡμῶν ὃ προεθέμεθα ἐν Κυρίῳ, τοσοῦτόν τε ὄν καὶ οὕτω περιβόητον. 221.5 Εἰ δὲ μή, τὸ γοῦν ἐπεικὲς δεῖξομεν καὶ τὸν φθόνον νικῆσομεν, ὡς μηδεμίαν δεδωκότες καθ' ἑαυτῶν λαβὴν 20τοῖς²⁰ πονηροῖς 20ματαίως ἡμῖν ἐχθραίνουσιν²⁰. **222.Τ ΘΕΚΛΗΙ** 222.1 Ὁρμησα μὲν καὶ αὐτὸς πρὸς τὴν σὴν εὐλάβειαν, καίπερ ἀσθενοῦντος ἡμῖν τοῦ σώματος, ἐπισκεψόμενός τε ὁμοῦ καὶ τῆς καρτερίας ἐπαινεσόμενος, ἦν ἐπὶ τῷ μακαριωτάτῳ ἀδελφῷ σου φιλοσοφεῖς· τοῦτο γὰρ οὐκ ἀμφίβολον. 222.2 Ἐπειδὴ δὲ ὑπὸ τινος περιστάσεως ἐκωλύθην, ἀναγκαίως ἦλθον ἐπὶ τὰ γράμματα καὶ συμφιλοσοφῆσω σοι διὰ βραχέων τὰ σά. 222.3 Πόθεν ὁ καλὸς Σακερδῶς ἡμῖν, ὁ γνήσιος τοῦ Θεοῦ παραστάτης καὶ νῦν καὶ πρότερον; Ἐκ Θεοῦ. Ποῦ δὲ νῦν Σακερδῶς; Πρὸς Θεόν, οὐκ ἀηδῶς ὑποχωρήσας, εὖ οἶδα, τῷ φθόνῳ καὶ τοῖς τοῦ πονηροῦ παλαίσμασι. 222.4 Πόθεν δ' ἡμεῖς; Οὐκ ἐκεῖθεν; Ποῦ δ' ἡμεῖς ἀναλύσομεν; Οὐ πρὸς τὸν αὐτὸν Δεσπότην; Καὶ εἴθε μετ' ἴσης τῆς παρρησίας. Τοῦ αὐτοῦ προσκυνηταὶ καὶ παρήχθημεν καὶ μεταχθησόμεθα, ὀλίγα ἐνταῦθα κακοπαθήσαντες, ὡς γε πρὸς τὴν ἐκεῖθεν ἐλπίδα, καὶ ἴσως ἵνα γνῶμεν τὴν χάριν, ἐξ ὧν ἐνταῦθα πεπόνθαμεν. 222.5 Πατήρ, μήτηρ, ἀδελφός, οἱ προειληφότες, τί τοῦτο ἔστιν; Ἀριθμὸς ἐπαινετῶν ὁδοιπόρων. Τούτοις ἀκολουθήσει καὶ Θέκλα μετὰ μικρόν, ἡ τοῦ Θεοῦ δούλη καὶ ἀπαρχὴ τῶν καλῶν, ὀλίγον ὑπομείνασα, ὅσον ἐκείνους τε τιμῆσαι τῇ καρτερίᾳ καὶ πολλοῖς ὑπόδειγμα γενέσθαι τῆς περὶ ταῦτα φιλοσοφίας. 222.6 Ἐπαινώμεν οὖν τὴν αὐτὴν δεσποτείαν καὶ δεχόμεθα τὴν οἰκονομίαν τῶν πολλῶν ὑψηλότερον. Ταῦτα ἔχε νῦν ἀνθ' ἡμῶν καὶ τούτοις σύνεσο τοῖς λογισμοῖς, εἰ καὶ κρείττονας παρὰ σεαυτῇ ἀνευρίσκεις. 222.7 Εἰ δέ σε καὶ κατ' ὄψιν ἰδεῖν καταξιοθεῖμεν μετὰ παντός τοῦ σοῦ καὶ περὶ σὲ πληρώματος, πλείων ἢ χάρις τῷ εὐεργέτῃ. **223.Τ ΤΗΙ ΑΥΤΗΙ** 223.1 Ἀλγεῖς ἀπολειφθέντων ἡμῶν, ὡς εἶκός· ἡμεῖς δὲ πλέον ἐπὶ τῷ χωρισμῷ τῆς σῆς εὐλαβείας. Πλὴν εὐχὰ ριστοῦμεν τῷ Θεῷ μέχρι σοῦ φθάσαντες, καὶ οὐκ ἐμεμψάμεθα τῷ κόπῳ. 223.2 Εἶδομεν γὰρ σου τὸ στερέωμα τῆς εἰς Χριστὸν πίστεως καὶ τὴν ἐπαινετὴν ἐρημίαν καὶ τὸν φιλόσοφον ἰδρασμόν, ὅτι πάντων χωρισθεῖσα τῶν τοῦ κόσμου τερπνῶν Θεῷ μόνῳ συνέκλεισας ἑαυτὴν καὶ τοῖς ἀγίοις μάρτυσιν, οἷς παροικεῖς, καὶ προσήγαγες τῷ Θεῷ καὶ προσάγεις μετὰ τῶν ἀγαπητῶν σου τέκνων 20θυσίαν ζῶσαν, εὐάρεστον²⁰. 223.3 Ταῦτα οὖν ἔστω σοι καὶ παραμυθία τῶν λυπηρῶν, ἐπεὶ καὶ Δαυὶδ ὁ μέγας ἐγκρύπτει τοῖς ἐκεῖθεν ἀγαθοῖς, εἰς ἃ πέμπει τοὺς λογισμούς, τὰ ἐντεῦθεν ὀδυνηρά, ὅταν λέγη· 20Ὅτι ἔκρυψέ με ἐν σκηνῇ αὐτοῦ ἐν ἡμέρᾳ κακῶν²⁰· καὶ οὐκ ἀποτίθεται μόνον τὸ ἀλγεινὸν ὅταν

μνησθῆ τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ καὶ εὐφραίνεται· 20 Ἐμνήσθην 20 γάρ, φησι, 20 τοῦ Θεοῦ καὶ εὐφράνθην 20. 223.4 Ἄλγοῦσι καὶ οἱ τῷ κόσμῳ προστετη κότες καὶ πολὺ πλείονα τῶν τῷ Θεῷ δουλευόντων· ἀλλ' ἄμισθον αὐτοῖς τὸ ἀλγεῖν· ἡμῖν δὲ καὶ τὸ πάσχειν ἔμισθον, ὅταν διὰ τὸν Θεὸν καρτερῶμεν. 223.5 Φέρε γὰρ ἀντισταθμίσωμεν τὰ λυπηρὰ τοῖς ἡδέσι καὶ τὰ παρόντα τοῖς μέλλουσι, καὶ οὐδὲ πολλοστὸν μέρος εὐρήσομεν ταῦτα ἐκείνων· τοσοῦτον ὑπερβάλλει τὰ χρηστότερα. 223.6 Καλὸν οὖν φάρμακον ἡμῖν, ὅταν ὀδυ νόμεθα, τότε μεμνήσθαι Θεοῦ καὶ τῶν ἐκεῖθεν ἐλπίδων καὶ τὸ τοῦ Δαυΐδ πάσχειν, 20 ἐν θλίψει πλατύνεσθαι 20, ἀλλὰ μὴ στενοχωρεῖσθαι τοῖς λογισμοῖς μηδὲ ὥσπερ νέφει τῇ λύπῃ καλύπτεσθαι, ἀλλὰ τότε μάλιστα τῆς ἐλπίδος ἔχεσθαι καὶ πρὸς τὴν ἐκεῖθεν διαβλέπειν μακαριότητα τὴν ἀποκειμένην τοῖς ὑπομένουσι. 223.7 Μάλιστα δ' ἂν οὕτω πεισθίημεν ἐγκαρτερεῖν τοῖς δεινοῖς καὶ ὑπὲρ τοὺς πολλοὺς εἶναι ὅταν ἀλγῶμεν, εἰ ἐνθυμηθίημεν τί ἐπηγγει λάμεθα τῷ Θεῷ καὶ τί ἠλπίσαμεν ὅτε τῇ φιλοσοφίᾳ προσέ βημεν· 223.8 πλουτεῖν; εὐθυμεῖν; εὐημερεῖν κατὰ τὸν βίον τοῦτον; ἢ ἐκ τῶν ἐναντίων θλίβεσθαι; κακοπαθεῖν; στενοχωρεῖσθαι; 20 πάντα στέγειν, πάντα ὑπομένειν 20 διὰ τὴν τῶν μελλόντων ἐλπίδα; Ταῦτα, οἶδα, οὐκ ἐκείνα προσεδοκήσαμεν. 223.9 Φοβοῦμαι οὖν μὴ καὶ τὰς συνθήκας τὰς πρὸς Θεὸν ψευδῶμεθα, ὅταν καὶ ταῦτα ζητῶμεν ἔχειν κάκεῖνα ἐλπίζωμεν. Μὴ καταλύσωμεν τὴν πραγματείαν ἀλλ' ἐνέγκωμεν ταῦτα ὑπὲρ τοῦ τυχεῖν ἐκείνων. 223.10 Ἔθλιψαν ἡμᾶς οἱ θλίψαντες, ἠνίασαν οἱ μεταχωρήσαντες· ἀλλ' ἡμεῖς ἀδούλωτον τοῖς πάθεσι τὴν ψυχὴν φυλάξωμεν. Οὕτω τῶν λυπούντων κρατήσομεν. 223.11 Κάκεῖνο σκόπει διὰ τίνα θλιβόμεθα· οὐ διὰ τοὺς μεταστάντας; Τί δ' ἂν ποιῶντες ἐκείνοις χαρισαίμεθα; Οὐ καρτεροῦντες; Τοῦτο οὖν αὐτοῖς χαρισώμεθα· καὶ γὰρ πείθομαι τὰς τῶν ἀγίων ψυχὰς τῶν ἡμετέρων αἰσθᾶ νεσθαι. 223.12 Ἐπὶ πᾶσι καὶ πρὸ πάντων ἐκεῖνο λογιζώ μεθα, ὅτι τῶν ἀτόπων ἐστὶν ἔξω μὲν τῆς ἀνάγκης φιλοσοφείν, ἐν δὲ τοῖς πάθεσιν ἀφιλοσόφους φαίνεσθαι, ἀλλὰ μὴ τοῖς πολλοῖς τύπον γενέσθαι ὥσπερ τῆς ἐν τοῖς εὐθύμοις εὐχαριστίας, οὕτω καὶ τῆς ἐν τοῖς δεινοῖς καρτερίας. 223.13 Καὶ ταῦτα γράφω, οὐχ ὡς ἀγνοοῦσαν διδάσκων, ἀλλ' ὡς ἐπισταμένην ὑπομιμνήσκων. Ὁ δὲ 20 Θεὸς τῆς παρακλήσεως 20 σέ τε ἄτρωτον φυλάξειε τοῖς πάθεσι καὶ ἡμῖν γε χαρίσαιτο πάλιν ἰδεῖν σου τὴν εὐλάβειαν καὶ διὰ τῶν ἔργων πεισθῆναι ὅτι ὁ κόπος ἡμῶν οὐκ εἰς κενὸν ἐγένετο, ἀλλ' ἐσμέν τι παρὰ σοὶ πλεον τῶν ἄλλων, 223.14 ὡς τῆς θλίψεως ἐκοινωνήσαμεν οὕτω καὶ τῆς φιλοσοφίας κοινωνὸν λαβόντες, ὃ τάχα τῇ πολιᾷ ἡμῶν ταύτῃ καὶ τοῖς κατὰ Θεὸν καμάτοις ὀφείλεται. **224. Τ ΑΦΡΙΚΑΝΩΙ** 224.1 Τίσιν ἵπποι μάλιστα χαίρουσι; Δῆλον ὡς ἵπποις. Ἄετοὶ δὲ τίσι; Οὐκ ἄλλοις ἢ ἀετοῖς. Κολοιὸν δὲ ποτὶ κολοιὸν ἰζάνειν καὶ τῆς παροιμίας ἀκούεις. 224.2 Οὕτω δὴ καὶ Ἄττικὸν Ἄττικοῖς οἴου χαίρειν καὶ τὸν καλοκάγαθίας μεταποιούμενον τῷ ταύτης ἐραστῇ καὶ προστάτῃ. 224.3 Τοῦτο γὰρ ὁ ἄρχων εἶναι μοι φαίνεται, βοηθὸς ἀρετῆς καὶ ἀνταγωνιστῆς κακίας, κἂν τὴν ἀναίμακτον ἀρχὴν ἄρχῃ καθάπερ ἡμεῖς, κἂν τὴν μετὰ ξίφους καὶ τελαμῶνος. 224.4 Αἶμα γὰρ οὐδέ σοι προσθήσομεν, ἀρετῇ κρατοῦντα γινώσκοντες, οὐ βία καθείργοντα, καὶ φόβῳ μᾶλλον ἢ ἔργῳ κολάζοντα τοὺς κακοὺς, ὅπερ τῆς ἀρίστης ὄρος ἀρχῆς. 224.5 Διὰ δὴ ταῦτα σφόδρα μὲν τὸ τῆς συντυχίας ἐσπουδάζετό μοι καὶ νῦν ἔτι σπουδάζεται· οὐκ ἔχων δὲ ὅπως τούτου τύχοιμι διὰ τὴν ἀρρωστίαν, ἀναγκαίως ἦλθον ἐπὶ τὰ γράμματα καὶ τὸ κάλλιστον, ὅτι προσφθέγγομαί σε δι' ἄνδρὸς οἰκείου καὶ φίλου καὶ συγγενοῦς, τοῦ τιμιωτάτου τὰ πάντα ἐμοὶ Νικοβούλου, ὃς καὶ ἀπολογία σεταί σοι περὶ ἡμῶν (ἀξιόπιστος δὲ ὁ ἀνὴρ, εἴπερ ἄλλος τις, ὅσα δὴ ἐμὲ γινώσκειν), καὶ δι' ἡμῶν ἑαυτὸν γνωρίσει τῇ σῇ τελειότητι. **225. Τ ΕΛΛΕΒΙΧΩΙ** 225.1 Οἷα ζημιούμεθα παρὰ τῆς ἀρρωστίας· προσδραμεῖν ἔδει καὶ περιπτύξασθαι καὶ τῆς παλαιᾶς ἀναμνήσαι φιλίας καὶ συνηθείας. 225.2 Ἔχει δὲ οὐχ οὕτως ἡμῖν τὰ τοῦ

σώματος. Διὰ τοῦτό σοι πρόσιμεν διὰ τῶν γραμμάτων καὶ τῆ προσηγορία δεξιούμεθα. 225.3 Ἐπεὶ δὲ καὶ δωρο φορεῖν ἔδει τι, τοῦτο προσφέρομεν, Μάμαντα τὸν ἀνα γνώστην, ὄντα μὲν ἀπὸ στρατιώτου πατρός, καθιερωθέντα δὲ τῷ Θεῷ διὰ τὸν τρόπον. 225.4 Ἄφες τῷ Θεῷ καὶ ἡμῖν, ἀλλὰ μὴ συναριθμήσης τοῖς πλάνησι, καὶ δὸς ἔγγραφον τὴν ἐλευθερίαν ἵνα μὴδὲ ὑπ' ἄλλων ἐπηρεάζεται. Δώσεις γὰρ σεαυτῷ δεξιάς τὰς τοῦ πολέμου καὶ τῆς στρατηγίας ἐλπίδας. Ναί, παρακαλῶ, τούτου φρόντισον. 225.5 Οἷς γὰρ τὰ μέγιστα ἐν χερσὶ καὶ ἐν οἷς τὸ πᾶν ταλαντεύεται, τούτοις μάλιστα φροντιστέον Θεοῦ καὶ τῆς ἐκεῖθεν ἐπικουρίας. **226.Τ ΑΝΥΣΙΩΙ** 226.1 Ἦκεν ἡμῖν παρὰ σοῦ γράμματα τὴν τε ὑγίειαν δηλοῦντα καὶ ὅτι σοι κατὰ νοῦν ἐξέβη τὰ τῆς ἐκδημίας. Καὶ πᾶσα τῷ Θεῷ χάρις. Εἰ δὲ καὶ ἡμεῖς ἔχοιμέν τι τοιοῦτον περὶ ἡμῶν ἐπιστέλλειν, πλείων ἢ χάρις. **227.Τ ΟΥΡΣΩΙ** 227.1 Ἦδὺ μὲν τὸ προσαγορεύειν τοὺς φίλους· τὸ δὲ καὶ διὰ φίλων, ἥδιον. Ὡν ἐστὶν ὁ τιμιώτατος υἱὸς ἡμῶν Ἀνύσιος, ὃς καὶ τὴν ὑγίειαν ὑμᾶς εὐαγγελίσεται τὴν ἡμετέραν, εἴπερ ὑγεία τοῦτό ἐστὶν ἢ βραχεῖα πρὸς τὸ κρεῖττον ῥοπή, καὶ περὶ ὧν ἠξιώθη κοινώσεται. 227.2 Ὡς τό γε μέχρις ὑμῶν γενέσθαι, ὅπερ ἐπιζητεῖτε φιλικῶς καὶ γνησίως, καὶ ἀγάπης ἀπολαῦσαι τῆς ὑμετέρας, ἐμοὶ μὲν ἥδιον, εὖ ἴσθι, καὶ οἷον οὐκ ἄλλο τι τῶν σπουδαζομένων, ὡς ἴσασιν οἷς βοῶμεν τὴν ὑμετέραν δεξιῶσιν. 227.3 Εἰ δὲ καὶ δυνατόν, ἢ καὶ ἄλλως εὐπρεπές, ἢ σὴ δοκιμάσει σύνεσις, μὴ πως ἀκαιρίαν καταγνωσθῶμεν καὶ φορτικοί τισι δόξωμεν, ὡς ἄνευ λόγου παραφανέντες καὶ προδήλου τινὸς αἰτίας. 227.4 Ἐπειδὴ μὴ πείθομεν τοὺς πολλοὺς ὡς ἀδόλως φιλοσοφοῦμεν, καὶ πάντα δίδομεν Θεῷ τὰ ἡμέτερα. **228.Τ ΠΙΑΝΣΟΦΙΩΙ** 228.1 Τίς οὐκ ἐπαινεῖ φυτὸν ἄρτι βρύον τοῖς ἄνθεσι; Τίνα οὐκ εὐφραίνει λήϊον ἄρτι δεσμούμενον καὶ στάχυν ὠριμον ὑπισχνούμενον; Τίνα δὲ οὐ νεοτελῆς ψυχὴ, ἄρτι Θεῷ κοσμουμένη καὶ τὰς χοϊκὰς ἀποσειεσθαι πέδας ἀρχομένη, ἵνα μετὰ Θεοῦ γένηται καὶ ἴδη τὴν ἀλήθειαν ὧν νῦν τὰς σκιάς ὀρῶμεν; 228.2 Χαίρω μὲν οὖν διὰ ταῦτα διαφερόντως τῷ ἀγαπητῷ ἀδελφῷ καὶ συνδιακόνῳ ἡμῶν Εὐαγρίῳ, οὐκ ἀγεννῶς αὐτὸν ὀρῶν φιλοσοφία προσβαί νοντα· ἐπειδὴ φιλοσοφία καὶ τὸ σοφίας ἐρᾶν. 228.3 Χαίρω δὲ ὅτι μοι καὶ τὴν σὴν προξενεῖ φιλίαν, καὶ ἔτι χαρήσομαι ἐὰν ἐπιστέλλης πλείονα καὶ πλείοσιν ἡμᾶς ἀμείβοιο τοῖς τῆς φιλίας γνωρίσμασιν. **229.Τ ΤΩΙ ΑΥΤΩΙ** 229.1 Ὅσον Ἰβήρων καὶ ἡμῶν τὸ μέσον, ἡμερῶν οὐκ ὀλίγων ὁδός· ἀλλ' ἢ φιλία καὶ τὰ διεστώτα ποιεῖ πλησίον. Τὰ δὲ σύμβολα τῆς ἐορτῆς, ὡς ἠδέα· τὸ δὲ τῆς κλήσεως, ὅσον, καὶ τὸ ποθεῖν τὴν συντυχίαν τὴν ἡμετέραν. 229.2 Τί οὖν ἀντὶ τούτων ἐπεύξομαί σοι τοσοῦτον ἀγαθόν; Εἴης τοιοῦτος· εἰ δὲ δεῖ τι καὶ μεῖζον εἰπεῖν, σαυτὸν ὑπερ βάλλοις. **230.Τ ΘΕΟΔΟΣΙΩΙ** 230.1 Μιμούμεθα τοὺς ζωγράφους, οἱ ταῖς σκιάς τὰ σώματα προχαράσσοντες δευτέρα καὶ τρίτη χειρὶ ταύτας ἀπακριβοῦσι καὶ τελειοῦσι τοῖς χρώμασι. 230.2 Πρὸς τί βλέπει μοι τὸ παράδειγμα; Ἦν ἡμῖν πρὸς ἀλλήλους φιλία καθαρὰ τε καὶ ἄδολος, –πρᾶγμα τῶν σπανίων νῦν μάλιστα καὶ παρ' ὀλίγοις εὐρισκόμενον, –καὶ ταύτην ἡμῖν ἐποίει οὔτε συγγένεια τοσοῦτον οὔτε κοινωνία πατρίδος οὔτε ὃ φησιν Ὅμηρος 20δμηλικῆ ἐρατείνη²⁰, ὅσον ὁμοτροπία καὶ τὸ τοῖς αὐτοῖς χαίρειν, ὃ μάλιστα πῆγνυσι τὰς φιλίας καὶ βεβαιότερας ἐργάζεται. 230.3 Νῦν καὶ τὰ γένη συνάπτεται (σὺν Θεῷ δὲ ὁ λόγος), ἵνα τῇ φιλίᾳ προσθήκη γένηται καὶ μᾶλλον ὦμεν ἀλλήλων, καὶ τοῦτο πραγματεύεται φίλτρῳ δικαίῳ βοηθῶν ὁ Θεός. 230.4 Ἔχε οὖν καὶ ἡμᾶς διὰ τοῦ γλυκυτάτου υἱοῦ ἡμῶν Εὐφημίου, καὶ ἔχομεν ὑμᾶς διὰ τῆς γλυκυτάτης ὑμῶν θυγατρὸς. 230.5 Τὸ δ' ἐξῆς, οὐκ οἶδα ὑπερ τίνος μᾶλλον ἢ τίνι διαλεχθῶ, ὑπερ τοῦ νέου τῇ ὑμετέρᾳ τιμιότητι, ἢ τῷ νέῳ περὶ ὑμῶν. Εὐνοια γὰρ πατρὸς τέκνοις ὁμότιμον. 230.6 Πλὴν ἐπεύχομαι ὑμῖν ἐπὶ παντὶ βελτίστῳ γενέσθαι τὴν συζυγίαν καὶ οἶαν εἰκός, Θεοῦ συναρμόζοντος. **231.Τ ΕΥΣΕΒΙΩΙ** 231.1 Εὐώπιον ἢ φιλτάτη, καὶ γάμου καιρός, καὶ βίου κρηπὶς, καὶ πατέρων εὐχαὶ πληρούμεναι. Ἡμεῖς δὲ ἄπεσμεν,

οὐς μάλιστα παρῆναι καὶ συνεύχεσθαι δίκαιον ἦν. 231.2 Καίτοι καὶ ὑπεσχόμεν, τὸ γὰρ ἐλπίζειν ὑπὴν τῷ ποθεῖν· ἱκανὸν δὲ εἰς ἀπάτην τὸ βούλεσθαι. Καὶ πολλάκις μὲν ὀρμήσας, πολλάκις δὲ κατοκνήσας, τέλος ἠττήθην τῆς ἀρρωστίας. 231.3 Ἄλλοι μὲν οὖν καλεῖτωσαν ἔρωτας, –ἐπειδὴ γαμικὸν καὶ τὸ παίζειν, –καὶ παρθένου κάλλος γραφέτωσαν καὶ νυμφίου χάριν ἀντεγειρέτωσαν καὶ βαλλέτωσαν λόγοις μετὰ τῶν ἀνθέων τὰς παστάδας. 231.4 Ἐγὼ δὲ ὑμῖν προσάσω τὸν ἐμὸν ἐπιθαλάμιον· 20Εὐλο γήσαι Κύριος ὑμᾶς ἐκ Σιών²⁰, καὶ αὐτὸς ἀρμόσαι τὴν συζυγίαν, καὶ 20ἴδοις υἱοὺς τῶν υἰέων²⁰, οὐ πολὺ δ' εἶπεῖν ὅτι καὶ κρεῖσσονας. 231.5 Τοῦτο καὶ παρῶν ἐπηυξάμην ἂν ὑμῖν καὶ νῦν ἐπεύχομαι. Τᾶλλα δὲ ὑμῖν μελέτω καὶ στεφανούτω πατήρ, ὡς εὖξαστο. Τοῦτο γὰρ καὶ εἴ που γάμοις παραγεγόναμεν, ἐτυπώσαμεν· ἐκείνων μὲν εἶναι τοὺς στεφάνους, ἡμῶν δὲ τὰς εὐχὰς, ἃς οἶδα μὴ τόποις ὀριζομένας. **232.Τ ΔΙΟΚΛΕΙ** 232.1 Οὔτε κεκλήμεθα πρὸς τοὺς γάμους τῆς θυγατρὸς ἡμῶν, καὶ πάρεσμεν καὶ συνεορτάζοντες καὶ συμπροθυ μούμενοι καὶ ἐπευχόμενοι πᾶν ὑμῖν ὃ κάλλιστον. 232.2 Ἐν δὲ τῶν καλῶν, παρῆναι Χριστὸν τοῖς γάμοις (οὗ δὲ Χριστός, εὐκοσμία), καὶ τὸ γενέσθαι οἶνον τὸ ὕδωρ (τὸ δὲ ἐστὶ πάντα μεταποιεῖσθαι πρὸς τὸ βέλτιον), οὕτως, ὡς μὴ τὰ ἄμικτα μίγνυσθαι, μηδὲ εἰς ταῦτὸν ἄγειν ἐπισκόπους καὶ γελωτοποιούς, εὐχὰς καὶ κρότους, ψαλμωδίας καὶ συναυλίας. 232.3 Δεῖ γάρ, ὡσπερ τᾶλλα πάντα, οὕτω καὶ τοὺς γάμους Χριστιανῶν ἔχειν τὸ εὐκοσμον· κόσμος δέ, ἡ σεμνότης. Ταῦτα δωροφοροῦμεν τῷ γάμῳ· σὺ δ' ἡμῖν ἀντιδοίης τὴν εὐπείθειαν. Τὸν δὲ γαμβρόν, εἰ μὲν ἔπεται τούτοις, ἔχεις υἰόν· εἰ δὲ μὴ, στρατιώτην. **233.Τ ΑΒΛΑΒΙΩΙ** 233.1 Πυνθάνομαί σε σοφιστικῆς ἐρᾶν, καὶ τὸ σχῆμα εἶναι θαυμάσιον, οἶον σοβαρὸν φθέγγεσθαι, μέγα βλέπειν, βαδίζειν ὑψηλὸν καὶ μετέωρον, τὸ λημά σοι φέρειν ἐκέισε εἰς Μαραθῶνα καὶ Σαλαμίνα, ταῦτα δὴ τὰ ὑμέτερα καλλωπίσματα, καὶ μηδὲν ἐννοεῖν ὅτι μὴ Μιλτιάδας καὶ Κυναιγεῖρους, Καλλιμάχους τε καὶ Λαμάχους, καὶ πάντα ἐσκευάσθαι σοφιστικῶς καὶ ὅτι ἐγγύτατα τῆς ἐγχειρήσεως. 233.2 Εἰ μὲν οὖν μετὰ τούτου καὶ ἀρετῆς ποιῆ τινα λόγον, ἡμέτερος εἶ καὶ καθ' ὁδὸν σοι προῖοι τὰ τῆς εὐδοκιμήσεως· εἰ δὲ τὸ ὅλον εἶ σοφιστὴς καὶ τῆς ἡμετέρας ἐπιλανθάνη φιλίας, ὣν τε πρὸς ἀλλήλους πολλάκις περὶ τοῦ καλοῦ διελέχθημεν, ἄλλο μὲν οὐδὲν ἐρῶ δυσχερές, ἐκεῖνο δὲ εἶπεῖν ἴσως μέτριον· 233.3 ἴσθι βραχέα μὲν παίζων ἐν τοῖς μειρακίοις, πλεῖστα ὑπὸ σεαυτοῦ παισθησόμενος, ἡνίκα ἂν ἔλθῃ σοι τὸ φρονεῖν, – ἄλλ' εἰς ὕστερον. **234.Τ ΟΛΥΜΠΙΑΝΩΙ** 234.1 Τὸ πυκτίον ὅπερ εἵληφας παρ' ἡμῶν, τὰς Ἄριστο τέλους Ἐπιστολάς, ἡδυνάμην μὲν μὴ ἀνακομίσασθαι, ἀλλὰ παρὰ σοὶ μένειν ἐᾶσαι, λογίω τε δῶρον οἰκεῖον καὶ φιλίας ὑπόμνημα δεξιόν. 234.2 Ὡς ἂν δὲ μὴ γραφὴν ἀπενέγκῃς καθ' ἡμῶν τῆς εἰς ἀρχὴν παρανομίας καὶ ὕβρεως, ὡς καὶ ρήτωρ δεινότατος καὶ δικαστὴς ἄριστος, ὅτι διαφθείρειν ἐπιχειροῦμεν δικαστὴν οὕτως ἀνάλωτον καὶ παντὸς ὑψηλότερον λήμματος, ἡκέτω πάλιν ὃ δεδώκαμεν. 234.3 Μισθὸν δὲ ἐπιζητοῦμεν παρὰ τῆς σῆς λογιότητος ἄλλο μὲν οὐδὲν (τί γὰρ ἂν καὶ δοίης ἡμῖν τὸ μηδὲν ἔχειν φιλοσοφοῦσιν;), αὐτὸ δὲ τὸ ἐπιστέλλειν, ἵνα σοὶ καὶ πρὸς λόγον ἢ τὸ τῆς ἀντιδόσεως, τὴν ἐπὶ ταῖς Ἐπιστολαῖς χάριν δι' ἐπιστολῶν διαλύοντι. **235.Τ ΑΔΑΜΑΝΤΙΩΙ** 235.1 Αἰτεῖς πυκτία παρ' ἡμῶν εἰς ῥητορικὴν ἀνηβάσκων, ἢν ἡμεῖς κατελύσαμεν, ἐκ Θεοῦ καὶ διὰ Θεὸν ἄνω νεύσαντες, ἐπειδὴ ἐχρῆν ποτε παύσασθαι καὶ παίζοντας ἡμᾶς καὶ τὰ μειρακίων ψελλιζομένους, καὶ πρὸς τὴν ἀληθινὴν ἀνακύψαι παιδευσιν, καὶ δοῦναι τῷ Λόγῳ τοὺς λόγους μετὰ τῶν ἄλλων ἅ ποτε εἴχομεν. 235.2 Κάλλιον μὲν εἰ θεϊκὰς ἤτεες βίβλους, ἀλλὰ μὴ ταύτας· ἐπεὶ καὶ λυσιτελεστέρας σοὶ καὶ οἰκειοτέρας ἐκείνας οἶδαμεν. 235.3 Ἐπειδὴ δὲ τὰ χεῖρω νικᾷ καὶ μεταπέθειν οὐκ ἔστιν, ἰδοὺ σοὶ καὶ τὰ πυκτία παρ' ἡμῶν ἅπερ αἰτεῖς, ὅσα τοὺς σῆτας διέφυγε καὶ τὸν καπνὸν ὑπὲρ οὗ κατέκειτο, καθάπερ τοῖς ναυτικοῖς τὰ πηδάλια μετὰ τὸν πλοῦν καὶ τὴν ὥραν. 235.4 Σὺ δέ μοι προεισένεγκε τῆς σοφιστικῆς

μη μικρολόγως μηδὲ ἀνάνδρως, ἀλλὰ λίαν ἐπιδεικτικῶς καὶ γενναίως, ἐπειδὴ καὶ πολλοῦ ἄξιον ὑμῖν οἱ Κυναίγειροι καὶ Καλλιμαχοί, καὶ τὰ τρόπαια, Μαραθῶν τε καὶ Σαλαμῖς, ὑφ' ὧν αὐτοὶ τε εὐδαίμονες εἶναι νομίζετε καὶ ποιεῖν τοὺς νέους. 235.5 Ταῦτα μὲν οὖν εἰς τοσοῦτον ἡμῖν παιζέσθω, εἰ καὶ ἔξω τοῦ καιροῦ καὶ τῆς ἡμετέρας προαιρέσεως· ἀλλ' οὖν ἐκ τῆς παλαιᾶς συνηθείας. 235.6 Σὲ δὲ εἶη καὶ κτήσασθαι ταῦτα καὶ χρήσασθαι εἰς καλὸν τοῖς κτηθεῖσι. Χρήση δὲ οὕτω, τοῦ θεοῦ φόβου νικῶντος τὴν ματαιότητα (ὃν πᾶσι καὶ πανταχοῦ τιμητέον), ὅσον ἐνδέχεται, εἰ καὶ μὴ παντελῶς αὐτὴν ἀποσκευαζόμεθα. 235.7 Εἰ δέ σοι ταῦτα μὲν ὀρθῶς δοκεῖ λέγεσθαι, οὐ φιλόσοφον δὲ εἶναι τὸ τιμὴν τῶν πυκτίων αἰτεῖν, σύ μοι τὰ χρήματα, λύσουσι δὲ οἱ πένητες τὴν ἀντίθεσιν. **236.Τ ΛΙΒΑΝΙΩΙ ΣΟΦΙΣΤΗΙ** 236.1 Μήτηρ πατρὶ πέπομφα παῖδας, ἢ κατὰ φύσιν τῷ κατὰ λόγους· ὅπως οὖν ἐμοὶ μελήσει, σοὶ μελήσει. **237.Τ ΜΑΚΕΔΟΝΙΩΙ** 237.1 Οὐκ ἄπληστοι περὶ τὸ πάσχειν εὖ παρὰ τῶν φίλων ἡμεῖς, εἰ καὶ σὺ πρὸς τὸ ποιεῖν ἄφθονος· διὰ τοῦτό σοι τὸν ψάλτην ἀπεπεμψάμην κατὰ τὰ συγκείμενα, 237.2 βέλτιστόν τε ἄλλως ὄντα (ὅσον ἐν βραχεῖ χρόνῳ καταμαθεῖν) καὶ σοι κεχαρισμένον ἴσως διὰ τὴν ψαλμωδίαν ὑπόμνησιν ἔχουσαν ἀεὶ Θεοῦ καὶ τῆς σωτηρίας. 237.3 Εἰ δὲ καὶ πάλιν εὐεργετήσεις ἡμᾶς, ἡνίκα ἂν ἦ τοῦτό σοι φίλον καὶ καιρὸς φαίνεται, ποιήσεις ἄμεινον, καὶ μᾶλλον τι τῆς σῆς τοῦτο φιλίας. **238.Τ** Τῇ εὐλαβεστάτῃ καὶ διὰ πάντα κεκοσμημένῃ ἐν Χριστῷ ἀδελφότητι τῇ κατὰ Σανναβοδάην τοῦ μακαρίου Λευκαδίου ἐν μονάζουσι καὶ παρθένοις ἡγιασμένοις ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, Γρηγόριος ἐν Κυρίῳ χαίρειν. 238.1 Τὸ μὲν γενόμενον κατ' οἰκονομίαν Θεοῦ, εὐχαριστίας οὐ δακρύων ὑπόθεσις ἐστὶ τοῖς γε νοῦν ἔχουσι, τὸ ἔξωθεν τοῦ σταδίου γενέσθαι τὸν ἀθλητὴν μετὰ τῆς καλῆς ἀγωνίας ἧς ἠγωνίσασατο καὶ παραληφθῆναι παρὰ τοῦ ἀγωνοθέτου, ὥστε ἀπολαβεῖν τὸν τῆς δικαιοσύνης στέφανον καὶ πλεονάσαι δι' ἑαυτοῦ τὸν τῶν ἀγγέλων χορόν. 238.2 Πάντα ταῦτα καὶ τὰ τοιαῦτα χαρᾶς καὶ εὐφροσύνης ἀφορμὴ τοῖς πρὸς τὴν ἀλήθειαν βλέπουσι κατὰ τὸ Εὐαγγέλιον γίνεται. 238.3 Ἐπειδὴ δὲ συνήθειά τις ἐκράτησεν ὥστε καὶ σκυθρῶ πάζειν ἐπὶ τῇ μεταστάσει τῶν ἀγίων καὶ τῆς παρὰ τῶν ἀγαπητῶν παρακλήσεως ἀξιοῦσθαι, τούτου ἔνεκεν σκυθρῶν μὲν τι καὶ κατηφῆς οὔτε λαλῆσαι καταδεχόμεθα, οὔτε ὑμῖν συμβουλευόμεν ὑποσχεῖν τὰς ἀκοὰς τοῖς τοιούτοις τῶν λόγων, 238.4 τὴν δὲ χρεωστούμενην παρὰ κλησιν ἀποπληροῦμεν ἐν τῷ συμβουλευῆσαι τῇ κοσμιότητι ὑμῶν ἀεὶ πρὸς ἐκεῖνον βλέπειν διὰ τοῦ πρὸς ἀλλήλους ὄραν· τοῦτο γὰρ εὐχόμεθα ἕκαστον καὶ ἕκαστην τῷ βίῳ τοῦ μακαρίου μορφωθῆναι, ὥστε ὅταν ἀλλήλους ὁρᾶτε πληροφορεῖσθαι ὑμᾶς, ὅτι τῷ ἐκείνου χαρακτῆρι ἔνατε νίζετε. 238.5 Μορφούτω τὴν ζωὴν ὑμῶν τὸ ἐκείνου καθαρὸν, τὸ ἀόργητον, ἢ ταπεινοφροσύνη, ἢ ἐνεργὴς φιλοσοφία, τὸ ἀεὶ πρὸς τὸν Θεὸν συντεταμένῃ τὴν ψυχὴν ἔχειν, τὸ μὴ πρὸς τὰς ἀπάτας τοῦ βίου τούτου ἐμμετεωρίζεσθαι· ἵνα ταῦτα ἐν ἀλλήλοις βλέποντες τὸ ἐκείνου μνημόσυνον ἐν ἑαυτοῖς ζωγραφήσητε, καὶ οὔτε ἐκεῖνος οὔτε ὑμεῖς ἐν θανάτῳ γενήσεσθε. 238.6 Ἐν γὰρ τῷ ὑμετέρῳ βίῳ κάκεῖνος ζῶν διαπαντὸς ἐπιδειχθήσεται, καὶ ὑμεῖς διὰ τῆς ἀγαθῆς πολιτείας τῆς τοῦ θανάτου κοινωνίας ἀλλοτρίους ἑαυτοὺς καταστήσετε. 238.7 Ἐρρωμένους ὑμᾶς, ψυχῇ καὶ σώματι προκόπτοντας, ἐν τῇ δυνάμει τοῦ ἀγίου Πνεύματος ὁ Κύριος σκεπάζοι μεμνημένους ἡμῶν ἐν ταῖς προσευχαῖς. **239.Τ ΕΠΙΦΑΝΙΩΙ** 239.1 Νόμῳ προκαλοῦμαι νόμον, τὸν κελεύοντα τιμᾶσθαι πατέρας τῷ κελεύοντι διδάσκεσθαι παῖδας. Νῦν μὲν οὖν ἐξηγοῦμαι σοὶ πρὸς τὰ κάλλιστα καὶ οἷον δεξιὰν φιλίας δέχου τὰ γράμματα. 239.2 Εἰ δὲ ἀντεπιθείης καὶ πολλάκις τοῦτο ποιεῖν βουλευθείης, ἴσως ποιήσεις καὶ γέροντα αἰχμητὴν, οὐδὲν τοῦ Νέστορος ἀγεννέστερον. **240.Τ ΜΕΛΕΤΙΩΙ** 240.1 Οὔτε ἐδεξάμην σου γράμματα πώποτε, τοσοῦτος ἐξ οὗ χρόνος ἤδη, πῶς οἶει ποθῶν· οὔτε ἐπέσταλκα, πείθομαι δὲ ὅτι καὶ αὐτῷ ποθοῦντι. 240.2 Ὡς τῆς ἀργίας, ἵνα μὴ λέγω τῆς

ἀναλγησίας· μικρὸν καὶ ὁ Ἄργανθώνιος ἡμῖν εἰς ὕπνου λόγον, οὕτως ἐκαθευδήσαμεν. Ποῦ μὲν ὁ θίασος ἡμῖν ἐκεῖνος; Ποῦ δὲ οἱ κοινοὶ λόγοι καὶ σύλλογοι καὶ ἡ γλυκεῖα πηγὴ καὶ ἄφθονος, ἀφ' ἧς ἠρυόμεθα; 240.3 Ἐγὼ μὲν οὖν καὶ διανίσταμαι καὶ τὴν κόνιν ἀποσεῖομαι, κατὰ τοὺς Ἀχιλλέως ἵππους, ὄψε γοῦν (ὄκνῳ γὰρ εἶπειν), καὶ τὴν χαιτὴν ἀνασεῖομαι. 240.4 Μὴ με κωμῶδεῖν ὑπολάβῃς. Σοὶ δὲ εἴ τι μέλει τῆς ἡμετέρας φιλίας, ἐξ ὧν ἐπιστέλ λεις δηλωθήσεται. **241.Τ ΑΒΟΥΡΓΙΩΙ** 241.1 Διάττειν σε ὡς τοὺς ἀστέρας, ἄλλοτε κατ' ἄλλο μέρος τῆς βαρβαρικῆς ἀνίσχοντα, νῦν μὲν σιτηρέσια τῷ στρατιωτικῷ παρέχοντα, νῦν δὲ βασιλεῖ φαινόμενον μετὰ λαμπροῦ τοῦ σχήματος, ἡ τῶν ἀγαθῶν ἄγγελος φήμη ἀγγέλλουσα ἡμῖν οὐ διαλείπει. 241.2 Εὐχόμεθα δὲ τῷ Θεῷ κατὰ λόγον μὲν σοὶ προϊούσαν τὴν ἐπιχείρησιν, ἐπὶ μέγα σε προελθεῖν ἀξίωμα καὶ φανῆναι ποτε τῇ πατρίδι σου, ἕως ἔσμεν ὑπὲρ γῆς καὶ τὸν ἀέρα τοῦτον ἀνέλκομεν. Τοσοῦτον γὰρ μέτεστιν ἡμῖν τοῦ βίου, ὅσον ἀναπνεῖν μόνον. **242.Τ ΠΕΤΡΩΙ** 242.1 Πλεῖστον ἐμακρύναμεν ἀπ' ἀλλήλων, μήτε κατ' ὄψιν πλησιάσαντες μήτε δι' ἐπιστολῶν ὁμιλήσαντες. Θαρρῶ δὲ ὅτι σωμάτων ἐστὶν ἡ διάστασις, ἀλλ' οὐχὶ πνεύματος. Ἄλλα νῦν ὅτε καιρὸς, καὶ προσαγορεύω σου τὴν εὐλάβειαν καὶ προσεύχεσθαι περὶ ἡμῶν ἀξιῶ, καὶ γήρα καὶ νόσῳ καμνόντων καὶ ἀγωνία τῆς πολιτείας καὶ τῆς ἐκδημίας. **244.Τ ΒΑΣΙΛΙΣΣΗΙ** 244.1 Εἰ μὴ περιττὸν τὴν πονοῦσαν ἐγεῖραι πρὸς πόνους, οὐκ ὀκνήσω, τῆς κοινῆς ἔνεκεν ἀσφαλείας, ὅπως ἂν δύνωμαι, τὴν σὴν ἐπιρρῶσαι προθυμίαν οὐ κατὰ προσθήκην ἐτέρων τινῶν ἢ ξένων, ἀλλὰ πρὸς ὑπόμνησιν τῶν ἡμῖν τε πολλάκις εἰρημένων καὶ σοὶ συνήθως ἐκπονουμένων. 244.2 Ταῦτα δὲ ἐστὶν· ἄγειν τὴν ψυχὴν τῶν λυπηρῶν ἀνωτέραν τῇ περὶ τὰ κράτιστα διατριβῇ, ἀποκρίνειν τῆς διανοίας πᾶν ὅσον ἀρετῆς ἀλλότριον καὶ τῆς σῆς ἀνάξιον γνώμης, συντείνειν ἑαυτὴν πρὸς εὐσέβειαν καὶ πᾶσαν εὐκοσμίαν, 244.3 λεπτύνειν τὸν νοῦν εἰς τὸ μηδὲν μήτε δέχεσθαι μήτε φρονεῖν ἀνεξέταστον, κρατύνειν τὴν φρόνησιν κατὰ πάντα καιρὸν καὶ πάντα τρόπον τῷ προσομιλεῖν ἀεὶ ταῖς τῶν προλαβόντων ὑποθήκαις ὀσίων, προτάττειν πάσης ἀπεχθείας καὶ φιλίας τὴν πρὸς τοὺς οἰκείους καὶ ξένους δικαιοσύνην, 244.4 σύνοικον ἔχειν καὶ συνόμιλον πάντοτε τὴν σωφροσύνην ἐρριζωμένην εἰλικρινῶς τῇ ψυχῇ καὶ παγίως ἰδρυμένην, μὴ συμεταβάλλειν τὸν τρόπον ταῖς ἀνωμαλίαις τοῦ βίου καὶ μεταβολαῖς· 244.5 οὔτε γὰρ ἐν πενίᾳ τὸ φρόνημα τοῦ βίου συστέλλειν εὐπρεπές, οὔτε ἐν περιουσίᾳ μέγα φρονεῖν ἀσφαλές, διὸ δὴ κράτιστον ἀσκεῖν ἐν μὲν τοῖς τέρπουσι τὴν ἐγκράτειαν, ἐν δὲ τοῖς λυπηροῖς τὴν καρτερίαν· 244.6 ἀμνημονεῖν τῆς παλαιᾶς περιουσίας, αἰτεῖν τὴν αὐτάρκειαν, στέργειν τὸ διδόμενον, ἐλπίζειν τὸ βέλτιον, καὶ φέρειν πρᾶως τὴν τοῦ σώματος ἀρρωστίαν, ἐπὶ μηδενὶ μεμψιμοιεῖν, μηδὲ σχετλιάζειν, ἀλλ' εὐχάριστον εἶναι περὶ τὴν Πρόνοιαν, ὅση τις εἴη, 244.7 καὶ κρύπτειν πολλάκις τὰς αἰτίας τῶν γινομένων, ἀλλ' οὐκ ἀμελεῖν τοῦ πρὸς ἀξίαν πρὸς ἣν ἀποδιδούσα λογίζου πρὶν ἐξεῖπειν τὸ λεκτέον καὶ πρὸ τοῦ πράξαι τὸ πρακτέον· οὕτω γὰρ δὴ ἔσται σοὶ πᾶν τὸ ρηθὲν ἢπραχθὲν ἀμεταμέλητον. 244.8 Εὐσχημονεῖν ἡγοῦ μὴ τοῖς ἕξωθεν προκαλύμμασιν, ἀλλὰ τοῖς τῆς ψυχῆς πλεονεκτημασιν. Πλοῦτον νόμιζε γνήσιον καὶ βέβαιον τὴν ὀλιγόδειαν· οὐ γὰρ ἐν τῷ πολλὰ κεκτῆσθαι τὸ πλουτεῖν ἐστὶ βεβαίως, ἀλλὰ τῷ μὴ πολλῶν δεῖσθαι· τὸ μὲν γὰρ ἐπὶ σοί, τὸ δὲ τῶν ἕξωθεν. 244.9 Ῥύθμιζε τὸν μὲν τρόπον ἐπιεικεία, τὸ δὲ ἦθος ἀταραξία, τὴν δὲ γλῶσσαν βραχυλογίᾳ. Διὰ δὲ τούτων κόσμει τὴν μὲν κεφαλὴν τῷ σκέπειν, τὰς δὲ ὀφρῦς τῷ κατεσταλμένας ἔχειν, τοὺς δὲ ὀφθαλμοὺς τῷ συννεύειν καὶ κοσμίως βλέπειν, τὸ δὲ στόμα τῷ μηδὲν ἀπρεπῶς λαλεῖν, τὰ δὲ ὦτα τῷ μόνον τοῖς σπουδαίοις ὑπέχειν, σύμπαν δὲ τὸ πρόσωπον τῷ ἐξ αἰδοῦς χρώματι. 244.10 Ἐν πᾶσι δὲ καὶ διὰ πάντων φύλασσε σεαυτὴν ἀμὸ λυτον, ὥσπερ τι κειμήλιον ἄψαυστον. Κόσμος γὰρ οἰκεῖος καὶ πρέπων γυναιξί, σεμνότης,

εὐστάθεια, σωφρο σύνη. 244.11 Τρυφήν νόμιζε καλλίστην ὁμοῦ καὶ ῥάστην τὴν
χρειώδη τροφήν· αὕτη γὰρ καὶ καθ' ἑαυτὴν ἐπαινετὴ καὶ πρὸς τὸν ἐν σωφροσύνῃ
βίον αἰρετὴ καὶ πρὸς ὑγίειαν ἀρίστη, καὶ συμμετρίαν καὶ τὴν ἄλλην εὐκοσμίαν καὶ
παιδείαν οὐκ ἀνόνητος. **245.Τ ΒΑΣΙΛΕΙΩΙ** 245.1 Ὁ παρ' ὑμῖν μῆμος, παρ' ἡμῖν δὲ
εὐλαβῆς, ἤτησέ με γράψαι πρὸς ὑμᾶς λαμπρῶς ἀκουσθῆναι. **246.Τ ΒΑΣΙΛΕΙΩΙ** 246.1
Πρᾶγμα μὲν ὑπέστης ἐπεικῶς ἡμερον καὶ φιλάνθρωπον τὴν τοῦ καταφρονητοῦ
Γλυκερίου (τέως γὰρ οὕτω γράφομεν) αἰχμαλωσίαν συναγαγὼν καὶ τὴν κοινὴν
ἀσχημοσύνην ἡμῶν, ὡς οἷόν τε ἦν, συγκαλύψας. Δεῖ δὲ ὅμως τὴν σὴν εὐλάβειαν,
μαθοῦσαν τὰ κατ' αὐτόν, οὕτω λῦσαι τὴν ἀτιμίαν. 246.2 Οὗτος ὁ νῦν σοβαρὸς καὶ
σεμνὸς ὑμῖν Γλυκέριος ἐχειροτονήθη μὲν παρ' ἡμῶν τῆς κατὰ Οὐήνασαν Ἐκκλησίας
διάκονος, ὡς καὶ τῷ πρεσβυτέρῳ διακονήσων καὶ τοῦ ἔργου τῆς ἐκκλησίας
ἐπιμελησόμενος. Καὶ γὰρ ἔστιν, εἰ καὶ τὰ ἄλλα δύστροπος ὁ ἀνὴρ, ἀλλὰ τὰ ἐπιχειρα
οὐκ ἀφυῆς. 246.3 Ἐπεὶ δὲ κατέστη, τοῦ μὲν ἔργου τοσοῦτον ἠμέλησεν ὅσον οὐδὲ τὴν
ἀρχὴν γεγονότος. Παρθένους δὲ ἀθλίας συναγαγὼν κατ' ἰδίαν ἐξουσίαν καὶ
αὐθεντίαν, τὰς μὲν ἐκούσας προσδραμούσας αὐτῷ (οἴσθα δὲ τὸ τῶν νέων περὶ τὰ
τοιαῦτα πρόχειρον), τὰς δὲ ἀκούσας, ἀγελαρχεῖν ἐπεχείρησε καὶ πατριαρχίας ὄνομα
καὶ σχῆμα ἑαυτῷ περιθεῖς ἐξαίφνης ἐσοβαρεύσατο, 246.4 οὐκ ἔκ τινος ἀκολουθίας
δικαίας ἢ εὐσεβείας ἐπὶ τοῦτο ἐλθὼν, ἀλλ' ἀφορμὴν βίου ταύτην ὥσπερ ἄλλος
ἄλλην τινὰ προστη σάμενος, καὶ μικροῦ τὴν Ἐκκλησίαν πᾶσαν ἀνάστατον πεποίηκε
περιφρονῶν μὲν τὸν ἑαυτοῦ πρεσβύτερον, ἄνδρα καὶ πολιτεία καὶ ἡλικία αἰδέσιμον,
περιφρονῶν δὲ τὸν χωρεπίσκοπον καὶ ἡμᾶς ὡς οὐδενὸς ἀξίους, θορύβων δὲ ἀεὶ καὶ
ταραχῶν πληρῶν τὴν πόλιν καὶ σύμπαν τὸ ἱερατεῖον. 246.5 Καὶ τέλος, ἵνα τι λόγῳ
μικρὸν ἐπιτιμηθῇ παρ' ἡμῶν καὶ τοῦ χωρεπισκόπου πρὸς τὸ μὴ καταφρονεῖν αὐτόν
(καὶ γὰρ καὶ τοὺς νέους ἐγύμναζεν εἰς τὴν αὐτὴν ἀπόνοιαν), πρᾶγμα διανοεῖται λίαν
τολμηρὸν καὶ ἀπάνθρωπον. 246.6 Συλήσας τῶν παρθένων ὅσας ἠδύνατο καὶ νύκτα
τηρήσας δραπετῆς γίνεται. Πάνυ σοι δεινὰ ταῦτα φανεῖται. Σκόπει καὶ τὸν καιρὸν.
Ἦγετο μὲν ἡ ἐκεῖσε σύνοδος καὶ πολὺ πανταχόθεν, ὡς εἰκός, ἐπέρρει τὸ πλῆθος. Ὁ
δὲ ἀντεξῆγε τὸν ἑαυτοῦ χορὸν νέοις ἐχόμενον καὶ περιχορῶντα καὶ πολλὴν μὲν
κατήφειαν κινοῦντα τοῖς εὐλαβέσι, πολὺν δὲ γέλωτα τοῖς ἀκρατέσι καὶ τὴν γλῶσσαν
ἑτοιμοτέροις. 246.7 Καὶ οὐκ ἀρκεῖ ταῦτα, καίπερ τηλικαῦτα ὄντα τὸ μέγεθος, ἀλλ' ἔτι
καὶ τοὺς γονεῖς, ὡς πυνθάνομαι, τῶν παρθένων τὴν ἀτεκνίαν οὐ φέροντας καὶ τὴν
διασπορὰν ἀπαναγαγεῖν βουλομένους καὶ μετ' ὀδυρμῶν προσπίπτοντας, ὡς τὸ
εἰκός, ταῖς ἑαυτῶν θυγατράσι περιυβρίζει καὶ ἀτιμοῖ ὁ θαυμαστὸς νεανίσκος μετὰ
τοῦ ληστρικοῦ συντάγματος. Ταῦτα μὴ ἀνεκτὰ φανήτω τῇ σῇ εὐλαβείᾳ· καὶ γὰρ
κοινὸς πάντων ἡμῶν ὁ γέλως· ἀλλὰ μάλιστα μὲν αὐτὸν κέλευσον μετὰ τῶν
παρθένων ἐπανελεῖν. 246.8 Τύχοι γὰρ ἂν τινος φιλανθρωπίας, εἰ μετὰ σῶν
ἐπανάκοι γραμμάτων· εἰ δὲ μή, τὰς γε παρθένους ἀπόπεμψον τῇ μητρὶ αὐτῶν τῇ
Ἐκκλησίᾳ. 246.9 Εἰ δὲ μὴ τοῦτο, τὰς γε βουλομένας τυραννεῖσθαι μὴ συγχωρήσης,
ἀλλ' ἐπανελεῖν τύπωσον πρὸς ἡμᾶς, ἢ μαρτυρόμεθα καὶ Θεὸν καὶ ἀνθρώπους, ὅτι
μὴ καλῶς ταῦτα γίνεται μηδὲ θεσμοῖς Ἐκκλησίας. Γλυκέριος δὲ εἰ μὲν ἐπανελεῖται
μετ' ἐπιστήμης καὶ τῆς πρεπούσης εὐσταθείας, τοῦτο ἄριστον· εἰ δὲ μή, ἴστω
πεπαυμένος τῆς ὑπηρεσίας. **247.Τ ΓΛΥΚΕΡΙΩΙ** 247.1 Μέχρι τίνος ἀπονοῆ καὶ κακῶς
βουλευῆ περὶ σεαυτοῦ, κινεῖς μὲν ἡμᾶς, αἰσχύνεις δὲ τὸ κοινὸν τάγμα τῶν
μοναστῶν; Ἐπανελεθε οὖν τῷ Θεῷ θαρρῶν καὶ ἡμῖν, οὗ τὴν φιλανθρωπίαν
μιμούμεθα. 247.2 Καὶ γὰρ εἰ πατρικῶς ἐπετιμήσαμεν, ἀλλὰ καὶ συγγνωσόμεθα
πατρικῶς. Ταῦτά σοι παρ' ἡμῶν, ἐπειδὴ πολλοὶ τε ἰκετεύουσιν ἄλλοι καὶ πρὸ τῶν
ἄλλων ὁ σὸς πρεσβύτερος, οὗ τὴν πολιὰν αἰδοῦ μεθὰ καὶ τὴν εὐσπλαγχίαν. 247.3 Εἰ
δὲ μακρύνεις ἀφ' ἡμῶν, τοῦ βαθμοῦ μὲν πάντως ἐκπέπτωκας, ἐκπεσῆ δὲ καὶ τοῦ

Θεοῦ μετὰ τῶν μελῶν σου καὶ τῆς στολῆς, οἷς ἄγεις τὰς νέας οὐ πρὸς Θεόν, ἀλλ' εἰς βάραθρον. **248.Τ ΒΑΣΙΛΕΙΩΙ** 248.1 Ἐπέσταλκά σοι καὶ πρῶην περὶ Γλυκερίου καὶ τῶν παρθένων. Οἱ δὲ οὐδέπω καὶ τήμερον ἐπανάκασιν, οὐκ οἶδα ὅθεν καὶ ὅπως. Οὐ γὰρ ἂν ἐκεῖνό σου καταγνοίην ὡς ἐφ' ἡμετέρα διαβολῇ τοῦτο ποιεῖς ἢ αὐτὸς πάσχων τι πρὸς ἡμᾶς ἢ ἄλλοις χαριζόμενος. 248.2 Ἠκέτωσαν οὖν μηδὲν δεδοϊκότες· σὺ γενοῦ τούτου ἐγγυητής. Καὶ γὰρ ἀλγοῦμεν τεμνομένων τῶν μελῶν, εἰ καὶ καλῶς ἐτμήθησαν. Εἰ δὲ ἀντιτείνοιεν, ἐπ' ἄλλους τὸ βάρος, ἡμεῖς δὲ ἀποπλυνόμεθα. **249.Τ ΦΛΑΒΙΑΝΩΙ ΕΠΙΣΚΟΠΩΙ** 249.1 Οὐκ ἐν καλοῖς, ὧ ἄνθρωπε τοῦ Θεοῦ, τὰ ἡμέτερα· προϊόντα γὰρ τὰ κακὰ ἐν τοῖς τὸ ἄδικόν τε καὶ ἀπροφάτιστον καθ' ἡμῶν κινήσασι μῖσος οὐκέτι διὰ στοχασμῶν τινῶν ὑπονοεῖται, ἀλλ' ἐν παρρησίᾳ σπουδάζεται, καθάπερ τι τῶν ἀγαθῶν κατορθωμάτων. 249.2 Ὑμεῖς δὲ οἱ τέως ἕξω ὄντες τοῦ τοιούτου κακοῦ καταρραθυμεῖτε τοῦ παῦσαι νεμομένην ἐν τῇ γειτονίᾳ τὴν φλόγα, ὥσπερ οὐκ εἰδότες ὅτι οἱ καλῶς περὶ τῶν ἰδίων βουλευσάμενοι τὸν τῶν γειτόνων ἐμπρησμὸν ἐν πολλῇ τῇ σπουδῇ καταστέλλουσι, δι' ὧν τοῖς πλησίον βοηθοῦσι τὸ μὴ δεηθῆναι τῆς ἐπὶ τοῖς ὁμοίοις βοήθειας πραγματευόμενοι. 249.3 Τί οὖν ἐστὶν ὃ λέγω; Ἐπιλέλοιπεν τὸν βίον ἢ ὁσιότης, πέφευγεν ἀφ' ἡμῶν ἡ ἀλήθεια· τῆς δὲ εἰρήνης πρότερον μὲν τὸ γοῦν ὄνομα εἶχομεν περιφερόμενον ἐν τοῖς στόμασιν, νῦν δὲ οὐ μόνον ἐκεῖνη οὐκ ἔστιν, ἀλλ' οὐδὲ τὸ ὄνομα αὐτῆς ἡμῖν ὑπολέλειπται. Ὡς δ' ἂν εἰδείης σαφέστερον ὑπὲρ ὧν σχετλιάζω, δι' ὀλίγων σοι τὴν τραγωδίαν ἐκθήσομαι. 249.4 Ἦσάν τινες οἱ τὸν αἰδεσιμώτατον Ἑλλάδιον δυσμενῶς πρὸς ἡμᾶς ἔχειν καταμηνύοντες καὶ πρὸς πάντας διεξιέναι ὡς τῶν μεγίστων αὐτῷ κακῶν αἴτιος εἶην ἐγώ. Οὐκ ἐπειθόμην τοῖς λεγομένοις, πρὸς ἑμαυτὸν καὶ τὴν ἐν τοῖς πράγμασιν ἀλήθειαν βλέπων· ὡς δὲ παρὰ πάντων ὁμοφῶως τὰ αὐτὰ πρὸς ἡμᾶς ἀπηγγέλλετο καὶ συνέβαινε ταῖς φήμαις τὰ πράγματα, πρέπειν ὡθήθην μὴ περιδεῖν ἀθεράπευτον τὴν ἄρριζόν τε καὶ ἀφύτευτον ταύτην δυσμένειαν. 249.5 Διὸ καὶ πρὸς τὴν σὴν ἐπέστειλα θεοσέβειαν, καὶ πολλοὺς ἄλλους τοὺς δυναμένους συμβαλέσθαι τι πρὸς τὸ προσκείμενον ἐπὶ τὴν σπουδὴν ταύτην παρῶρ μῆσα· καὶ τέλος, τὴν μνήμην τοῦ μακαριωτάτου Πέτρου παρὰ Σεβαστηνοῖς πρώτως ἀγομένην ἐπιτελέσας, καὶ τὰς συνήθως παρ' αὐτῶν ἐπιτελουμένας τῶν ἁγίων μαρτύρων μνήμας κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον συνδιαγαγὼν ἐκείνοις, ἐπὶ τὴν ἑμαυτοῦ πάλιν ἐκκλησίαν ὑπέστρεφον. 249.6 Καὶ τινος μνηύσαντος κατὰ τὴν ὀρεινὴν αὐτὸν ἐνορίαν διάγειν μαρτύρων ἐπιτελοῦντα μνήμας, τὰ μὲν πρῶτα τῆς ὁδοῦ εἰχόμην, εὐπρεπέστερον εἶναι κρίνων ἐπὶ τῆς μητροπόλεως γενέσθαι τὴν συντυχίαν· ὡς δὲ τις τῶν γνησίων κατὰ σπουδὴν μοι συντετυχηκῶς ἀρρωστεῖν αὐτὸν διεβεβαίωσατο, καταλιπὼν ἐν τῷ τόπῳ τὸ ὄχημα, ἐν ᾧ παρὰ τῆς τοιαύτης κατελήφθην φήμης, ἵππῳ τὸ μεταξὺ διήλθον διάστημα, κρημνῶδες καὶ ὀλίγου ἀπόρευτον ταῖς τραχυτάταις ἀνόδοις. 249.7 Ἦν δὲ πεντεκαίδεκα σημεῖα, ὡς παρὰ τῶν ἐγχωρίων ἠκούσαμεν, οἷς τὸ ἐν τῷ μέσῳ διεμετρεῖτο διάστημα. Τούτων τὰ μὲν ἐκ ποδός, τὰ δὲ διὰ τοῦ ἵπου μόλις διελθὼν, ὄρθριος, μέρει τινὶ καὶ τῆς νυκτὸς συγχερὴ σάμενος, κατὰ τὴν πρώτην τῆς ἡμέρας ὥραν ἐφίσταμαι τοῖς Ἀνδαημονοῖς· οὕτω γὰρ ὀνομάζεται τὸ χωρίον ἐν ᾧ ἦν ἐκκλησιάζων ἐκεῖνος μετὰ ἄλλων ἐπισκόπων δύο. 249.8 Ἀποθεν δὲ κατιδόντες ἕξ αὐχένος τινὸς ὑπερκειμένου τῆς κώμης τὴν ἐν τῷ ὑπαίθρῳ τῆς ἐκκλησίας συνδρομὴν, βάδην τὸν μεταξὺ διήλθομεν τόπον, ἐκ ποδός τε προϊόντες αὐτὸς τε καὶ ἡμετ' ἐμοῦ συνοδία καὶ τοὺς ἵππους διὰ χειρὸς ἐφελκόμενοι· ὥστε φθάσαι ὁμοῦ τὰ δύο γενέσθαι, ἐκεῖνόν τε ἐκ τῆς ἐκκλησίας ἐπὶ τὴν οἰκίαν ὑποστρέψαι καὶ ἡμᾶς πλησιάσαι τῷ μαρτυρίῳ. 249.9 Μηδε μῖα δὲ γενομένης ἀναβολῆς ἐπέμφθη παρ' ἡμῶν ὁ μνηύσων αὐτῷ τὴν παρουσίαν· καὶ μικροῦ διαγεγονότος διαστήματος ὁ ὑπηρετούμενος αὐτῷ διάκονος συνέτυχεν ἡμῖν, ὃν παρεκαλέσαμεν διὰ τάχους

μηνῦσαι, ὥστε ἐπὶ πλεῖον αὐτῷ συνδιαγαγεῖν, ἐφ' ᾧ τε καιρὸν εὐρεῖν πρὸς τὸ μηδὲν περιοφθῆναι τῶν ἐν ἡμῖν ἀθεράπευτον. 249.10 Μετὰ τοῦτο ἐγὼ μὲν ἐκαθήμην κατὰ τὸ ὑπαιθρον ἀναμένων τὸν εἶσκα λουῖντα καὶ προεκείμεν ἄκαιρον θέαμα τοῖς ἐπιδημοῦσι κατὰ τὴν σύνοδον. Καὶ χρόνος διεγένετο οὐκ ὀλίγος, καὶ νυσταγμὸς ἐπὶ τούτοις καὶ ἀκηδία καὶ ὁ ἐκ τῆς ὁδοῦ κόπος ἐπιτείνων τὴν ἀκηδίαν καὶ τὸ θάλπος ἰσχυρὸν καὶ οἱ πρὸς ἡμᾶς ἀποβλέποντες καὶ ἀλλήλοις διὰ τῶν δακτύλων ὑποδεικνύοντες-καὶ ἅπαντα τὰ τοιαῦτα οὕτω μοι βαρέα ἦν, ὡς ἀληθεύειν ἐπ' ἐμοῦ τὸ τοῦ προφήτου ὅτι 20'Ηκηδίασεν ἐπ' ἐμὲ τὸ πνεῦμά μου. 249.11 Καὶ πρὸς μεσημβρίαν ἤδη προελθούσης τῆς ὥρας εἰσηνέχθην, πολλὰ μεταμεληθεὶς καὶ πρὸ τῆς συντυχίας ὡς ἐμαυτῷ τῆς ἀτιμίας ἐκείνης παρασχὼν τὴν αἰτίαν· καὶ χαλεπώτερον τῆς παρὰ τῶν ἐχθρῶν μοι γινομένης ὕβρεως ὁ ἐμὸς με λογισμὸς ἠνία, μαχόμενος τρόπον τινὰ πρὸς ἑαυτὸν καὶ μεταγινώσκων ἐν ὑστεροβουλία ὑπὲρ ὧν προέθετο. 249.12 Ὡς δ' οὖν μόλις ἠνοιγή ἡμῖν τὰ ἀνάκτορα καὶ τῶν ἀδύτων ἐντὸς ἐγενόμεθα, οἱ μὲν πολλοὶ ἀπεκλείσθησαν τῆς εἰσόδου, ὁ δὲ ἐμὸς συνεισηλθε διάκονος, ὃς τῇ χειρὶ τὸ σῶμα ὑπήρειδεν πεπονηκὸς ἐκ τοῦ κόπου. Ἐγὼ δὲ προσειπὼν αὐτὸν καὶ ἐπ' ὀλίγον σταθεὶς ὥστε μοι γενέσθαι προτροπὴν εἰς καθέδραν, ὡς οὐδὲν τούτων ἐγένετο, ἐπὶ τίνος τῶν πόρρωθεν βάθρων διατραπεῖς ἀνεπαυσάμην, ἀναμένων εἰ ἄρα τι φθέγγαιτο πρὸς ἡμᾶς εὐμενὲς ἢ τι φιλάνθρωπον ταῖς γοῦν ὀφρῦσιν ἡμῖν ἐπινεύσειεν. Ἄλλ' ἀπ' ἐναντίας τῇ ἐλπίδι τὰ πάντα· σιωπὴ γὰρ ἦν τὸ ἀπὸ τούτου νυκτερινὴ καὶ κατήφεια τραγικὴ καὶ θάμβος καὶ ἔκπληξις καὶ παντελής ἀφωνία καὶ χρόνος οὐκ ἐν μικρῷ διαστήματι καθάπερ ἐν μελαίνῃ νυκτὶ δι' ἡσυχίας παρατεινόμενος. 249.13 Ἐγὼ δὲ τούτοις ἐναποπαγεὶς τὴν διὰ νοιαν διὰ τὸ μηδὲ τῆς κοινῆς αὐτὸν θελήσαι μεταδοῦναι φωνῆς διὰ τῶν κατημαξευμένων τούτων τὴν συντυχίαν ἀφοσιούμενον, οἶον τοῦ «Εὖ ἦκεις;» ἢ τοῦ «Πόθεν ἦκεις;» ἢ «ὑπὲρ τίνος; αὐτόματος, ἢ τίς ἢ τῆς παρουσίας σπουδῆ;» τὴν ἡσυχίαν ἐκείνην τῆς ἐν ἄδου διαγωγῆς ἐποιοῦμένην εἰκόνα. 249.14 Μᾶλλον δὲ καταγινώσκω τοῦ ὑποδείγματος· ἐν ἄδου γὰρ ἰσονομία πολλή, μηδενὸς τῶν ὑπὲρ γῆς τὴν περὶ τὸν βίον τραγωδίαν ἐργαζομένων κάκεινην τὴν διαγωγὴν διοχλοῦντος· 20οῦ20 γὰρ 20συγκαταβαίνει20, καθά φησιν ὁ προφήτης, 20τοῖς ἀνθρώποις ἢ δόξα20, ἀλλὰ καταλιποῦσα ἢ ἐκάστου ψυχὴ τὰ νῦν σπουδαζόμενα τοῖς πολλοῖς, ὕβριν λέγω καὶ ὑπερηφανίαν καὶ τῦφον, λιτὴ τις καὶ ἀκατάσκευος ἐπιχωριάζει τοῖς κάτω, ὡς μηδὲν τῶν τῆδε μοχθηρῶν καὶ παρ' ἐκείνοις εἶναι. 249.15 Πλὴν ἀλλ' ἐμοὶ ἄδης ἢ δεσποτήριον ἀφεγγὲς ἢ ἄλλο τι σκυθρωπὸν κολαστήριον ἐδόκει τὰ παρόντα εἶναι, λογιζομένω ὅσων ἀγαθῶν ἐγενόμεθα παρὰ τῶν πατέρων ἡμῶν διάδοχοι καὶ οἷα διηγήματα τοῖς μεθ' ἡμᾶς καταλείψομεν. 249.16 Τί δὲ λέγω τῶν πατέρων τὴν πρὸς ἀλλήλους ἀγαπητικὴν σχέσιν; Θαυμαστὸν γὰρ οὐδὲν ἀνθρώπους ὄντας ἐν ὁμοτίμῳ τῇ φύσει μηδὲν ἐθέλειν πλέον ἀλλήλων ἔχειν, ἀλλὰ τῇ ταπεινοφροσύνῃ ἀλλήλους ἡγεῖσθαι ἑαυτῶν ὑπερέχειν· ἀλλ' ἐκεῖνο μάλιστα μοι τῆς διανοίας καθήπτετο, ὅτι 20ὁ πάσης κτίσεως δεσπότης, ὁ μονογενὴς υἱὸς ὁ ὢν ἐν τοῖς κόλποις τοῦ πατρὸς, ὁ ἐν ἀρχῇ ὢν, ὁ ἐν μορφῇ Θεοῦ ὑπάρχων, ὁ τὰ σύμπαντα φέρων τῷ ῥήματι τῆς δυνάμεως αὐτοῦ20, οὐκ ἐν τούτῳ μόνον ἐταπείνωσεν ἑαυτὸν, ἐν τῷ διὰ σαρκὸς ἐπιδημῆσαι τῇ ἀνθρωπίνῃ φύσει, ἀλλὰ καὶ τὸν προδότην ἑαυτοῦ Ἰούδαν τῷ ἰδίῳ στόματι διὰ φιλήματος προσεγγίζοντα δέχεται καὶ εἰσελθὼν εἰς τὴν οἰκίαν Σίμωνος τοῦ λεπροῦ τὸ μὴ φιληθῆναι παρ' αὐτοῦ ὡς ἀφιλάνθρωπον ὀνειδίζει· ἐγὼ δὲ οὐδὲ ἀντὶ λεπροῦ ἐλογίσθην. 249.17 Τῷ τίνι ὁ τίς; τὴν διαφορὰν εὐρεῖν οὐκ ἔχω· τῷ πόθεν καταβεβηκότεν ὁ ποῦ κείμενος; εἴ γε τὰ τοῦ κόσμου βλέπει τις τούτου. Εἰ μὲν γὰρ τὰ τῆς σαρκὸς ἐξετάζει τις, τοσοῦτον ἴσως ἀνεπαχθὲς ἐστὶ λέγειν, ὅτι ὁμοτίμον ἐπ' ἀμφοτέρων τὸ εὐγενὲς καὶ ἐλεύθερον· 249.18 εἰ δὲ τὴν ἀληθῆ τινος ἐπιζητοῖ τῆς

ψυχῆς ἐλευθερίαν τε καὶ εὐγένειαν, ἐπ' ἴσης δοῦλοι τῆς ἀμαρτίας ἀμφότεροι, ἐπ' ἴσης τοῦ αἵροντος τὰς ἀμαρτίας δεόμεθα. Ἄλλος ἐστὶν ὁ τῷ ἰδίῳ αἵματι τοῦ θανάτου καὶ τῶν ἀμαρτιῶν ἡμᾶς λυτρωσάμενος, ὃς καὶ ἐξηγόρασεν ἡμᾶς καὶ ὑπερηφανίαν τινὰ κατὰ τῶν ἐξαγορασθέντων οὐκ ἐπεδείξατο, ὁ νεκρὸς εἰς ζωὴν ἀνακαλούμενος, ὁ πᾶσαν ἐξιόμενος ἄρρωστίαν καὶ ψυχῶν καὶ σωμάτων, 249.19 Ἐπεὶ οὖν ὁ καθ' ἡμῶν τύφος καὶ ὁ τῆς ὑπερηφανίας ὄγκος μικροῦ δεῖν τῷ οὐρανίῳ ὕψει στενοχωρούμενος ἦν, ὕλην δέ τινα καὶ ἀφορμὴν πρὸς τὴν νόσον οὐδεμίαν ἐώρων, ὅθεν συγγνωστὸν γίνεται τὸ τοιοῦτον πάθος ἐπὶ τῶν ἐκ περιστάσεώς τινος ταύτην ἀναλαμβάνοντων τὴν νόσον, ὅταν ἢ γένος ἢ παιδείυσις ἢ ἀξιώματος ὑπεροχὴ τὰ χαυνότερα ἦθη διαφύση, οὐκ εἶχον ὅπως ἑμαυτὸν ἀτρεμεῖν νοουθήσω, διοιδούσης μοι πρὸς τὴν ἀλογίαν τῶν γινομένων ἔνδοθεν τῆς καρδίας καὶ τοὺς ὑπὲρ τῆς ὑπομονῆς λογισμοὺς διαπτύουσης. 249.20 Ὅτε καὶ μάλιστα τὸν θεῖον ἠγάσθην ἀπόστολον οὕτως ἐναργῶς τὸν ἐμφύλιον ἡμῖν διαγράφοντα πόλεμον, λέγοντα εἶναί τινα 20 ἐν τοῖς μέλεσι νόμον ἀμαρτίας τὸν ἀντιστρατευόμενον τῷ νόμῳ τοῦ νοῦς 20 καὶ ποιῶντα πολλάκις ἑαυτῷ τὸν νοῦν 20 αἰχμάλωτόν 20 τε καὶ ὑποχείριον, ταύτην ἐν ἑμαυτῷ βλέπων τῶν δύο λογισμῶν τὴν ἐξ ἐναντίου παράταξιν, τοῦ τε χαλεπαίνοντος πρὸς τὴν ἐξ ὑπερηφανίας ὕβριν καὶ τοῦ τὸ διοιδεῖν καταστέλλοντος. 249.21 Ἐπεὶ δὲ κατὰ Θεοῦ χάριν ἐπεκράτησεν ἡ κρείττων ῥοπή, τότε πρὸς αὐτὸν εἶπον ἐγώ· «Μὴ ἄρα τί σοι τῶν περὶ τὴν θεραπείαν τοῦ σώματος σπουδαζομένων τῆ παρουσίας μου βλάπτεται, καὶ ὑπεξελεθεῖν ἐστὶν εὐκαιρον;» 249.22 Τοῦ δὲ εἰπόντος μὴ χρῆζειν τοῦ θεραπευθῆναι τὸ σῶμα, εἶπόν τινας λόγους πρὸς αὐτὸν θεραπευτικούς, ὡς οἶόν τε ἦν· «Κάκινου δι' ὀλίγων τὸ ἐπὶ πολλοῖς ἀδικήμασιν τὴν καθ' ἡμῶν ἔχει λύπην ἐνδειξαμένου, ταῦτα πρὸς αὐτὸν ἀπεκρινάμην ἐγώ, ὅτι «Ἐν ἀνθρώποις πολλὴν ἔχει δύναμιν πρὸς ἀπάτην τὸ ψεῦδος, τὸ δὲ θεῖον κριτήριον τὸν ἐξ ἀπάτης παραλογισμὸν οὐ προσδέχεται. Ἐμοὶ δὲ τοσοῦτον πέποιθεν ἐν τοῖς πρὸς σὲ πράγμασιν ἢ συνείδησις, ὡς εὐχεσθαι τῶν μὲν ἄλλων ἀμαρτιῶν γενέσθαι μοι τὴν συγχώρησιν, εἰ δέ τι κατὰ σου πέπρακταί μοι, τοῦτο μείναι εἰς τὸ διηνεκὲς ἀσυγχώρητον.» 249.23 Σχετλιάσας δὲ τῷ λόγῳ, οὐκέτι προστεθῆναι τὰς ἀποδείξεις τοῖς εἰρημένοις ἐδέξατο. 249.24 Ὡρα ἦν πλείων ἢ κατὰ τὴν ἔκτην, καὶ τὸ λουτρὸν εὐτρεπὲς καὶ ἐν παρασκευῇ ἢ ἐστίασις καὶ σάββατον ἢ ἡμέρα καὶ μαρτύρων τιμὴ· καὶ πάλιν ὁ μαθητὴς τοῦ εὐαγγελίου πῶς μιμεῖται τὸν τοῦ εὐαγγελίου δεσπότην; Ὁ μὲν μετὰ τελωνῶν καὶ ἀμαρτωλῶν ἐσθίων καὶ πίνων ἀπελογεῖτο τοῖς ὄνειδίζουσιν ὡς κατὰ φιλανθρωπίαν τοῦτο ποιῶν, ὁ δὲ ἄγος κρίνει καὶ μίασμα τὴν ἐπὶ τραπέζης κοινωνίαν. 249.25 Μετὰ τὸν κόπον ἐκείνον ὃν ἐκ τῆς ὁδοπορίας ὑπέστημεν, μετὰ τὸ θάλλπος τὸ τοσοῦτον ἐν ᾧ ὑπαίθριοι ταῖς θύραις αὐτοῦ προσκαθήμενοι κατεφρύγημεν, μετὰ τὴν σκυθρωπὴν ἐκείνην κατήφειαν ἦν ἐν ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ γεγονότες ἀνέτλημεν, ἀποπέμπεται ἡμᾶς πάλιν ἐπὶ τὸ αὐτὸ διάστημα διὰ τῆς αὐτῆς ὁδοῦ ταλαιπωροῦντας ἐν ἐκλελοιπότι ἤδη καὶ καταπεπονημένῳ τῷ σώματι· ὥστε μόλις ἡμᾶς περὶ δεῖλην ὀψίαν, πολλὰ διὰ μεσοῦ κακοπαθήσαντας, καταλαβεῖν τὴν συνοδίαν· καὶ γάρ τι καὶ νέφος ἐκ λαίλαπος κατὰ τὸ ἀθρόον ἐν τῷ ἀέρι γενόμενον αὐτῶν τῶν μυελῶν ἡμῶν λάβρω τῷ ὄμβρῳ καθίκετο· ἀπαράσκευοι γὰρ ἦμεν διὰ τὸ ὑπερβάλλον θάλλπος ὡς πρὸς ὑετοῦ φυλακὴν. 249.26 Πλὴν ἀλλὰ κατὰ Θεοῦ χάριν, ὡς οἱ ἀπὸ κλύδωνος ἢ ναυαγίου περισωθέντες, ἄσμενοι τὴν συνοδίαν ἡμῶν κατελάβομεν, καὶ ἀναπαυσάμενοι τὴν νύκτα μετὰ ἀλλήλων, ζῶντες μέχρι τῶν ἡμετέρων διεσώθημεν τόπων, τοῦτο προσλαβόντες ἐκ τῆς συντυχίας, ὅτι πάντων τῶν πρότερον γεγονότων ἢ ἔναγχος γενομένη καθ' ἡμῶν ὕβρις τὴν μνήμην ἀνενεώσατο. 249.27 Καί τι ἀναγκαζόμεθα λοιπὸν καὶ ὑπὲρ ἡμῶν βουλευσασθαι, μᾶλλον δὲ ὑπὲρ αὐτοῦ ἐκείνου· τὸ γὰρ μὴ ἀνακοπῆναι αὐτοῦ τὴν προαίρεσιν ἐν τοῖς

πρότερον γεγενημένοις, εἰς ταύτην αὐτὸν ἤγαγε τὴν τύφουσαν ἀμετρίαν· οὐκοῦν ὡς ἂν κάκεῖνος ἑαυτοῦ γένοιτο κρείττων, τάχα τι προσήκει καὶ παρ' ἡμῶν γενέσθαι, ὡς ἂν μάθοι ἄνθρωπος ὧν καὶ οὐδεμίαν κατὰ τῶν ὁμοφρόνων τε καὶ ὁμοτίμων ὕβρεως καὶ ἀτιμίας τὴν αὐθεντίαν ἔχων. 249.28 Ἴδου γὰρ ἀληθὲς εἶναι δεδόςθω (λέγω δὲ καθ' ὑπόθεσιν) γεγενῆσθαι παρ' ἐμοῦ τι λυπηρὸν κατ' ἐκείνου· ποῖον συνέστη καθ' ἡμῶν ἐπὶ τοῖς γενομένοις ἢ ὑπονοουμένοις κριτήριον; Τίς ἀπόδειξις τὴν ἀδικίαν ἀπήλεγξεν; Τίνες κανόνες καθ' ἡμῶν ἀνεγνώσθησαν; Ποία ἔννομος ἐπισ-κόπου ἀπόφασις τὴν καθ' ἡμῶν κρίσιν ἐκύρωσεν; 249.29 Εἰ δέ τι καὶ ἐγεγόνει τούτων ἐννόμως, πάντως ἂν περὶ τὸν βαθμὸν ὁ κίνδυνος ἦν· ὕβριν δὲ κατὰ ἐλευθερίας καὶ ἀτιμίαν κατὰ τῶν ὁμοτίμων ποῖοι κανόνες ἐνομοθέτησαν; 249.30 20Κρίμα δίκαιον κρίνατε²⁰ οἱ πρὸς Θεὸν ὀρώντες, ἐν τίνι συγγνωστὴν ἠγεῖσθε τὴν καθ' ἡμῶν ἀτιμίαν; 249.31 Εἰ κατὰ τὴν ἱερωσύνην τὸ ἀξίωμα κρίνοιτο, ἴση παρὰ τῆς συνόδου καὶ μία γέγονεν ἀμφοτέροις ἢ προνομία, μᾶλλον δὲ ἡ φροντίς τῆς τῶν κοινῶν διορθώσεως, ὡς ἐν τούτῳ τὸ ἴσον ἔχειν. 249.32 Εἰ δέ τινες ἡμᾶς γυμνοὺς τοῦ κατὰ τὴν ἱερωσύνην ἀξιώματος ἐφ' ἑαυτῶν βλέποινεν, τί τοῦ ἑτέρου πλέον ἔχει ὁ ἕτερος; Γένος; Παίδευσιν; Ἐλευθερίαν πρὸς τοὺς ἀρίστους τε καὶ εὐδοκιμωτάτους; Γνώσιν; Ταῦτα ἢ ἐν τῷ ἴσῳ καὶ παρ' ἡμῖν ἔστιν εὐρεῖν ἢ πάντως οὐκ ἐν ἐλάσσονι. 249.33 Ἄλλὰ πλοῦτον λέγει; Μὴ γένοιτο εἰς ἀνάγκην ἐλθεῖν ταῦτα περὶ αὐτοῦ διηγήσασθαι. Ἦ τοσοῦτον ἀρκεῖ μόνον εἰπεῖν, ὅσος ἦν τὸ κατ' ἀρχὰς καὶ νῦν ὅσος ἐγένετο, καὶ καταλιπεῖν ἄλλοις ἀναζητῆσαι τῆς αὐξήσεως τοῦ πλούτου τὰς ἀφορμὰς τοῦ μέχρι τοῦ παρόντος καθ' ἑκάστην μικροῦ δεῖν ἡμέραν διὰ τῶν καλῶν ἐπιτηδευμάτων αὐξομένου τε καὶ τρεφομένου. 249.34 Τίς οὖν τῆς καθ' ἡμῶν ὕβρεως ἢ ἐξουσία, εἰ μήτε γένους ὑπεροχὴ μήτε ἀξιώματος περιφάνεια μήτε δύναμις ὑπερ-βάλλουσα λόγων, μηδὲ ἔστιν εὐεργεσία τις προϋπάρξασα; 249.35 Ὅποτε καὶ εἰ ταῦτα ἦν, καὶ οὕτως ἂν ἦν τὸ κατὰ τὴν ὕβριν ἐπὶ τῶν ἐλευθέρων ἀσύγγνωστον· μηδενὸς δὲ τούτων ὄντος οὐκ οἶμαι καλῶς ἔχειν τὴν τοσαύτην τοῦ τύφου νόσον περιδεῖν ἀθεράπευτον. Θεραπεία δὲ ἐστὶ τὸ ἐπικλῖναι τὴν ὑπερηφανίαν καὶ διαστεῖλαι τὸν διάκενον ὄγκον, μικρὸν διαπνευσθέντος τοῦ κατὰ τὸν τύφον φουσημα-τος· ὅπως δ' ἂν γένοιτο τοῦτο, Θεῶ μελήσει.